

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Realizováno za finanční podpory Královéhradeckého kraje

Místní akční skupina POHODA venkova, z.s.

Strategie

komunitně vedeného místního rozvoje

pro území Místní akční skupiny **POHODA VENKOVA**

na období 2014 – 2020

Část č. 2

Analytická část

(verze odevzdaná na MMR 28.6. 2016)

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

OBSAH:

SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA	3
2.1 Obyvatelstvo.....	3
2.1.1 Stav a pohyb obyvatelstva	3
2.1.2 Věková struktura obyvatelstva	12
2.1.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva	14
2.1.4 Národnostní a náboženská struktura obyvatelstva	15
2.2 Základní vybavenost obcí.....	18
2.2.1 Doprava	18
2.2.2 Technická infrastruktura	25
2.2.2.1 Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu.....	25
2.2.2.2 Energetika	26
2.2.2.3 Telekomunikace	29
2.2.2.4 Veřejné osvětlení	29
2.2.3 Vybavenost obcí	30
2.2.4 Odpadové hospodářství.....	32
2.2.5 Územní plánování.....	35
2.2.5.1 Další způsoby plánování v obcích	36
2.2.6 Pozemkové úpravy	36
2.2.7 Rozvojová území.....	39
2.3 Služby pro obyvatele a návštěvníky	42
2.3.1 Bydlení	42
2.3.1.1 Domovní fond.....	42
2.3.1.2 Bytový fond	46
2.3.1.3 Bytová výstavba.....	50
2.3.2 Vzdělávání, školství.....	52
2.3.2.1 Mateřské školy	52
2.3.2.2 Základní školy	54
2.3.2.3 Gymnázia.....	56
2.3.2.4 Střední školy	56
2.3.2.5 Základní umělecké školy	57
2.3.2.6 Zájmové a neformální vzdělávání.....	57
2.3.3 Zdravotnické služby v území	58
2.3.3.1 Psychiatrická péče.....	59
2.3.4 Sociální služby v území	60
2.3.4.1 Sociálně vyloučené lokality	67
2.3.4.2 Péče o děti.....	69
2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti	71
2.3.6 Cestovní ruch.....	74
2.3.6.1 Ubytování a ubytovací kapacity.....	76
2.3.6.2 Prožitkově a dobrodružně laděné akce a programy	80
2.3.6.3 Přírodní a kulturní hodnoty regionu.....	81
2.3.7 Bezpečnost.....	83
2.4 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání	89
2.4.1 Ekonomika.....	89
2.4.2 Pracovní síla	93
2.4.3 Zaměstnanost.....	94
2.4.4 Sociální podnikání	101
2.4.4.1 Sociální inovace	101
2.4.5 Regionální značení výrobků „ORLICKÉ HORY – originální produkt ^{®cc}	102
2.4.6 Profesní vzdělávání a rekvalifikace	104
2.5 Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu	107
2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda	107
2.5.2 Lesnictví, nezemědělská půda	111
2.5.3 Protierozní opatření	113
2.5.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová opatření	115
2.5.5 Zeleň v krajině a sídlech	117
2.5.6 Ochrana vod.....	118
2.5.6.1 Povrchové vody	120

2.5.6.2 Podzemní vody	123
2.5.6.3 Čištění vody	123
2.5.7 Ochrana ovzduší	124
2.5.8 Přírodní prostředí.....	126
2.5.8.1 Chráněná krajinná oblast Orlické hory – celkový popis	126
2.5.8.2 Natura 2000 a Evropsky významné lokality	129
2.5.8.3 Národní přírodní rezervace	130
2.5.8.4 Přírodní rezervace	131
2.5.8.5 Přírodní památky.....	132
2.5.8.6 Objekty památných stromů	133
2.6 Veřejná správa a spolupráce.....	135
2.6.1 Řízení obcí.....	135
2.6.2 Informovanost.....	136
2.6.3 Spolupráce	138
2.6.3.1 Dobrovolné svazky obcí	138
2.6.3.2 Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis	139
2.6.3.3 Přeshraniční spolupráce ČR-PL.....	140
2.6.3.4 Meziobecní spolupráce	143
2.6.3.5 MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů.....	143
2.6.4 Dotační zdroje a jejich využití	144
2.7 Analýza problémů a potřeb	149
2.7.1 Základní vybavenost obcí	149
2.7.1.1 Dopravní infrastruktura.....	149
2.7.1.2 Technická infrastruktura	150
2.7.1.3 Nakládání s odpady.....	151
2.7.1.4 Vzhled obcí.....	151
2.7.2 Služby pro obyvatele a návštěvníky	152
2.7.2.1 Bydlení a podmínky pro život.....	152
2.7.2.2 Vzdělávání	153
2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby	153
2.7.2.4 Volný čas	154
2.7.2.5 Cestovní ruch	155
2.7.3 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání.....	155
2.7.3.1 Vznik, modernizace a rozvoj podniků	155
2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst	155
2.7.3.3 Profesní vzdělávání.....	156
2.7.4 Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu.....	156
2.7.4.1 Podpora zemědělství	156
2.7.4.2 Podpora lesnictví.....	156
2.7.4.3 Péče o krajinu	157
2.7.5 Veřejná správa a spolupráce	157
2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí	157
2.7.5.2 Mezisektorová a vertikální spolupráce uvnitř regionu	157
2.7.5.3 Spolupráce mimo region.....	158
2.8 SWOT analýza	166
2.8.1 Metodika SWOT analýzy	166
2.8.2 Obsahová východiska	166
2.8.3 Souhrnná SWOT analýza	167
2.8.4 Dílčí SWOT analýzy	170
2.8.4.1 SWOT analýza pro oblast Základní vybavenost obcí	170
2.8.4.2 SWOT analýza pro oblast Služby pro obyvatele a návštěvníky	171
2.8.4.3 SWOT analýza pro oblast Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání.....	174
2.8.4.4 SWOT analýza pro oblast Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu	175
2.8.4.5 SWOT analýza pro oblast Veřejná správa a spolupráce	177
2.9 Seznam příloh.....	179
2.9.1 Seznam tabulek.....	179
2.9.2 Seznam grafů	180
2.9.3 Seznam map.....	181
2.9.4 Seznam obrázků.....	181
2.9.5 Seznam použitých zkratk	181

SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

2.1 Obyvatelstvo

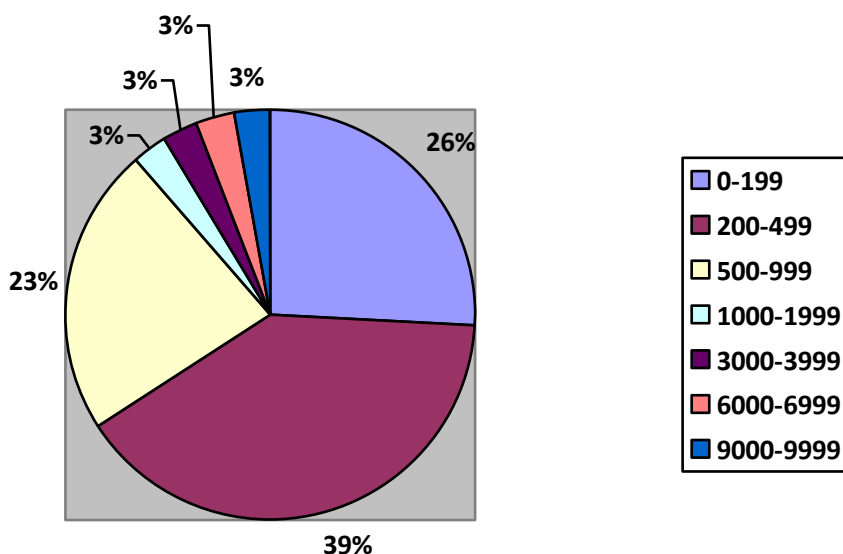
Tato část analýzy současného stavu se zabývá obyvatelstvem, jeho stavem a pohybem a jeho věkovou, vzdělanostní, národnostní a náboženskou strukturou.

2.1.1 Stav a pohyb obyvatelstva

Na území místní akční skupiny žije k 31.12. 2014 dle ČSÚ 32 139 obyvatel. V 69 procentech obcí na území MAS žije do 500 obyvatel. Jedná se tedy o venkovský region s menším počtem větších měst. Více než polovina obcí byla založena již ve 14. století, což svědčí o dlouhodobé tradici osídlení v regionu. Průměrná hustota obyvatel v regionu je 95,4 obyvatel/km², přičemž v celé České republice je to dle ČSÚ k 31.12. 2014 133,6 obyvatel na km². Vzhledem k celé republice se jedná o podprůměrnou hodnotu a to i vzhledem ke Královéhradeckému kraji, kde žije dle ČSÚ k 31.12. 2014 průměrně 115,9 obyvatel na km². Podprůměrná hodnota hustoty obyvatelstva území je způsobena především rozsáhlou výměrou horských obcí, ve kterých se často vyskytují lesní pozemky a nízkým počtem trvale žijících osob (Sedloňov, Deštné v Orlických horách, Sněžné, Kounov). Naopak největší hustota obyvatelstva je logicky ve všech 3 městech území (Nové Město n. M., Opočno, Dobruška).

Podíváme-li se na graf č. 1, tak zjistíme, že na území působnosti MAS POHODA venkova, nejvíce obcí (14) spadá do kategorie obcí s 200 až 499 obyvateli. Devět obcí má 0-199 obyvatel, 8 obcí 500-999 obyvatel. Po jedné obci je v území z kategorií s 1000-1999, 3000-3999, 6000-6999 a 9000-9999 obyvateli.

Graf č. 1: Obce v území MAS dle kategorie počtu obyvatel k 31.12. 2014

Zdroj: Český statistický úřad

Nejvíce obyvatel území, takřka 79,4%, žije v mírně zvlněném pásmu, což je způsobeno zejména existencí všech 3 měst regionu. Přibližně 11,2% obyvatel žije v podhorském pásmu a 9,4% v pásmu horském. Obdobné je to i v případě podílu žen, neboť 79,7% ženské populace žije v mírně zvlněném pásmu, 10,9% v podhorském a 9,4% v horském pásmu. Z výše uvedeného je logické, že nejvyšší hustota obyvatel je v mírně zvlněném pásmu (cca 158 obyvatel/km²), naopak nejnižší je v pásmu horském (cca 31 obyvatel/km²). Tyto údaje jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Základní údaje o obcích

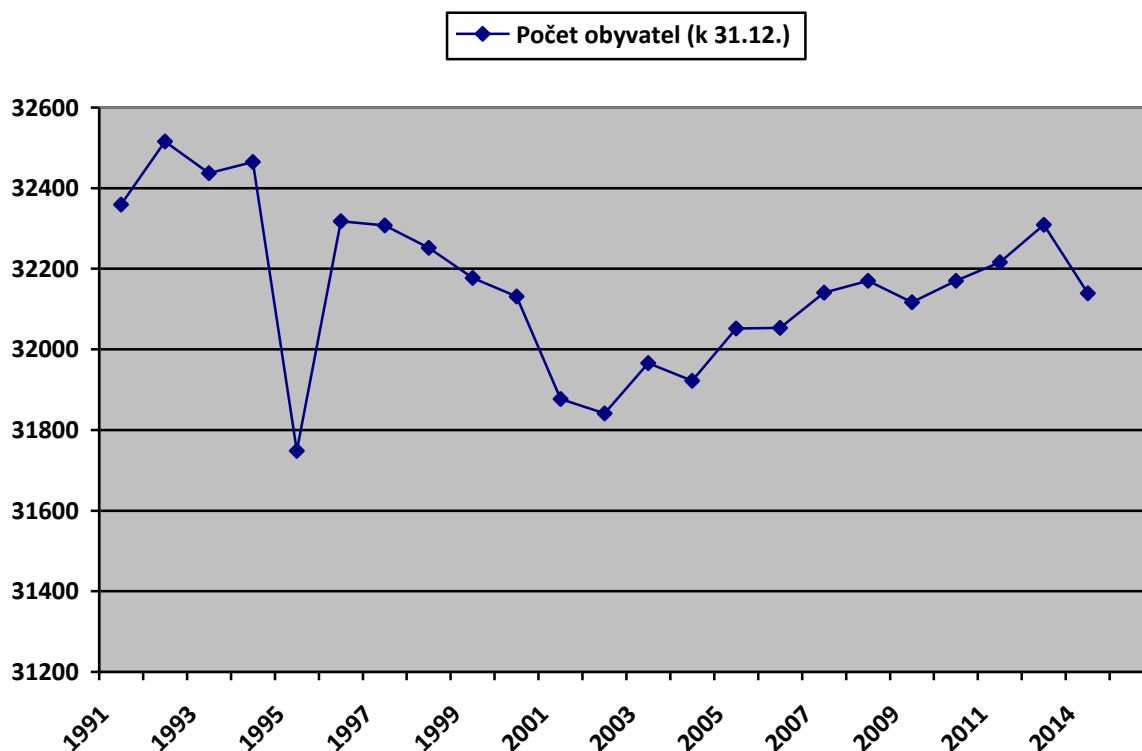
	nadmořská výška (m n.m.) ¹	rok první písemné zmínky ¹	výměra (ha) ¹	počet obyvatel ²		hustota obyvatelstva
				celkem	z toho ženy	
Bačetín (P)	462	1 458	813	400	180	49
Bohdašín (P)	475	1 544	536	210	115	39
Borová (H)	612	1 545	307	204	102	66
Bystré (P)	543	1 475	329	256	124	77
Česká Čermná (H)	520	1 448	891	503	266	56
České Meziříčí (MZ)	254	1 300	2190	1 868	946	85
Deštné v O.h. (H)	649	1 362	3 212	561	282	17
Dobré (P)	435	1 367	1 734	851	415	49
Dobruška (MZ)	287	1 312	3 444	6 896	3558	200
Dobřany (H)	630	1 361	406	133	65	33
Chlístov (MZ)	354	1 545	138	91	41	66
Janov (P)	517	1 544	340	114	61	34
Jestřebí (P)	448	1 459	430	168	80	39
Kounov (P)	445	1 490	1 135	247	121	22
Králova Lhota (MZ)	265	1 356	525	224	114	43
Libchyně (P)	408	1 459	119	74	35	62
Mezilesí (P)	504	1 403	236	224	104	95
Mokré (MZ)	262	1 390	589	151	72	26
Nové Město n/ M. (MZ)	332	1 501	2 313	9 623	4 965	416
Nový Hrádek (H)	560	1 369	1 140	805	416	71
Ohnišov (P)	406	1 471	1 050	489	252	47
Olešnice v O.h. (H)	593	1 369	1 430	447	228	31
Opočno (MZ)	292	1 068	1 401	3 128	1 623	223
Podbřezí (MZ)	323	1 388	787	544	254	69
Pohoří (MZ)	263	1 361	629	690	351	109
Přepychy (MZ)	305	1 355	937	627	335	67
Přibyslav (P)	367	1 358	350	197	104	56
Rohenice (MZ)	268	1 356	347	254	122	73
Sedloňov (H)	650	1 654	1 900	235	103	12
Semechnice (MZ)	282	1 364	776	395	197	51
Sendraž (P)	550	1 403	184	100	46	54
Slavoňov (P)	424	1 369	393	276	148	70
Sněžné (H)	610	1 544	610	146	79	24
Trnov (MZ)	292	1 388	1 479	725	357	49
Val (MZ)	355	1 361	605	295	148	49
celkem	X	X	33 705	32 139	16 405	X
celkem H	X	X	9 896	3 034	1 541	X
celkem P	X	X	7 649	3 606	1 785	X
celkem MZ	X	X	16 160	25 499	13 079	X
průměr	427	1 414	X	X	X	95,4
průměr H	603	1 457	X	X	X	30,7
průměr P	460,3	1 446	X	X	X	47,1
průměr MZ	295,3	1 360	X	X	X	157,8

Zdroj: ¹ ČSÚ k 31.12. 2014, ² ČSÚ k 31.12. 2014

Počet obyvatel v území je poměrně **vysoce stabilní** a to zejména v posledních letech, což dokládá i následující graf č. 2. Podle dostupných údajů z Českého statistického úřadu byl v letech 1991 – 2014 nejvyšší počet obyvatel v území v roce 1992 (32 516 obyvatel), naopak nejnižší v roce 1995, kdy na území žilo 31 748

obyvatel. Od roku 2002 až na drobné výjimky v letech 2004 a 2009 dochází každoročně k růstu počtu obyvatel v území. V roce 2014 došlo oproti předchozímu roku k poklesu počtu obyvatel o 71.

Graf č. 2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel území v letech 1991 - 2014

Zdroj: Český statistický úřad

Tabulka č. 2 zachycuje vývoj počtu obyvatel v území a to zejména s ohledem na provedená Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1991, 2001 a 2011. I tato výsledná data, až na poslední uvedený rok svědčí o **relativní stabilitě počtu obyvatel v regionu**, neboť oproti údajům uvedeným v roce 1991 byl v roce 2014 celkový počet obyvatel nižší o 681 obyvatel. Zatímco v období 1991 – 2001 počet obyvatel ve všech 3 pásmech území klesal, v období 2001 – 2011 v horském a podhorském pásmu počet rostl, zatímco v mírně zvlněném pásmu stále klesal. Tato stabilita vývoje počtu obyvatel v obcích je bezpochyby jednou ze silných stránek regionu, která také přispěje k úspěšné realizaci strategie.

Tabulka č. 2: Vývoj počtu obyvatel

	Oblast	1991 ¹	2001 ²	2011 ³	31.12. 2014 ⁴	rozdíl 1991 - 2001	rozdíl 2001 - 2011	rozdíl 1991 - 2011	rozdíl 1991 - 2014	rozdíl 2001 - 2014	rozdíl 2011 - 2014
Bačetín	P	382	383	393	400	1	10	11	18	17	7
Bohdašín	P	208	222	224	210	14	2	16	2	-12	-12
Borová	H	226	178	196	204	-48	18	-30	-22	26	8
Bystré	P	231	216	255	256	-15	39	24	25	40	1
Česká Čermná	H	431	437	447	503	6	10	16	72	66	56
České Meziříčí	MZ	1 522	1 567	1 796	1 868	45	229	274	346	301	72
Deštné v O.h.	H	587	611	621	561	24	10	34	-26	-60	-60
Dobré	P	779	832	810	851	53	-22	31	72	19	41
Dobruška	MZ	6 893	7 181	6 876	6 873	288	-305	-17	-20	-308	-3
Dobřany	H	130	105	131	133	-25	26	1	3	28	2
Chlístov	MZ	111	95	84	91	-16	-11	-27	-20	-4	7
Janov	P	113	109	108	110	-4	-1	-5	-3	1	2
Jestřebí	P	175	169	151	168	-6	-18	-24	-7	-1	17

Kounov	P	270	220	222	247	-50	2	-48	-23	27	25
Králova Lhota	MZ	196	198	231	224	2	33	35	28	26	-7
Libchyně	P	71	68	61	74	-3	-7	-10	3	6	13
Mezilesí	P	208	204	207	224	-4	3	-1	16	20	17
Mokré	MZ	181	164	169	151	-17	5	-12	-30	-13	-18
Nové Město nad M.	MZ	10 220	10 074	9 520	9 623	-146	-554	-700	-597	-451	103
Nový Hrádek	H	700	704	770	805	4	66	70	105	101	35
Ohnišov	P	499	478	484	489	-21	6	-15	-10	11	5
Olešnice v O.h.	H	542	479	446	447	-63	-33	-96	-95	-32	1
Opočno	MZ	3 309	3 138	3 117	3 139	-171	-21	-192	-170	1	22
Podbřezí	MZ	459	457	531	544	-2	74	72	85	87	13
Pohoří	MZ	548	582	648	690	34	66	100	142	108	42
Přepychy	MZ	631	594	639	627	-37	45	8	-4	33	-12
Příbyslav	P	139	164	173	197	25	9	34	58	33	24
Rohence	MZ	206	203	233	254	-3	30	27	48	51	21
Sedloňov	H	315	262	207	235	-53	-55	-108	-80	-27	28
Semechnice	MZ	370	368	381	395	-2	13	11	25	27	14
Sendraž	P	84	90	95	100	6	5	11	16	10	5
Slavoňov	P	262	262	292	276	0	30	30	14	14	-16
Sněžné	H	164	142	143	146	-22	1	-21	-18	4	3
Trnov	MZ	678	640	705	725	-38	65	27	47	85	20
Val	MZ	273	287	300	295	14	13	27	22	8	-5
celkem		32 113	31 883	31 666	32 139	-230	-217	-447	26	256	473
celkem H		3 095	2 918	2 961	3 034	-177	43	-134	-61	116	72
celkem P		3 421	3 417	3 475	3 606	-4	58	54	185	189	129
celkem MZ		25 597	25 548	25 230	25 499	-49	-318	-367	-98	-49	269

Zdroj: ¹ Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (ČSÚ),
² Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (ČSÚ),
³ Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ),
⁴ ČSÚ k 31.12. 2014

Poznámka: H Horské pásmo, P Podhorské pásmo, MZ Mírně zvlněné pásmo

V některých obcích se varovně snižuje počet trvale bydlících obyvatel. Jde především o některé obce horského pásma (Deštné v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách, Sedloňov), a překvapivě i větších měst (Nové Město nad Metují, Opočno) nebo obcí z mírně zvlněné části (Mokré). V jiných obcích počet obyvatel stoupá (Česká Čermná, Nový Hrádek, České Meziříčí, Pohoří). Vysvětlujeme si to několika protichůdnými jevy:

a) **v horských obcích ubývají pracovní příležitosti**, lidé odtud nejdříve dojíždějí, ale postupně se stěhují, resp. mladí lidé se sem nevracejí – v těchto obcích je třeba: 1. obnovit pracovní příležitosti, podpořit vznik řemeslných dílen, opraven a rodinných farem, 2. aktivně podporovat život v obci (sport, tzv. malá kultura, společná úprava prostranství apod.) a tím zvyšovat soudržnost obyvatel a pocít, že „tady mohu a chci žít“;

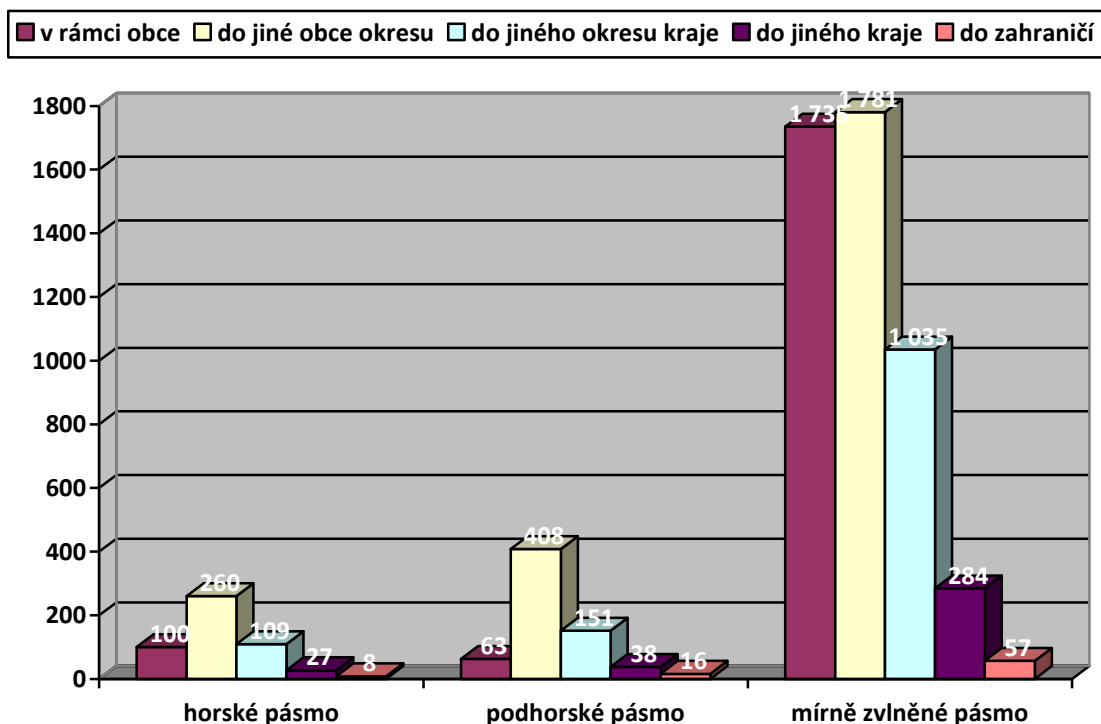
b) **obce s dobrou dopravní dostupností** pro větší města a **s aktivní politikou vedení obce** (nové plochy pro obytnou zástavbu, podpora života v obci aj.) **počet svých obyvatel zvyšují**;

c) **malá města** jsou pravděpodobně **pod vlivem řady faktorů** a každá by potřebovala jejich specifický rozbor.

Podíváme-li se podrobněji na problematiku dojíždění do zaměstnání, která je uvedena v grafu č. 3, zjišťujeme, že podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 v horském pásmu území celkem 19,8% obyvatel dojíždí do zaměstnání v rámci obce a 80,2% mimo obec. Nejvíce, 51,6% obyvatel, dojíždí do zaměstnání do jiné obce okresu, 21,6% dojíždí do jiného okresu kraje, 5,4% do jiného kraje a 1,6% do zahraničí. V podhorském pásmu

do zaměstnání v rámci obce dojíždí pouze 9,3% a mimo obec 91,7% obyvatel. Celkem 60,4% obyvatel z tohoto pásma území dojíždí do zaměstnání do jiné obce okresu, 22,3% do jiného okresu kraje, 5,6% do jiného kraje a 2,4% do zahraničí. V mírně zvlněném pásmu, které je díky existenci 3 měst nejpočetnější, 35,5% obyvatel dojíždí do zaměstnání v rámci obce. 36,4% obyvatel z mírně zvlněného pásma do zaměstnání dojíždí do jiné obce okresu, 21,2% dojíždí do jiného okresu kraje, 5,8% do jiného kraje a 1,1% do zahraničí.

Graf č. 3: Obyvatelé vyjíždějící do zaměstnání dle pásem území v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Abychom získali ještě lepší přehled o území a pohybu obyvatelstva, v následující tabulce č. 3 uvádíme celkový a přirozený přírůstek a přírůstek stěhováním na území MAS ve sledovaných letech. Podíváme-li se především na přírůstek stěhováním, tak zjistíme, že tento ukazatel je v horském pásmu v posledním období poměrně stabilní a nedochází zde k žádným extrémním výkyvům, i když je pravda, že kladná hodnota 52 v roce 2005 je poměrně výrazná. V podhorském pásmu je kromě let 1991 a 2012 možné sledovat kladný přírůstek stěhováním, což je způsobeno především zvýšenou nabídkou stavebních parcel v této části území. V mírně zvlněném pásmu jsou v rámci přírůstku stěhováním v posledních letech poměrně značné výkyvy a záporných hodnot tento ukazatel nabývá především díky vývoji v Novém Městě nad Metují a Opočně.

Tabulka č. 3: Celkový a přirozený přírůstek a přírůstek stěhováním dle pásem území

Rok	Horské pásmo			Podhorské pásmo			Mírně zvlněné pásmo		
	Celkový přírůstek	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním
1991	13	13	0	-34	-11	-23	292	94	198
2000	2	11	-9	58	-12	70	-100	9	-109
2005	57	2	52	63	6	57	10	3	7
2011	2	4	-2	14	-11	25	-8	27	-35
2012	7	-10	3	-6	-2	-4	106	11	95
2013	0	-2	2	-5	-6	1	-94	28	-122

Zdroj: Český statistický úřad

Pro ještě podrobnější představu v další tabulce č. 4 uvádíme přehled některých obcí s bližším komentářem, prostřednictvím kterých se snažíme podložit výše uvedená tvrzení. Z uvedeného přehledu je možné vyčíst, že některá tvrzení nelze vztahovat např. na celá pásma, ale pouze na jednotlivé obce. Například v horském pásmu v obcích Deštné v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách a Sedloňově dochází ke snižování počtu trvale bydlících obyvatel, zatímco v České Čermné a Novém Hrádku počet obyvatel naopak roste, což ukazuje i vývoj

přírůstku stěhováním. Jistě je zajímavé, že v mírně zvlněném pásmu přírůstek stěhováním v Novém Městě nad Metují a Opočně v posledních letech dosahuje záporných hodnot, zatímco v některých menších obcích z této části (Podbřeží, Přepychy, Semechnice, Trnov) se daří získávat nově přistěhované obyvatel. To je způsobeno především dobrou dojezdovou vzdáleností do okolních měst, ale i aktivní komunální politikou či dobrými podmínkami pro spolkový, kulturní a společenský život.

Tabulka č. 4: Přírůstek stěhováním ve vybraných obcích vč. komentáře

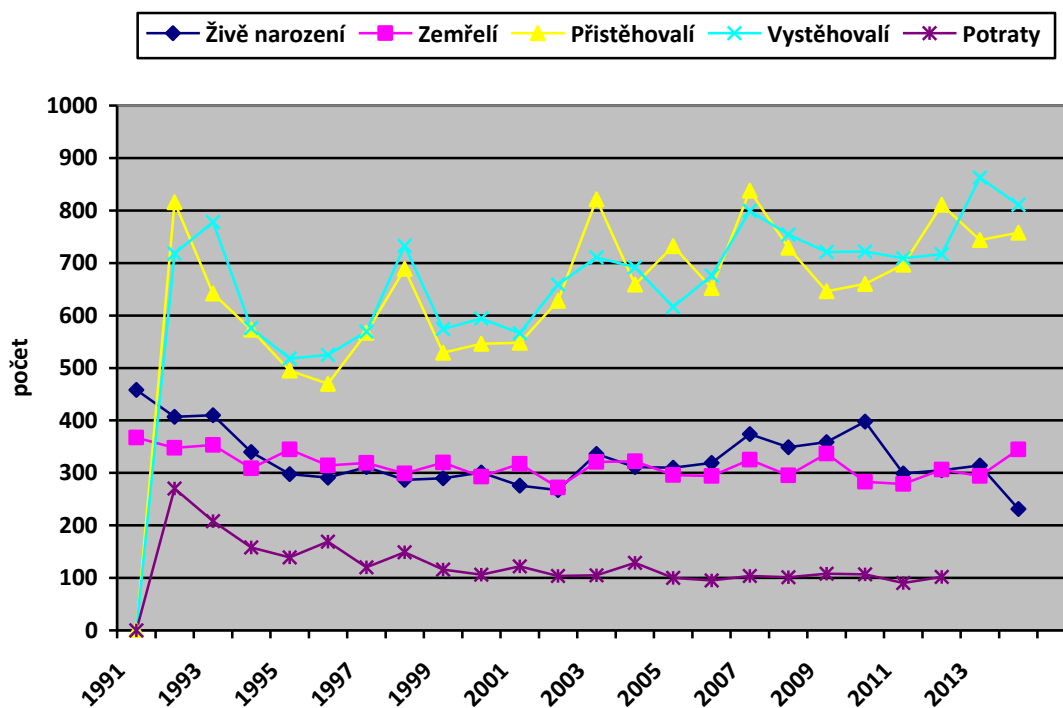
Obce, ve kterých se varovně snižuje počet obyvatel		
Obec	Pásmo	Komentář
Deštné v Orlických horách	horské	Ačkoliv je obec horským střediskem, v poslední době kvůli sezónní zaměstnanosti dochází ke stěhování obyvatel, neboť přírůstek stěhováním v roce 2011 byl -18, v roce 2012 -19 a v roce 2013 -18.
Olešnice v Orlických horách	horské	I v této obci, která disponuje zázemím zejména pro zimní formy cestovního ruchu, dochází k odlivu obyvatel. V posledních 4 letech přírůstek stěhováním dosáhl kladné hodnoty pouze v roce 2012 (4), jinak v roce 2010 byl -15, v roce 2011 -6 a v roce 2013 -15.
Sedloňov	horské	Přírůstek stěhováním v této horské obci od roku 2005 dosahuje záporných hodnot s výjimkou posledního roku 2012, kdy dosáhl hodnoty +12.
Nové Město nad Metují	mírně zvlněné	S výjimkou roku 2003 (+95) přírůstek stěhováním v tomto městě vykazuje záporných hodnot. Nejvíce byl v letech 2002 (-101), 2008 (-72) a 2004 (-59). V posledních 3 letech se pohybuje okolo hodnoty -30.
Opočno	mírně zvlněné	Od roku 2006 přírůstek stěhováním v tomto městě dosáhl kladné hodnoty pouze v letech 2008 (+38) a 2012 (+27). V posledních letech se pohybuje okolo -10.
Mokré	mírně zvlněné	Ačkoliv je obec velmi aktivní, za což získává řadu ocenění a je blízko města Opočna, v letech 1996-2004 přírůstek stěhováním nabýval záporných hodnot. Poté se vývoj pohyboval jako na sinusoidě a v posledních 3 letech nabývá spíše záporných hodnot (2011: -8, 2013: -5, 2012: +1).
Obce s dobrou dopravní dostupností a s aktivní politikou vedení obce		
Česká Čermná	horské	Obce leží nedaleko města Náchoda a polských hranic, v obci funguje společenský život. V posledních 3 letech přírůstek stěhováním dosáhl hodnot +11, +12 a +14.
Nový Hrádek	horské	Z městyse to není daleko do Náchoda či Dobrušky, v roce 2011 získal titul Vesnice Královéhradeckého kraje. Kromě let 2003, 2009 a 2013 přírůstek stěhováním roste, v roce 2013 byl -1.
České Meziříčí	mírně zvlněné	Od roku 2000 má obec přes 1 800 obyvatel, což je způsobeno dostatkem příležitostí pro výstavbu a dobrou dojezdovou vzdáleností do Hradce Králové. Od roku 2002 přírůstek stěhováním stoupá, nejvíce v období 2004-2008. Výjimkou je rok 2012, kdy byl -3.
Podbřeží	mírně zvlněné	Obec leží na silnici I/14, která vede z Náchoda do Rychnova nad Kněžnou. Za spolkový a kulturní život obec získala řadu ocenění (v roce 2006 titul Vesnice Královéhradeckého kraje) a starosta A. Novotný v roce 2013 obdržel ocenění Era starosta roku. V posledních 3 letech byl přírůstek stěhováním +8, +1 a +7.
Pohoří	mírně zvlněné	Obec ležící nedaleko Dobrušky a Opočna se pyšní letním parketem a nově zrekonstruovanou zbrojnicí. Za své aktivity obdržela několik ocenění v rámci soutěže Vesnice roku, i když vítězným titulem se prozatím pyšnit nemůže. Mimo let 2011 (-2) a 2013 (-8) přírůstek stěhováním od roku 2005 nabývá kladných hodnot.
Přepychy	mírně zvlněné	Obec leží nedaleko Opočna a je známá díky svým trhům a pospolitým životem. V roce 2012 byl přírůstek stěhováním

		+30 a v roce 2013 +20.
Semechnice	mírně zvlněné	Přírůstek stěhováním kromě roku 2010 od roku 2006 vykazuje kladné hodnoty, je to blízko do Opočna.
Trnov	mírně zvlněné	Přírůstek stěhováním kromě roku 2012 od roku 2003 vykazuje kladné hodnoty, je to blízko do Opočna.

Zdroj: Český statistický úřad, místní šetření

Demografický vývoj obyvatelstva je **ovlivňován** dvěma hlavními faktory – **přirozenou měnou obyvatelstva a migrací**. Jak ukazuje následující graf č. 4, od roku 2005 do roku 2013 **počet živě narozených obyvatel převyšuje počet zemřelých**. Výjimkou je pouze rok 2012, kdy byl počet zemřelých o jediného člověka vyšší, než počet narozených. V roce 2014 byl počet zemřelých o 114 vyšší, než počet živě narozených. Vývoj potratů je od roku 2005 poměrně stabilní s tím, že v posledním sledovaném roce 2012 vzrostl jejich počet oproti roku předchozímu o třináct. V dlouhodobém horizontu se **míra potratovosti pozitivně snižuje**. Bilance počtu přistěhovaných a vystěhovaných obyvatel se každoročně mění. Počet vystěhovaných od roku 2007 každý rok překračuje 700, přičemž největší hodnota byla zaznamenána v roce 2013, kdy se vystěhovalo 863 obyvatel. Nejvíce přistěhovaných bylo v roce 2007, konkrétně 838. Zajímavé údaje jsou z posledních let, neboť v roce 2013 poklesl počet přistěhovaných obyvatel oproti předchozímu roku o 67 obyvatel, zatímco počet vystěhovaných ve stejném období vzrostl o 146 obyvatel. Naopak v roce 2014 oproti roku 2013 počet přistěhovaných vzrostl o 14 a počet vystěhovaných klesl o 52.

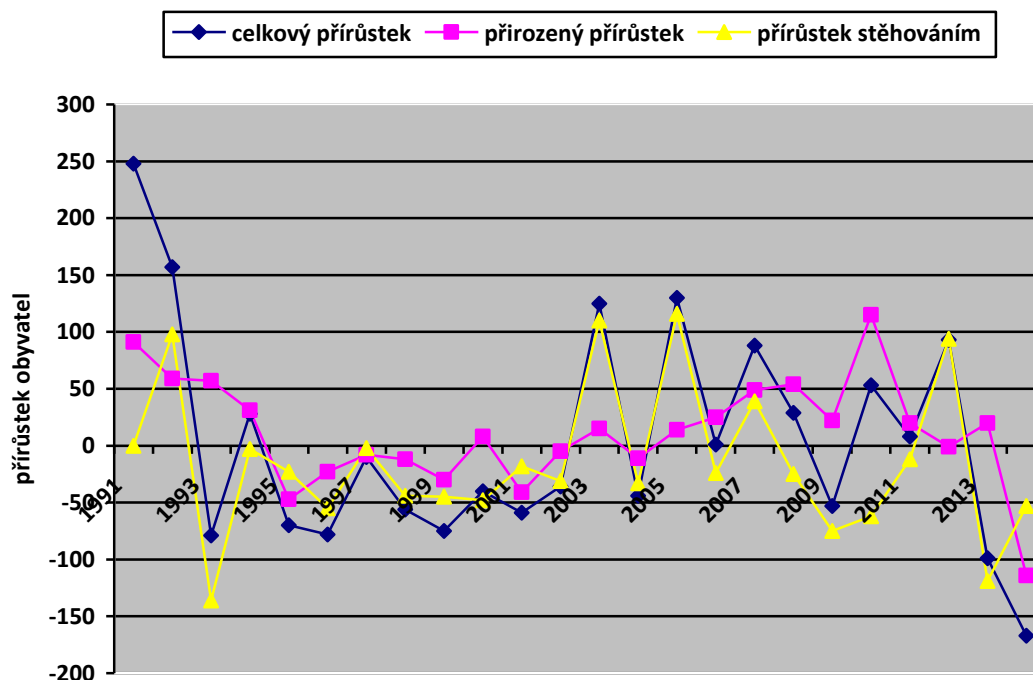
Graf č. 4: Živě narození/zemřelí, přistěhováni/vystěhováni a počet potratů v letech 1991 - 2014

Zdroj: Český statistický úřad

Celkové počty živě narozených a zemřelých, přistěhovaných a vystěhovaných obyvatel se promítají i do následujícího grafu č. 5, ve kterém je možné sledovat bilanci přirozeného a migračního přírůstku obyvatel území místní akční skupiny v letech 1991-2014. **Přirozený přírůstek**, tzn. rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých obyvatel, od roku 2005 do roku 2013 **dosahuje kladných hodnot**. Výjimkou je rok 2012, kdy přirozený přírůstek dosáhl hodnoty -1. V roce 2014 ale přirozený přírůstek nabývá hodnoty -114. Naopak **přírůstek stěhováním**, tzn. rozdíl mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných obyvatel, je **od roku 2008 záporný**. Výjimku tvoří rok 2012, kdy přírůstek stěhováním dosáhl kladné hodnoty 94.

Graf č. 5: Balance přirozeného a migračního přírůstku obyvatel v letech 1991 – 2014

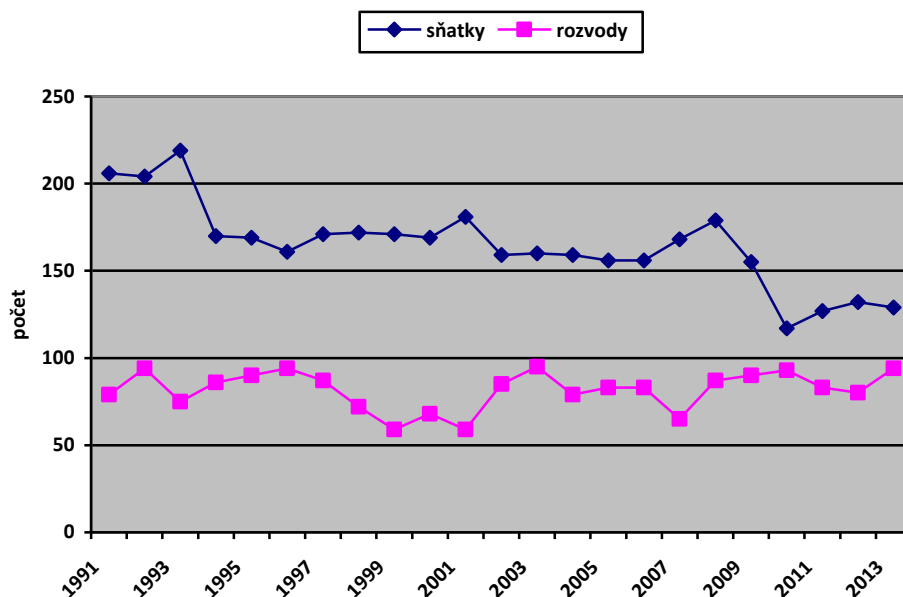

Zdroj: Český statistický úřad

Na progresivitu vývoje počtu obyvatelstva má rovněž společenský vliv – sňatečnost a rozvodovost. **Intenzita vlivu počtu uzavřených manželství na počet narozených dětí se snižuje**, neboť stále více dětí se v posledních letech rodí mimo manželství. Zároveň se **zvyšuje průměrný věk snoubenců** při uzavírání prvního manželství a výrazně se **zvyšuje věk prvorodiček**. V těchto trendech území místní akční skupiny, Královéhradecký kraj i ČR kopírují trendy z vyspělých evropských zemí.

Z dlouhodobého hlediska podle grafu č. 6 **počet uzavřených sňatků v regionu klesá**, zatímco počet rozvodů zůstává takřka stejný. Od roku 2009 se počet uzavřených sňatků pohybuje pod hodnotou 150, přičemž počet rozvodů se od roku 2008 pohybuje kolem 90. Nejvíce sňatků, celkem 219, bylo uzavřeno v roce 1993, naopak nejméně v roce 2010, kdy do manželství vstoupilo 117 párů. Nejvíce rozvodů, konkrétně 93, bylo uskutečněno v roce 2003, nejméně v letech 1999 a 2001, kdy došlo k rozvedení 59 manželství.

Graf č. 6: Dlouhodobý vývoj počtu sňatků a rozvodů v letech 1991 - 2013

Zdroj: Český statistický úřad

Následující tabulka č. 5 přináší pro ilustraci přehled o historickém vývoji počtu obyvatel v jednotlivých obcích a ve všech dílčích oblastech regionu. Získané údaje o počtu obyvatel není možné nějak podrobněji porovnávat a zjišťovat dlouhodobější trendy, neboť jak je uvedeno ve zdrojích pod tabulkou, některé hodnoty v sobě odrážejí různé výpočty.

Tabulka č. 5: Vývoj počtu obyvatel v letech 1869 – 2014 na území MAS

	Oblast	1869 ¹	1890 ¹	1921 ¹	1950 ¹	1991 ²	2001 ³	2011 ⁴	31.12. 2014 ⁵
Bačetín	P	623	648	532	338	382	383	393	400
Bohdašín	P	533	583	484	310	208	222	224	210
Borová	H	917	945	706	388	226	178	196	204
Bystré	P	448	557	433	399	231	216	255	256
Česká Čermná	H	689	723	624	449	431	437	447	503
České Meziříčí	MZ	1 887	2 325	2 329	1 621	1 522	1 567	1 796	1 868
Deštné v O.h.	H	2 571	2 597	1 900	922	587	611	621	561
Dobré	P	1 925	1 999	1 583	1 050	779	832	810	851
Dobruška	MZ	4 786	4 851	5 334	4 736	6 893	7 181	6 876	6 873
Dobřany	H	466	466	337	218	130	105	131	133
Chlístov	MZ	153	136	129	100	111	95	84	91
Janov	P	544	509	425	242	113	109	108	114
Jestřebí	P	222	194	198	130	175	169	151	168
Kounov	P	1 362	1 352	1 085	651	270	220	222	247
Králova Lhota	MZ	514	614	571	351	196	198	231	224
Libchyně	P	310	284	228	191	71	68	61	74
Mezilesí	P	558	529	437	280	208	204	207	224
Mokré	MZ	374	395	397	296	181	164	169	151
Nové Město n/ M.	MZ	3 789	4 507	5 699	5 836	10 220	10 074	9 520	9 623
Nový Hrádek	H	2 112	1 902	1 563	1 101	700	704	770	805
Ohnišov	P	1 034	1 071	891	616	499	478	484	489
Olešnice v O.h.	H	2 295	2 282	1 579	597	542	479	446	447
Opočno	MZ	2 355	2 711	3 057	2 874	3 309	3 138	3 117	3 139
Podbřezí	MZ	1 148	1 075	837	603	459	457	531	544
Pohoří	MZ	723	835	817	585	548	582	648	690

Přepychy	MZ	907	1 013	896	677	631	594	639	627
Přibyslav	P	230	262	213	174	139	164	173	197
Rohenice	MZ	294	317	329	218	206	203	233	254
Sedloňov	H	1 833	1 733	1 236	557	315	262	207	235
Semechnice	MZ	692	706	696	517	370	368	381	395
Sendraž	P	216	213	179	108	84	90	95	100
Slavoňov	P	463	441	356	277	262	262	292	276
Sněžné	H	710	735	568	338	164	142	143	146
Trnov	MZ	1 300	1 292	1 263	893	678	640	705	725
Val	MZ	587	588	503	332	273	287	300	295
celkem		39 570	41 390	38 414	28 975	32 113	31 883	31 666	32 139
celkem H		11 593	11 383	8 513	4 570	3 095	2 918	2 961	3 034
celkem P		8 468	8 642	7 044	4 766	3 421	3 417	3 475	3 606
celkem MZ		19 509	21 365	22 857	19 639	25 597	25 548	25 230	25 499

Zdroj: ¹ obyvatelstvo přítomné – Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005 (ČSÚ),

² obyvatelstvo bydlící (tj. hlášené v obci k trvalému pobytu) - Sčítání lidu, domů a bytů 1991 (ČSÚ),

³ obyvatelstvo bydlící (osoby s trvalým nebo dlouhodobým pobytem) - Sčítání lidu, domů a bytů 2001 (ČSÚ),

⁴ obyvatelstvo obvykle bydlící - Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ),

⁵ ČSÚ k 31.12. 2014

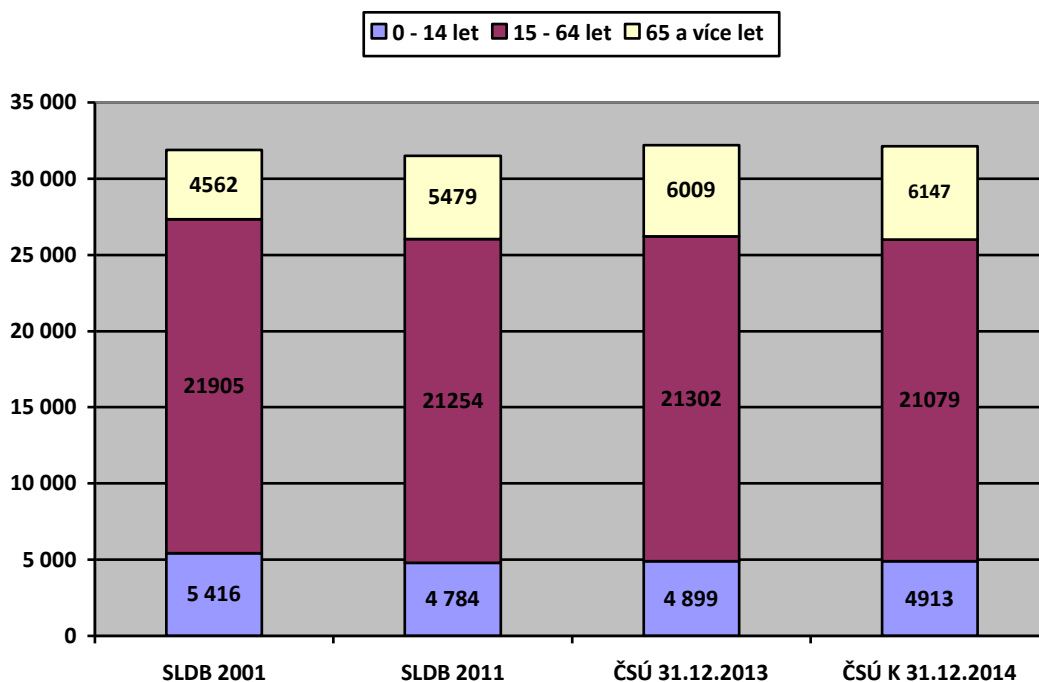
2.1.2 Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura obyvatelstva je ovlivňována dlouhodobým vývojem především porodnosti a úmrtnosti, částečně rovněž migračními pohyby a střední délkou života. Nejcharakterističtější **rysem demografického vývoje** území je stejně jako v České republice pokračující **stárnutí populace**. V důsledku prodlužující se pravděpodobné doby dožití a poklesu porodnosti zejména v 90. letech a její stagnace na nízké úrovni se **mění věková struktura** populace, v níž relativně i absolutně **přibývá osob starších 65 let**, přičemž nárůst v kategorii nejstarších osob (nad 80 let) by měl být ve srovnání s nižšími věkovými kategoriemi nejrychlejší. Ke stárnutí populace přispěje zestárnutí populačně silných poválečných ročníků a v dalším období zejména prodlužující se pravděpodobná doba dožití.

Věková struktura obyvatelstva se sleduje podle tzv. věkových kategorií. Základními kategoriemi jsou: 0-14 let (předproduktivní), 15-64 let (produktivní) a 65 a více let (poproduktivní) složka obyvatelstva. Druhou základní charakteristikou věkového složení obyvatelstva je průměrný věk.

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) v letech 2001 a 2011, údajů o obyvatelstvu k 31.12. 2013 a 31.12.2014 je zřejmé, že **věková struktura** obyvatel území MAS POHODA venkova, **se zhoršuje**. Ubývá počet obyvatel ve věkové kategorii 0 – 14 let (od roku 2001 do 2014 úbytek o cca 9,3%) a roste počet obyvatel ve věku nad 65 let (od roku 2001 do 2014 nárůst o cca 26%). Střední produktivní složka obyvatel klesá a počet obyvatel ve věku 15 – 64 let se ve stejném období snížil o cca 3,8%. To vše zohledňuje graf č. 7.

Graf č. 7: Věková struktura obyvatelstva v letech 2001, 2011, 2013 a 2014

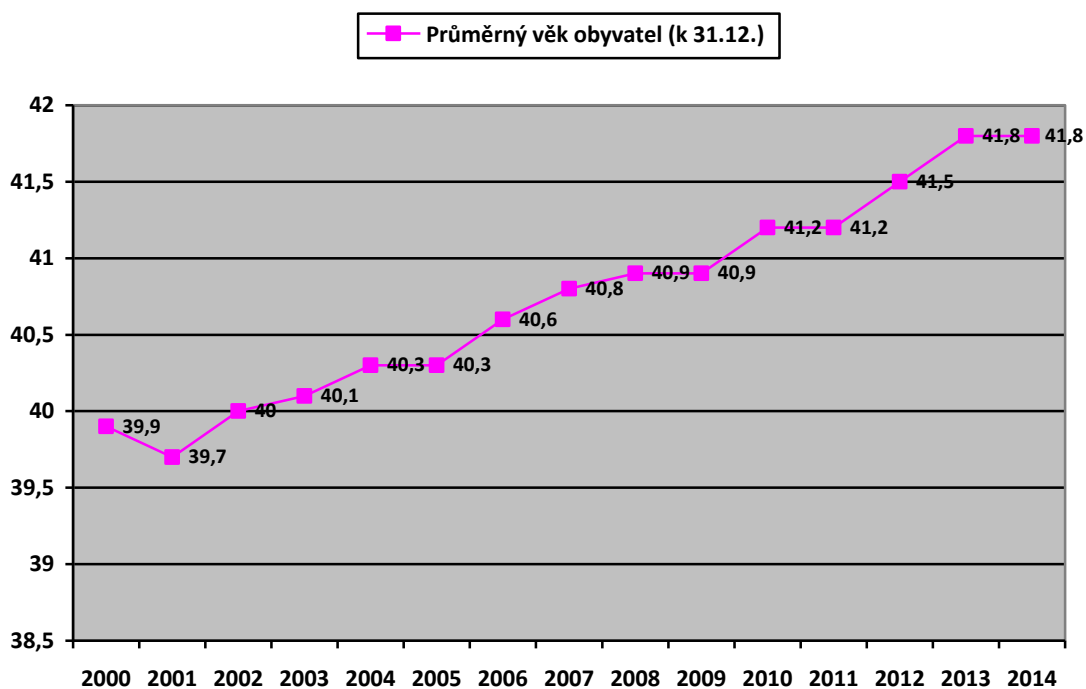

Zdroj: Český statistický úřad (SLDB 2001 a 2011, ČSÚ k 31.12. 2013 a 31.12. 2014)

Index stáří vyjadřuje poměr obyvatelstva ve věku 65 let a více/0-14 let. V roce 2001 byla hodnota indexu 84,2, zatímco v roce 2014 činila 125,1. Hodnota indexu vyšší než 100 znamená nepříznivou situaci, resp., že není zachována dostatečná reprodukční schopnost populace.

Průměrný věk obyvatelstva je hodnotou vypočtenou ze stáří všech obyvatel daného území. Průměrný věk obyvatelstva území působnosti místní akční skupiny byl v roce 2014 41,8 let, což je o 2,1 roku více než v roce 2001. **Hodnota průměrného věku od roku 2001 kontinuálně roste**, což je vidět i z grafu č. 8.

Graf č. 8: Vývoj průměrného věku obyvatel území v letech 2000-2014

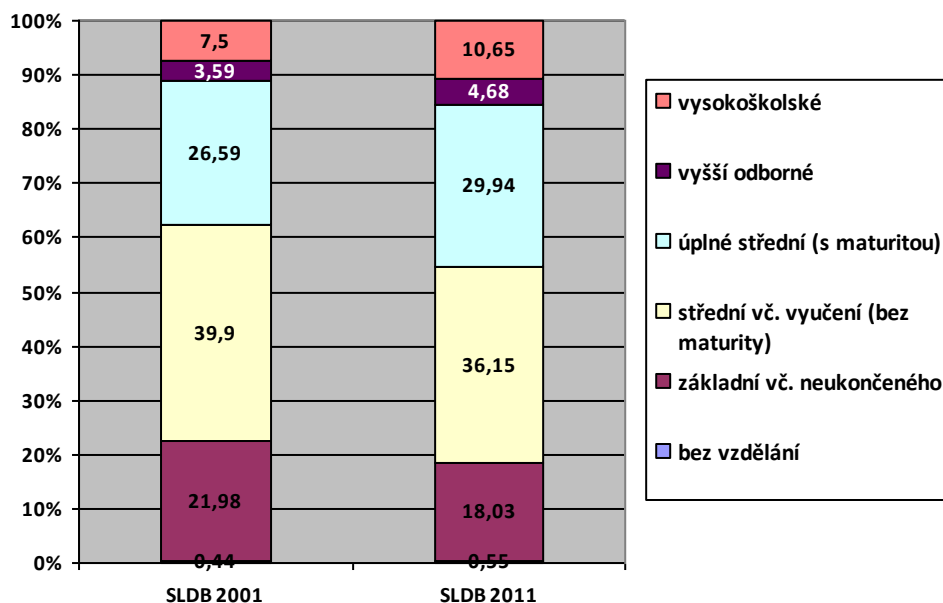

Zdroj: Český statistický úřad

2.1.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Vzdělanostní struktura obyvatelstva se na území působnosti MAS POHODA venkova, dle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů a grafu č. 9 zlepšuje, i když stále nedosahuje celorepublikového průměru. Za období 2001 – 2011 vzrostl počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel o cca 3,15% (797 obyvatel) a počet obyvatel s maturitou o cca 3,35% (794 obyvatel). Naopak počet obyvatel se středním vzděláním vč. vyučení bez maturity v tomto období poklesl o cca 3,75 % (1 090 obyvatel) a počet obyvatel se základním vzděláním vč. neukončeného o cca 3,95% (1 086 obyvatel).

Graf č. 9: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Tabulka č. 6: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání v jednotlivých obcích

Obec	Bez vzdělání	Základní vč. neukončeného	Střední vč. vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou)	Nástavbové studium	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské	Vysokoškolské - bakalářské	Vysokoškolské - magisterské	Z celku obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle nejvyššího ukončeném vzdělání
Bačetín (P)	2	55	132	86	12	5	34	6	27	331
Bohdašín (P)	-	57	74	43	9	2	9	-	8	197
Borová (H)	1	29	72	55	2	5	11	1	10	180
Bystré (P)	-	29	79	63	5	2	23	1	21	211
Česká Čermná (H)	-	66	147	127	8	1	28	10	18	388
České Meziříčí (MZ)	35	331	528	344	40	16	100	15	82	1 464
Deštné v O.h. (H)	-	105	188	140	22	5	54	6	48	531
Dobré (P)	3	121	264	194	15	9	53	11	41	681
Dobruška (MZ)	20	970	1 937	1 752	198	95	671	106	545	5 822
Dobřany (H)	-	8	48	30	5	1	3	-	3	102
Chlístov (MZ)	-	14	37	20	2	-	2	-	2	75
Janov (P)	1	23	28	14	5	-	6	-	5	81
Jestřebí (P)	-	30	63	32	2	2	3	2	1	139
Kounov (P)	1	31	63	57	9	1	21	4	17	187
Králova Lhota (MZ)	1	32	73	50	3	4	16	5	11	182
Libchyně (P)	-	15	14	14	1	1	1	-	1	51

Mezilesí (P)	2	32	77	57	1	2	14	4	10	189
Mokré (MZ)	1	21	71	31	4	1	7	2	5	145
Nové Město n/ M. (MZ)	22	1 268	2 690	2 586	262	120	1 003	153	814	8 193
Nový Hrádek (H)	-	124	206	173	19	5	64	14	48	614
Ohnišov (P)	2	79	146	124	13	6	37	3	34	411
Olešnice v O.h. (H)	2	86	146	86	6	3	15	-	13	372
Opočno (MZ)	23	423	916	759	101	38	291	49	226	2 621
Podbřezí (MZ)	1	76	147	134	13	6	43	8	34	430
Pohoří (MZ)	1	103	212	119	21	11	44	5	37	531
Přepychy (MZ)	17	137	198	117	13	3	47	5	41	557
Přibyslav (P)	-	27	51	46	3	1	19	6	12	153
Rohenice (MZ)	2	36	79	57	6	-	12	1	11	198
Sedloňov (H)	3	46	71	31	6	1	10	1	9	177
Semechnice (MZ)	2	56	133	81	6	3	27	4	23	319
Sendraž (P)	-	18	30	25	1	1	7	2	5	85
Slavoňov (P)	1	46	108	60	3	4	12	4	8	239
Sněžné (H)	-	23	41	30	6	1	8	2	6	114
Trnov (MZ)	1	110	222	161	20	6	47	10	37	595
Val (MZ)	-	53	91	72	9	4	22	3	19	258
celkem MAS Pv	144	4 680	9 382	7 770	851	365	2 764	443	2 242	26 823
celkem H	6	487	919	672	74	22	193	34	155	2 478
celkem P	12	563	1 129	815	79	36	239	43	200	2 955
celkem MZ	126	3 630	7 334	6 283	698	307	2 332	366	1 887	21 390
průměr MAS Pv	4,11	133,7	268,1	222	24,31	10,43	78,97	12,66	64,1	766,37
průměr H	0,75	60,9	114,9	84	9,3	2,8	24,1	4,3	19,4	309,8
průměr P	0,92	43,3	86,9	62,7	6,1	2,8	18,4	3,3	15,4	227,3
průměr MZ	9	259,3	523,9	448,8	49,9	22	166,6	26,1	134,8	1 527,9
průměr KH kraj	4,92	184,6	371,3	287,1	31,12	13,53	105,9	17,19	84,7	1 046,4
průměr ČR	6,78	251,4	472,3	387,9	39,7	18,73	178,3	28,69	141,03	1 431,4

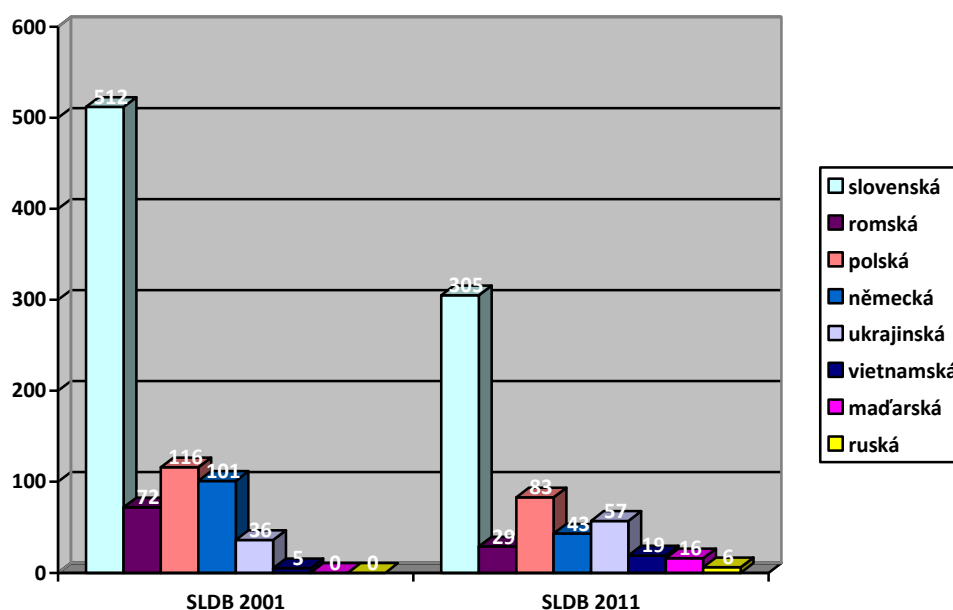
Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (CSÚ)

Ve všech sledovaných ukazatelích uvedených v předchozí tabulce č. 6, které byly sledovány v rámci provedení Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, je průměrná hodnota za území MAS POHODA venkova nižší, než je celorepublikový průměr i průměr Královéhradeckého kraje. Je pozitivní, že na území MAS je **průměr obyvatel bez vzdělání či s ukončeným nebo neukončeným základním vzděláním pod krajským či celorepublikovým průměrem**. Naopak negativní je, že počet osob s vysokoškolským či vyšším odborným vzděláním je nižší, což je dáno složením obyvatelstva a zejména absencí těchto vzdělávacích institucí v území a nízkým počtem větších měst v regionu.

2.1.4 Národnostní a náboženská struktura obyvatelstva

Obyvatelstvo na území místní akční skupiny je **národnostně jednotné**. Zastoupení menšinových skupin se od roku 2001 snížilo cca o 1%. Česká státní příslušnost byla v roce 2011 zastoupena 97,5%. Nejpočetnějšími menšinovými národnostními skupinami je slovenská, polská a ukrajinská, což potvrzuje graf č. 10. Oproti roku 2001 poklesl počet obyvatel se slovenskou, polskou a německou národností. Naopak v roce 2011 se více osob přihlásilo k ukrajinské, vietnamské, maďarské a ruské národnosti.

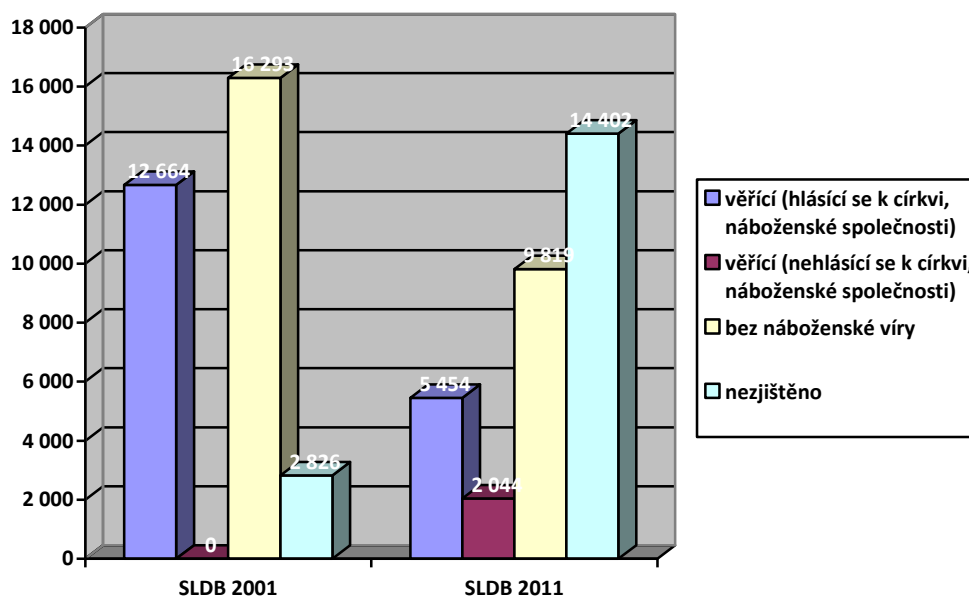
Graf č. 10: Obyvatelstvo podle národnosti v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Počet **religiózních** obyvatel se v porovnání SLDB 2001 a 2011 výrazně **snižuje**, což je ale dáno i tím, že výrazně stoupl počet osob, které neuvedly své stanovisko (nárůst o 11 576 obyvatel). Jak uvádí graf č. 11, v roce 2001 se k víře přihlásilo celkem 39,7% obyvatel území MAS a v roce 2011 již pouhých 17,2%. Pokles počtu věřících obyvatel je celorepublikový trend.

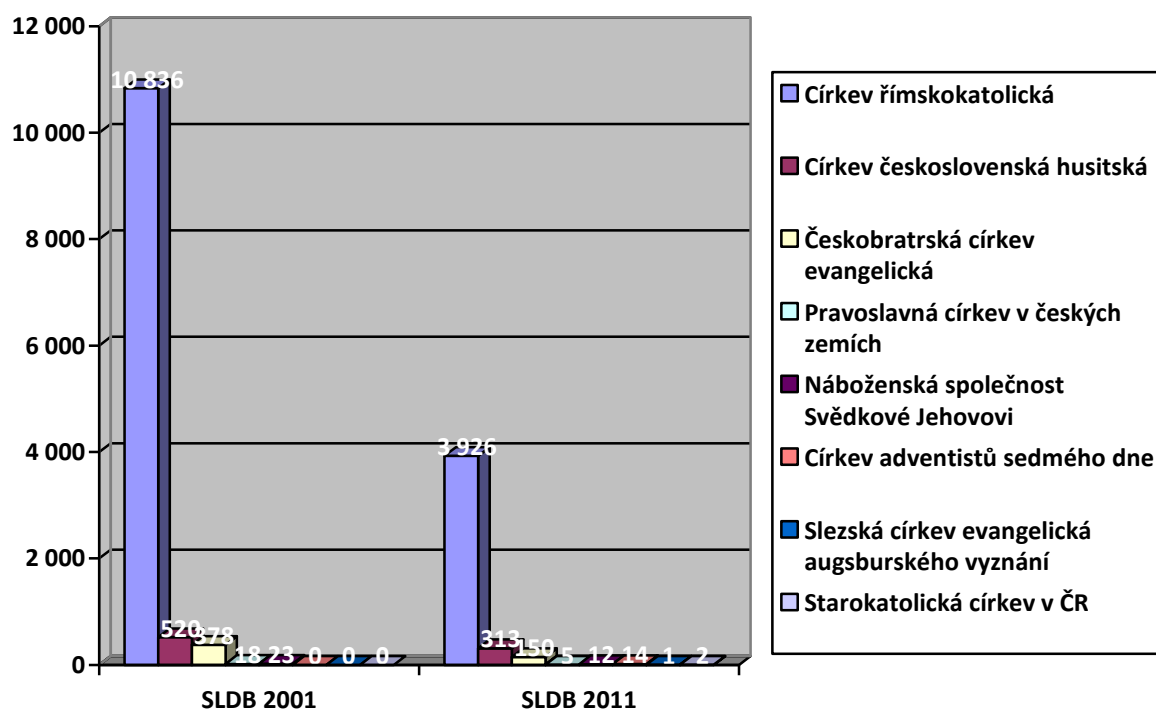
Graf č. 11: Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Z celkového podílu věřících na území působnosti MAS POHODA venkova, se podle grafu č. 12 a podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 hlásí nejvíce k římskokatolické církvi (88,8%). K církvi československé husitské se hlásí 7,1% věřících a 3,4% se přihlásilo k českobratrské církvi evangelické.

Graf č. 12: Věřící podle církví v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

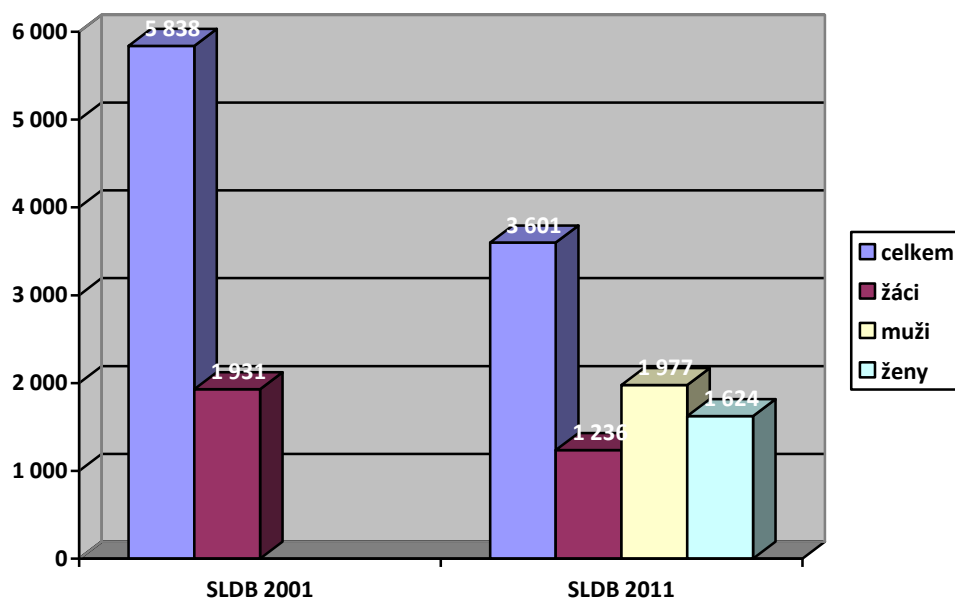
2.2 Základní vybavenost obcí

V této části část analýzy současného stavu se zabýváme dopravou, technickou infrastrukturou, vybaveností obcí, odpadovým hospodářstvím, územním plánováním a rozvoji územími regionu.

2.2.1 Doprava

Doprava je zabezpečována dopravními prostředky po dopravních cestách a její význam neustále roste. Aby byla plynulá a dostačující, je nutné mít **kvalitní dopravní infrastrukturu**. To, že je doprava nesmírně důležitou součástí každodenního života, dokazuje následující graf č. 13, ve kterém jsou uvedeny počty osob vyjíždějících denně mimo obec podle výsledků Sčítání lidu domů a bytů z let 2001 a 2011.

Graf č. 13: Zaměstnaní, žáci a studenti vyjíždějící denně mimo obec v letech 2001 a 2011

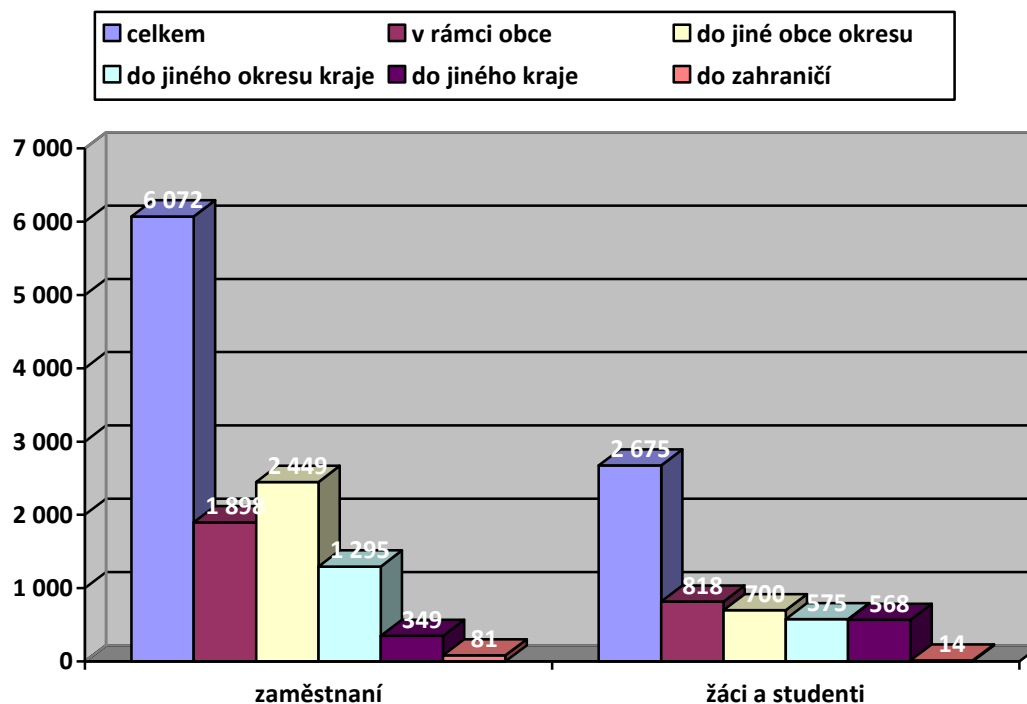

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Podle těchto výsledků se počet zaměstnaných i žáků a studentů vyjíždějících denně mimo obec v území MAS snižuje. V roce 2011 nejvíce zaměstnaných osob denně mimo obec dojíždělo z mírně zvlněného pásma (75,5%), nejméně z pásma horského (9,5%) a z podhorského pásma dojíždělo 15%. Obdobná situace je i u denně vyjíždějících žáků a studentů, neboť z mírně zvlněného pásma dojíždělo 71,9%, z podhorského 16,4% a z horského 11,7% žáků.

Podíváme-li se na výsledky vyjížděky do zaměstnání a škol v grafu č. 14, které jsou dostupné z provedeního Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, tak zjistíme, že 40,3% zaměstnaných dojíždí za prací do jiné obce okresu, 31,3% vyjíždí v rámci obce, 21,3% do jiného okresu kraje, 5,8% do jiného kraje a 1,3% do zahraničí. Nejvíce žáků a studentů, 30,6%, vyjíždí do školy v rámci obce, 26,2% vyjíždí za studiem a vzděláním do jiné obce okresu, 21,5% do jiného okresu kraje, 21,2% do jiného kraje a 0,5% do zahraničí.

Graf č. 14: Zaměstnaní, žáci a studenti vyjíždějící do zaměstnání a škol v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011(ČSÚ)

Doba cesty zaměstnanců, žáků a studentů vyjíždějících denně mimo obec do zaměstnání a škol dle jednotlivých pásem je uvedena v následující tabulce č. 7. V horském pásmu 54,1% zaměstnanců dojíždí za prací v intervalu 15-29 minut, 18,1% v intervalu 30-44 minut, 14,3% do 14 minut, 9,1% v intervalu 45-59 minut, 3,8% v rozmezí 60-89 minut a 0,6% zaměstnanců vyjíždí denně za prací 90 a více minut. Obdobná je situace i vyjížděky do škol, neboť 45,1% žáků a studentů dojíždí za vzděláním 15-29 minut, 22,9% v rozmezí 30-44 minut, 13,2% do 14 minut, 10,4% v intervalu 45-59 minut, 6,9% v intervalu 60-89 minut a 1,5% žáků do školy dojíždí 90 a více minut.

Tabulka č. 7: Doba cesty zaměstnanců, žáků a studentů z pásem území vyjíždějících denně mimo obec v roce 2011

Obec	Horské pásmo		Podhorské pásmo		Mírně zvlněné pásmo	
	zaměstnaní	žáci a studenti	zaměstnaní	žáci a studenti	zaměstnaní	žáci a studenti
do 14 minut	49	19	221	69	740	196
15-29 minut	185	65	223	67	1 180	283
30-44 minut	62	33	64	29	502	186
45-59 minut	31	15	24	24	194	135
60-89 minut	13	10	7	10	74	65
90 a více minut	2	2	3	4	27	24
Celkem	342	144	542	203	2 717	889

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011(ČSÚ)

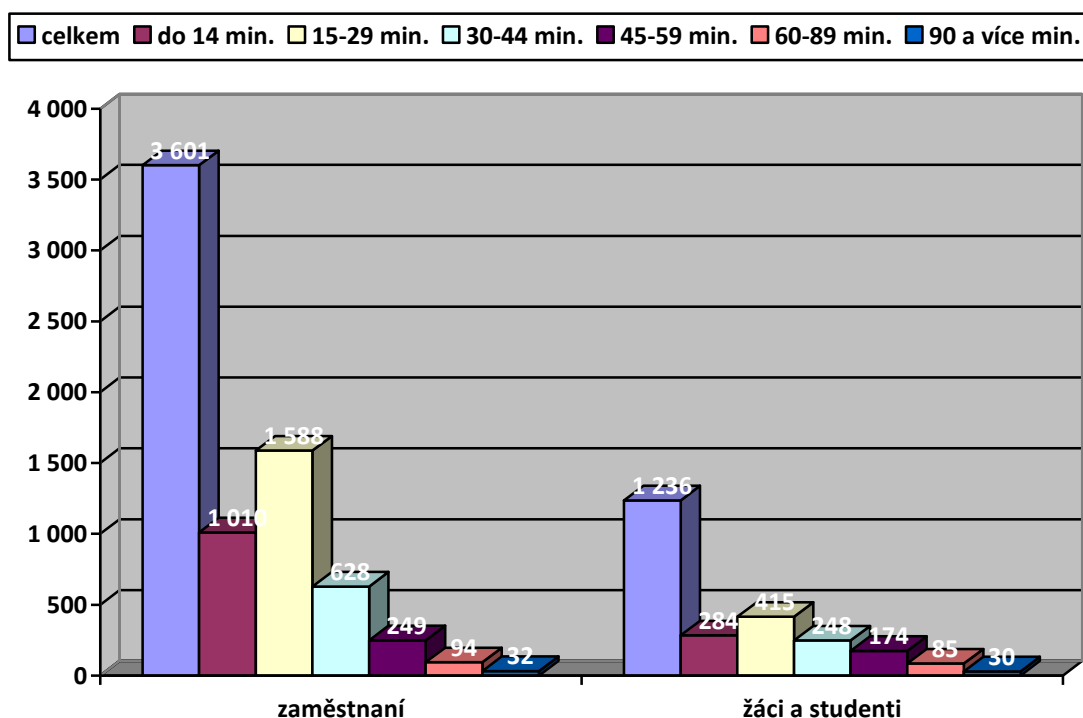
V pásmu podhorském 41,1% zaměstnaných denně dojíždí do zaměstnání v časovém intervalu 15-29 minut a 40,8% do 14 minut. 11,8% dojíždí za prací v intervalu 30-44 minut, 4,4% v rozmezí 45-59 minut, 1,3% v intervalu 60-89 minut a 0,6% 90 a více minut. Do školy dojíždí 34% žáků a studentů do 14 minut, 33% dojíždí v rozmezí 15-29 minut, 14,3% v intervalu 30-44 minut, 11,8% v rozmezí 45-59 minut, 4,9% v intervalu 60-89 minut a 2% 90 a více minut.

Nejvíce zaměstnanců z mírně zvlněného pásma dojíždí denně do zaměstnání v časovém intervalu od 15 do 29 minut, naopak nejméně (1%) 90 a více minut. Cesta do zaměstnání do 14 minut trvá 27,2% zaměstnanců, 18,5% zaměstnanců denně dojíždí v intervalu 30-44 minut, 7,2% v rozmezí 45-59 minut a 2,7% v rozmezí 60-89 minut. 15-29 minut, to je doba, kterou potřebuje 31,8% žáků a studentů z mírně zvlněného pásma na to, aby se dostala

do škol a školských zařízení. 22% žáků se do školy dopraví do 14 minut a 2,7% žáků na cestě za vzděláním stráví denně 90 a více minut. 20,9% žáků dojíždí v intervalu 30-44 minut, 15,3% v rozmezí 45-59 minut a 7,3% v intervalu 60-89 minut.

Porovnáme-li některé údaje mezi jednotlivými pásmy, tak zjistíme, že zatímco **v podhorském pásmu do zaměstnání denně dojíždí 40,8% zaměstnanců, v pásmu horském je to pouze 14,3%**. Naopak u 9,1% zaměstnanců z horského pásma cesta do zaměstnání zabere 45-59 minut, zatímco v pásmu podhorském tuto dobu na cestě do práce stráví pouze 4,4%. Celkem 45,1% žáků a studentů z horského pásma stráví na cestě do školy 15-29 minut, zatímco v mírně zvlněném pásmu tento čas stráví 31,8% žáků a studentů. V podhorském pásmu se 34% studentů a žáků do školy dostane do 14 minut, zatímco v pásmu horském tato nejkratší doba dojezdu za vzděláním stačí pouze 13,2% žákům a studentům.

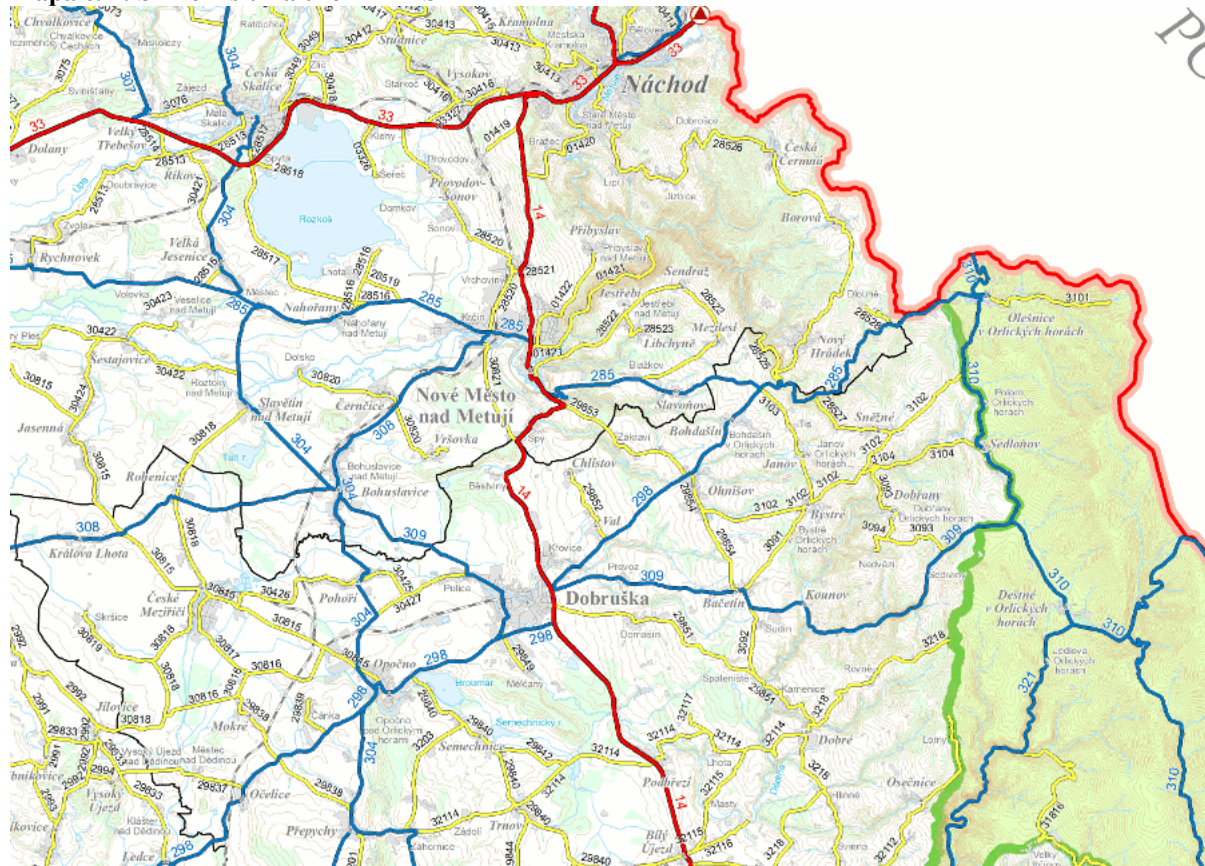
Graf č. 15: Zaměstnaní, žáci a studenti vyjíždějící denně mimo obec a doba cesty v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011(ČSÚ)

Ve výše uvedeném grafu č. 15 je uvedena doba cesty zaměstnanců, žáků a studentů vyjíždějících denně mimo obec do zaměstnání a vzdělávacích institucí za celé území místní akční skupiny. Nejvíce zaměstnaných stráví na cestě do zaměstnání čas v rozmezí 15-29 minut (44,1%), 28% zaměstnaných se do práce dostane do 14 minut. U 17,4% zaměstnaných doba cesty trvá v rozmezí 30-44 minut, u 6,9% 45-59 minut, u 2,6% 60-89 minut a 90 a více minut stráví na cestě 1% zaměstnaných. Nejvíce žáků a studentů stráví na cestě do školy 15-29 minut (33,6%), u 23% cesta za vzděláním trvá do 14 minut. U celkem 20% žáků a studentů doba cesty do školy zabere 30-44 minut, u 14,1% 45-59 minut, u 6,9% 60-89 minut a 2,4% žáků a studentů dojíždí do školy 90 a více minut.

Mapa č. 1: Silniční síť na území MAS

- dálnice
- rychlostní silnice
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- silnice III. třídy
- ▲ obce a katastrální území (podkladová data © ČÚZK)
- hranice okresu (podkladová data © ČÚZK)
- hranice kraje (podkladová data © ČÚZK)
- hranice státu (podkladová data © ČÚZK)
- ▲ silniční hraniční přechod
- vrstevnice (geografická data poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2012)
- železnice (geografická data poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2012)
- hranice NP a CHKO (podkladová data © AOPK ČR 2010)
- chráněná krajinná oblast (podkladová data © AOPK ČR 2010)
- národní park (podkladová data © AOPK ČR 2010)
- řeky a vodní plochy (geografická data poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2012)
- zástavba (geografická data poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2012)
- lesy (geografická data poskytl VGHMÚř Dobruška © MO ČR, 2012)

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Na většině území je **dobrá dopravní dostupnost a hustá síť komunikací**, což uvádí mapa č. 1. Problematictější dostupnost je v zimních měsících v horském pásmu, kde vrtochy počasí často narušují plynulost dopravy.

Vzhledem k tomu, že dopravní infrastruktura je neustále využívána a potřeba oprav či budování nových tras je takřka na denním pořádku, velkým potenciálním nebezpečím je nedostatek finančních prostředků na rozvoj dopravních sítí včetně jejich údržby.

Mapa č. 2: Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti v roce 2010

	sčítací úsek s intenzitou	0 - 500	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	501 - 1000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	1001 - 3000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	3001 - 5000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	5001 - 7000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	7001 - 10000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	10001 - 15000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	15001 - 25000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	25001 - 40000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	40001 - 60000	voz/24 h
	sčítací úsek s intenzitou	nad 60001	voz/24 h
	nesčítané úseky		
145	číslo silnice - dálnice		
	hranice sčítacího úseku		

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Podle výsledků sčítání dopravy na dálniční a silniční síti, které provedlo Ředitelství silnic a dálnic ČR v roce 2010, se, jak ukazuje mapa č. 2, sčítací úsek s **největší intenzitou** nachází logicky na nejvíce frekventované **silnici I/14 a na silnici spojující Dobrušku a Opočno**. Na úseku silnice I/14, který do území MAS zasahuje od Nového Města nad Metují do Podbřezí a na silnici spojující další dvě města regionu, **během 24 hodin projede 5001 až 7000 vozů**.

Dobrá dopravní dostupnost je jedním z klíčových hledisek jak při lokalizaci sídla firem, tak i pro rozvoj obce. Proto je cílem obcí **mít dobré napojení k dálnici či rychlostní silnici**, které by otevřelo více možností pro rozvoj území. Centrum Dobrušky od nejbližšího nájezdu na dálnici je vzdálené 39,9 km a centrum Nového Města nad Metují 44,6 km.

Silniční doprava

Středem území přes Dobrušku prochází severojižním směrem **silnice první třídy I/14** spojující Rychnov nad Kněžnou s Náchodem, kde je nejbližší hraniční přechod do Polské republiky. Zbylé komunikace na území jsou druhé nebo třetí třídy, popř. místní a účelové komunikace. Region **nemá přímé napojení na dálnici nebo rychlostní komunikaci**. Síť místních komunikací je poměrně hustá a dostatečně zajišťuje dopravní dostupnost všech obcí a jejich napojení na důležité dopravní tahy. Jejich **kvalita** je ale ve většině případů **neuspokojivá**. O něco kvalitnější je údržba komunikací I. a II. třídy. Údržba místních komunikací je na jednotlivých obcích a to je pro ně problémem, zejména z finančního hlediska. Zajištění kvalitní dopravní obslužnosti obcí je jednou ze základních podmínek jejich rozvoje a kvalitního života obyvatel. Dopravní systém by měl zajišťovat dopravu obyvatel za prací, do škol, na nákupy, za službami, za lékařem atd..

Mezi nejvíce poškozené komunikace patří úseky silnic II. třídy č. 285, 298, 309 a 310, dále silnice III. tříd a většina místních a účelových komunikací (např. v okolí Olešnice v Orlických horách, Dobrého, Deštného v Orlických horách, Podbřezí). Problémem jsou často majetkoprávní vztahy, neboť občané z některých obcí by rádi uvítali opravu vybraných úseků, ovšem obec jim toto přání nemůže splnit, neboť komunikace často bývají ve vlastnictví kraje či v soukromých rukou.

Železniční doprava

Železniční doprava má **ryze obslužný regionální charakter**. Nejdůležitější tratí je trať č. 026 spojující Častolovice s Náchodem přes Opočno. V posledních letech došlo ke zrušení spoje mezi Dobruškou a Opočnem a železniční doprava v řešeném území tak není téměř využívána. Existuje však projekt Dráhy Orlických hor, který navrhuje rekonstruovat stávající trať a následně propojit trať v jednotný dopravní systém. Zatím ale tento projekt realizován není a o jeho přínosu vzhledem k velké finanční nákladnosti se vedou spory.

Hromadná veřejná doprava

Dopravní obslužnost zajišťuje několik dopravních společností: ARRIVA TRANSPORT VÝCHODNÍ ČECHY a.s., Nové Město nad Metují, AUDIS BUS s.r.o., Rychnov nad Kněžnou, ČSAD Ústí nad Orlicí a.s., CDS s.r.o. Náchod a okrajově P-transport s.r.o., Broumov. **Regionální doprava je uspokojivě zajištěná, dálkové spoje jsou ovšem nedostatečné**. Např. pokud chceme jet do Brna, tak každý pracovní den jede pouze jediný přímý spoj v ranních hodinách, který začíná v Náchodě. V ostatních případech musíme jet přes Hradec Králové, což je velmi neefektivní a časově náročné. Dalším problémem je nedostatek financí na zajištění dopravní obslužnosti, kdy autobusové linky jezdí nevytížené, a to vede k jejich rušení.

Stav zastávek hromadné dopravy je zejména v menších obcích nevyhovující, v území existuje potřeba alespoň částečně opravit či zrekonstruovat některé z nich (např. Dobré, Val, Kounov, Olešnice v Orlických horách, některé zastávky v Novém Městě nad Metují atd.). V případě možnosti obce uvažují o výstavbě nových zastávek (opět zejména v menších obcích). Důležité je zde propojení zastávek na cyklodopravu v rámci budování přestupních terminálů, které jsou navázány na parkovací místa pro motorová a nemotorová vozidla.

Letecká doprava

Vnitrostátní letiště najdeme v Novém Městě nad Metují, kde v prostoru Luštinec funguje civilní letiště Aeroklubu, napojené místní komunikací na silnici II/285. Je vybaveno (pro obchodní a zájmové létání) 2 vzletovými přistávacími drahami, které jsou zatravněné. V areálu jsou umístěny hangáry, pomocná zařízení a řídicí věž. Z hlediska ploch a vyššího komerčního využití (vyhlídkové lety, nepravidelná doprava osob a nákladů) je možný další rozvoj letiště.

Cyklodoprava

Cyklodoprava je jednou z hojně využívaných forem dopravy, zejména v letních měsících, jak se dostat do zaměstnání, příp. škol. Kolo jako dopravní prostředek je využíváno při přesunu z místa bydliště do zaměstnání především v okolí měst, ale i obcí, ve kterých se nachází firmy, které zaměstnávají větší počet lidí. Problémem jsou **zhoršené podmínky pro tento druh dopravy**, neboť cyklisté musí jezdit po komunikacích společně s automobily, protože v území chybí potřebné cyklostezky. V roce 2012 započala výstavba cyklostezky z Opočna do Dobrušky, kdy byl za 4,5 mil. Kč dokončen úsek spadající do opočenského katastru. Nyní je na tahu Dobruška, na kterou čeká delší úsek než je ten opočenský a celou akci brzdí problémy s pozemky, neboť trasa má vést přes pozemky desítek vlastníků. Původně měla cyklostezka vést podle hlavního tahu z Opočna na Dobrušku, který je lemován alejí starých lip, ale ochránci přírody zde našli saproxylofágní druh brouka-páchníka hnědého, který je evropsky významným druhem (populace tohoto druhu je přímo vázána na existenci starých stromů s dutinami). Z tohoto důvodu bylo nutné původní trasu změnit, takže trasa vede ve větší vzdálenosti od chátrajících lip, které tento ohrožený brouk obývá.

V současné době se připravuje **koncept řešení cyklodopravy** v centrální části správního obvodu obce s rozšířenou působností Dobruška, který je nazvaný **Cykloregion Vlastimila Moravce** a jeho hlavními iniciátory jsou město Dobruška, obec Podbřeží, obec Val a město Opočno. Tento záměr by měl pomoci vyřešit neexistenci značených cyklostezek a existenci malého počtu značených cyklotras v této centrální části daného ORP a zajistit spojení s blízkými městy. Jde především o trasy k městům Nové Město nad Metují, Opočno a Solnice. Díky realizaci tohoto záměru by byla umožněna plynulá a bezpečná dojíždka do zaměstnání, škol a podpořeno by bylo aktivní trávení volného času. Jednalo by se o komplexní řešení této problematiky, které v sobě zahrnuje synergický efekt v podobě propojení cyklodopravy a cykloturistiky s důrazem na bezpečnost.

V rámci území se **připravují i další záměry**, které by měly přispět ke snížení podílu motorové dopravy a zvýšení podílu cyklodopravy. Jedná se například o cyklostezku Opočno-České Meziříčí a Pohoří-Dobruška, cyklostezku/cyklotrasu Dobré-Kounov, Dobré-Deštné v Orlických horách či Semechnice-Dobruška.

Vzhledem k tomu, že v rámci budované průmyslové zóny Kvasiny vznikne spousta nových pracovních příležitostí pro obyvatele z regionu, je nutné zajistit propojením sítí cyklostezek a cyklotras a jejich budováním dostatečné podmínky pro tento druh dopravy, který je šetrný k životnímu prostředí. Důležité je propojení cyklodopravy s veřejnou hromadnou dopravou.

Dopravní obslužnost

Dopravní obslužností se rozumí zabezpečení dopravy po všechny dny v týdnu především do škol a školských zařízení, k orgánům veřejné moci, do zaměstnání, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a k uspokojení kulturních, rekreačních a společenských potřeb, včetně dopravy zpět, přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu. Od 1. ledna 2014 jsou činnosti související s organizací dopravní obslužnosti Královéhradeckého kraje zajišťovány prostřednictvím Krajského úřadu Královéhradeckého kraje odboru dopravy a silničního hospodářství, oddělení dopravní obslužnosti. Oddělení dopravní obslužnosti řeší technologické, analytické, ekonomické, kontrolní a propagační činnosti v oblasti veřejné dopravy.

Dopravní obslužnost je v podhorském a mírně zvlněném pásmu na dobré úrovni. Pro občany je zde zajištěna doprava do zaměstnání (zejména do Kvasin a všech měst v území), školských zařízení či za zdravotní péči. **V horském pásmu je situace poněkud horší**, neboť dle vyjádření starostů zde nefunguje systém veřejné dopravy, neboť jednotlivé spoje na sebe nenavazují, nebo dokonce ubývají. V poslední době musí představitelé obcí bojovat s veřejnými dopravci o udržení stávajících spojů a to i za cenu, že budou nuceni ze svých rozpočtů na dopravu přispívat.

Pokud se např. chtějí občané dostat veřejnou dopravou z Olešnice v Orlických horách do Deštného v Orlických horách, musí jet přes Dobrušku či Nové Město nad Metují a to samozřejmě musí počítat s přestupy a čekací dobou. S přestupy a čekací dobou musí počítat občané i např. na cestách za zimními radovánkami, pokud se chystají z Dobrušky do Sedloňova či Nového Hrádku.

Veřejná dopravní obslužnost je v Královéhradeckém kraji zajištěna železniční a autobusovou dopravou. Dopravu na železničních tratích zajišťují dopravci ČD a.s. a GW Train Regio, provoz autobusových linek zajišťuje celkem 14 smluvních dopravců. Mapa linkového vedení je uvedena na následující mapě č. 3.

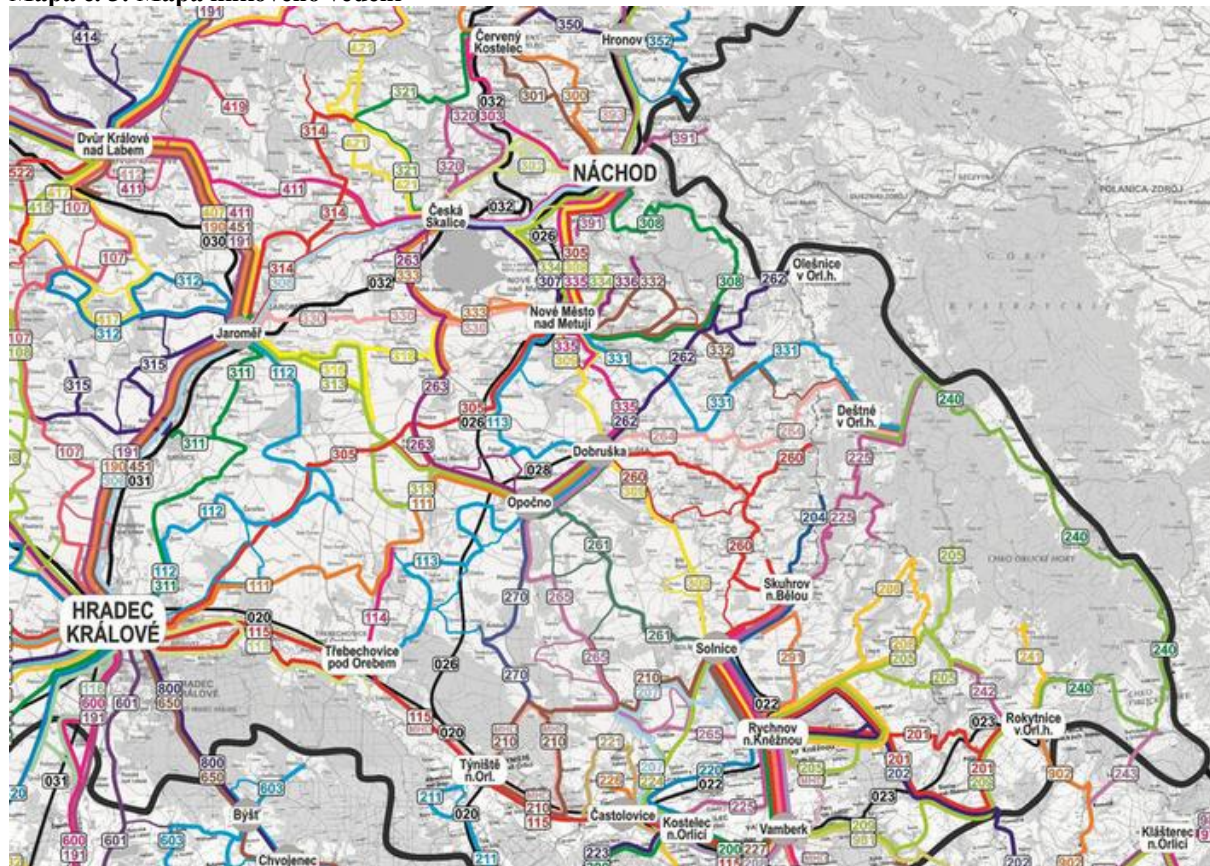
Bezpečnost silničního provozu

V zájmu zvýšení podílu udržitelných forem dopravy je nutné zajistit **bezpečnost a bezbariérovost dopravy**, neboť je důležité vhodným způsobem zabezpečit bezpečnost osobám s omezenou pohyblivostí nebo orientací.

Ve většině obcí je pro výše uvedené osoby snížený přístup k zastávkám hromadné dopravy a v obou městech regionu (Dobruška, Opočno) chybí zvuková či jiná signalizace pro nevidomé, byť např. provoz na náměstí F.L. Věka v Dobrušce je velký. V celém území v rámci komunikací určených pro nemotorovou dopravu chybí přizpůsobení tohoto druhu komunikace osobám s omezenou pohyblivostí nebo orientací.

Bezpečnosti svých občanů v oblasti silničního provozu se věnují zvolení zástupci jednotlivých obcí, když např. v poslední době byl prostřednictvím spolupráce v rámci Dobrovolného svazku obcí „Region Orlické hory“ pro některé ze zapojených obcí pořízen pasport dopravního značení, na základě kterého byly identifikovány hlavní potřeby v oblasti dopravního značení v jednotlivých obcích. V některých obcích (Dobré) cítí jako potřebu pořídit informativní měřič rychlosti, jinde zase blikající signalizaci upozorňující na pohyb dětí (Podbřeží).

Mapa č. 3: Mapa linkového vedení

Zdroj: Královéhradecký kraj

2.2.2 Technická infrastruktura

Technická infrastruktura jako součást veřejné infrastruktury je zřizována a využívána ve veřejném zájmu. Systémy provozních souborů, vedení, objektů, zařízení a ploch technické infrastruktury nezbytně vyžadují koordinaci v území, a to s ohledem na ochranu tohoto území pro následné využití budoucími generacemi.

2.2.2.1 Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu

Zdroje vody jsou převážně z hlubších horizontů podzemních vod - vrtů. Povrchové zdroje pitné vody jsou v horských a podhorských částech území. **Vodovod má 32 obcí**, chybí pouze v Bohdašíně, Janově a Valu. Oblast Novoměstska je zásobována především ze zdrojů v Polické křídové pánvi. Přírodní potenciál podzemních vod je schopen pokrýt požadavky na zvýšený odběr vody z dosavadních a případně i z nových jímacích území v potřebném množství. Problematickým zůstává nedostatek dat o jakosti vody z většiny sídelních jednotek s individuálním zásobováním.

Na veřejnou kanalizaci je napojeno 28 obcí, což představuje 80 % celkového počtu obcí v území působnosti MAS POHODA venkova. **Kanalizační systém zakončený čistírnou odpadních vod má 11 obcí** (České Meziříčí, Deštné v Orlických horách, Dobruška, Kounov, Mokré, Nový Hrádek, Olešnice v Orlických horách, Opočno, Podbřeží, Pohoří, Rohenice), přičemž v Novém Hrádku je lokální ČOV a v Českém Meziříčí mají novou čistírnu odpadních vod, hde došlo k odkanalizování většiny objektů v obci. **Centrální čistírna odpadních**

vod je v **Novém Městě nad Metují**. S výstavbou centrálních ČOV se uvažuje v obcích Přibyslav, Sendraž a Slavoňov, v obcích Jestřebí, Libchyně, Mezilesí je navržena biologická nádrž pro dočištění čištěných odpadních vod z domovních ČOV. V ostatním území jsou technicky nevyhovující obecní stokové systémy nebo jsou odpadní vody čištěny prostřednictvím individuálních zařízení – domovní čistírny odpadních vod, biologické septiky, bezodtokové jímky a podobně. U řady budov je stav objektů na čištění a likvidaci odpadních vod nevyhovující. **Nízká úroveň odkanalizování a čištění odpadních vod je v malých obcích a obcích horské a podhorské části Orlických hor** – nesoustavné systémy hlavně dešťových stok vzniklé převážně zatruběním silničních příkopů, do kterých jsou vypouštěny splašky předčištěné v septicích a domovních čistírnách. Možnost centrálního čištění a odvádění odpadních vod je v důsledku rozptýlené zástavby a nedostatku veřejných finančních prostředků omezená. Stáří provozovaných kanalizací je 30–50 let. V menších obcích je **kanalizace v nevyhovujícím technickém stavu**. ČOV ve městech mají dostatečný výkon. Recipienty mají dobrou samočisticí schopnost. Více popsáno v kapitole Ochrana vod.

2.2.2.2 Energetika

V rámci energetiky je území zásobováno plynem, elektrickou energií a teplem. Dále jsou zde dostupné telekomunikační služby. Možnou hrozbou v této oblasti je růst energetické náročnosti a závislost na systémech dálkových energetických rozvodů.

Zásobování plynem

Území spadající do **SO ORP Dobruška** je zásobováno zemním plynem odbočkou z vysokotlakého plynovodu Pardubice – Hradec Králové - Jaroměř - Kleny - Náchod - Broumov z VTL plynovodu Seč – Vamberk – Rychnov nad Kněžnou – Dobruška. **Území má zatím velmi nízký stupeň plynofikace**. Dodávka zemního plynu odběratelům se uskutečňuje středotlakými plynovody z VTL/STL regulačních stanic, které jsou rozmístěny po území kraje. Do budoucna se počítá s plynofikací dalších lokalit, které bude možno plynofikovat buď ze stávajících regulačních stanic po jejich rekonstrukci, nebo rozšíření, případně ze stanic nově vybudovaných. Některé obce mohou být napojeny na stávající středotlaké místní plynovodní síť v sousedních obcích, které mají vyhovující dimenze potrubí a dostatečné tlakové poměry.

Plynofikovány jsou města Dobruška a Opočno a 8 obcí (České Meziříčí, Chlístov, Králova Lhota, Mokré, Pohoří, Rohenice, Trnov, Val). VČP Net, s.r.o. má zájem plynofikovat dalších 9 obcí v území. Při plynofikaci dalších lokalit se však nepředpokládá výstavba dalších VTL plynovodů. Zbývajících 7 obcí v území ležících v oblasti Orlických hor by mohlo být případně plynofikováno z území Polska. Plynofikace těchto dalších lokalit bude závislá hlavně na zájmu obcí na její realizaci a na zajištění finančních prostředků.

Na celém správním území ORP Nové Město nad Metují je doposud **plynofikováno pouze Nové Město nad Metují**. Plynofikace ostatních obcí ve správním území ORP je nejistá. Nové Město nad Metují je připojeno VTL přípojkou DN 200 na VTL plynovod Jaroměř – Česká Skalice – Náchod. VTL přípojka je rozvedena do tří regulačních stanic – distribuční (2x) a průmyslové (1x). Distribuční regulační stanice napájí místní plynovodní síť středotlakým systémem.

Zásobování elektrickou energií

Zásobování obcí z území SO ORP Dobruška elektrickou energií je z hlediska nejen současného odběru, ale i výhledových potřeb **dobře zajištěno**. Předmetné území je celoplošně zajištěno systémem 35 kV. Výjimkou jsou městské rozvodné systémy ve městě Dobruška, které jsou provedeny napětím 10 kV. Zásobování okresu elektrickou energií nevyžaduje v současné době, ani ve výhledu mimořádná opatření v oblasti výstavby nových TS. Hlavní dodavatelem elektrické energie je firma ČEZ.

Rovněž v obcích ze správního území Nové Město nad Metují je provozovatelem elektrické sítě ČEZ Distribuce, a. s.. Území je převážně zásobováno z vrchního primárního rozvodného systému VN 351 (Náchod – Dobruška) 35 kV a z rozvodu VN 352 35 kV. Z této primární sítě je rozvedena sekundární distribuční síť nadzemního, podzemního vedení VN, NN a síť trafostanic. Určitými částmi tohoto území prochází síť VVN 110 kV, pro území však nemá přímý význam. V současné době probíhá rozvoj využívání sluneční energie formou fotovoltaických článků, jednak na střeších rodinných domů i různých větších objektů, ale v podobě fotovoltaických elektráren.

Solární zdroje energie se v současné době nacházejí v **16 obcích** území, jak je uvedeno v tabulce č. 8, což představuje 46%. Největší fotovoltaická elektrárna s výkonem 1,93 MW je v Krčíně, což je místní část Nového Města nad Metují. Druhou největší je Fotovoltaická elektrárna "FVE Dobruška" s výkonem 1,8 MW, kterou najdeme ve městě proslaveném románem A. Jiráka F.L. Věk. Ani jedna ze solárních elektráren není vlastněna

obcí, nejčastějšími majiteli jsou fyzické osoby a to zejména v případě využití fotovoltaických článků na střeších domů

Tabulka č. 8: Přehled solárních elektráren

Obec	Název	Výkon	Majitel
Bačetín	FVE – Miloš Syrový	0,013 MW	Miloš Syrový
Česká Čermná	FVE Řezníčková – Vrbiny	0,011 MW	Ing. Marcela Řezníčková
	Řezníček – Vrbiny	0,005 MW	Ing. Oldřich Řezníček
	FVE - Marek Sychrovský	0,005 MW	Marek Sychrovský
	Pavel Kvapil – rodinný dům - FVE	0,004 MW	Pavel Kvapil
České Meziříčí	Fotovoltaický systém 10,8 kWp, 51771 České Meziříčí, Boženy Němcové 153	0,011 MW	Ing. Jana Kuldová
	Jiří Poskočil	0,005 MW	Jiří Poskočil
	FVE Rohenice	0,003 MW	Miroslav Stára
	FVE - Hubálek	0,005 MW	Tomáš Hubálek
	FVE Zdeněk Franc	0,003 MW	Zdeněk Franc
Deštné v Orlických horách	FVE I	0,01 MW	Ing. Antonín Vancl
	FVE Köhler	0,012 MW	Jiří Köhler
Dobré	FVE	0,158 MW	S3 s.r.o.
Dobruška	FVE – AGROM ekoenergo s.r.o.	0,761 MW	AGROM ekoenergo s.r.o.
	FVE DKopecský1	0,004 MW	David Kopecký
	FVE Vatrť	0,005 MW	Doc. Ing. Viliam Vatrť DrSc.
	Fotovoltaická elektrárna "FVE Dobruška" 1,8 MW	1,8 MW	FVE Dobruška s.r.o.
	David Baše	0,006 MW	Ing. David Baše
	Fotovoltaický systém 2,52 kW	0,003 MW	Ing. Jiří Langer
	FVE Míšek	0,008 MW	Ing. Pavel Míšek
	FVE Pulice 68	0,005 MW	Ing. Václav Vojtíšek
	FVE – fotovoltaická elektrárna	0,011 MW	Ing. Vít Svoboda
	FVE 199,6kWp Dobruška	0,2 MW	JECH CZ s.r.o.
	FVE – JFICENEC 1.	0,004 MW	Josef Ficenec
	FVE - Měľčany	0,019 MW	KILOVOLT, s.r.o.
	Jctvrtecka1	0,005 MW	MUDr. Josef Čtvrtečka
	Staročeský pivovárek	0,013 MW	Staročeský pivovárek, s.r.o.
	FVE STUHA a.s.	0,129 MW	STUHA a.s.
	FVE – fotovoltaická elektrárna	0,006 MW	Vladimír Pfeifer
Libchyně	FVE	0,007 MW	Milan Mach
Nové Město nad Metují	Adam Šroll	0,003 MW	Adam Šroll
	Aleš Kaválek	0,005 MW	Aleš Kaválek
	FVE Janáček	0,008 MW	David Janáček
	FVE Macháček	0,005 MW	František Macháček
	Osma	0,104 MW	HRONOVSKÝ s.r.o.
	FVE	0,03 MW	Ing. Antonín Vancl
	FVE Šmída	0,007 MW	Ing. Jiří Šmída Ph.D.
	FVE Vrchoviny	0,025 MW	Ing. Jiří Šmída Ph.D.
	FVE Vrchoviny II	0,013 MW	Ing. Jiří Šmída Ph.D.
	Josef Řehák	0,003 MW	Josef Řehák
	LUŇEK BŘOUŠEK	0,003 MW	Ing. Luďek Břoušek
	FVE	0,006 MW	Ing. Petr Neumann
	Vladimír Brož	0,005 MW	Ing. Vladimír Brož
	FVE Krčín	1,93 MW	IVB solar s. r. o.
	FVE Vrchoviny	0,013 MW	Jana Šmídová
	FVE Jaroslav Linhart	0,007 MW	Jaroslav Linhart
	FVE Vrchoviny	0,002 MW	Jiří Horák
	JOSEF SVOBODA	0,005 MW	Josef Svoboda
	KAMAT spol. s r.o.	0,034 MW	KAMAT spol. s r.o.
	KAMAT spol. s r.o.	0,045 MW	KAMAT spol. s r.o.

	FVE Nové Město nad Metují	0,028 MW	LB Consulting service, s.r.o.
	FVE Rezecká	0,005 MW	Luboš Roller
	FVE META Krčín	0,299 MW	META Krčín a.s.
	FVE - Malijovská	0,004 MW	Mgr. Bronislava Malijovská
	FVE - Škodová	0,007 MW	Mgr. Markéta Škodová
	FVE Milan Jirman	0,005 MW	Milan Jirman
	FVE Milan Sedláček	0,005 MW	Milan Sedláček
	FVE Vrchoviny	0,05 MW	Obchodní družstvo Impro
	FVE Scheufler I.	0,006 MW	Pavel Scheufler
	FVE Scheufler II.	0,006 MW	Pavel Scheufler
	FVE Scheufler III.	0,006 MW	Pavel Scheufler
	FVE Petr Hanzl	0,004 MW	Petr Hanzl
	Petr Hofman	0,005 MW	Petr Hofman
	FVE Školní	0,025 MW	Petr Jirásek
	FV ELEKTRÁRNA	0,004 MW	Petr Jirásek
	FVE Nádražní	0,022 MW	Petr Jirásek
	FVE - Myšička	0,03 MW	Petr Myšička
	FVE - Myšička 2	0,029 MW	Petr Myšička
	Repon 1	0,069 MW	R E P O N spol. s r.o.
	FVE	0,006 MW	Tomáš Semelbauer
	FVE Štěrbová	0,005 MW	Věra Štěrbová
Nový Hrádek	FVE – Mgr. Alena Lokvencová	0,005 MW	Mgr. Alena Lokvencová
Opočno	FVE DUOCZ	0,03 MW	DUO CZ, s.r.o.
	FV elektrárna Opočno	0,01 MW	Ing. Josef Tošovský
	RD Mrázek	0,005 MW	Ing. Kamil Mrázek
	FVE Čepelka	0,005 MW	Petr Čepelka
	FVE Zilvar	0,01 MW	Vítězslav Zilvar
Podbřezí	FVE Hynek	0,007 MW	Karel Hynek
Pohoří	FVE Pohoří	0,3 MW	FOTOENERGIE s.r.o.
	I. Fotovolt. elektrárna Pohoří 29	0,004 MW	Ing. Josef Mervart
	II. Fotovolt. elektrárna Pohoří 29	0,012 MW	Ing. Josef Mervart
	Ing. Ladislav Martinek	0,005 MW	Ing. Ladislav Martinek
	RD Růžička	0,005 MW	Martin Růžička
	Fotovolt. elektrárna Pohoří 39	0,005 MW	Naděžda Bezvodová
	Fotovolt. elektrárna Pohoří 20	0,005 MW	Naděžda Bezvodová
Fotovolt. elektrárna Pohoří 39 - II	0,01 MW	Naděžda Bezvodová	
Přibyslav	JLukášek I	0,004 MW	Josef Lukášek
Rohenice	FVE TERSYS ROHENICE	0,03 MW	Tersys s.r.o.
Semechnice	Ivana Lelková	0,011 MW	Ivana Lelková
Val	FVE 17,28 kWp Val u Dobrušky	0,017 MW	Jana Soukupová
	FVE Josef Soukup I	0,03 MW	Josef Soukup
	FVE Josef Soukup II	0,03 MW	Josef Soukup

Zdroj: Seznam solárních elektráren v ČR

Podle **Atlasu zařízení využívajících obnovitelné zdroje energie** se v Novém Městě nad Metují nachází malá vodní elektrárna zvaná **Zámecká elektrárna**. Její popis je následující: Vtok do zakrytého náhonu se nalézá vpravo nad jezem, přivaděč vody k turbíně má obdélníkový profil, celková délka přívodního kanálu je cca 29 m, při provozu se hloubka vody v přivaděči pohybuje okolo 1,4 m. Odpad od turbíny je veden korytem zpět do recipientu a je vyústěn do řeky. Celková délka odpadu je 33 m. V obci **Rohenice** se nacházejí **fotovoltaické panely**, které obsahují 18 ks panelů SHARP NUSOE3E 180W, střídač SUNVILLE 2800 a instalovaný výkon je 3,24 kWp.

Zásobování teplem

Ve správním území **ORP Dobruška** je instalována ve městě Dobrušce soustava CZT, která se na vytápění bytové sféry podílí cca 50 %. Ve městě Opočno jsou provozovány pouze 3 blokové kotelny s krátkými rozvody tepla. Zásobování teplem zbývajících objektů ve městě Dobruška a Opočno a ve všech obcích v území je decentralizované z lokálních zdrojů. S podstatnějším **zvýšováním podílu soustav CZT** ve městech se do

budoucná nevažuje. Rovněž v obcích se z rozvojem CZT nevažuje v důsledku nízké plošné spotřeby tepla, která vylučuje ekonomický provoz soustav CZT.

Zásobování teplem v obcích ze správního území **ORP Nové Město nad Metují** je řešeno **centrálními nebo lokálními zdroji**. Centrální zásobování teplem se vyskytuje pouze v Novém Městě nad Metují. Tyto zdroje zajišťují dodávku tepla pro cca 30 % obyvatel města. Velké zdroje tepla v Novém Městě nad Metují zahrnují dva kotle společnosti AMMANN Czech Republic, a.s., tři střední kotle na tuhá paliva a čtyři střední plynové kotle zajišťující dodávku tepla do bytových domů. Zásobování teplem v obcích je řešeno vytápěním z lokálních zdrojů. Jelikož okolní obce nejsou plynofikovány, využívají se v největší míře malé zdroje vytápění do výkonu 50 kW na tuhá paliva nebo na elektrickou energii. Zatím v menší míře a v lokálním měřítku se začínají využívat moderní, ekologické zdroje vytápění a ohřevu teplé užitkové vody, především tepelná čerpadla a sluneční kolektory.

Energetická koncepce Královéhradeckého kraje navrhuje následující koncepční návrhy:

- zlepšení tepelné izolace budov a měření a regulace v dodávce tepla v bytových domech
- výměna kotlů a aplikace kogenerace u velkých zdrojů
- u středních zdrojů činí podíl hnědého uhlí 11 %, doporučena postupná výměna dožitých kotlů spalujících hnědé uhlí za moderní uhelné, nebo plynové
- spalování biomasy – vzhledem k velmi nízké plynofikaci území se podpora spalování biomasy uvažuje především v obcích, kde zatím není zaveden zemní plyn v malých lokálních zdrojích nebo centrálního zásobování teplem

Do budoucna je **možno dále využít energii z biomasy**, spalováním lesního odpadu, odpadní slámy a rychle rostoucích travin nebo dřevin, pěstovaných na nevyužívané zemědělské půdě. Dále je možno instalovat tepelná čerpadla jak malých výkonů (do rodinných domů), tak vyšších výkonů (do průmyslových provozů a komunálních zdrojů tepla). Ve všech těchto případech se jedná o instalaci zařízení, která (jsou-li dobře navržena a provozována) mohou být ekonomicky rentabilní a mohou tak nahradit výrobu tepla v klasických tepelných zdrojích spalujících fosilní paliva. Využití solární energie pro ohřev teplé užitkové vody (solární systémy s kolektory nebo absorbéry), nebo dokonce pro přímou výrobu elektrické energie (fotovoltaické články), je při současných cenách fosilních paliv a el. energie ekonomicky nepříznivé, s návratností investičních prostředků v řádu desítek let.

2.2.2.3 Telekomunikace

V obcích z území **ORP Dobruška** je telekomunikační napojení – **uzlový telefonní obvod Dobruška**. Místní telefonní obvody – Dobruška, Bystré, České Meziříčí, Deštné v Orlických horách, Dobré. Pokrytí televizním signálem zajišťuje televizní vysílač Litický Chlum ve Vamberku / ORP Rychnov nad Kněžnou. Pokrytí signálem v nedostupných lokalitách zabezpečují televizní převaděče – Deštné v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách a Sedloňov. Území je pokryto signálem mobilních operátorů – slabší pokrytí v Orlických horách. V Sedloňově se nachází seismická stanice – Polom.

Telekomunikační služby zabezpečuje v obcích spadajících do správního území **ORP Nové Město nad Metují** Telefónica O2 Czech Republic, a.s. s působností **jednoho uzlového telefonního obvodu (UTO) Nové Město nad Metují**, který je napojen na tranzitní telefonní obvod (TTO) Hradec Králové. Je zde dokončena obnova spojovacích cest včetně technologické části ústředny zahrnující úplnou digitalizaci telefonního zařízení. Telefonní systém svojí kapacitou plně vykrývá nejen současně, ale je schopen vykrýt i výhledově požadavky obyvatelstva a podnikatelské sféry. Všechny stávající místní telefonní obvody jsou vzájemně propojeny dálkovými kabely a napojeny na příslušnou ústřednu. V případě potřeby se počítá s rozvojem telekomunikační sítě v nových zastavitelných plochách.

V tomto území se nacházejí radioreléové spoje, které zajišťují přenos hlasových, datových a jiných druhů signálů prostřednictvím celostátní sítě mikrovlnných radioreléových a družicových spojů. Pro území se využívají radiokomunikační střediska (RKS) Zvičina, Černá hora, radioreléová střediska (RS) a telekomunikační body (TKB), které jsou vzájemně systémově propojeny radioreléovými (RR) trasami. Dále jsou zde provozovány radioreléové trasy přístupové sítě ČRa, a.s. a trasy mobilní telefonní sítě (GSM).

2.2.2.4 Veřejné osvětlení

Pod pojmem veřejné osvětlení se rozumí osvětlení veřejných komunikací a prostranství, osvětlení významných objektů, veřejných hodin, slavnostní osvětlení a podobně. Veřejné osvětlení se využívá nejenom ve městech a obcích, ale i na prostranstvích mimo obytná sídla. Veřejné osvětlení patří mezi tzv. neplacené služby veřejnosti, obvykle hrazené z obecních rozpočtů. Nemá komerční charakter a má za úkol především umožnit

uživatelům společných venkovních prostorů pohyb za tmy při zajištění obdobné bezpečnosti a pohody jako ve dne. Dokresluje urbanismus oblasti, napomáhá orientaci uživatelů.

Od roku 1990 se v České republice projevuje neustálý nárůst cen elektrické energie, jejímž významným odběratelem je právě oblast veřejného osvětlení. V menších obcích je větší počet světelných míst na obyvatele a naopak odběr energie na světelné místo je větší u velkých měst z důvodu delší doby svícení. **Čím je menší obec, tím se značně zvyšují náklady na spotřebovanou elektrickou energii, a to jak v přepočtu na jednoho obyvatele, tak v nákladech na jedno světelné místo.** Území je veřejným osvětlením vybaveno, ovšem v mnoha případech je toto osvětlení ve **špatném technickém stavu**. V některých obcích či městech (např. Nové Město nad Metují) využívají moderní LED osvětlení, které pomáhá šetřit výdaje na veřejné osvětlení, ale je zároveň šetrné i k životnímu prostředí.

Mezi hlavní závady při provozování veřejného osvětlení patří:

- Provozování soustavy veřejného osvětlení bez revizních zpráv - veškerá elektrická zařízení je možné provozovat jen na základě platné revizní zprávy, kterou je nutno vypracovat pravidelně každé čtyři roky.
- Převážná část veřejného osvětlení je umístěna na cizím majetku - v případě, že na toto umístění není sepsána smlouva o věcném břemenu, může dojít k neplánovaným investicím (např. rušení neizolovaných kabelových tras energetikou).
- Investice do rekonstrukcí nebo oprav veřejného osvětlení jsou neekonomické, neboť se provádí bez předchozího energetického vyhodnocení. Např. náhrada starého svítidla svítidlem novým o stejném příkonu.
- Provozování veřejného osvětlení bez základních znalostí této problematiky - to má za následek zvýšené náklady na provoz a údržbu, špatné plánování obnovy a v některých případech vysoké platby z hlavního jističe (jsou předimenzované).

2.2.3 Vybavenost obcí

Občanská vybavenost, stejně jako zázemí pro volnočasové, sportovní a kulturní příležitosti, souvisí s velikostí jednotlivých obcí. Tabulka č. 9 ukazuje, že **v některých obcích není vybavenost na potřebné úrovni**, v 7 obcích chybí kanalizace (Bohdašín, Janov, Libchyně, Sedloňov, Semechnice, Sněžné, Val) a ve 3 obcích (Bohdašín, Janov, Val) není vodovod. Pouze 11 obcí v regionu má plynovod. Méně než 55 % obcí má vlastní mateřskou školu a 40 % obcí má základní školu, z ostatních obcí musí děti předškolního i školního věku dojíždět. Policejní stanice jsou pouze ve 3 městech v regionu, chybí také v Českém Meziříčí, které je s 1852 obyvateli 4. největší obcí území regionu.

Ve více než 57% obcí je občanům k dispozici obchod s potravinami, pojízdná prodejna se základním sortimentem, kterou zajišťuje firma MARTA spol. s r.o., zajíždí do 14 obcí území. V některých obcích (Borová, Kounov, Mezilesí, Sněžné) není prodejna s potravinami k dispozici, ovšem v obci se nachází alespoň restaurační zařízení. Poštovní služby jsou poskytovány v 17 obcích, což představuje cca 48 % území. Je ale otázkou, jak dlouho zůstane tento stav zachován, neboť se uvažuje o uzavření některých poboček, byť obce se snaží proti rušení pošt bojovat všemi dostupnými prostředky.

Tabulka č. 9: Přehled základní vybavenosti obcí

	oblast	počet obyvatel	obchod s potravinami	pojízdná prodejna s potravinami	pošta	mateřská škola	základní škola	policie	kanalizace	vodovod	plynovod
Bačetín	P	400	ano	ne	0	1	0	0	1	1	0
Bohdašín	P	210	ne	ne	0	0	0	0	0	0	0
Borová	H	204	ne	ne	0	0	0	0	1	1	0
Bystré	P	256	ano	ne	1	1	0	0	1	1	0
Česká Čermná	H	503	ano	ne	1	1	1	0	1	1	0
České Meziříčí	MZ	1 868	ano	ano	1	1	1	0	1	1	1
Deštné v O.h.	H	561	ano	ne	1	1	1	0	1	1	0
Dobré	P	851	ano	ano	1	1	1	0	1	1	0
Dobruška	MZ	6 873	ano	ano	1	1	3	2	1	1	1
Dobřany	H	133	ano	ne	0	0	1	0	1	1	0

Chlístov	MZ	91	ne	ano	0	0	0	0	1	1	1
Janov	P	114	ne	ano	0	0	0	0	0	0	0
Jestřebí	P	168	ne	ne	0	0	0	0	1	1	0
Kounov	P	247	ne	ne	1	0	0	0	1	1	0
Králova Lhota	MZ	224	ano	ne	0	0	0	0	1	1	1
Libchyně	P	74	ne	ne	0	0	0	0	0	1	0
Mezilesí	P	224	ne	ne	1	0	0	0	1	1	0
Mokré	MZ	151	ne	ano	0	0	0	0	1	1	1
Nové Město n/ M.	MZ	9 623	ano	ano	2	4	5	2	1	1	1
Nový Hrádek	H	805	ano	ne	1	1	1	0	1	1	0
Ohnišov	P	489	ano	ne	1	1	1	0	1	1	0
Olešnice v O.h.	H	447	ano	ne	1	1	1	0	1	1	0
Opočno	MZ	3 139	ano	ano	1	1	1	1	1	1	1
Podbřezí	MZ	544	ano	ano	1	1	1	0	1	1	0
Pohoří	MZ	690	ano	ano	0	1	1	0	1	1	1
Přepychy	MZ	627	ano	ne	1	1	1	0	1	1	0
Příbyslav	P	197	ne	ne	0	0	0	0	1	1	0
Rohenice	MZ	254	ne	ne	0	1	0	0	1	1	1
Sedloňov	H	235	ne	ano	1	0	0	0	0	1	0
Semechnice	MZ	395	ano	ne	0	0	0	0	0	1	0
Sendraž	P	100	ano	ne	0	0	0	0	1	1	0
Slavoňov	P	276	ne	ano	0	1	0	0	1	1	0
Sněžné	H	146	ne	ne	0	0	0	0	0	1	0
Trnov	MZ	725	ano	ano	1	1	0	0	1	1	1
Val	MZ	295	ne	ano	0	1	0	0	0	0	1
celkem MAS Pv		32 139	20	14	18	22	20	5	28	32	11
celkem H		3 034	5	1	5	4	5	0	6	8	0
celkem P		3 606	5	3	5	5	2	0	10	11	0
celkem MZ		25 499	10	10	8	13	13	5	12	13	11

Zdroj: Český statistický úřad, místní šetření

Podle Databáze pohřebišť se v **69% obcí** z území nachází **hřbitov či jiné pohřebiště**, v **11** obcích **žádné** pohřebiště **nenajdeme**, což uvádí tabulka č. 10. Převážná **většina** z nich je **vlastněna územně samosprávnými celky**, ve 4 případech je vlastníkem Římskokatolická církev, ve 2 případech Židovská obec a po jednom případě Církev československá husitská v Dobrušce a Českobratrská církev v Janově. V poslední době **v Dobrušce uvážují o vybudování smuteční síně**, neboť v současné době Dobrušští využívají nedalekou smuteční síň v Bačetíně. Tato smuteční síň, jejíž cena je odhadována na 15 mil. Kč, by umožnila důstojná rozloučení se zesnulými spoluobčany a využily by ji také církve, které v Dobrušce působí a nemají vhodné vlastní prostory.

Tabulka č. 10: Přehled pohřebišť na území MAS

Obec	Vlastník	Výměra (m ²)
Bačetín	obec	1 263
Borová	obec	1 679
Česká Čermná	obec	2 389
České Meziříčí	obec	6 231 (2 místa)
Deštné v Orlických horách	obec	2 692 (2 místa)
Dobré	obec	2 488
Dobruška	město	16 138 (2 místa)
	Církev československá husitská	672
	Židovská obec	2 386
Dobřany	Římskokatolická církev	1 525
Janov	Českobratrská církev	540
Králova Lhota	Římskokatolická církev	1 006
Mokré	obec	932
Nové Město nad Metují	město	11 459 (4 místa)
Nový Hrádek	Římskokatolická církev	5 111
Ohnišov	obec	1 848
Olešnice v Orlických horách	obec	3 025

Opočno	město	16 193 (2 místa)
Podbřezí	Židovská obec	691
Pohoří	obec	1 664
Přepychy	obec	8 039
Rohenice	obec	954
Sedloňov	obec	1 043
Semechnice	obec	1 523
Slavoňov	Římskokatolická církev	2 948
Trnov	obec	1 768

Zdroj: Databáze pohřebišť

Rozšíření občanské vybavenosti by se tedy mělo stát jednou z priorit v rozvojových plánech regionu. Budoucí investice se musí zaměřovat především na doplnění či modernizaci škol a školek, ale také na financování a podporu místních kulturních zařízení, která neslouží jen místním obyvatelům, ale rozvíjejí cestovní ruch. Dále by se měly investice zaměřovat na výstavbu či modernizaci vodovodů a kanalizací, neboť většina obcí sice tímto vybavením disponuje, ovšem stav některých kanalizací či vodovodů není příliš ideální.

Aby nedocházelo k odlivu obyvatel do měst a jiných center, měly by se v jednotlivých obcích (zejména menších), nebo alespoň v jejich nejbližším okolí, vytvořit podmínky pro to, aby tam lidé trvale mohli a chtěli žít. To znamená, že by občané měli mít v rámci dostupných možností příležitost nakoupit základní potraviny, využít poštovní služby, zajistit dostupnou školní docházku a zdravotní péči.

2.2.4 Odpadové hospodářství

Hlavním způsobem nakládání s komunálním odpadem v území je **skládování**. Největší skládka odpadu se nachází v Křovicích u Dobrušky. Sběr základních druhů tříděného odpadu – papír, sklo, plasty – je zajištěn ve většině obcí. Prostřednictvím sběrných dvorů nebo mobilních sběrů jsou zachycovány nebezpečné složky komunálního odpadu. **Sběrné dvory** jsou provozovány společností Marius Pedersen a.s. a nachází se **v Dobrušce a Novém Městě nad Metují**. Obec Deštné v Orlických horách v současné době připravuje vybudování sběrných míst na tříděný odpad, proto do budoucna čeká pokles množství odpadů, které občané odevzdají na sběrném místě. V území v současné době není žádná třídící linka, nejbližší je u Broumova a v Předměřicích nad Labem.

V Dobrušce se nachází komunitní kompostárna, která ale nemá povolení ze zákona o nakládání s odpady. Pracuje tedy s biologicky rozložitelným materiálem, který vzniká při údržbě městské zeleně a při těžbě dřeva ve městě. Část materiálu je od místních občanů. Vzniklý kompost plánuje město využít na úpravu městské zeleně. Další kompostárny jsou v Křovicích a Přepychách, připravuje se kompostárna v Dobrušce. V malých obcích většinou problémy s biologicky rozložitelným odpadem nemají, ve větších obcích však už na tento problém poukazují a vedení obcí si uvědomuje, že do budoucna bude muset tento problém řešit, aby nedocházelo ke vzniku černých skládek, a také aby se snížilo množství směsného komunálního odpadu, protože cca 42% biologicky rozložitelného odpadu končí právě v něm. Pravidelný sběr biologicky rozložitelného komunálního odpadu v období jaro – podzim je zajišťován v Novém Městě nad Metují, kde průměrně využitá roční kapacita činí cca 400 tun. Koncovým zařízením pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem v regionu je firma Marius Pedersen a.s., která v Křovicích provozuje skládku odpadů, kompostárnu a bioplynovou stanici. Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů se nejbližší mimo území MAS nachází v nemocnicích v Hradci Králové a Trutnově.

Na území působnosti MAS POHODA venkova, se nachází **skládka v Křovicích u Dobrušky**. Jejím majitelem je firma Marius Pedersen a.s.. Dle informací zjištěných od zástupce firmy je její **kapacita cca na 4 roky**. Její rozšíření se bude projednávat v rámci územního plánování města Dobrušky. Společnost Marius Pedersen a.s. ale vlastní v oblasti Trutnovsko - Rychnovsko ještě další dvě skládky - v Českých Libchavách a v Kryblicích u Trutnova, takže jsou schopni kapacitu skládky ponížít tím, že budou více vyvážet na ostatní dvě skládky a tím by se životnost skládky v Křovicích prodloužila. Navíc by v roce 2024 nebo 2025 mělo dojít ke značnému omezení skládování (vyvážení nezpracovaného odpadu). Zatím je vyvíjen tlak na tvorbu spaloven, ale také nejsou vypsány žádné dotační tituly na jejich výstavbu či dokončení realizace, takže je toto téma zatím otevřené.

V současné době je v Systému evidence kontaminovaných míst evidováno celkem 19 míst, jejichž přehled je uveden v tabulce č. 11. Černá skládka se nachází v Českém Meziříčí - dům a jeho okolí na křižovatce ulic Osvobození a Podhořská. Zde je problém nejen s černou skládkou, ale také se spalováním plastů, v minulosti zde došlo také k požáru. Možným řešením problému je vyklizení místa na náklady obce nebo přistavení kontejneru. V tomto případě není zaručená spolupráce od nepřizpůsobivých občanů, kteří dům obývají.

Tabulka č. 11: Přehled kontaminovaných míst

Lokalita	Obec	Typ lokality	Výrok
Cihelna Křovice	Dobruška	Skládka TKO.	Kontaminace je potvrzena jen orientačně, malý rozsah dat neumožňuje definitivní hodnocení a závěry; zatím nelze vyloučit nezbytnost realizace nápravného opatření.
České Meziříčí – Rohenice	Rohenice	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Dubina	Dobré	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
DUO spol. s r.o. Opočno	Opočno	Kontaminovaný areál – průmyslová či komerční lokalita.	Stávající kontaminace by znamenala vznik neakceptovatelného zdravotního rizika v případě změny funkčního využívání lokality či dotčeného okolí na více citlivé ve srovnání s využitím současným.
ELTON	Nové Město nad Metují	Výroba, skladování, manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných).	Potvrzeno aktuální neakceptovatelné zdravotní riziko vyplývající z kontaminace lokality při jejím současném způsobu využívání nebo potvrzeno šíření kontaminace hrozící vznikem neakceptovatelného zdravotního rizika.
Kašparův lom	Chlístov	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Les Olšina – hliník	Dobruška	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Na Křižovatce	Deštné v Orlických horách	Skládka TKO.	Stávající kontaminace by znamenala vznik neakceptovatelného zdravotního rizika v případě změny funkčního využívání lokality či dotčeného okolí na více citlivé ve srovnání s využitím současným.
Na Popluží	Nové Město nad Metují	Skládka TKO.	Kontaminace je potvrzena jen orientačně, malý rozsah dat neumožňuje definitivní hodnocení a závěry; zatím nelze vyloučit nezbytnost realizace nápravného opatření.
Nad drůbežárnou	Semechnice	Skládka TKO.	Kontaminace je potvrzena jen orientačně, malý rozsah dat neumožňuje definitivní hodnocení a závěry; zatím nelze vyloučit

			nezbytnost realizace nápravného opatření.
Olešnice – Kutl	Olešnice v Orlických horách	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Pustina	Semechnice	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Skládka Domašín	Dobruška	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Skládka Domašín – Brtva (Spáleníště)	Dobruška	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
TOM SERVICE s.r.o.	Nové Město nad Metují	Výroba, skladování, manipulace s nebezpečnými látkami (mimo ropných).	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
U Švorců	Přepychy	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
V třešinkách	Opočno	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Ve Farském lese	Bystré	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.
Záhornice – Lom	Trnov	Skládka TKO.	Lokalita nebyla dosud hodnocena.

Zdroj: Systém evidence kontaminovaných míst

Převážné množství komunálního odpadu je produkováno v nejlidnatějších sídlech Nové Město nad Metují, Dobruška, Opočno. V horském a podhorském prostoru je produkce poměrně nízká – narůstání komunálního odpadu sezónně v období přílivu rekreatantů. Zvýšená produkce odpadů ze zemědělství a lesnictví, průměrná produkce je odpadu průmyslového – odstraňován především mimo území. Odpad z těžby nebo dolování se na území nevyskytuje.

Pro přiblížení situace v rámci čísel poslouží data z Informačního systému odpadového hospodářství. Podle něho v ORP Dobruška v roce 2012 průměrná měrná produkce komunálního odpadu činila 344,93, zatímco v ORP Nové Město nad Metují 315,46, přičemž průměr kraje byl 328,08. Obdobná situace byla u průměrné měrné produkce smíšeného komunálního odpadu, která v ORP Dobruška (254,6) byla vyšší než v ORP Nové Město nad Metují (206,96) a obě hodnoty byly vyšší než krajská (202,27). Jiná situace byla u průměrné měrné produkce tříděného papíru, která byla nejvyšší v ORP Nové Město nad Metují (33,79), naopak nejnižší byla v ORP Dobruška (17,94) a krajský průměr činil 23,55. U průměrné měrné produkce tříděného skla byly hodnoty dosažené v rámci ORP Dobruška (14,24) i ORP Nové Město nad Metují (13,12) vyšší, než průměr kraje (13,01). Stejně tomu tak bylo i u průměrné měrné produkce tříděného plastu a nápojových kartónů. Indikátory ukazují, kolik odpadu připadá v průměru na jednoho obyvatele a odráží celkovou ekonomickou vyspělost společnosti a životní styl obyvatel. Trendem posledních desetiletí je **snížování produkce smíšeného komunálního odpadu a podporování třídění, recyklace a opětovného použití odpadů**, což je i jedním z cílů Evropské unie pro rok 2020.

Podíl smíšeného komunálního odpadu na komunálním odpadu v roce 2012 v ORP Dobruška byl 73,81%, v ORP Nové Město nad Metují 65,61% a průměr kraje byl 61,65%. Průměrné celkové neinvestiční výdaje obcí na odpady v období 2008-2012 v ORP Dobruška činily 614,82 Kč/obyv./rok, v ORP Nové Město nad Metují 595,54 Kč/obyv./rok a v rámci kraje 606,36 Kč/obyv./rok. Průměrné neinvestiční výdaje na sběr a svoz komunálního odpadu v letech 2008-2012 byly v ORP Dobruška (575,53 Kč/obyv./rok) i ORP Nové Město nad Metují (567,65 Kč/obyv./rok) vyšší než průměr kraje (521,17 Kč/obyv./rok). Celkové neinvestiční výdaje obcí na odpadové hospodářství představují položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. **Obec je povinna zajistit sběr, svoz a nakládání s komunálními odpady**, což činí významnou položku v rozpočtu obce. Proto je cílem obcí **snížit množství smíšeného komunálního odpadu a podpořit třídění odpadu**. Celkové náklady na tuto oblast je potřeba stabilizovat, kontrolovat a přizpůsobovat situaci v území, a přitom zajistit čistotu a bezpečnost obcí ve spojitosti s odpady.

Mezi přednostmi patří **zavedený systém separovaného sběru odpadu**, poměrně **dobře fungující odpadové hospodářství**, **stabilita svozových firem** a fungující spolupráce s EKO-KOMem. **Slabinou** jsou stále **rostoucí ceny za svoz odpadů**, **nedostatečné ekonomické mechanismy**, které by občany motivovaly ke **třídění odpadů** a **nízký počet zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem**. Příležitostí ke zlepšení odpadového hospodářství je využití fondů EU k financování projektů zaměřených na zlepšení odpadového

hospodářství, vytváření podmínek motivujících občany k vyššímu třídění odpadů, zapojení obcí a škol do různých soutěží (např. sběr papíru, soutěž Čistá obec apod.) a ztotožnění se s cílem Plánu odpadového hospodářství, tj. snižování měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu. Hrozbou odpadového hospodářství by byly nevhodné změny v legislativě vedoucí k vynuceným nákladům či ke zvýšení provozních nákladů nebo výsledky komunálních voleb, které by se projevíly neochotou nového vedení obcí investovat do odpadového hospodářství. Pokud by poplatky za svoz odpadů neúměrně rostly, vedlo by to k nespokojenosti občanů, kteří by tyto poplatky odmítali platit, a zvýšil by se počet černých skládek. V neposlední řadě je hrozbou také přetrvávající konzumní styl života obyvatel nejen obyvatel regionu, ale celé ČR.

2.2.5 Územní plánování

Jak ukazuje tabulka č. 12, z celkového počtu 35 obcí v území má pouze **10 obcí schválený územní plán dle nového stavebního zákona** a v obcích Sendraž a Sněžné územní plán vůbec nemají, i když ve Sněžném příprava územního plánu probíhá od roku 2003, kdy zastupitelstvo obce schválilo jeho pořízení. Ve 14 obcích (včetně všech tří měst) již začali pracovat na novém územním plánu (vč. Sněžného) a ve zbylých 11 obcích se pořízením nového územního plánu prozatím nezabývali (vč. Sendraže). Nový stavební zákon (č. 186/2006 Sb.) stanoví, že veškeré územní plány pořízené podle starého stavebního zákona (tedy schválené před rokem 2007) pozbývají po 31. prosinci 2020 platnost. Z tohoto důvodu je nutné do konce roku 2020 pořídit, tj. projednat a schválit územní plán nový.

Tabulka č. 12: Přehled územně plánovacích dokumentací v jednotlivých obcích

Obec	Rok vydání	Dle platného stavebního zákona	Aktuální stav
Bačetín	2002	ne	schváleno zadání územního plánu usnesením zastupitelstva 3.11. 2014
Bohdašín	2004	ne	schváleno pořízení změny č. 2 usnesením zastupitelstva 3.8. 2015
Borová	1999	ne	v roce 2011 schváleno pořízení změn č. 2 a 3
Bystré	1998	ne	v roce 2011 vydána Územní studie - lokalita II/6, k. ú. Bystré v Orlických horách
Česká Čermná	2001	ne	vydána změna č. 3 dne 30.11. 2010
České Meziříčí	1995	ne	schváleno zadání nového ÚP usnesením zastupitelstva ze dne 24.9. 2014
Deštné v O.h.	2011	ano	schválena změna ÚP č. 1 s účinností od 13.5. 2015
Dobré	2006	ne	schváleno zadání územního plánu usnesením zastupitelstva 29.1. 2015
Dobruška	2002	ne	vydáno stanovisko krajského úřadu k návrhu dne 27.3. 2014
Dobřany	2008	ano	schváleno zadání změny č. 1 2.12. 2014
Chlístov	2008	ano	schváleno zadání změny č. 1 17.9. 2014
Janov	2002	ne	schválena změna č. 1 dne 17.9. 2014
Jestřebí	2009	ano	Neměnný
Kounov	2000	ne	schváleno zadání územního plánu usnesením zastupitelstva 31.3. 2015
Králova Lhota	2005	ne	vydány změny I. dne 23.4. 2008
Libchyně	2009	ano	vydána změna č. 1 dne 17.6. 2010
Mezilesí	2008	ano	schváleno zadání změny č. 1 8.4. 2015
Mokré	2013	ano	Neměnný
Nové Město n/ M.	1996	ne	schváleno zadání nového ÚP usnesením zastupitelstva města ze dne 1.9. 2011
Nový Hrádek	2002	ne	schváleno zadání územního plánu usnesením zastupitelstva 25.6. 2015
Ohnišov	1997	ne	vydána změna č. 3 dne 13.4. 2012
Olešnice v O.h.	1999	ne	schváleno zadání nového ÚP usnesením zastupitelstva ze dne 25.9. 2013
Opočno	1995	ne	schváleno zadání nového ÚP usnesením zastupitelstva města ze dne 18.6. 2012
Podbřezí	1995	ne	schváleno pořízení ÚP 6.11. 2014
Pohoří	1994	ne	schváleno zadání změny č. 3 dne 18.12. 2014

Přepychy	1997	ne	schváleno zadání nového ÚP usnesením zastupitelstva ze dne 18.10. 2012
Přibyslav	2014	ano	nabytí účinnosti 25.10. 2014
Rohenice	1995	ne	schváleno zadání územního plánu usnesením zastupitelstva 13.8. 2014
Sedloňov	2014	ano	nabytí účinnosti 1.1. 2015
Semechnice	1998	ne	vydána změna č. 2 dne 20.10. 2011
Sendraž	-	ne	-
Slavoňov	2001	ne	schváleno pořízení nového ÚP usnesením zastupitelstva ze dne 14.12. 2011
Sněžné	-	ne	veřejné projednání návrhu územního plánu jako návrhu opatření obecné povahy dne 23.4. 2010
Trnov	2002	ne	schváleno zadání změny č. 2 dne 26.5. 2014
Val	2008	ano	Neměnný
celkem		Ano: 10, Ne: 25	

Zdroj: Jednotný portál územního plánování Královéhradeckého kraje

2.2.5.1 Další způsoby plánování v obcích

Kromě územních plánů často obce z vlastního podnětu potřebují **regulační plány**, které stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. Podle Jednotného portálu územního plánování Královéhradeckého kraje v území najdeme RP městské památkové zóny v Dobrušce a v Novém Městě nad Metují je RP Městské památkové rezervace a RP území mezi ul. Nádražní, B. Němcové a T. G. M.

Územní studie navrhuji, prověřují a posuzují varianty řešení vybraných problémů a jsou neopominutelným podkladem při rozhodování v území. Jednotný portál územního plánování Královéhradeckého kraje uvádí, že územní studie v území byla v posledních letech zpracována v Bystrém, Deštném v Orlických horách, Chlístově a Novém Městě nad Metují.

Strategické plány rozvoje mají zpracovány města Opočno a Nové Město nad Metují, **plány rozvoje** obcí najdeme ve většině municipalit z území, což je mnohdy způsobeno tím, že za zpracovaný plán rozvoje mohou obce získat bodové zvýhodnění při rozdělování finančních prostředků v rámci Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje. Je ale pravda, že kvalita těchto dokumentů je mnohdy diametrálně odlišná a zejména na menších obcích, kde je často neuvolněný starosta, se těmto dokumentům příliš nevěnují. Proto by bylo vhodné sjednotit kvalitu těchto dokumentů, což by bylo možné např. prostřednictvím webové aplikace Ministerstva pro místní rozvoj, která vytvoří prostředí pro tvorbu programu rozvoje obce.

2.2.6 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy jsou změny právního stavu pozemků, jimiž „se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim **uspořádávají vlastnická práva** a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování.“

Realizace pozemkových úprav **úzce souvisí i s naplňováním programu obnovy venkova**, který účinně motivuje obyvatele venkova k tomu, aby se nejen prostřednictvím samosprávy, ale i vlastními silami snažili o harmonický rozvoj plnohodnotného životního prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot krajiny a o rozvoj ekologického hospodaření. Neopomenutelná je i **související realizace tvorby krajinných programů**, jako např. úprava vodohospodářských poměrů, obnova toků a nádrží, budování protierozní a povodňové ochrany území, systémů ekologické stability, biocenter a biokoridorů, obnova remízků nezbytných pro život drobné zvěře, zajištění lepší přístupnosti území vhodně zvolenou sítí polních cest a v neposlední míře dosažení estetické kvality krajiny za účelem zvýšení rekreačního efektu.

Účelem **jednoduchých pozemkových úprav** je vyčlenění půdy jednotlivým hospodářským subjektům s cílem vytvořit podmínky pro hospodaření těchto celků. **Komplexní pozemkové úpravy** řeší komplexně celé území, zpravidla katastrální území. Řešení pozemkových úprav má několik hledisek: majetkové, vodohospodářské,

ekologické a protierozní ochrany. Přehled pozemkových úprav na území působnosti místní akční skupiny je uveden v tabulce č. 13.

Tabulka č. 13: Přehled pozemkových úprav na území MAS

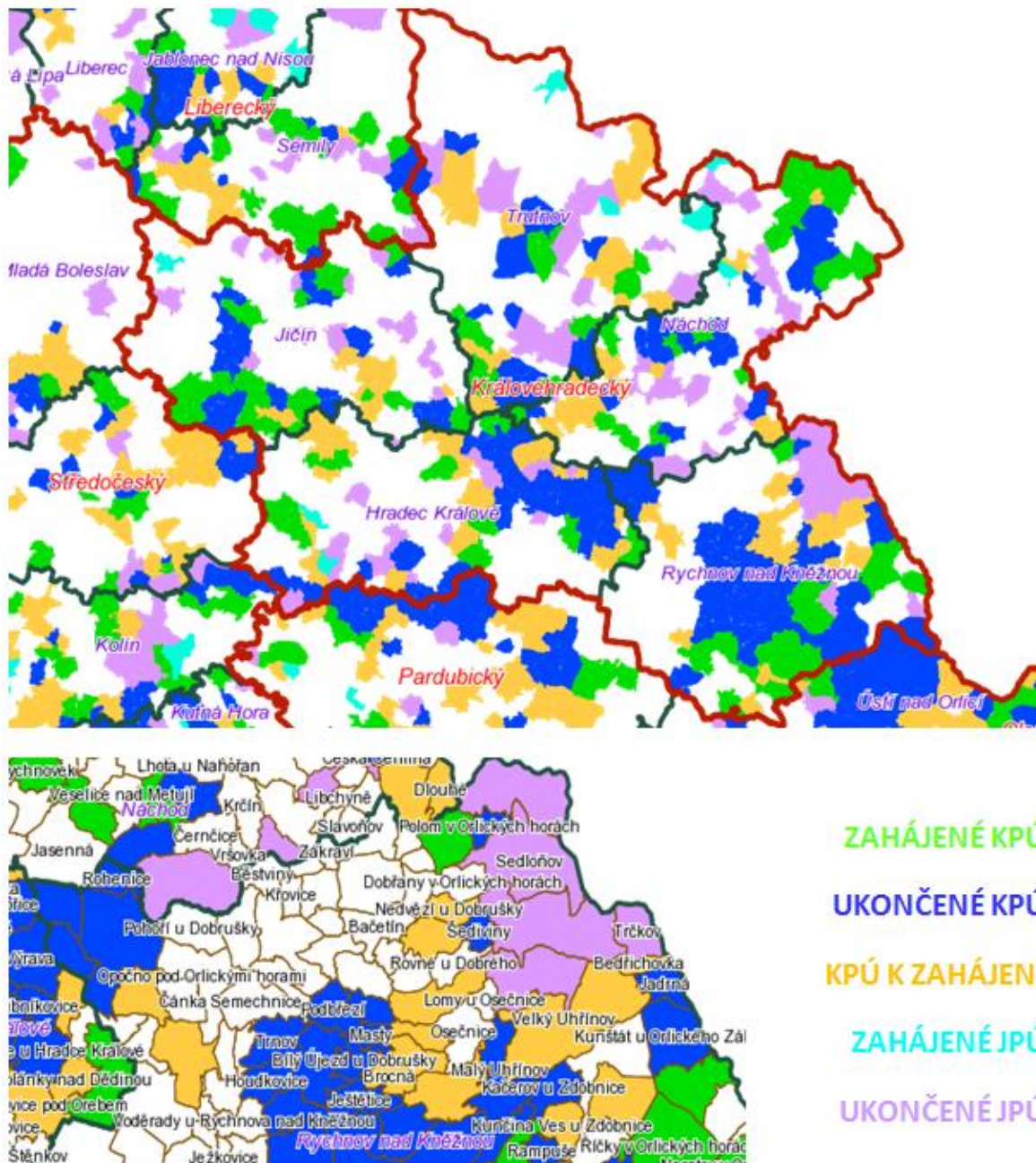
Obec	Katastrální území	Forma	Stav	Důvody
Česká Čermná	Česká Čermná	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce, žádost vlastníků nadpoloviční výměry ZP, ostatní důvody výše neuvedené - přístup k pozemkům.
České Meziříčí	České Meziříčí	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce.
	Skršice, Králova Lhota u Českého Meziříčí	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce.
Deštné v Orlických horách	Deštné v Orlických horách	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Řešení přídělů nebo nedokončeného scelování, ostatní důvody výše neuvedené - žádost PF.
	Deštné v Orlických horách	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Řešení přídělů nebo nedokončeného scelování, ostatní důvody výše neuvedené - podnět PF.
	Jedlová v Orlických horách, Deštné v Orlických horách	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Řešení přídělů nebo nedokončeného scelování.
	Deštné v Orlických horách	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Ostatní důvody výše neuvedené - podnět PF, řešení přídělů nebo nedokončeného scelování.
Dobruška	Dobruška	KPÚ	neukončená	nezjištěny
	Mělčany u Dobrušky	KPÚ	neukončená	Realizace staveb.
	Pulice	KPÚ	neukončená	nezjištěny
Jestřebí	Jestřebí nad Metují	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Ostatní důvody výše neuvedené - umožnění hospodaření.
Kounov	Šediviny, Rovné u Dobrého, Kounov u Dobrušky, Nedvězí u Dobrušky	KPÚ	neukončená	Řešení přídělů nebo nedokončeného scelování, zpřístupnění pozemků.
Králova Lhota	Králova Lhota	KPÚ	ukončená	Žádost vlastníků nadpoloviční výměry ZP, hlavní impulz od obce.
Mokré	Mokré	KPÚ	neukončená	Hlavní impulz od obce.
Nové Město nad Metují	Spy	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Ostatní důvody výše neuvedené - umožnění hospodaření.
Nový Hrádek	Dlouhé	KPÚ	neukončená	nezjištěny
	Nový Hrádek	KPÚ	neukončená	nezjištěny
Olešnice v Orlických horách	Olešnice v Orlických horách	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Ostatní důvody výše neuvedené - žádost PF, řešení přídělů nebo nedokončeného scelování.
Opočno	Čánka	KPÚ	neukončená	nezjištěny
	Opočno pod Orlickými horami	KPÚ	neukončená	nezjištěny
Podbřezí	Lhota u Dobrušky	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce.
	Podbřezí	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce.
Pohoří	Pohoří u Dobrušky	KPÚ	neukončená	Realizace protipovodňových opatření.
Přepychy	Přepychy u Opočna	KPÚ	neukončená	nezjištěny

Rohenice	Rohenice	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce.
Sedloňov	Sedloňov	JPÚ s výměnou vlastnických práv	ukončená	Žádost vlastníků nadpoloviční výměry ZP, řešení přídělů nebo nedokončeného scelování.
	Polom v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách, Sedloňov, Sněžné	KPÚ	ukončená	Žádost vlastníků nadpoloviční výměry ZP, řešení přídělů nebo nedokončeného scelování.
Semechnice	Semechnice	KPÚ	neukončená	Hlavní impulz od obce.
Sněžné	Sněžné, Dobřany v Orlických horách, Janov v Orlických horách, Tis	KPÚ	neukončená	Hlavní impulz od obce.
Trnov	Houdekovice	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce.
	Trnov	KPÚ	ukončená	Hlavní impulz od obce, realizace staveb, ostatní důvody výše neuvedené - návaznost na okolní KPÚ.
	Zádolí u Trnova	KPÚ	neukončená	nezjištěny
	Záhornice	KPÚ	neukončená	Hlavní impulz od obce.

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Přehled pozemkových úprav nejen na území MAS ale i na území celého Královéhradeckého kraje je uveden i na mapě č. 4, kde je zobrazen stav k 31.10. 2014.

Mapa č. 4: Přehled pozemkových úprav na území Královéhradeckého kraje a na území MAS

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, k 30.11. 2015

2.2.7 Rozvojová území

Rozvojová území jsou uvedena v územně-plánovacích dokumentacích jednotlivých obcí a v tomto oddíle představujeme pouze významné lokality, které jsou oficiálně uváděny na národní či krajské úrovni.

První významnou skupinou jsou rozvojové plochy, které mají nadmístní regionální či republikový význam pro umístění investic, jejichž přehled je uveden v následující tabulce, ze které je patrné, že na území se nacházejí **čtyři rozvojové plochy**. Dle tabulky č. 14 najdeme celkem tři v Dobrušce, kde zabírají plochu 47,2 ha a čtvrtá rozvojová plocha s výměrou 20,7 ha se nachází v Novém Městě nad Metují.

Tabulka č. 14: Přehled rozvojových ploch

Název rozvojové plochy	Dotčené obce	Plocha	Funkční náplň	Popis stavu
Dobruška - Křovice	Dobruška, Val	14,3 ha	Plocha určená pro bydlení - rodinné domy	Plocha se v současné době nevyvíjí, není připravována k výstavbě, slouží převážně k zemědělským účelům.
Dobruška – severovýchod	Dobruška	12,5 ha	Plocha je funkčně stanovena jako smíšená zóna živnostensko obytná (nerušivé provozy)	Výstavba na „zelené louce“, zatím nebylo započato s přípravou na výstavbu, plocha evidována jako orná půda.
Dobruška – Belveder	Dobruška	20,4 ha	Plocha určená pro bydlení - rodinné domy	Lokalita je v současné době využívána k zemědělským účelům, není připravována k výstavbě.
Nové Město nad Metují – Dubinky	Nové Město nad Metují	20,7 ha	Plocha určená pro rozvoj funkce bydlení - nízkopodlažní obytná zástavba s vysokým podílem zeleně a základní občanské vybavení	Plocha se nijak nevyvíjí, neprobíhají žádné přípravy na výstavbu, lokalita slouží převážně k zemědělským účelům.

Zdroj: Regionální informační servis

Tabulka č. 15 přináší přehled **oficiálně deklarovaných brownfieldů**, které se nacházejí na území působnosti MAS POHODA venkova. Brownfields jsou pozemky a nemovitosti uvnitř urbanizovaného území, které ztratily svoji funkci a využití, jsou opuštěné a podvyužité, často mají ekologickou zátěž a zdevastované výrobní či jiné budovy. Rekonstrukce či revitalizace takové nemovitosti k novému efektivnímu využívání je podporována z fondů EU. V Novém Městě nad Metují jsou tři brownfieldy, které zaujímají rozlohu 10,12 ha, čtvrtý s rozlohou 1,67 ha se nachází v Mokřém.

Tabulka č. 15: Přehled brownfieldů

Název brownfieldu	Dotčené obce	Rozloha	Popis	Nejvhodnější využití
Bývalá cihelna, Nové Město nad Metují-Krčín	Nové Město nad Metují	7,08 ha	Bývalá cihelna z počátku 20. st. Nejvýznamnějším objektem je cihlářská pec, která nemá prakticky jiné využití a je pravděpodobně předurčena k demolici. Objekt č. 3 je zčásti pronajat ke strojní výrobě.	Neurčeno
Bývalá kasárna – Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují	1,71 ha	Areál sestává ze čtyřpodlažní budovy, dříve sloužící k ubytování vojáků, a menších 7 budov s dílnami a technickým vybavením.	Bydlení
Bývalý vojenský autopark – Nové Město nad Metují	Nové Město nad Metují	1,33 ha	Na pozemku se nachází velká plechová hala a několik rozpadajících se kůlen.	Bydlení
Výrobní areál Mokré	Mokré	1,67 ha	Plocha s budovami dříve využívaná pro průmysl.	Neurčeno

Zdroj: Regionální informační servis, Národní databáze brownfieldů

V Opočně se dle tabulky č. 16 nachází významná rozvojová průmyslová zóna o ploše 24 ha, která může sloužit pro lehký průmysl, sklady či služby. Ostatní významné průmyslové zóny najdeme v blízkém okolí kolem obcí Solnice a Kvasiny, což je vzhledem k existenci pobočného závodu společnosti ŠKODA AUTO a.s. právě v Kvasinách více než logické.

Tabulka č. 16: Přehled významných rozvojových průmyslových zón

Název zóny	Dotčené obce	Plocha	Popis	Funkční náplň
Opočno – Podzámčí I, II	Opočno	24 ha	Zóna se nachází severozápadně od města Opočno. Je tvořena dvěma dílčími plochami a leží v místě křížení železničních tratí č. 023 a 026. K prodeji a využití připraveno cca 1,6 ha ploch. Firmy v průmyslové zóně:	Lehký průmysl, sklady, služby.

			VCES a.s. - stavebnictví; ČESKÝ ZAHŘÁDKÁŘSKÝ SVAZ, základní organizace Opočno. Volné pozemky v PZ jsou ve vlastnictví města Opočna.	

Zdroj: Regionální informační servis

Následující tabulka č. 17 přináší přehled **významných památek z území**, které jsou evidovány Národním památkovým ústavem. Jedná se o dvě národní kulturní památky (zámky v Novém Městě nad Metují a Opočně), dvě městské památkové zóny v Dobrušce a Opočně a o jednu městskou památkovou rezervaci v Novém Městě nad Metují.

Tabulka č. 17: Přehled významných památek

Název	Typ	Dotčené obce	Od roku	Popis
Zámek Nové Město nad Metují	Národní kulturní památka	Nové Město nad Metují	2008	Renesančně – barokní zámek byl coby hrad založen až na počátku 16. století. Půvab architektonicky zajímavého objektu podtrhují vzácné interiéry a pozoruhodná zahrada, pocházející ovšem až z počátku 20. století. Zámek spolu s přílehlým historickým jádrem, které je dosud opevněno zčásti dochovanými hradbami, náleží k hodnotným městským památkovým rezervacím České republiky.
Nové Město nad Metují	Městská památková rezervace	Nové Město nad Metují	1970	Zahrnuje náměstí, muzeum a zdejší zámek. Městské jádro bylo upraveno ve stylu benátské renesance s charakteristickými štíty domů, tzv. vlašťovčími ocasy. Ty dodnes tvoří pouze severozápadní frontu náměstí.
Zámek Opočno	Národní kulturní památka	Opočno	1995	Areál opočenského zámku je jedinečným souborem památek dokládajících způsob života, vkus i myšlení části české společnosti v průběhu pěti století. V zámku obklopeném přírodně krajinářským parkem jsou dochovány historické interiéry s bohatými sbírkami obrazů a zbraní. Pro svoji historickou i uměleckou hodnotu byl zámek prohlášen národní kulturní památkou.
Opočno	Městská památková zóna	Opočno	1990	V historickém centru města byla vyhlášena městská památková zóna s mnoha památkově chráněnými budovami a kostely.
Dobruška	Městská památková zóna	Dobruška	2003	Historické jádro města.
Kostel sv. Jana Křtitele	Národní kulturní památka	Slavoňov	2014	Ojedinelý a neobyčejně vzácný komplex roubeného renesančního kostela se zvonící fortifikačního typu doplněného márnicí, ohradní zdí a kamenným pilířem s ukřížovaným Kristem, které dohromady tvoří významnou krajinnou dominantu.

Zdroj: Národní památkový ústav

2.3 Služby pro obyvatele a návštěvníky

Tato část analýzy současného stavu se zabývá bydlením, vzděláváním, zdravotními a sociálními službami, volnočasovými aktivitami, cestovním ruchem a bezpečností.

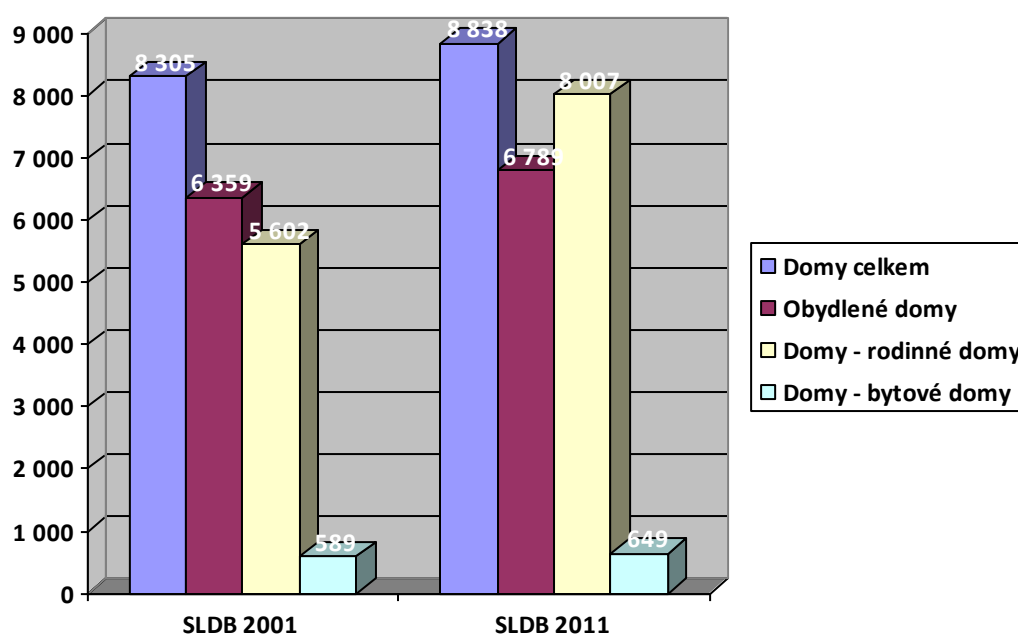
2.3.1 Bydlení

Demografický vývoj a ekonomická a kupní síla obyvatelstva mají vliv na kvalitu a velikost domovního a bytového fondu. Informace o struktuře a kvalitě domovního a bytového fondu jsou shromažďovány především v rámci Sčítání lidu, domů a bytů, s jehož výsledky z let 2001 a 2011 v této části pracujeme. Podle těchto zdrojů bylo na území MAS k 26.3. 2011 celkem 6 789 obydlých domů, 12 265 obydlých bytů a 12 881 hospodařících domácností.

2.3.1.1 Domovní fond

Celkový počet domů se na území působnosti MAS POHODA venkova, podle grafu č. 16 zvyšuje. V roce 2011 bylo v regionu celkem 8 838 domů, zatímco v roce 2001 jich bylo o 538 méně. Z celkového počtu domů jich v roce 2011 bylo celkem 6 789 obydlých, což představuje cca 76,8%.

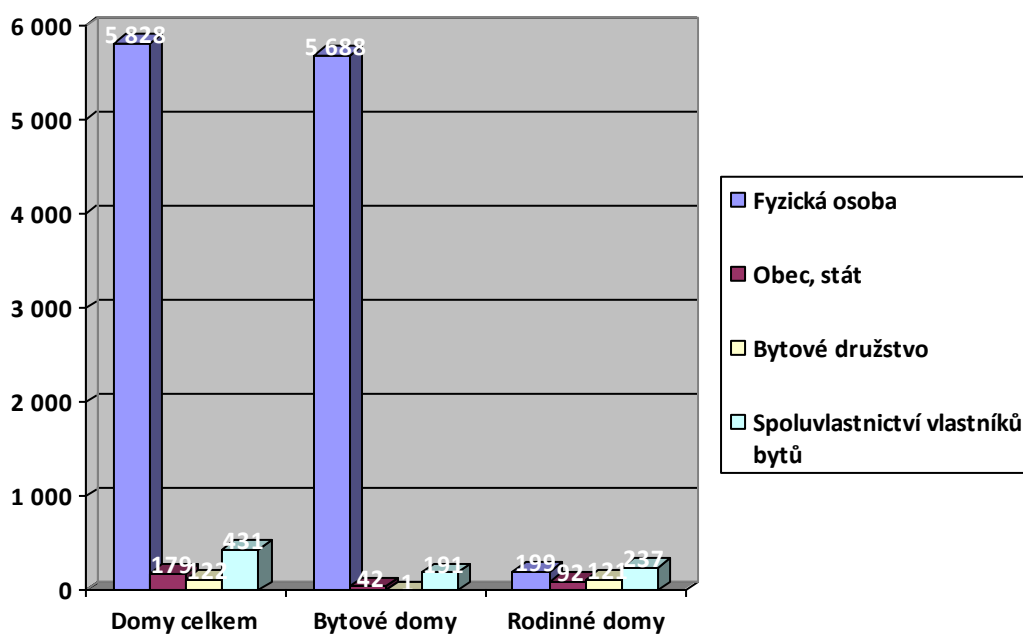
Graf č. 16: Struktura domovního fondu v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Obydlené domy jsou na území v drtivé většině vlastněny fyzickými osobami (cca 88,8%), dále prostřednictvím spoluvlastnictví vlastníků bytů (cca 6,6%), obcí či státem (cca 2,7%) a nejméně formou bytového družstva (cca 1,9%). Vše uvádí graf č. 17.

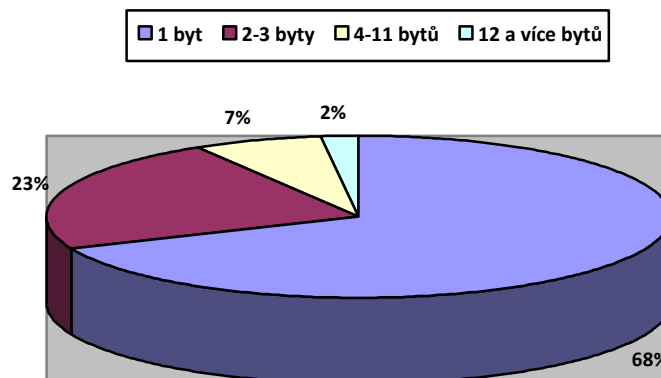
Graf č. 17: Struktura obydlených domů podle vlastníka v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů a grafu č. 18 bylo na území MAS k 26.3. 2011 celkem 4 643 domů s jedním bytem. Domů s 2-3 byty bylo 1 561, domů se 4-11 byty bylo 441 a nejméně bylo domů s 12 a více byty, konkrétně 134.

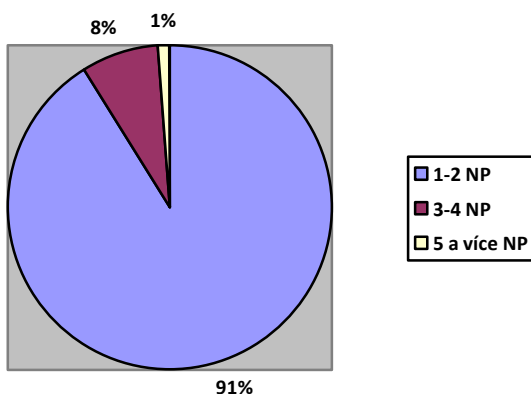
Graf č. 18: Domy s počtem bytů v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Podle grafu č. 19 přibližně 91% domů v regionu disponuje 1-2 nadzemními podlažími, konkrétně se jedná o 5 675 rodinných a 199 bytových domů. Takřka 8% domů má 3-4 nadzemní podlaží, konkrétně 118 rodinných a 360 bytových domů a necelé 1% domů má 5 a více nadzemních podlaží – konkrétně 72 bytových domů a ani jeden rodinný dům.

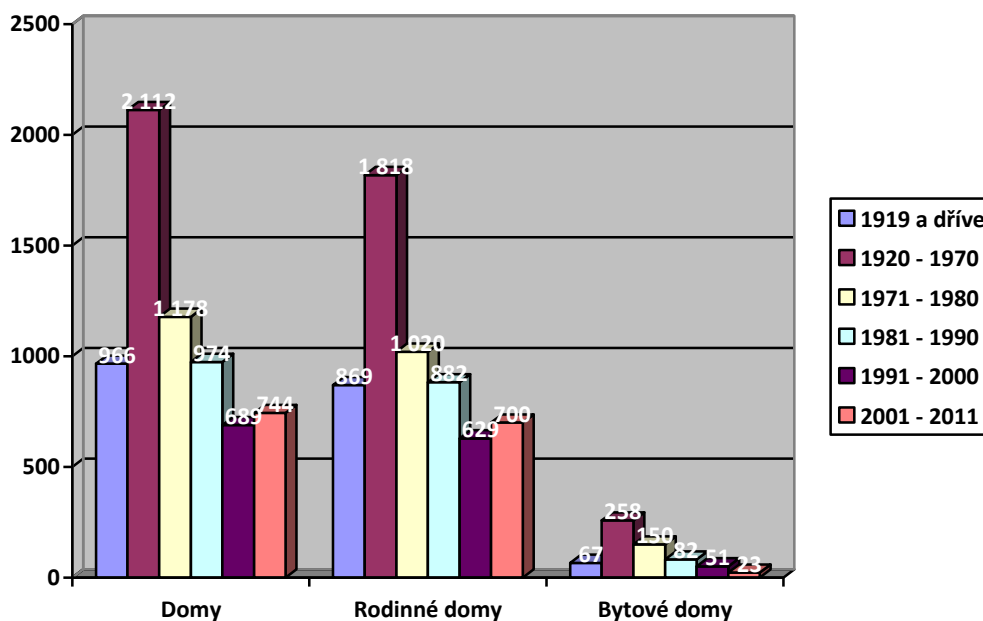
Graf č. 19: Domy s počtem nadzemních podlaží v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Jak uvádí graf č. 20, nejvíce domů v regionu bylo postaveno či zrekonstruováno v letech 1920 – 1970, cca 31,7%. Naopak nejméně, cca 10,3%, jich bylo zrekonstruováno či postaveno od roku 1991 do roku 2000. V posledním sledovaném období, tedy v letech 2001 – 2011 bylo postaveno či zrekonstruováno cca 11,2% domů. Zhruba 14,5% domů pochází z roku 1919 či dříve. Průměrné stáří obydlených a rodinných domů je 49,7 let a bytových domů 34 let.

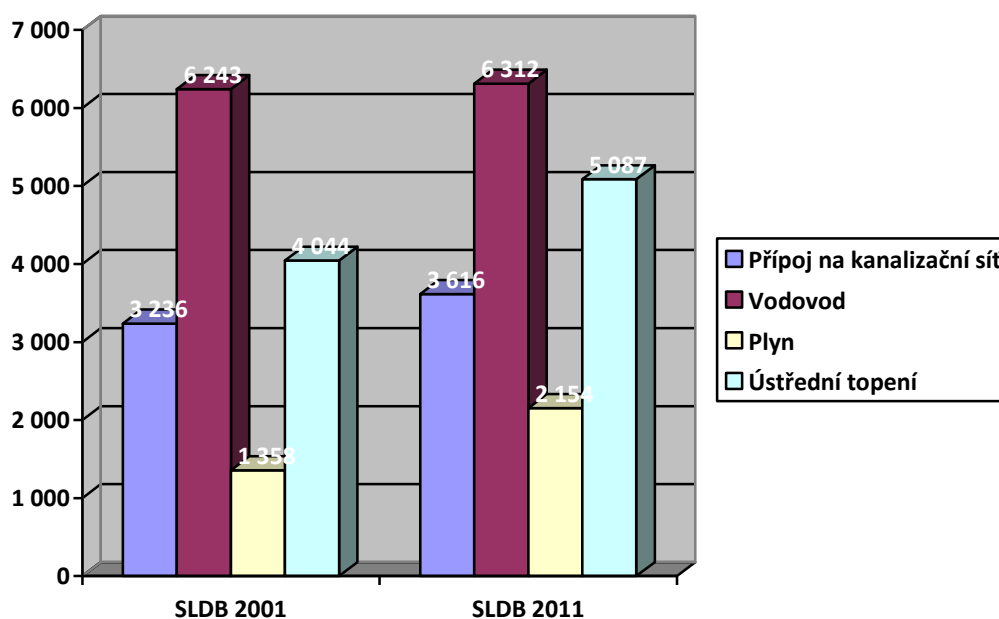
Graf č. 20: Domy dle období výstavby či rekonstrukce

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Jak je vidět z následujícího grafu č. 21, **technické vybavení domů se na území působnosti MAS POHODA venkova od roku 2001 zlepšilo**. Zatímco v roce 2001 bylo technickou infrastrukturou vybaveno 14 876 domů, o deset let později již bylo vybaveno 17 169 domů. Nejvíce vzrostlo vybavení domů ústředním topením, konkrétně o 1 043. O 796 vzrostl počet domů vybavených plynem, o 380 počet domů s přípojkou na kanalizační síť a o 69 počet domů připojených na vodovod.

Graf č. 21: Technické vybavení domů v letech 2001 a 2011

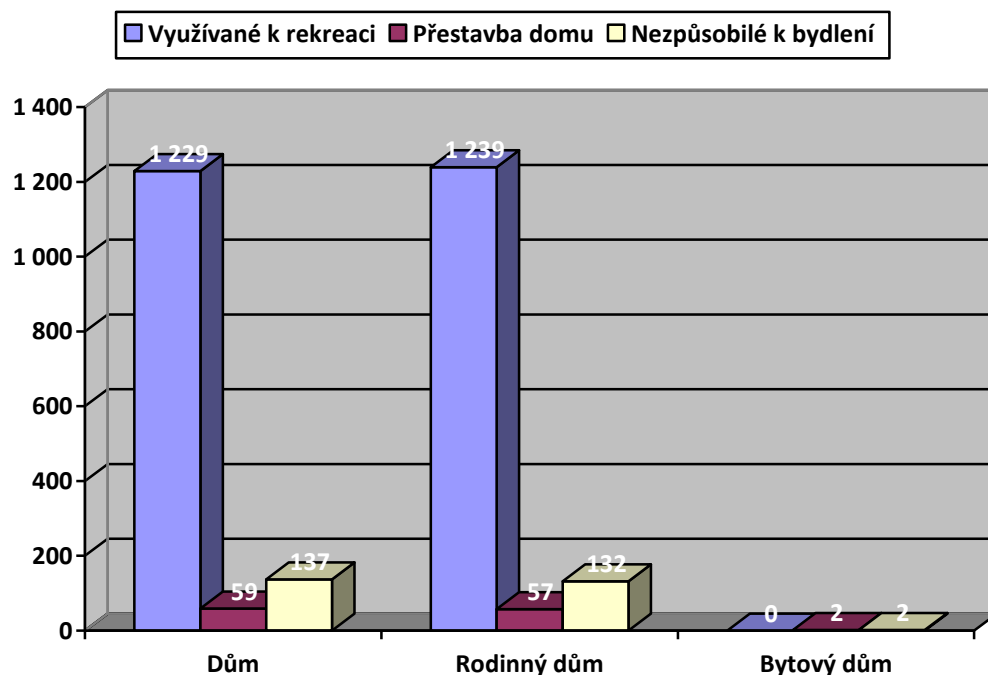

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Z celkového počtu 6 789 obydlých domů se v území nachází celkem 10 ubytovacích zařízení bez bytů (3 v Opočně a Přepychách, 2 v Novém Městě nad Metují a po jednom v Českém Mezířičí a Dobrušce). Kromě obydlých domů na území najdeme celkem 2 039 neobydlých domů s byty, 1 996 neobydlých rodinných domů s byty a 12 neobydlých bytových domů s byty. Kromě toho se v neobydlých domech nachází 2 160 bytů, v neobydlých rodinných domech 2 075 bytů a v neobydlých bytových domech 51 bytů.

Nejčastějším důvodem neobydlivosti domů je jejich využití převážně k rekreaci (86,2%). Dalším důvodem je nezpůsobilost k bydlení (9,7%) a přestavba domu (4,1%). Stejně jako počet domů celkem, tak i neobydlené rodinné domy slouží převážně k rekreaci (86,8%). 4% rodinných domů je neobydlých z důvodu přestavby či rekonstrukce a 9,2% rodinných domů je nezpůsobilých k bydlení. U bytových domů, vzhledem k malému počtu neobydlých bytových domů, je výrazně vyšší podíl domů nezpůsobilých k bydlení (50%). Zbylé bytové domy jsou neobydlené z důvodu přestavby (50%). Ani jeden bytový dům tedy není neobydlený z důvodu využití k rekreaci. Konkrétní údaje uvádí následující graf č. 22.

Graf č. 22: Důvody neobydlenosti domů a rodinných a bytových domů v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

2.3.1.2 Bytový fond

Stejně jako počet domů, **zvyšuje se** na území působnosti místní akční skupiny i **počet bytů**, což uvádí i tabulka č. 18. V roce 2011 bylo dle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů na území celkem 15 308 bytů, což je o 1 183 bytů více než v roce 2001. Počet obydlených bytů v roce 2011 vzrostl o 642 bytů, počet obydlených bytů v rodinných domech stoupl o 273 a počet obydlených bytů v bytových domech o 235 bytů.

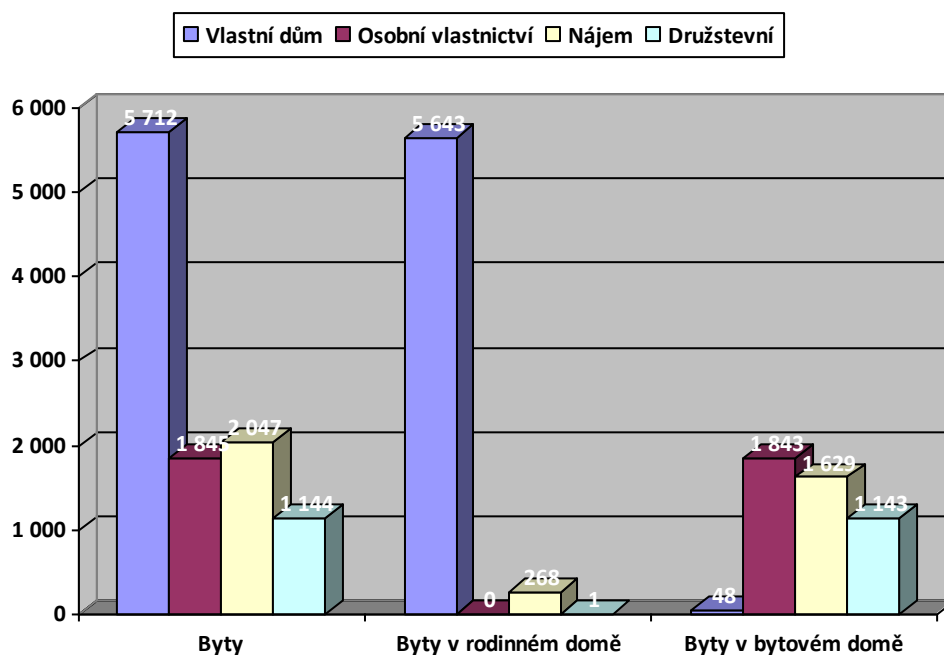
Tabulka č. 18: Byty a obydlené byty v letech 2001 a 2011

Datum sčítání SLDB	Byty celkem	Obydlené byty celkem	Obydlené byty v rodinných domech	Obydlené byty v bytových domech
1.3. 2001	14 125	11 623	6 822	4 706
26.3. 2011	15 308	12 265	7 095	4 941

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011 (ČSÚ)

Od roku 2001 do roku 2013 bylo dle Českého statistického úřadu **dokončeno celkem 1 432 bytů** (vč. nástaveb a přístaveb, domů pro seniory aj.). V tomtéž období bylo dokončeno 670 bytů v rodinných domech a 262 bytů v bytových domech.

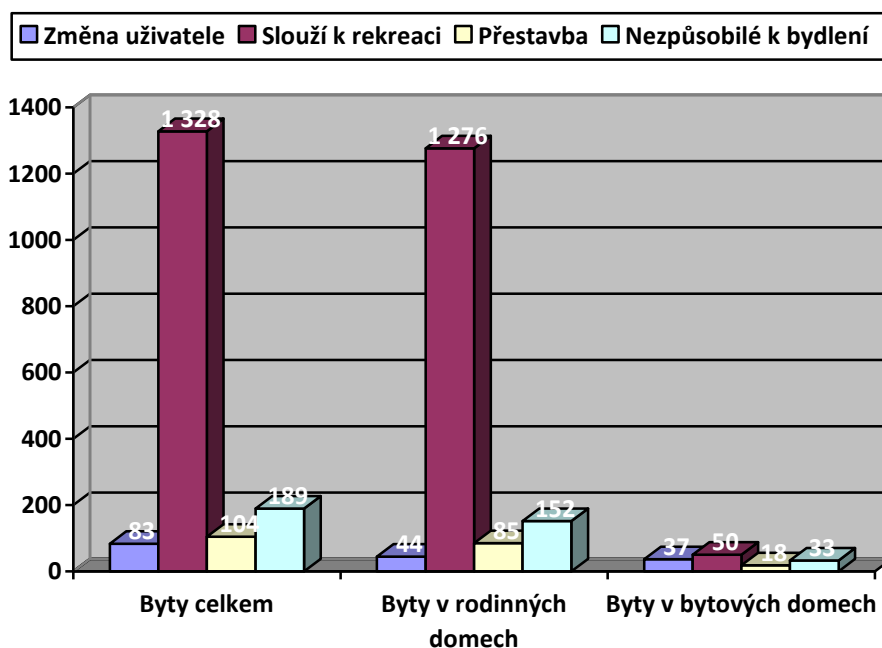
Graf č. 23: Právní důvod užívání obydlených bytů a bytů v rodinných a bytových domech v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Podle právního důvodu užívání bytu jednoznačně **převládají byty ve vlastních domech** a to v rámci celkového přehledu bytů (53,1%) a v rámci bytů v rodinných domech (95,4%). Naopak u bytů v bytových domech vlastní domy zabírají pouze 1% bytů. Zatímco u bytů v bytových domech je nejčastějším důvodem užívání bytu osobní vlastnictví (39,5%), u bytů v rodinných domech není tento důvod užívání bytu vůbec zastoupen. Rozdíl mezi byty v rodinných a bytových domech je markantní v rámci družstevního důvodu užívání bytu, neboť u bytů v bytových domech představuje tento důvod užívání bytu 24,5%, zatímco u bytů v rodinných domech pouhou desetinu procenta. Konkrétní počty uvádí graf č. 23.

Graf č. 24: Důvody neobydlenosti bytů a bytů v rodinných a bytových domech v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Kromě obydlených bytů se na území nachází celkem **3 043 neobydlených bytů**, přičemž 2 528 jich je v rodinných domech a 478 v bytových domech. **Nejčastějším důvodem neobydlenosti bytů**, jak uvádí předchozí graf č. 24, je jejich využití převážně k rekreaci (77,9%). Dalšími důvody jsou nezpůsobilost k bydlení (11,1%), přestavba (6,1%) a změna uživatele (4,9%). Stejně jako počet bytů celkem, tak i byty v neobydlených rodinných domech slouží převážně k rekreaci (82%). 5,5% bytů v rodinných domech je neobydlených z důvodu přestavby či rekonstrukce, 9,7% bytů v rodinných domech je nezpůsobilých k bydlení a 2,8% bytů v rodinných domech je neobydlených z důvodu změny uživatele. U bytů v bytových domech, vzhledem k jejich menšímu počtu a struktuře vlastníků, je výrazně vyšší podíl bytů nezpůsobilých k bydlení (24%) i důvodu změny uživatele (26,8%). Zbylé byty v bytových domech jsou neobydlené z důvodu přestavby (13%) a 36,2% bytů slouží k rekreaci.

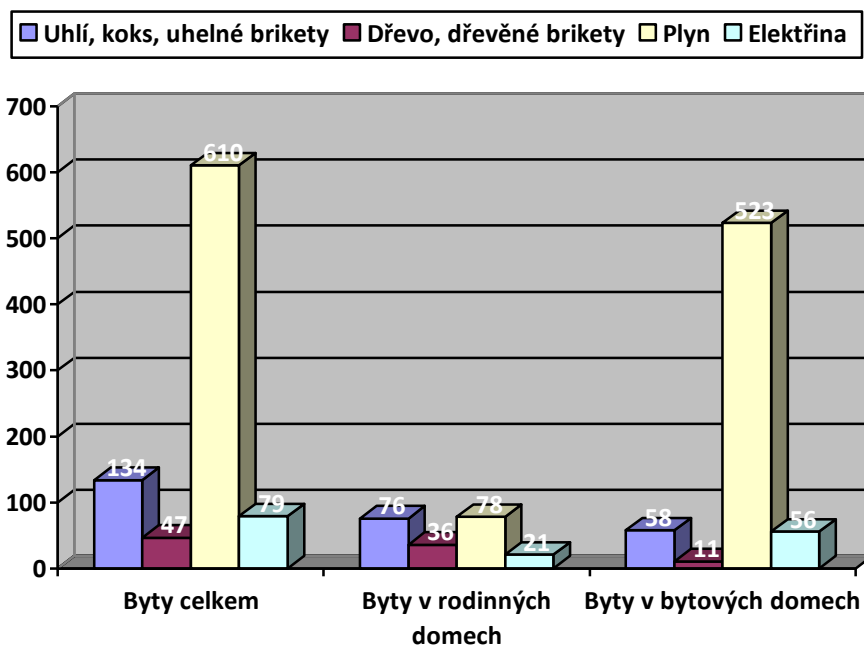
Tabulka č. 19: Obydlené byty podle způsobu vytápění v roce 2011

Byty	Ústřední	Etážové	Kamna
Obydlené byty	9 291	889	1 657
Obydlené byty v rodinných domech	5 570	227	1 050
Obydlené byty v bytových domech	3 579	651	557

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Obydlené byty jsou podle tabulky č. 19 vytápěny převážně ústředním topením (78,5%) a jejich počet se stejně jako v Královéhradeckém kraji zvyšuje. 14% obydlených bytů je vytápěno kamny a 7,5% bytů využívá etážové vytápění. Obdobná situace je u bytů v rodinných domech, kdy 81,3% bytů je vytápěno ústředním topením, 15,4% kamny a 3,3% etážovým vytápěním. I u obydlených bytů v bytových domech převažuje ústřední topení (74,8%), ovšem druhým nejvíce používaným způsobem vytápění je etážové vytápění (13,6%) a kamna využívá 11,6% bytů. Celkem 3 597 bytů má v domě kotelnu na pevná paliva, 3 254 jich je v rodinných domech a 309 v bytových domech. Kotelnu na plyn v domě využívá 2 546 bytů, 1 707 jich je v rodinných domech a 796 v bytových domech.

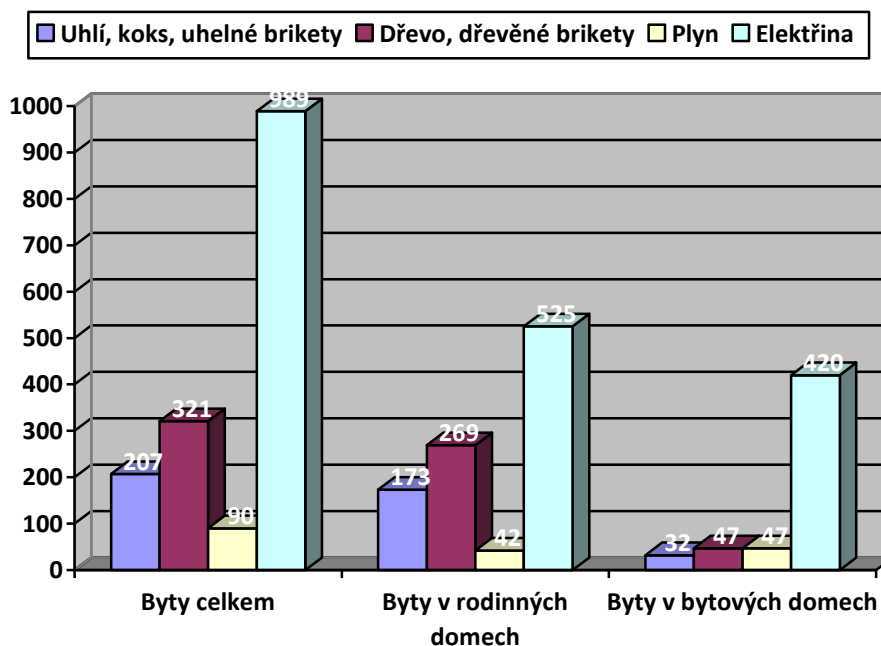
Graf č. 25: Obydlené byty podle převažující en. využívané k etážovému vytápění v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

V rámci etážového vytápění je energie nejvíce využívána z plynu (70,1%). 15,4% energie je využíváno z uhlí, koksu či uhelných briket, 9,1% z elektřiny a 5,4% ze dřeva a dřevěných briket. U bytů v rodinných domech dle grafu č. 24 využívá energii z plynu 37% bytů, 36% využívá energii z uhlí, koksu a uhelných briket, 17% ze dřeva a dřevěných briket a 10% z elektřiny. Byty v bytových domech využívají v rámci etážového vytápění 80,7% energie z plynu, 9% z uhlí, koksu, uhelných briket, 8,6% z elektřiny a 1,7% ze dřeva a dřevěných briket.

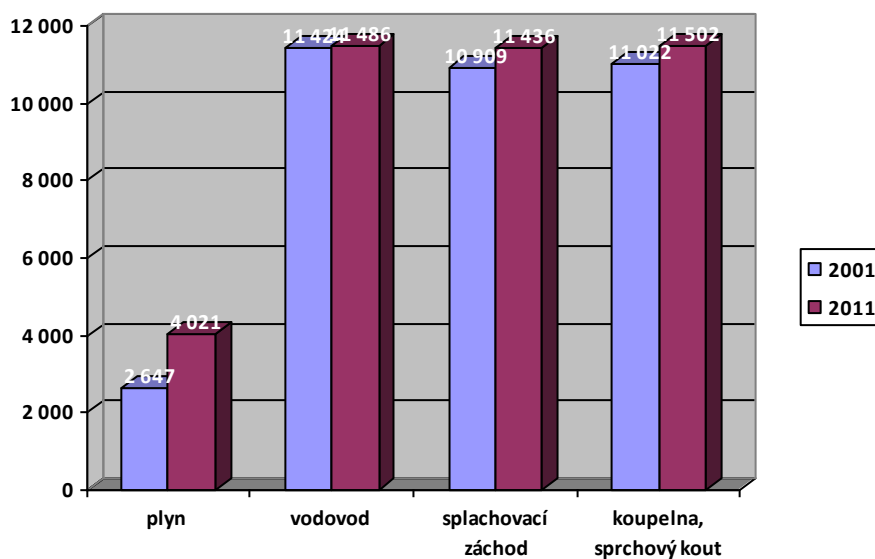
Graf č. 26: Obydlené byty podle převažující energie využívané k vytápění kamny v roce 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ)

Při vytápění kamny nejvíce obydlených bytů využívá podle grafu č. 26 energii z elektřiny (61,5%), 20% využívá energii ze dřeva a dřevěných briket, 12,9% z uhlí, koksu, uhelných briket a 5,6% z plynu. Obdobná situace je u obydlených bytů v rodinných domech, kde 52% bytů využívá energii z elektřiny, 26,7% ze dřeva a dřevěných briket, 17,1% z uhlí, koksu, uhelných briket a 4,2% z plynu. U obydlených bytů v bytových domech je situace poněkud odlišná. Stejně jako v předchozích případech je energie nejvíce využívána z elektřiny (76,9%), shodně 8,6% bytů využívá energii ze dřeva, dřevěných briket a plynu a 5,9% z uhlí, koksu a uhelných briket.

Graf č. 27: Vývoj počtu bytů dle vybavení na území MAS v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

Obdobně jako u vybavení domů je i u vybavení bytů z grafu č. 27 je možné vysledovat **zlepšení technického vybavení jednotlivých bytů**. Nejvíce vzrostl počet bytů vybavených **plynem** (o 34%), počet bytů vybavených **splachovacím záchodem vzrostl o 5%**, počet bytů vybavených **koupelnou či sprchovým koutem o 4%** a počet bytů vybavených **vodovodem o 0,5%**. Ze SLDB z roku 2001 je možné zjistit, že v tomto roce bylo na území celkem **7 775 bytů s ústředním topením** a **1 039 bytů s etážovým topením**. Podle výsledků SLDB bylo na území v roce 2011 celkem **8 156 bytů s přípojkou na kanalizační síť**, **3 291 bytů s žumpou či jímkou** a **11 362 bytů s teplou vodou**.

Podle výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 na území působnosti MAS POHODA venkova je celkem **6 626 domácností vybaveno osobním počítačem s připojením na internet** a 444 domácností je sice vybaveno osobním počítačem, ovšem bez přístupu k internetu.

2.3.1.3 Bytová výstavba

Základními ukazateli při hodnocení bytové výstavby jsou počty zahájených a dokončených bytů za jednotlivé období a území, plynulost a intenzita bytové výstavby. Vzhledem k tomu, že některá data nebylo možné získat za území místní akční skupiny či jednotlivé obce, jsou v tomto oddíle pro bližší představu interpretována data za okresy, případně za celý Královéhradecký kraj.

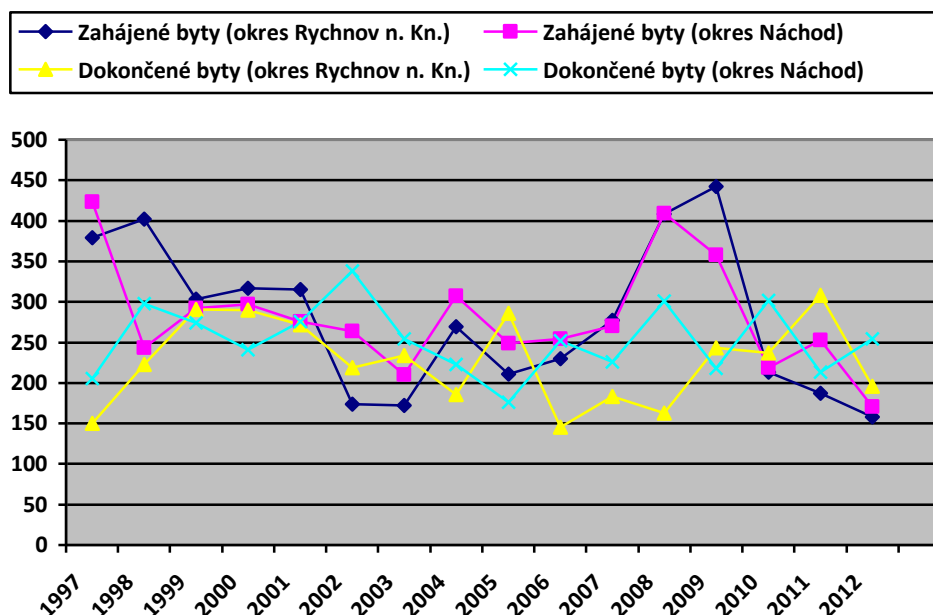
Tabulka č. 20: Dokončené byty v období 2001-2014

Byty	Dokončené byty celkem (vč. nástaveb a příst., domů pro seniory aj.)	Dokončené byty v rodinných domech	Dokončené byty v bytových domech
Celkem MAS Pv	1 474	711	262
Celkem H	234	99	77
Celkem P	157	129	0
Celkem MZ	1 083	483	185

Zdroj: Český statistický úřad

V období 2001-2014 bylo podle tabulky č. 20 v regionu dokončeno celkem 1 474 bytů, z toho 73,5% bylo dokončeno v mírně vlněném pásmu, což je i logické vzhledem k výskytu všech tří měst v této oblasti. Nejvíce bytů, celkem 336, bylo dokončeno v Novém Městě nad Metují. Za zmínku stojí celkem 124 dokončených bytů v horském středisku Deštné v Orlických horách, kde byl i nejvyšší počet dokončených bytů v bytových domech, který činil 71 bytů. Zajímavostí je, že ve sledovaném období v podhorském pásmu nebyl v bytovém domě dokončen žádný byt.

Graf č. 28: Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v okresech Rychnov nad Kněžnou a Náchod v letech 1997-2012

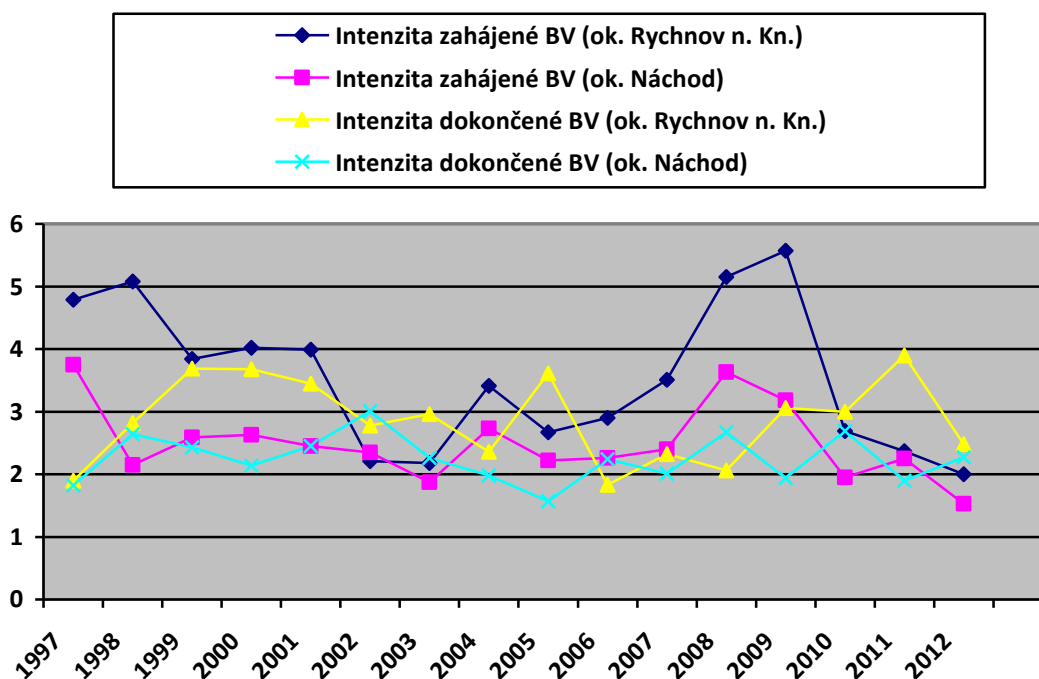

Zdroj: Český statistický úřad

Vývoj počtu zahájených bytů v období od roku 1997 do roku 2012, jak uvádí graf č. 28, dosáhl svého vrcholu v okrese Rychnov nad Kněžnou v roce 2009, kdy byla zahájena výstavba 442 bytů. Od tohoto roku počet zahájených bytů v tomto okrese trvale klesá. V okrese Náchod bylo maximum v počtu zahájených bytů sledováno v roce 1997, konkrétně 423 bytů. Tomuto počtu se vývoj nejbližší přiblížil v roce 2008, kdy bylo zahájeno celkem 409 bytů. Od tohoto roku až na výjimku v roce 2011 je možné sledovat trvalý pokles počtu zahájených bytů. Křivky vývoje počtu dokončených bytů v obou okresech zasahujících do území působnosti MAS POHODA venkova připomínají sinusoidy, jak je možné vidět z výše uvedeného grafu.

Vývoj intenzity zahájené a dokončené bytové výstavby v okresech Rychnov nad Kněžnou a Náchod v období 1997-2012 je možné sledovat v následujícím grafu č. 29. Intenzita znamená počet zahájených či dokončených bytů na 1 000 obyvatel středního stavu ročně. Intenzita zahájené bytové výstavby v okrese Rychnov nad Kněžnou je až na výjimku v roce 2002 vyšší, než v okrese Náchod. Intenzita dokončené bytové výstavby v okrese Rychnov nad Kněžnou je v průměru vyšší, než intenzita dokončené bytové výstavby v okrese Náchod s tím, že výjimek je zde poněkud více, než v rámci porovnání intenzity zahájené bytové výstavby v obou okresech.

Graf č. 29: Vývoj intenzity zahájené a dokončené bytové výstavby v okresech Rychnov nad Kněžnou a Náchod v letech 1997-2012

Zdroj: Český statistický úřad

Pro orientaci v následující tabulce č. 21 uvádíme přehled investičních nákladů na výstavbu bytů dokončených v rodinných a v bytových domech, ovšem nikoliv za území místní akční skupiny, ale za celý Královéhradecký kraj, neboť podrobnější data nejsou k dispozici. Průměrná hodnota 1 bytu v rodinných domech od roku 2 000 s výjimkou roku 2011 trvale roste, zatímco průměrná hodnota 1 bytu v bytovém domě střídavě roste a klesá.

Tabulka č. 21: Investiční náklady na výstavbu bytů dokončených v rodinných a v bytových domech v Královéhradeckém kraji v letech 1997-2012

Rok	Rodinné domy				Bytové domy			
	Počet bytů	Prům. hodnota 1 bytu (v tis. Kč)	Průměrná hodnota (v Kč)		Počet bytů	Prům. hodnota 1 bytu (v tis. Kč)	Průměrná hodnota (v Kč)	
			1 m ² obytné plochy	1 m ² užitkové plochy			1 m ² obytné plochy	1 m ² užitkové plochy
1997	371	1 817	19 944	12 608	354	879	23 957	15 539
1998	459	1 931	21 397	13 203	478	1 076	26 460	17 068
1999	499	2 123	22 797	13 832	382	1 280	31 052	20 782

2000	616	2 085	23 233	13 713	290	1 166	31 374	20 083
2001	602	2 154	23 323	14 629	305	1 106	26 885	18 581
2002	572	2 291	24 175	14 982	364	1 343	33 370	24 397
2003	508	2 376	25 625	16 403	357	1 197	28 501	19 961
2004	548	2 448	26 152	16 221	438	1 201	23 798	18 466
2005	616	2 478	25 885	16 885	426	1 602	37 222	25 768
2006	731	2 573	28 347	18 498	177	1 415	31 255	24 446
2007	790	2 645	27 991	18 421	668	1 476	27 321	21 680
2008	1 013	2 747	30 255	19 560	583	1 266	20 105	15 077
2009	845	2 935	31 903	20 907	395	1 543	32 679	23 978
2010	934	3 052	33 880	22 281	570	1 784	36 711	26 289
2011	953	2 999	34 008	23 563	95	2 221	49 322	34 142
2012	943	3 053	33 840	23 581	180	1 729	39 514	27 925

Zdroj: Český statistický úřad

2.3.2 Vzdělávání, školství

Na území působnosti MAS POHODA venkova je oblast školství zajišťována pomocí mateřských a základních škol, gymnázia a středních škol. Nejbližší vysoká škola se nachází v Hradci Králové a Pardubicích, nejbližší vyšší odbornou školu najdeme v Rychnově nad Kněžnou a Náchodě.

Současným **trendem** v oblasti vzdělávání je důraz na **výuku klíčových kompetencí** pro využití v praxi (technické a řemeslné dovednosti, výuka cizích jazyků, digitální technologie). Důležitá je podpora pro celoživotní učení a rekvalifikace v souladu s požadavky trhu práce (viz. odd. 2.4.6) a pro rozvoj klíčových kompetencí v rámci zájmového neformálního vzdělávání. Od září 2016 by měla začít platit novela školského zákona, která zásadním způsobem **mění přístup k podpoře vzdělávání žáků se SVP**. Na základě toho bude kladen velký **důraz na inkluzi**, s čímž bude spojená nejen potřeba investic do zpřístupnění objektů a úprav stávajících dispozic, ale i potřeba kvalifikovaného personálu.

Na základě rozhovorů s řediteli a zástupci škol je velkým **problémem narůstající administrativa**, kterou se ředitelé škol musejí zabývat. Díky tomu tak nemají čas na efektivní a potřebné řízení svých škol či dokonce na výuku, což má vliv na kvalitu výuky v jednotlivých zařízeních.

2.3.2.1 Mateřské školy

Jak je uvedeno v tabulce č. 22, na celém území se nachází celkem **22 mateřských škol**, které jsou rozmístěny do 15 obcí, 3 měst a 1 městyse, což znamená, že mateřská škola se nachází v 19 municipalitách z 35, což představuje cca 54 procent.

Počet mateřských škol v území je poměrně **stabilní**. V posledních letech vznikla Montessori mateřská škola v Podbřezí a 2.9. 2013 byla v Bystrém otevřena nová mateřská škola. Jedná se o soukromou mateřskou školu, kterou zřídila a spravuje Trivium Plus, o.p.s., jenž podobným způsobem již řadu let organizuje stejnojmennou základní školu v Dobřanech. Prostory poskytla Církev bratrská v Bystrém, ale o církevní školku se nejedná. Druhou soukromou školkou je Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s. v Novém Městě nad Metují, kde 1.9. 2013 bylo otevřeno jedno oddělení speciální mateřské školy, které je určeno pro děti se zdravotním znevýhodněním. V ostatních případech je zřizovatelem mateřských škol obec, město či městys. Z celkového počtu 22 mateřských škol jich je celkem 9 sloučených, tzn. fungujících společně se základní školou v rámci jednoho ředitelství.

Počet žáků mateřských škol v posledních letech mírně roste. Např. v správním obvodu ORP Dobruška dle údajů poskytnutých Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy od školního roku 2005/2006 do školního roku 2012/2013 vzrostl počet žáků mateřských škol o 144. Díky zvyšujícímu se počtu žáků mateřských škol roste i počet běžných tříd. Průměrný počet dětí na školku od roku 2005 v správním obvodu ORP Dobruška vzrostl takřka o 7 žáků. Počet dětí na jeden pedagogický úvazek se pohybuje kolem hodnoty 12,75 a v posledních dvou letech byl zaznamenán nárůst procenta nekvalifikovaných pedagogických pracovníků mateřských škol (např. ve školním roce 2012/2013 bylo 14% pedagogických pracovníků nekvalifikovaných).

Z pohledu naplnění kapacit příliš mnoho volných míst pro děti z mateřských škol v příslušných zařízeních na území MAS není. Mateřské školy v menších obcích území jsou zpravidla zaplněny do posledního místa a v některých případech musí i odmítnout přijetí nového žáka. To s sebou přináší zvýšené nároky na rodiče, neboť dítě nemůže chodit do mateřské školy přímo v místě či nejbližším okolí svého bydliště a musí navštěvovat

mateřskou školu umístěnou dál od domova. Podle předpovědi vývoje počtu obyvatel se dá předpokládat, že počet dětí v mateřských školách bude i nadále růst, i když ne nikterak závratným tempem.

Z tohoto důvodu nelze očekávat, že v území bude docházet k nějaké masivní výstavbě nových mateřských škol, i když nelze vyloučit, že se nějaká z obcí rozhodne zareagovat na aktuální vývoj obyvatelstva otevřením nějaké nové mateřské školy. Spíše se dá předpokládat, že v rámci možností dojde k navýšení kapacit některých současných mateřských škol. Zároveň bude nutné udržovat a pečovat o stávající zařízení, aby v území mohla zůstat zachována možnost zajistit pro děti předškolní výchovu.

Při plánování kapacit a dostupnosti jednotlivých mateřských škol je nutné vzít v potaz, že **povinnost předškolního vzdělávání od 5 let** je jednou z plánovaných legislativních změn, s předpokládanou účinností od 1. 9. 2017. Dostupnost předškolního vzdělávání pro všechny děti ve věku 5 let je potřeba plánovat tak, aby nebyla snížena kapacita pro děti mladší. V plánování dostupnosti mateřských škol je nutné zohlednit i trend **umísťování dětí ve věku od dvou let v mateřské škole**.

Péči o děti do 3 let zajišťují především mateřská centra (např. HASTRMÁNEK, z.s. v Dobrušce či Mateřské centrum Na zámečku o.p.s. v Novém Městě nad Metují). V Bačetíně mají v mateřské škole zřízenou třídu „Lvíčků“, která je pro nejmladší děti od věku 2+ , kterým je věnována zvýšená péče k brzké adaptaci v mateřské škole.

Tabulka č. 22: Přehled mateřských škol

Obec	Název MŠ	Zřizovatel	Počet žáků (2013/2014)	Kapacita	Poznámka
Bačetín	Mateřská škola, Bačetín	obec	37	37	
Bystré	Základní škola a Mateřská škola Trivium Plus o.p.s.	soukromá	28	28	od 1.9. 2013
Česká Čermná	Základní škola a Mateřská škola, Česká Čermná, okres Náchod	obec	28	30	
České Meziříčí	Mateřská škola, České Meziříčí	obec	73	73	
Deštné v Orlických horách	Základní škola a Mateřská škola Deštné v Orlických horách	obec	32	40	
Dobré	Mateřská škola Dobré	obec	61	64	
Dobruška	Mateřská škola J.A. Komenského, Dobruška, Komenského 577	město	267	267	
Nové Město nad Metují	Základní škola a Mateřská škola Krčín	město	99	100	oddělení ve Vrchovinách
	Mateřská škola, Nové Město nad Metují, Na Františku 845	město	131	131	4 běžné třídy, 1 logopedická, oddělení v ul. Pod Výrovem
	Mateřská škola, Nové Město nad Metují, Rašínova 600	město	145	164	šestitřídní, ve 2 třídách poskytována speciální péče
	Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s.	soukromá	5	12	od 1.9. 2013, pro děti se zdr. znevýhodněním
Nový Hrádek	Mateřská škola Nový Hrádek	městys	40	40	
Ohnišov	Základní škola a Mateřská škola Ohnišov	obec	28	28	
Olešnice v Orlických horách	Základní škola a mateřská škola Olešnice v Orlických horách	obec	18	23	
Opočno	Mateřská škola, Opočno	město	112	120	
Podbřeží	Základní škola a Montessori mateřská škola Podbřeží	obec	25	25	

Pohoří	Mateřská škola Pohoří	obec	28	30	
Přepychy	Základní škola a mateřská škola Přepychy, okres Rychnov nad Kněžnou	obec	28	30	
Rohenice	Mateřská škola Rohenice	obec	25	25	
Slavoňov	Mateřská škola Slavoňov	obec	24	25	
Trnov	Mateřská škola Houdkovice	obec	28	30	
Val	Mateřská škola Val	obec	28	28	
CELKEM			1 290	1 350	

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, místní šetření

Porovnáme-li průměrný počet dětí ve třídě MŠ ve školním roce 2012/2013, tak zjistíme, že v ORP Dobruška (24,09) byl tento počet dětí takřka shodný s ORP Nové Město nad Metují (24,1), přičemž krajský průměr činil 24,08. Průměrné běžné výdaje obcí na 1 dítě MŠ v roce 2012 v ORP Dobruška činily 8,98 tis. Kč, v ORP Nové Město nad Metují 8,51 tis. Kč a v rámci kraje 8,79 tis. Kč. Průměrné kapitálové výdaje obcí na 1 dítě MŠ v roce 2012 v ORP Dobruška činily 1,51 tis. Kč, v ORP Nové Město nad Metují 0,13 tis. Kč a v rámci kraje 3,42 tis. Kč.

2.3.2.2 Základní školy

Podle tabulky č. 23 se na celém území nachází celkem **20 základních škol** (z toho jsou 3 speciální), které jsou rozmístěny do 10 obcí, 3 měst a 1 městyse. Základní škola se tedy nachází ve 14 municipalities z 35, což představuje 40 procent. Jejich obsazenost, zejména v menších obcích, není tak velká, jako u škol mateřských. Z celkového počtu 20 škol jsou 2 soukromé a 2 zřízeny krajem, zbývajících 16 je zřízeno obcí, městem či městysem. Polovina škol je provozována společně s jiným zařízením. V devíti případech se jedná o společné fungování mateřské a základní školy, v jednom o fungování základní a střední školy.

Tabulka č. 23: Přehled základních škol

Obec	Název ZŠ	Zřizovatel	Počet žáků (2013/2014)	Kapacita	Poznámka
Česká Čermná	Základní škola a Mateřská škola, Česká Čermná, okres Náchod	obec	20	50	
České Meziříčí	ZÁKLADNÍ ŠKOLA, ČESKÉ MEZIŘÍČÍ, OKR. RYCHNOV N. KN.	obec	228	310	
Deštné v Orlických horách	Základní škola a Mateřská škola Deštné v Orlických horách	obec	70	180	
Dobré	Základní škola, Dobré, okres Rychnov nad Kněžnou	obec	81	150	
Dobruška	Základní škola Františka Kupky, Dobruška, Františka Kupky 350, okres Rychnov nad Kněžnou,	město	425	770	
	Základní škola, Dobruška, Pulická 378, okres Rychnov nad Kněžnou	město	207	300	
	Základní škola, Dobruška, Opočenská 115	kraj	40	50	speciální škola
Dobřany	Základní škola a Mateřská škola Trivium Plus o.p.s.	soukromá	141	150	
Nové Město nad Metují	Základní škola a Mateřská škola Krčín	město	313	390	
	Základní škola Nové Město nad Metují, Komenského 15, okres Náchod	město	336	550	
	Základní škola Nové Město nad Metují, Školní 1000, okres Náchod	město	289	540	
	Mateřská škola a Základní	soukromá	32	44	speciální škola

	škola speciální NONA, o.p.s. Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují	kraj	53	62	speciální škola
Nový Hrádek	Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod	městys	147	225	
Ohnišov	Základní škola a Mateřská škola Ohnišov	obec	29	41	
Olešnice v Orlických horách	Základní škola a mateřská škola Olešnice v Orlických horách	obec	15	120	
Opočno	Základní škola, Opočno, okres Rychnov nad Kněžnou	město	335	500	
Podbřeží	Základní škola a Montessori mateřská škola Podbřeží	obec	29	30	
Pohoří	Základní škola Pohoří, okres Rychnov nad Kněžnou	obec	37	55	
Přepychy	Základní škola a mateřská škola Přepychy, okres Rychnov nad Kněžnou	obec	40	40	
CELKEM			2 867	4 557	

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, místní šetření

Soukromou základní školu v Dobřanech provozuje Trivium Plus, o.p.s. a speciální základní školu v Novém Městě nad Metují NONA 92, o.p.s.. Královéhradecký kraj je zřizovatelem speciálních škol v Dobrušce a Novém Městě nad Metují, kde základní škola funguje společně se školou střední.

Stejně jako u mateřských škol, tak i u těch základních platí, že jejich **počet je stabilní. V 6 obcích** je provozován **pouze 1. stupeň** (Česká Čermná, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Podbřeží, Pohoří, Přepychy). Zůstaneme-li pro ilustraci obdobně jako u mateřských škol v rámci správního obvodu ORP Dobruška, podle údajů z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se na tomto území ve školním roce 2012/2013 nacházelo celkem 8 malotřídních škol, přičemž 5 jich malotřídních nebylo. Malotřídní školy se nacházejí v obcích, v nichž se nedaří naplnit kapacitu příslušných škol, a proto musí výuku slučovat a zřizovatelé musí na fungování těchto škol přispívat ze svých rozpočtů.

Od školního roku 2005/2006 do školního roku 2012/2013 celkový počet žáků v základních školách zřizovaných obcemi ve správním obvodu ORP Dobruška poklesl o 348 žáků. Se snižujícím se počtem žáků klesá i počet přepočtených pracovních úvazků pedagogických pracovníků, který se oproti roku školního roku 2005/2006 ve školním roce 2012/2013 snížil o hodnotu 15,512. Počet žáků v soukromých základních školách či školách zřízených krajem ve stejném období narostl o 47 a přepočtený počet úvazků pedagogických pracovníků narostl o 8,2. Počet dětí na jednoho pedagogického pracovníka je podstatně nižší (cca o 3 žáky), než u škol zřizovaných obcemi.

Porovnáme-li průměrný počet žáků ve třídě I. stupně ZŠ ve školním roce 2012/2013, tak zjistíme, že v ORP Dobruška (18,16) byl tento počet žáků menší než v ORP Nové Město nad Metují (20,97), přičemž krajský průměr činil 19,4. Obdobně je to i u průměrného počtu žáků ve třídě II. stupně, který ve stejném školním roce v ORP Dobruška činil 17,19, zatímco v ORP Nové Město nad Metují byl 21,9 a krajský průměr byl 20,24. Průměrné běžné výdaje obcí na 1 žáka ZŠ v roce 2012 v ORP Dobruška činily 13,8 tis. Kč, v ORP Nové Město nad Metují 16,56 tis. Kč a v rámci kraje 15,29 tis. Kč. Průměrné kapitálové výdaje obcí na 1 žáka MŠ v roce 2012 v ORP Dobruška činily 12,11 tis. Kč, v ORP Nové Město nad Metují pouze 0,3 tis. Kč a v rámci kraje 3,33 tis. Kč. V roce 2012 tak byly v rámci ORP Dobruška velmi vysoké průměrné kapitálové výdaje obcí na 1 žáka, což vypovídá o realizaci investic do vzdělávání v tomto sledovaném období.

Vezmeme-li v úvahu, že počet dětí v posledních letech v mateřských školách stoupá, budeme obdobně jako u těchto zařízení očekávat nárůst žáků základních škol, který ale nebude nikterak skokový. Jelikož ale **kapacity současných základních škol jsou plně dostačující**, tak neočekáváme výrazné změny v kapacitách jednotlivých základních škol či dokonce výstavbu nějaké nové. **Očekává se spíše modernizace** stávajících budov, které jsou v některých případech v nevyhovujícím stavu (Dobré, Dobřany atd.), nebo **úprava či vznik specializovaných tříd** s ohledem na klíčové kompetence žáků. Vzhledem k ne příliš zvyšujícímu se počtu žáků základních škol a v souvislosti se stále se zvyšujícími nároky může v území dojít k uzavření některé z doposud fungujících základních škol, nebo alespoň ke sloučení či jiné spolupráci.

S ohledem na neustále rostoucí finanční náročnost zřizovatelů je žádoucí, aby došlo ke **snížení provozních nákladů**, čehož je možné dosáhnout např. prostřednictvím financování energetických úspor skrz dotační a grantové příležitosti či využitím školních budov i pro jiné účely, jako jsou např. komunitní centra či sociální služby s vhodně zacílenými vzdělávacími programy pro dospělé a seniory s ohledem na demografický vývoj obyvatelstva. Určitou možností, jak snížit náklady, je i integrace škol a školských zařízení.

2.3.2.3 Gymnázia

Jediné gymnázium, jak uvádí tabulka č. 24, se na území nachází v Pulické ulici v Dobrušce. Studenti zde mají možnost studovat na osmiletém a čtyřletém denním studiu. Zřizovatelem gymnázia je Královéhradecký kraj.

Tabulka č. 24: Přehled gymnázií

Obec	Název gymnázia	Zřizovatel	Počet žáků	Kapacita
Dobruška	Gymnázium, Dobruška, Pulická 779	kraj	celkem 343, z toho 230 na osmiletém a 113 na čtyřletém	celkem 408, z toho 136 na nižší gymn.

Zdroj: Výroční zpráva gymnázia za školní rok 2012/2013

Gymnázium v Dobrušce bylo založeno v roce 1945 a od roku 1958 sídlí v budově postavené v klidné okrajové části města. V současné době studuje na gymnáziu ve dvanácti třídách 343 žáků a vyučuje zde 27 interních učitelů. Ve školním roce 2013/2014 se na osmileté gymnázium hlásilo 57 žáků, přičemž přijato jich bylo 30 (úspěšnost přijetí 53%). Na čtyřleté gymnázium se v tomtéž školním roce hlásilo 86 žáků a přijato jich bylo rovněž 30 (úspěšnost přijetí 35%). Ve školním roce 2014/2015 gymnázium v osmiletém i čtyřletém oboru přijme taktéž 30 nových žáků.

2.3.2.4 Střední školy

Střední školy se na území působnosti MAS POHODA venkova nacházejí **ve všech 3 městech**. Jak je uvedeno v tabulce č. 25, v Opočně je provozováno vyučovací pracoviště školy, která má ředitelství v Novém Městě nad Metují. V tomto největším městě území je zároveň i další krajem zřízená střední škola se sídlem ve Školní ulici. V Dobrušce kromě 2 středních škol najdeme i gymnázium a studijní středisko Univerzity Karlovy v Praze, které pořádá přípravné kurzy pro uchazeče o studium na lékařských, farmaceutických, veterinárních a přírodovědných fakultách, a letní kurzy češtiny pro krajany. Střední škola a Základní škola v Novém Městě nad Metují s kapacitou 600 žáků zřízená krajským úřadem má kromě Nového Města nad Metují svá pracoviště ještě v Opočně a Broumově.

Tabulka č. 25: Přehled středních škol

Obec	Název SŠ	Zřizovatel	Kapacita	Poznámka
Dobruška	Střední průmyslová škola elektrotechniky a informačních technologií, Dobruška, Čs. odboje 670	kraj	340	
	Střední škola - Podorlické vzdělávací centrum, Dobruška	soukromé	450	
	Univerzita Karlova v Praze	pomaturitní studium – přípravné kurzy		
Nové Město nad Metují	Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují, Školní 1377	kraj	1 790	
	Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují	kraj	600	
Opočno	Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují	kraj	vyučovací pracoviště	

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Kapacita jednotlivých škol je **dostatečná**, o čemž svědčí i to, že jednotlivé školy jsou připraveny na případný nárůst svých žáků. Na dobrušskou Střední průmyslovou školu elektrotechniky a informačních technologií se ve školním roce 2013/2014 do třech studijních oborů hlásilo celkem 152 žáků, přičemž přijato jich nakonec bylo 68. Ve školním roce 2014/2015 hodlá škola přijmout 128 žáků. Podorlické vzdělávací centrum ve školním roce 2013/2014 přijalo do 10 studijních oborů vč. 2 nástaveb celkem 121 žáků a dle dostupných údajů žádného z uchazečů neodmítlo. V případě zájmu je škola ve školním roce 2014/2015 připravena přijmout až 96 žáků do

čtyř maturitních oborů, 60 žáků do čtyř studijních oborů zakončených výučním listem a 110 žáků do dvou nástavbových oborů.

Právě Podorlické vzdělávací centrum v Dobrušce bylo od června 2014 do ledna 2015 zapojeno do partnerství s pobočným závodem ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách. Cílem byla spolupráce školy a firmy v realizaci odborného výcviku a odborné praxe pro následující skupiny žáků: 12 žáků v oboru Klempíř, 52 žáků v oboru Mechanik seřizovač a 48 žáků v oboru Informční technologie.

Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště v Novém Městě nad Metují ve školním roce 2013/2014 přijala do 7 maturitních studijních oborů celkem 52 studentů ze 102 uchazečů a do 10 výučních oborů celkem 86 studentů ze 190 zájemců. Ve školním roce 2014/2015 by škola mohla přijmout až 198 žáků do maturitních a 173 do výučních oborů. Střední a Základní škola, která má kromě Nového Města nad Metují pracoviště v Opočně i Broumově, ve školním roce 2013/2014 do svých 11 výučních oborů přijala 102 žáků, přičemž zájem o studium projevilo 105 uchazečů. Do praktického dvouletého studia byli přijati 2 studenti z 3. V případě zvýšeného zájmu je škola ve školním roce 2014/2015 připravena přijmout až 282 žáků do 11 oborů, po jejichž úspěšném absolvování studenti obdrží výuční list a celkem 12 žáků do dvouleté praktické školy.

2.3.2.5 Základní umělecké školy

Stejně jako střední školy, tak i základní umělecké školy se nachází ve **všech 3 městech území**. Všechny základní umělecké školy jsou zřízeny městy, jak ukazuje tabulka č. 26.

Tabulka č. 26: Přehled základních uměleckých škol

Obec	Název základní umělecké školy	Zřizovatel	Počet žáků (2012/2013)	Kapacita
Dobruška	Základní umělecká škola, Dobruška, Kostelní 428	město	410	450
Nové Město nad Metují	Základní umělecká škola Bedřicha Smetany Nové Město nad Metují, Husovo nám. 1209, okres Náchod	město	677	700
Opočno	Základní umělecká škola, Opočno, Trčkovovo náměstí 10	město	350	350
CELKEM			1 437	1 500

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V Opočně byla ve školním roce 2012/2013 kapacita základní umělecké školy zcela naplněna, zatímco v Dobrušce zbývalo celkem 40 a v Novém Městě nad Metují celkem 23 volných míst. I přesto je ale zřejmé, že **zájem o základní umělecké školy je velký**, což je dáno i kvalitou a pestrostí nabízených oborů. I přesto, že mládež má v dnešní době široké spektrum příležitostí, jak trávit svůj volný čas, zájem o tzv. ZUŠky neupadá, což lze hodnotit jen a jen pozitivně, neboť studium na těchto školách pomáhá rozvíjet osobnost jedince, který díky tomu získá mnohem širší nadhled.

2.3.2.6 Zájmové a neformální vzdělávání

Zájmové a neformální vzdělávání významně zasahuje do **oblastí naplňování volného času** jedince, a je zvláště důležité pro děti a mládež. Volný čas je významnou sociologickou, ekonomickou a pedagogickou kategorií a jeho smysluplné využívání přispívá k rozvoji osobnosti jedince, jeho zájmů a nadání. Často může pozitivně ovlivnit i budoucí profesní dráhu jedince a je významným prostředkem prevence rizikového chování, především dětí a mládeže.

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech. Střediska volného času, která jsou sledována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, najdeme v Dobrušce a Novém Městě nad Metují, jak uvádí tabulka č. 27.

Tabulka č. 27: Přehled středisek volného času

Obec	Název střediska	Zřizovatel	Počet zájm. útvarů (šk. rok 2012/2013)	Počet účastníků (šk. rok 2012/2013)
Dobruška	Dům dětí a mládeže Dobruška, Domašínská 363	město	40	392
Nové Město nad Metují	Dům dětí a mládeže Stonožka, Nové Město nad Metují, Malecí 588	město	58	504
CELKEM			98	896

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Dům dětí a mládeže Stonožka z Nového Města nad Metují ani Dům dětí a mládeže Dobruška nejvyšší povolený počet klientů neuvádí. Obě zařízení připravují programy nejen pro děti a mládež, ale i pro rodiče či prarodiče. V současné době Dům dětí a mládeže **Stonožka nabízí celkem 64 kroužků**, z čehož jich 8 je zaměřeno na techniku a počítače, 7 na jazyky, 2 na hudbu, 26 na pohyb a sport, 5 je rukodělných, 4 jsou výtvarné a keramické, 4 jsou přírodovědné a 8 ostatních. V Dobrušce **Dům dětí a mládeže nabízí 30 kroužků** pro děti a mládež a 3 kroužky pro dospělé, které jsou zaměřeny na patchwork, paličkování a základy práce s počítačem.

Ve školním roce 2012/2013 se na území MAS nacházely 4 školní kluby (3x Nové Město nad Metují, Dobruška), do kterých docházelo 129 dětí. Oproti údajům poskytnutých Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy **došlo v regionu k nárůstu počtu školních klubů a do nich docházejících dětí**, neboť ve školním roce 2009/2010 byly provozovány pouze 3 školní kluby (2x Nové Město nad Metují, Dobruška), které navštěvovalo 109 dětí.

Obdobný trend je možný vysledovat i u **školních družin**. Ve školním roce 2009/2010 bylo v celkem 19 školách otevřeno 38 oddělení školních družin, která navštěvovalo 1 022 žáků. Ve školním roce 2012/2013 byly školní družiny otevřeny ve 20 školách, kam do 43 oddělení docházelo 1 139 žáků.

Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém (formální vzdělávání vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, např. vysvědčením, diplomem) a **nevede k ucelenému školskému vzdělání**. Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla **dobrovolné**. Organizátory jsou sdružení dětí a mládeže a další nestátní neziskové organizace (NNO), školská zařízení pro zájmové vzdělávání – především střediska volného času, vzdělávací agentury, kluby, kulturní zařízení a další.

2.3.3 Zdravotnické služby v území

Na území MAS POHODA venkova se nachází několik typů zdravotnických zařízení, jak je uvedeno v tabulce č. 28. V celkem 8 obcích najdeme ordinaci praktického lékaře pro dospělé, v 7 obcích ordinuje praktický lékař pro děti a dorost a v 5 obcích stomatolog. **Převážná většina zdravotnických zařízení je soustředěna do všech tří měst** – Dobrušky, Nového Města nad Metují a Opočna, ve kterém do roku 2011 fungovala nemocnice. Přestože do některých obcí dojíždí praktičtí lékaři, patří mezi hlavní spádová zdravotnická zařízení ordinace lékařů v Dobrušce, Opočně, Náchodě a Rychnově nad Kněžnou. **Dojížděka za zdravotnickou péčí je často problémová, zejména pro starší občany, kteří nevlastní automobil, neboť dopravní spojení je mnohdy nedostatečné.**

Nyní obyvatelé území využívají služeb Oblastní nemocnice Náchod a.s., která má svá pracoviště v Náchodě (pro oblast Novoměstska) a Rychnově nad Kněžnou (pro oblast Dobruška). Oblastní nemocnice Náchod a.s. má v Novém Městě nad Metují psychiatrické oddělení, v Českém Meziříčí zdravotní středisko a v Opočně polikliniku. Zejména v horských částech území je horší dojezdová vzdálenost zdravotnické záchranné služby (nejen v zimních měsících), což je způsobeno i špatným stavem komunikací. Podle představitelů obcí je v území nezájem lékařů o provozování ordinací obvodních lékařů, ačkoliv by obce o tyto služby měly zájem.

Po dlouhých jednáních s Královéhradeckým krajem byl ve druhé polovině roku 2014 celý areál bývalé nemocnice (kromě léčebny dlouhodobě nemocných) v Opočně bezplatně převeden do správy města, které chce svým obyvatelům zajistit dostupnou lékařskou péči. Město má s areálem velké plány, a to především se spodní budovou. V areálu se budou nacházet dvě ordinace – jedna bude patřit dětskému lékaři, druhá lékaři cévnímu. Fungovat by tu mohly i chráněné dílny a o své místo si zažádala prádelna či kadeřnice. Za branou areálu budou sídlit také technické služby města, které budou nemocnici udržovat v provozuschopném stavu. V dalším období by ke výše zmíněným službám měl přibýt také provoz urologické ordinace a následně se sdíleným ultrazvukem také gynekoložka. Druhý objekt se město prozatím chystá zakonzervovat. Tato část areálu by v budoucnu mohla poskytnout zázemí pro terénní služby, terapeutické dílny, kontaktní centra či určitá forma sociálního bydlení. Ve snaze o deinstitucionalizaci psychiatrické léčby by zde mohlo vzniknout např. centrum pro duševní zdraví.

Jak již bylo uvedeno výše, většina zdravotnických zařízení je umístěna do měst či větších obcí. V území se nenacházejí někteří specialisté, a proto občané musí využívat v některých případech zdravotnická zařízení v Náchodě, Rychnově nad Kněžnou či Hradci Králové. Stomatologická služba je na území zajišťována v dostatečném množství, i když je pravdou, že někteří obyvatelé území využívají i stomatologii mimo region. Počet praktických lékařů je obstojný, ale jejich kapacity jsou často přetížené a proto se jako žádoucí jeví zvýšení jejich stávajícího počtu. Lékárny jsou dostupné pouze ve městech a v Českém Meziříčí, což ale zejména pro starší spoluobčany znamená problém. Rovněž počet gynekologů je na hraně a to zejména v Opočně, kde by ale v blízké době mohlo dojít k nápravě v souvislosti s převedením areálu bývalé nemocnice do správy města.

Záchranná služba vč. rychlé zdravotní pomoci je v Opočně, což ale např. do obce Deštné v Orlických horách znamená dojezdovou vzdálenost 22 kilometrů.

Tabulka č. 28: Přehled typů zdravotnických zařízení

Typ zařízení	Obec/město	Počet zařízení
Zdravotní středisko	Dobruška	1
Detašované pracoviště nemocnice	České Meziříčí	1
	Nové Město nad Metují	2
	Opočno	1
Léčebna pro dlouhodobě nemocné	Opočno	1
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé vč. detašovaného pracoviště	Bystré	1
	Deštné v Orlických horách	2
	Dobré	1
	Dobruška	6
	Nové Město nad Metují	6
	Nový Hrádek	1
	Olešnice v Orlických horách	2
	Opočno	4
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost vč. detašovaného pracoviště	České Meziříčí	1
	Deštné v Orlických horách	1
	Dobruška	2
	Nové Město nad Metují	3
	Nový Hrádek	1
	Olešnice v Orlických horách	1
Samostatná ordinace praktického lékaře stomatologa vč. detašovaného pracoviště	České Meziříčí	1
	Dobruška	4
	Nové Město nad Metují	8
	Olešnice v Orlických horách	1
	Opočno	5
Samostatná ordinace praktického lékaře gynekologa vč. detašovaného pracoviště	Deštné v Orlických horách	1
	Dobruška	2
	Nové Město nad Metují	1
	Olešnice v Orlických horách	1
	Opočno	1
Samostatná ordinace lékaře specialisty vč. detašovaného pracoviště	Dobruška	10
	Nové Město nad Metují	6
	Opočno	13
Ostatní samostatná zařízení vč. detašovaných pracovišť	České Meziříčí	1
	Dobruška	4
	Nové Město nad Metují	2
Zařízení lékárenské péče (lékárny) vč. detašovaných pracovišť	České Meziříčí	1
	Dobruška	3
	Nové Město nad Metují	3
	Opočno	2
Středisko záchranné služby a rychlé zdravotní pomoci vč. detašovaných pracovišť	Opočno	2

Zdroj: Český statistický úřad, 2013

2.3.3.1 Psychiatrická péče

Jak bylo uvedeno výše, Oblastní nemocnice Náchod a.s. má v Novém Městě nad Metují psychiatrické oddělení. Najdeme zde psychiatrickou ambulanci a lůžkové oddělení s kapacitou 40 lůžek. Pacientům je zde poskytována diagnostika a terapie akutních psychotických poruch, afektivních poruch, poruch osobnosti, neurotických poruch, akutních reaktivních stavů a krátkodobá intervence při závislostech na návykových látkách. Oddělení se specializuje na skupinovou psychoterapii, která je prováděna jednak při hospitalizaci, jednak formou denního stacionáře, který působí při psychiatrickém oddělení. Skupinová psychoterapie pracuje hlavně dynamickou formou. Dále je na oddělení prováděna individuální psychoterapie kognitivně-behaviorální.

Současným trendem v této oblasti je rozvoj komunitní péče spojený s deinstitucionalizací psychiatrické péče, na což ale stávající systém zdravotní péče příliš nereaguje. Hlavní prioritou psychiatrické péče je přesun jejího těžiště do komunity, směřující k sociálnímu začleňování duševně nemocných a jejich postupnému návratu na trh práce.

2.3.4 Sociální služby v území

Na území působnosti MAS POHODA venkova je v současné době **zajištěna dostupnost základních sociálních služeb** – domov pro seniory, domov pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení, pečovatelská služba, asistenční služba a denní stacionář. V území **nejsou** v současné době **kromě nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v Novém Městě nad Metují poskytovány služby sociální prevence**. Jelikož jsou ale nedaleko města Rychnov nad Kněžnou, Náchod či Červený Kostelec, několik dalších sociálních služeb mohou občané využívat právě tam. Jedná se například o sociální poradenství, klub seniorů nebo služby pro mentálně postiženou mládež. **Většina zařízení se nachází v mírně zvlněném pásmu.** Přehled jednotlivých typů zařízení sociálních služeb je uveden v tabulce č. 29.

Tabulka č. 29: Přehled jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících na území MAS

Obec/město	Druh služby	Poskytovatel	Zřizovatel	Pozn.:
Bohdašín	domov pro seniory	Charitní domov Rokole	Česká katolická charita	určen pro řeholní sestry České provincie sekulárního institutu Schönstattske sestry Mariiny
České Meziříčí	pečovatelská služba	Mgr. Zuzana Luňáková	fyzická osoba	terénní sociální služba
	domov pro osoby se zdravotním postižením	Domov Dědina	kraj	4 domácnosti, každá pro 9 uživatelů
Dobruška	pečovatelská služba	Pečovatelská služba	město	terénní pečovatelská služba
	osobní asistence	Farní charita Dobruška	římskokatolická církev	pomoc v přirozeném prostředí klienta
Nové Město nad Metují	chráněné bydlení	Domov Dědina	kraj	byt 2+1 pro 2 uživatele, byt 3+1 pro 2 uživatele
	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	Město Nové Město nad Metují	město	Klub Mandl pro děti mládež ve věku 12-21 let
	pečovatelská služba	Městské středisko sociálních služeb Oáza	město	terénní pečovatelská služba
	odlehčovací služby	Městské středisko sociálních služeb Oáza	město	krátkodobý pobyt se zajištěnou péčí mimo domácí prostředí
	centrum denních služeb	Městské středisko sociálních služeb Oáza	město	podpora klientů v aktivním způsobu života
	domov pro seniory	Městské středisko sociálních služeb Oáza	město	kapacita 41 lůžek
	denní stacionář	NONA 92, o.p.s.	o.p.s.	denní pobyt pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením od 15 do 50 let
Opočno	domov pro osoby se zdravotním postižením	Domov Dědina	kraj	ve 2 pavilonech je ubytováno 24 uživatelů
	denní stacionář	Domov Dědina	kraj	
	sociální služby poskytované ve zdravotnických	Léčebna dlouhodobě nemocných Opočno		

	zařízeních lůžkové péče			
	domov pro seniory	Sociální služby Města Opočna	město	pobytová služba v Domově Jitřenka, 35 míst pro celoroční pobyt
	pečovatelská služba	Sociální služby Města Opočna	město	terénní pečovatelská služba
Přepychy	domov pro osoby se zdravotním postižením	Domov Dědina	kraj	2 domy, v každém jsou 2 domácnosti určené pro 9 uživatelů
	domov pro seniory	Senior centrum Přepychy s.r.o.	Ambeat Health Care a.s.	kapacita 106 lůžek

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, místní šetření

I přes současné **snahy o deinstitucionalizaci sociálních služeb** jsou domovy pro seniory stále nejviditelnější sociální službou, jejíž dostatečná kapacita je častým cílem lokálních samospráv. Vzhledem k měnící se demografické struktuře (stárnutí populace) se přitom zajištění dostatečných kapacit jeví i nadále jako významný úkol. Ve SO ORP Dobruška průměrná kapacita domovů pro seniory na 1 000 obyvatel v roce 2012 dosahovala hodnoty 13,99, zatímco průměr kraje byl 4,97. Průměrná kapacita domovů pro osoby se zdravotním postižením na 1 000 obyvatel v roce 2012 ve SO ORP Dobruška dosahovala hodnoty 30,75, přičemž krajský průměr byl 4,78. Ve SO ORP Nové Město nad Metují byly dosažené hodnoty nulové.

Hospicová služba je zajišťována mimo území MAS v Hospici Anežky České v Červeném Kostelci, v nedalekém Rychnově nad Kněžnou by v dohledné době měl být otevřen Domácí hospic Setkání, který bude provozovat stejnojmenná obecně prospěšná společnost v bývalém učňovském internátu v Javornické ulici.

Tabulka č. 30: Sociální služby v území s uvedením cílových skupin klientů

Poskytovatel	Adresa zařízení	Druh služby	Formy poskytování sociálních služeb	Cílová skupina klientů	Věková kategorie klientů
Domov Dědina	Nádražní 709, 517 73 Opočno	denní stacionář	ambulantní	osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením	osoby od 18 let výše
NONA 92, o. p. s.	Rašínova 313, 549 01 NMnM	denní stacionář	ambulantní	osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením	osoby ve věku od 15 do 50 let
Ambeat Health Care a.s.	Přepychy 21, 517 32 Přepychy	dům pro seniory	pobytové	osoby s chronickým onemocněním, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s kombinovaným postižením, senioři	dospělí (27-64 let), mladší senioři (65-80 let), starší senioři (nad 80 let)
Česká katolická charita	Bohdašín 70, 549 01 NMnM	dům pro seniory	pobytové	senioři	mladší senioři (65-80 let), starší senioři (nad 80 let)
Sociální služby Města Opočna	Tyršova 683, 517 73 Opočno	dům pro seniory	pobytové	osoby s tělesným postižením,	od 55 let věku výše, pokud

				osoby zdravotním postižením, senioři	se jsou příjemci starobního nebo invalidního důchodu
Městské středisko sociálních služeb Oáza	T.G. Masaryka 1424, 549 01 NMnM	dům pro seniory	pobytové	senioři	zejména od 65 let
Farní charita Dobruška	Kostelní 259, 518 01 Dobruška	osobní asistence	terénní	osoby s chronickým onemocněním, osoby s kombinovaným postižením, osoby s tělesným postižením, osoby se zdravotním postižením, senioři	uživatelé od 3 let výše
Domov Dědina	Nádražní 709, 517 73 Opočno Nádražní 718, 517 73 Opočno Nádražní 719, 517 73 Opočno Na Štěpnici 506, 517 71 České Meziříčí Přepychy 220, 517 32 Přepychy Přepychy 213, 517 32 Přepychy	domov pro osoby se zdravotním postižením	pobytové	osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením	osoby od 18 let výše
Domov Dědina	Nádražní 709, 517 73 Opočno Havlíčková 292, 549 01 NMnM Rašínova 313, 549 01 NMnM	chráněné bydlení	pobytové	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s mentálním postižením	osoby od 18 do 64 let
Město Dobruška	Na Příčnici 1011, 518 01 Dobruška	pečovatelská služba	ambulantní, terénní	osoby s chronickým onemocněním, osoby s kombinovaným postižením, osoby se zdravotním postižením, senioři	dospělí (27 – 64 let), mladší senioři (65 – 80 let), starší senioři (nad 80 let)
Mgr. Zuzana Luňáková, Agentura domácí péče	Záhumenská 475, 517 71 České Meziříčí	pečovatelská služba	terénní	osoby s chronickým onemocněním, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s kombinovaným	dorost (16 – 18 let), mladí dospělí (19 – 26 let), dospělí (27 – 64 let), mladší senioři (65 – 80 let), starší senioři (nad 80

				postížením, osoby s mentálním postížením, osoby s tělesným postížením, osoby se sluchovým postížením, osoby se zdravotním postížením, osoby se zrakovým postížením, senioři	let)
Městské středisko sociálních služeb Oáza	T.G. Masaryka 1424, 549 01 NMnM Českých bratří 1145, 549 01 NMnM	pečovatelská služba	ambulantní, terénní	osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postížením, rodiny s dítětem/děťmi, senioři	osoby s chronickým onemocněním a zdravotním postížením (včetně osob dočasně nemocných) od 14 let - rodiny s dítětem/děťmi do 4 let věku těchto dětí - senioři od 65 let
Město Nové Město nad Metují	Družstevní 587, 549 01 NMnM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	ambulantní, terénní	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společensky nežádoucími jevy, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy	děti a mládež ve věku 10-26 let
Městské středisko sociálních služeb Oáza	T.G. Masaryka 1424, 549 01 NMnM	centrum denních služeb	ambulantní	osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postížením, senioři	osoby s chronickým onemocněním a osoby se zdravotním postížením zpravidla starší 60 let - senioři od 65 let
Městské středisko sociálních služeb Oáza	T.G. Masaryka 1424, 549 01 NMnM	odlehčovací služby	pobytové	osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postížením, senioři	senioři od 65 let - osoby s chronickým onemocněním a osoby se zdravotním postížením od

					57 let
NONA 92, o. p. s.	Rašínova 313, 549 01 NMnM	sociální rehabilitace	ambulantní	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením	osoby ve věku od 18 do 65 let

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb, místní šetření

V tabulce č. 30 je uveden přehled poskytovatelů sociálních služeb vč. uvedení jednotlivých cílových skupin daných zařízení. Z tabulky je patrné, že na území se vyskytují následující druhy sociálních služeb:

- denní stacionář (2x),
- domov pro seniory (4x),
- osobní asistence (1x),
- domov pro osoby se zdravotním postižením (1x),
- chráněné bydlení (1x),
- pečovatelská služba (3x),
- nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (1x),
- centrum denních služeb (1x),
- odlehčovací služby (1x),
- sociální rehabilitace (1x).

Ve všech třech obcích s rozšířenou působností, jejichž správní obvod se dotýká území působnosti MAS POHODA venkova, se problematice sociálních služeb a jejich plánování nějakým způsobem věnují. Základem plánování sociálních služeb je spolupráce zadavatelů (obcí, krajů) s poskytovateli (jednotlivými organizacemi) a uživateli (klienty) sociálních služeb při vytváření plánu, vyjednávání o budoucí podobě služeb a realizaci konkrétních kroků. Společným cílem je zajistit dostupnost kvalitních sociálních služeb. Zastupitelstvo města Dobrušky na svém zasedání dne 7.11. 2012 projednalo dokument s názvem Komunitní plán sociálních služeb na Dobrušsku na období 2012-2016, v Novém Městě nad Metují mají Plán sociálních služeb na období 2015-2017 a v Náchodě Koncepti rozvoje sociálních služeb na období 2004-2006. Jako rozvojové priority byly v rámci stanoveného dokumentu na Dobrušsku stanoveny následující priority: Zlepšit dostupnost sociálních služeb, pokračovat v rozvoji kvality služeb, zlepšit informovanost o službách a zlepšit využití všech dostupných finančních zdrojů. V září 2012 bylo Nové Město nad Metují oceněno 1. místem v Ceně Sociálních služeb Královéhradeckého kraje za ojedinělé pokrytí sociálními službami pro seniory včetně služeb pro pečující v přirozeném prostředí.

Pro ilustraci o finančních záležitostech v následující tabulce č. 31 uvádíme přehled příjmů z úhrad uživatelů a výdajů u vybraných poskytovatelů terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením v roce 2012. Jak je vidět, příjmy z úhrad uživatelů u terénních a ambulantních služeb jsou mnohem nižší, než výdaje poskytovatelů těchto služeb. Podíl úhrad uživatelů služeb na celkových výdajích na službu se pohybuje kolem 30%, i když v některých případech je tento podíl i vyšší než 50%.

Tabulka č. 31: Přehled příjmů z úhrad uživatelů a výdajů u vybraných poskytovatelů terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením v roce 2012

Poskytovatel služby	Příjmy z úhrad uživatelů (Kč)	Výdaje (Kč)	Podíl úhrad uživatelů služeb na celkových výdajích na službu (%)
Pečovatelská služba Dobruška	561 297,-	1 912 075,-	29,3
Sociální služby Města Opočna	166 340,-	808 357,-	21
Mgr. Zuzana Luňáková (Agentura sociální péče)	862 434,-	1 431 000,-	60
Farní charita Dobruška	135 000,-	410 000,-	33

Zdroj: Poskytovatelé sociálních služeb

Obce jsou dle Zákona o obcích **povinny** (v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi) **vytvářet podmínky pro rozvoj sociální péče** a pro uspokojování potřeb svých občanů. Níže uvedené údaje sledují výši

běžných výdajů obcí na sociální služby ve správním obvodu ORP. Běžné výdaje jsou prostředky, které obec vydává především na každodenní provoz obce a z nichž v následujících letech nemá žádný přímý užitek. Jedná se např. o náklady na mzdy, nákup materiálu, paliv, vody, energií a služeb, sociální dávky (důchody, státní sociální podpora, stavební spoření atd.). Průměrné běžné výdaje obcí ve SO ORP Dobruška v letech 2008-2012 činily 0,18 tis. Kč, zatímco v ORP Nové Město nad Metují 0,64 tis. Kč, přičemž průměr kraje byl 0,36 tis. Kč.

Kapitálové výdaje představují investice do majetku obce, ze kterého bude plynout (resp. měl by) užitek i v následujících letech. Těmito výdaji jsou investiční nákupy, investiční transfery podnikatelským subjektům, státním fondům, veřejným rozpočtům územní úrovně, příspěvkovým organizacím a podobným organizacím a další, které jsou spojeny s poskytováním sociálních služeb. **Výše průměrných kapitálových výdajů v letech 2008-2012** ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Dobruška a Nové Město nad Metují **byly nulové**, zatímco krajský průměr byl 0,06 tis. Kč.

V Královéhradeckém kraji **dochází** v současné době **k rozšiřování služeb sociální péče a služeb sociální intervence**, což je ovlivněno obecně měnící se socioekonomickou a demografickou situací v celé společnosti. Celá oblast sociální péče má z důvodu realizování řady podpůrných aktivit poměrně **vyšší potenciál** dalšího rozvoje, zejména **v oblasti služeb poskytovaných v domácím prostředí klientů**. Především byly započaty aktivity na zavedení systému plánování prostřednictvím zpracování komunitních plánů sociálních služeb téměř ve všech obcích s rozšířenou působností v kraji. Pozitivem je uskutečňování výuky v sociálních oborech na řadách škol, což je dobrým předpokladem pro přípravu kvalifikovaného personálu. Dalším kladem je **rozvíjející se silný neziskový sektor v oblasti sociálních služeb**. Spolupráce zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče není v oblasti využití rezervy sociálně zdravotní péče stále jednoznačně stanovena. Tato zařízení vzájemně „supluji“ svoje funkce (klienty domovů důchodců se stávají často občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje celodenní zdravotní péči). Následkem toho dochází k nepřehlednosti v hospodaření všech subjektů a obtížné identifikaci žádoucích úspor. Problémem je neexistence dostatečné spolupráce a koordinace zdravotní a sociální péče a též nedostatek finančních zdrojů na řešení tak komplikované oblasti, ve které se střetávají různé zájmy a kompetence.

Zásadní **hrozbou je stárnutí populace**, což do budoucna **ovlivní poptávku po sociálních službách**. Nedostatek finančních prostředků na provoz a zvyšování kvality poskytovaných sociálních služeb je možno eliminovat v období 2014-2020 prostřednictvím fondů EU. Je také důležité, aby školy poskytovaly kvalitní vzdělání v sociální oblasti jako prevence vzniku sociální exkluze a v péči o seniory. Vzhledem k demografickému vývoji a trendům v sociální oblasti (důraz na péči v domácnostech) **poroste role pečujících osob**, a proto bude nutné jim zajistit jednak sociální služby, které ulehčují zvládat pečující roli (odlehčovací služby, raná péče), tak i vzdělávací a podpůrné programy. Možnou hrozbou může být i nárůst podílu sociálně nepřízpůsobivých občanů. Mezi slabé stránky lze zařadit zanedbání výchovy dětí k péči o seniory, neexistenci velkého množství typů sociálních služeb, přetrvávající exkluzi některých sociálních skupin a nízkou míru spolupráce sociálních a zdravotních zařízení.

V souladu s Plánem sociálních služeb Nové Město nad Metují 2015-2017 uvádíme přehled některých záměrů uvedených v tomto dokumentu:

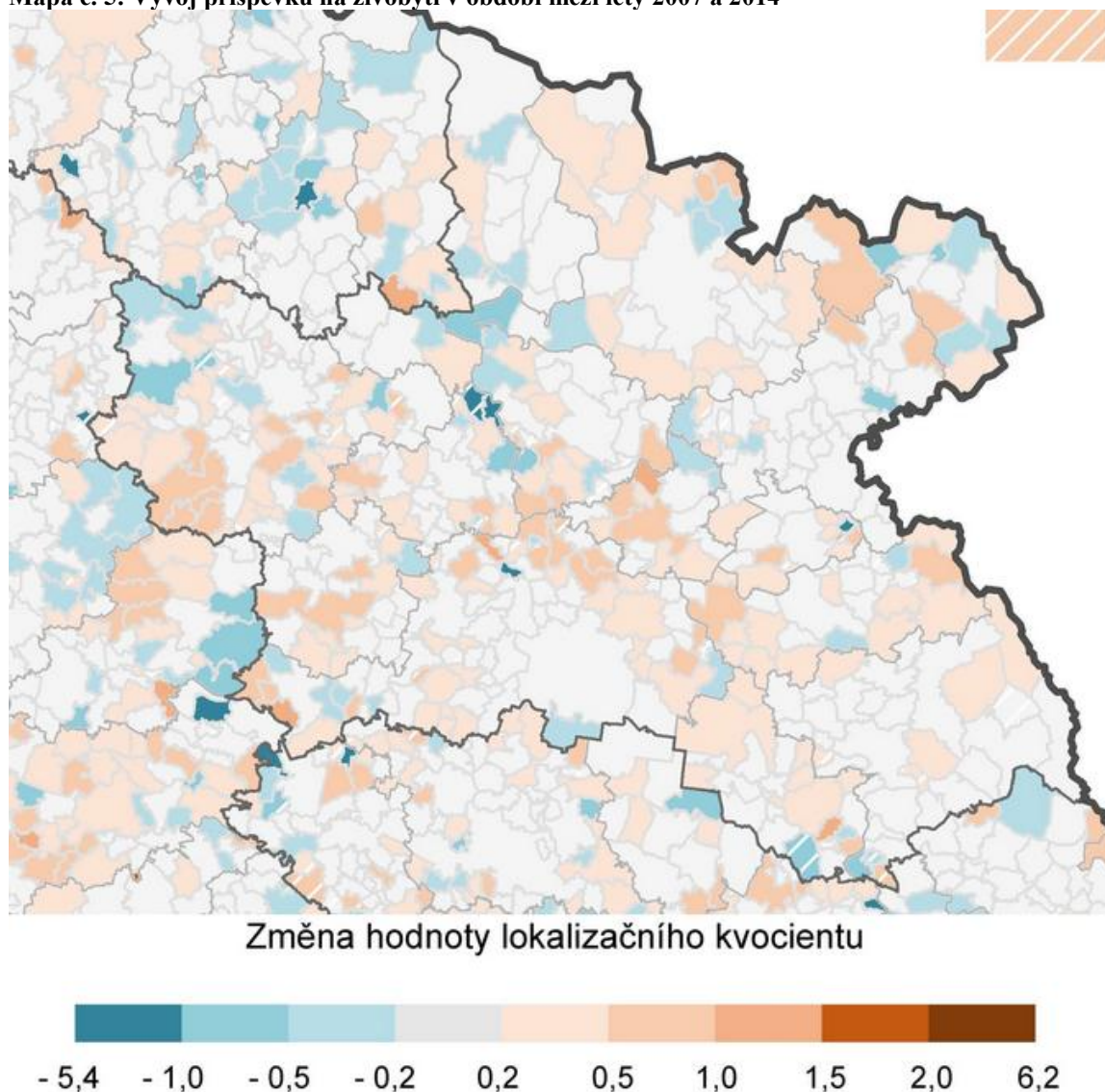
- MSSS Oáza-pečovatelská služba (zachování kapacity služby 150 uživatelů)
- MSSS Oáza-centrum denních služeb (zvýšení kapacity služby na více než 20 uživatelů)
- MSSS Oáza-odlehčovací služba (zachování kapacity služby 5 lůžek)
- MSSS Oáza-domov pro seniory (transformace penzionu na domov pro seniory tj. nárůst počtu lůžek domova pro seniory a s tím související personální posílení služby)
- Klub Mandl-nízkoprahové zařízení pro děti a mládež (zachování kapacity služby 140 uživatelů ročně, 32 hodin týdně)
- Stacionář NONA-denní stacionář (rozšíření o navazující další aktivity - volnočasové, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, tréninkového bytu)
- Sociální rehabilitace NONA (rozšíření o navazující další aktivity - volnočasové, zaměstnávání osob se zdravotním postižením, tréninkového bytu)
- Život Hradec Králové, o.p.s.-tísňová péče (pomoc s rozšířením poskytování služby do okolních obcí – informováním občanů)
- Společné cesty Náchod, o.s.-osobní asistence (zajistit ve spolupráci s Královéhradeckým krajem zachování služby osobní asistence)
- Laxus, o.s.-terénní programy (zachovat adiktologické a sociální služby pro osoby ohrožené užíváním drog a osvětovou činnost)
- Triangl-sanace rodiny, Občanské sdružení Salinger-sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (zachování poskytování služeb minimálně ve stávajícím rozsahu, v letech 2016-2017 nadále)

poskytování služby sanace rodiny s přihlédnutím na aktuální potřeby se zapracováním inovativních postupů a poznatků)

- zřízení sociální rehabilitace v Klubu Mandl (Péče o duševní zdraví, středisko Rychnov nad Kněžnou).

O sociální situaci v území vypovídá i vývoj příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení v území. Mapa č. 5 ukazuje **změnu lokalizačního kvocientu domácností pobírajících příspěvek na živobytí** mezi obdobím let 2007 až 2009 a obdobím let 2010 až 2014 (vyjma dat za roky 2012 a 2013, která nejsou dostupná) v Královéhradeckém kraji. Lokalizační kvocient porovnává úroveň koncentrace jevu v územní jednotce oproti relativnímu zastoupení jevu v celém území. Jako zdroj dat byl použit počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi podle trvalé adresy žadatele (podle obcí) v letech 2007 až 2014 (MPSV) a výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ). Celkový vývojový trend počtu domácností pobírajících příspěvek na živobytí do značné míry odpovídá vývoji české a evropské ekonomiky. **Nejvyšší hodnoty** tohoto kvocientu dosahují obce zejména v horské části území (zejména **Sedloňov**) a následně i v okolí **Českého Meziříčí** a především v něm samotném.

Mapa č. 5: Vývoj příspěvku na živobytí v období mezi lety 2007 a 2014

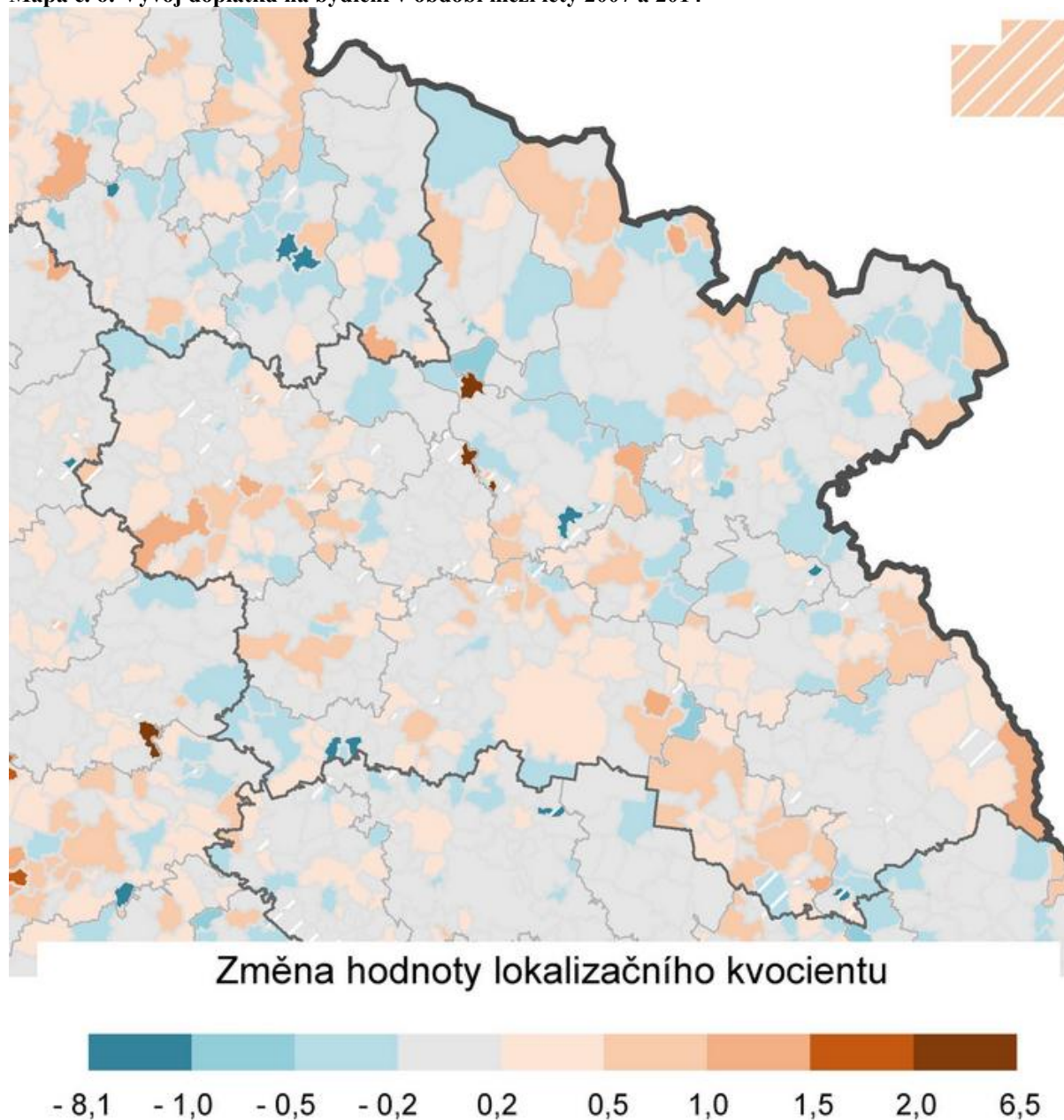

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit 2014

Mapa č. 6 vychází ze stejného zdroje dat jako ta předchozí a ukazuje **změnu lokalizačního kvocientu domácností pobírajících doplatek na bydlení** mezi obdobím let 2007 až 2009 a obdobím let 2010 až 2014 (vyjma dat za roky 2012 a 2013, která nejsou dostupná) v Královéhradeckém kraji. Podobně jako v případě příspěvku na živobytí dochází i u podílu domácností pobírajících doplatek na bydlení k provázanému vývoji s trendy české a evropské ekonomiky. **Nejhorší** je situace **v horské části** území, zejména v obcích **Deštné**

v Orlických horách, Sedloňov, Dobřany a Dobré, kde hodnota tohoto lokalizačního kvocientu dosahuje hodnoty kolem 1,5. Dále obec Sendraž patří s hodnotou lokalizačního kvocientu 5,237 mezi obce s nejvyššími hodnotami podílu domácností pobírajících dopltek na bydlení v letech 2010-2011.

Mapa č. 6: Vývoj doplatku na bydlení v období mezi lety 2007 a 2014

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit 2014

2.3.4.1 Sociálně vyloučené lokality

Jako sociálně vyloučenou lokalitu označujeme prostor (dům, ulici, čtvrť), kde se koncentrují lidé, u nichž lze identifikovat znaky spojené se sociálním vyloučením. Tato místa jsou okolními obyvateli negativně symbolicky označována („špatná adresa“, „problémové místo“ apod.).

Sociální vyloučení definujeme jako postupnou a stupňující se exkluzi z plné participace na sociálních, materiálních i symbolických zdrojích produkovaných, sdílených a konzumovaných širokou společností k zajištění dobrých životních podmínek, organizace sociálního života a účasti v rozhodování.

Základní charakteristikou sociálního vyloučení je souběh faktorů, které výrazně omezují možnosti k **(1) přístupu na otevřený trh práce, (2) přístupu k veřejným službám**, včetně sociálních služeb či vzdělávání, **(3) kontaktu se sociálním okolím, (4) řešení osobních krizí (zadlužení, nemoc, apod.) a (5) politické participaci**

či omezují schopnosti a dovednosti těchto možností využívat. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje **etnicita**.

Sociální vyloučení je často spojeno a projevuje se zejména (nikoli však pouze):

- prostorovým vyloučením,
- symbolickým vyloučením spojeným se stigmatizací jedinců či skupin,
- nízkou mírou vzdělanosti,
- ztíženým přístupem k legálním formám lépe finančně ohodnocené výdělečné činnosti,
- příjmem ze sociálních dávek, a s tím spojenou materiální chudobou,
- nízkou kvalitou bydlení a špatnými hygienickými poměry,
- uzavřeným ekonomickým systémem (lichva a tzv. rychlé půjčky),
- výskytem rizikových forem chování (např. alkoholismu, narkomanie či gamblerství) a kriminality (zvýšeným rizikem stát se pachatelem, ale i obětí trestné činnosti),
- sníženou sociokulturní kompetencí (např. jazykovou bariérou, nezkušeností či neznalostí vlastních práv a povinností).

V sociálně vyloučených lokalitách dochází k souběhu faktorů, které výrazně omezují možnosti k:

- přístupu na otevřený trh práce,
- přístupu k veřejným službám, včetně sociálních služeb či vzdělávání,
- kontaktu se sociálním okolím,
- řešení osobních krizí (zadlužení, nemoc, apod.),
- politické participaci či omezení schopnosti a dovednosti těchto možností využívat.

Specifickou roli v sociálním vyloučení v českém kontextu hraje etnicita.

Mezi cílové skupiny sociálně vyloučených/sociálním vyloučením ohrožených osob a osob zasažených chudobou patří zejména etnické menšiny (zejména Romové), osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách a v jejich okolí, bezdomovci, senioři, osoby se zdravotním postižením, nízkopříjmové skupiny obyvatel, dlouhodobě nezaměstnaní (opakovaně nezaměstnaní), osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, rodiny žijící v nepříznivé sociální situaci, děti, mládež a osoby opouštějící ústavní zařízení nebo zařízení výkonu trestu. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat osobám ohroženým vícenásobnými riziky (kumulace znevýhodnění z více hledisek, jako je např. věk, pohlaví, zdravotní postižení, finanční zdroje, etnicita).

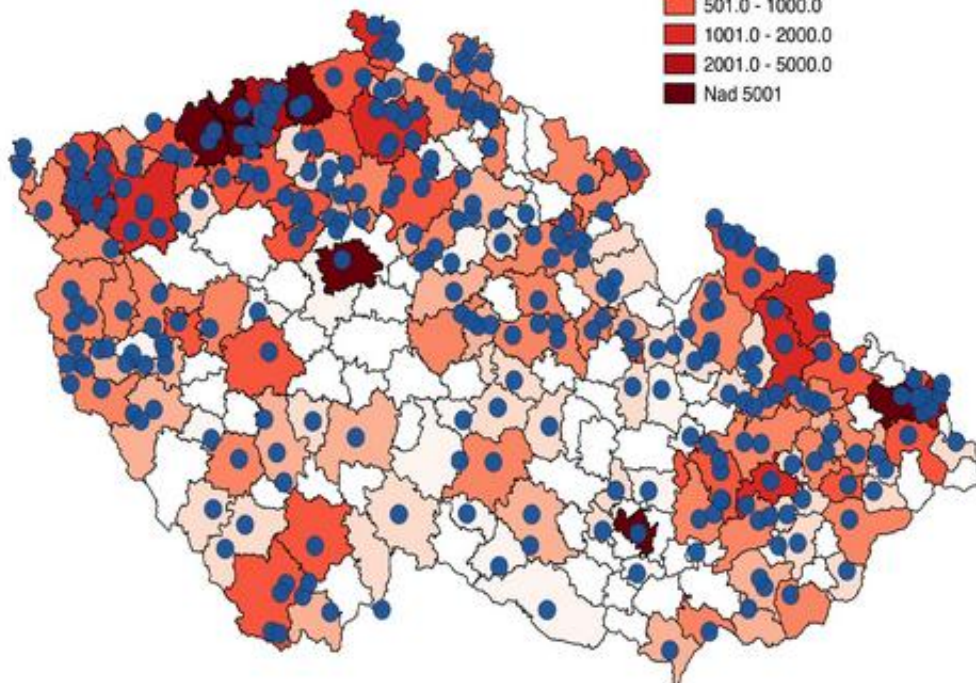
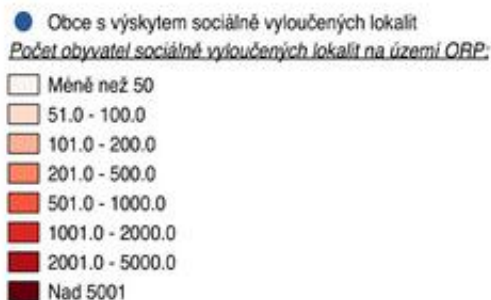
Podle mapy sociálně vyloučených lokalit (mapa č. 7), která vznikla v rámci výzkumného projektu Ministerstva práce a sociálních věcí nazvaného Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR, který byl realizován společností GAC spol. s r.o., se **sociálně vyloučené lokality** nacházejí v **Českém Meziříčí a Králově Lhotě**. Obě tyto obce spadají do správního obvodu obce s rozšířenou působností Dobruška.

Zpráva o depistážní činnosti Aufori, o.p.s., 2015 uvádí, že v rámci lokality v Českém Meziříčí se jedná o dvoupatrový dům ve vlastnictví soukromé osoby, ve kterém žije celkem 8 rodin v 8 bytových jednotkách. Na dům je momentálně uvalena exekuce v hodnotě cca 350 000 Kč. V domě je voda i elektrika, ale obyvatelé topí tuhými palivy. Nájem se zde pohybuje kolem 3000 Kč/měsíc. Okolí domu je ve velmi zanedbaném stavu, nachází se zde skládka odpadků, kterou majitelka objektu začala aktuálně řešit na opakované žádosti Městského úřadu v Dobrušce. Na chodbě domu jsou rozbitá okna a do společných prostor objektu zatéká. Přibližný počet obyvatel lokality je 20.

Mapa č. 7: Obce s výskytem identifikovaných sociálně vyloučených lokalit na území ČR

Obce s výskytem identifikovaných sociálně vyloučených lokalit na území ČR

Obce se sociálně vyloučenými lokalitami identifikované v rámci Analýzy sociálně vyloučených v ČR a území obcí s rozšířenou působností (ORP) podle počtu obyvatel sociálně vyloučených lokalit.

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

2.3.4.2 Péče o děti

Zajistit dostatečnou a kvalitní péči o děti bývá často pro rodiče velkým problémem, který je často řešen tím, že některý z rodičů (převážně matky) musí pracovat na částečný úvazek, příp. do zaměstnání nechodí vůbec. Podle dokumentu Šetření Životní dráhy (2010, CVVM) v České republice **téměř 90% matek s dítětem mladším tří let a více než 50 % matek s nejmladším dítětem ve věku 3-5 let zůstává v domácnosti nebo vykonává pouze občasná brigády**. Podíl těchto matek se v českých rodinách s nejmladším dítětem ve věku 3-5 let oproti druhé polovině 70. let více než zdvojnásobil. V případě rodin s nejmladším dítětem ve věku 6-10 let se jejich podíl zvýšil dokonce 25krát.

Důvodem je, že **péče o děti není v území zajištěna v potřebném časovém úseku**, který by vyhovoval zaměstnaným rodičům. Provozní doba stávajících institucionálních forem tohoto typu (školní družiny, kluby) není dostatečná, a proto je nutné na tuto problematiku reagovat. Podle aktuálních přehledů demografického vývoje dětí ze silných ročníků přecházejí ze školek do škol a dětí předškolního věku ubývá. **Lze tedy předpokládat zvyšující se poptávku po službách pro děti mladšího školního věku**. V souladu se zákonem jsou pro tuto skupinu dětí otevírány školní družiny a kluby, financované ze státního rozpočtu. O jejich zřízení a kapacitě rozhodují zřizovatelé škol, tedy zejména obce či kraje. Podle evidence dětských skupin Ministerstva práce a sociálních věcí se na území **nevyskytuje žádná registrovaná dětská skupina**.

Podíváme-li se na následující tabulku č. 32, tak zjistíme, že na území bylo **ve školním roce 2012-2013** provozováno celkem **20 školních družin** v 14 obcích a městech území a **4 školní kluby** (3 v Novém Městě nad Metují a 1 v Dobrušce). V Opočně školní klub zahájil činnost 1.9. 2013, takže v současné době je na území provozováno celkem 5 školních klubů. Celková kapacita školních družin byla ve školním roce 2012-2013 1 715 míst, přičemž družinu navštěvovalo 1 139 účastníků, což znamenalo 576 volných míst. Tato volná místa byla především v Novém Městě nad Metují a Českém Meziříčí, přičemž např. v Dobrušce byl počet volných míst velmi malý. Mohlo by se říci, že podle celkového počtu volných míst je kapacita školních družin v území dostatečná, což ale není zcela pravda, neboť **hned v 9 školních družinách byla kapacita zcela naplněna**. Pro rodiče je důležité zajistit péči o děti blízko svého bydliště či pracoviště, což se ne vždy podaří, přičemž provozní doba těchto zařízení není vždy příliš ideální a zcela slučitelná s pracovními povinnostmi.

Tabulka č. 32: Přehled školních družin a školních klubů ve školním roce 2012-2013

Obec	Zařízení	Typ	Počet účastníků	Kapacita
Česká Čermná	Základní škola a Mateřská škola, Česká Čermná, okres Náchod	školní družina	18	20
České Meziříčí	Základní škola, České Meziříčí, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	59	120
Deštné v Orlických horách	Základní škola a Mateřská škola Deštné v Orlických horách	školní družina	31	50
Dobré	Základní škola, Dobré, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	27	50
Dobruška	Základní škola, Dobruška, Opočenská 115	školní družina	20	20
	Základní škola Františka Kupky, Dobruška, Františka Kupky 350, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	150	150
	Základní škola, Dobruška, Pulická 378, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	120	150
Dobřany	Základní škola a Mateřská škola Trivium Plus o.p.s.	školní družina	47	47
		školní klub	47	neuvádí se
Nové Město nad Metují	Střední škola a Základní škola, Nové Město nad Metují	školní družina	11	24
	Základní škola Nové Město nad Metují, Školní 1000, okres Náchod	školní družina	150	340
		školní klub	32	neuvádí se
	Základní škola Nové Město nad Metují, Komenského 15, okres Náchod	školní družina	126	350
		školní klub	20	neuvádí se
Základní škola a Mateřská škola Krčín	školní družina	52	52	
	školní klub	30	neuvádí se	
Mateřská škola a Základní škola speciální NONA, o.p.s.	školní družina	32	32	
Nový Hrádek	Základní škola, Nový Hrádek, okres Náchod	školní družina	60	60
Ohnišov	Základní škola a Mateřská škola Ohnišov	školní družina	24	25

Olešnice v Orlických horách	Základní škola a Mateřská škola v Olešnici v Orlických horách	školní družina	12	15
Opočno	Základní škola, Opočno, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	119	120
Podbřezí	Základní škola a Montessori mateřská škola Podbřezí	školní družina	26	35
Pohoří	Základní škola Pohoří, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	30	30
Přepychy	Základní škola a mateřská škola Přepychy, okres Rychnov nad Kněžnou	školní družina	25	25
CELKEM:		školní družina	1 139	1 715
		školní klub	129	neuvádí se

Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení, vlastní šetření

Na mnoha školách **družiny fungují v režimu, který se značně liší od pracovní doby většiny rodičů**, dítě je třeba z nich vyzvednout často již brzo odpoledne, v řadě družin chybí ranní provoz nebo je nedostačující (družiny s ranním provozem otevírají v 7 hodin ráno a odpolední provoz trvá do 16:00 hodin). Stávající nedostatek míst v družinách současně **komplikuje pracovní uplatnění rodičů** a to jak těch, kteří své dítě v družině mají, tak i těch, kteří místo pro své dítě ani nezískali.

Jako příklad je možné uvést situaci v obci Dobré, kde místní základní škola provozuje školní družinu před školním vyučováním již od 6 hodin. I přesto je tato provozní doba nedostatečná, neboť většina rodičů dojíždí za prací do nedalekých Kvasin (cca 9 km), kde jsou zaměstnáni v pobočném závodu ŠKODA AUTO a.s. a často pracují na směnný provoz. Vzhledem k tomu, že ranní směna začíná v 6 hodin, není možné, aby rodiče stihly odvézt děti do školy a být včas na pracovišti.

V některých obcích (Česká Čermná, Bačetín, Deštné v Orlických horách) je zase problém v tom, že rodiče pracují např. až od 8 hodin, což znamená, že z práce se domů dostanou cca v 17:30 hodin, přičemž školní družina často končí v 16 hodin.

Ještě horší je situace o letních prázdninách, kdy sice např. ŠKODA AUTO a.s. svým zaměstnancům poskytne 2-3 týdenní celozávodní dovolenou, ovšem po zbytek času musí být péče o děti zajištěna jiným způsobem, přičemž ne každý může využít babičky a dědy. Zde je **prostor pro pořádání příměstských táborů**, neboť ostatní zařízení většinou přes léto přerušují či významně omezují svoji činnost, případně pořádají pouze pobytové letní tábory. Příměstské tábory se tradičně konají v letních měsících v Mělčanech (místní část Dobrušky) a v poslední době byl příměstský tábor realizován v Bačetíně. Kapacita těchto táborů byla vždy využita a někteří zájemci museli být s ohledem na stanovenou kapacitu odmítnuti.

2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti

Dostatečná, kvalitní a pestrá nabídka volnočasových aktivit je jednou ze základních podmínek pro to, aby lidé na daném území chtěli a mohli žít. **Vybavenost jednotlivých obcí zázemím pro volnočasové a jiné činnosti se liší podle počtu stálých obyvatel i turistické atraktivnosti** a návštěvnosti během celého roku, což ukazuje přehled uvedený v tabulce č. 33.

Ve většině obcí je obyvatelům k dispozici **hřiště**. Nicméně ta jsou často v **zanedbaném nebo nevyhovujícím stavu**, i když v poslední době se díky finančním prostředkům z Evropské unie počet kvalitních sportovišť na území zvýšil (nově vybudovaná víceúčelová hřiště v Podbřezí a Semečnicích, zrekonstruovaný zimní stadion v Opočně atd.). Co se týče **sportovního zařízení, není tedy v regionu na patřičné úrovni**. I když v některých

obcích jsou k dispozici i tenisová hřiště, v Bohdašíně i sportovní letiště a v blízkosti Nového Města nad Metují se nachází vodní nádrž Rozkoš, která je tradiční rekreační i sportovně-zábavnou destinací (např. windsurfing).

Na území se nachází 28 tělocvičen, které slouží k aktivnímu trávení volného času a v rámci výuky tělesné výchovy na školách. Bohužel se ale zde **nenachází** ani jedna **sportovní hala**, která by **splňovala parametry** pro provozování soutěžních zápasů ve sportech, jako jsou např. florbal, badminton, futsal či volejbal. Sportovní kluby, které pro své soutěžní zápasy potřebují halu s většími rozměry, tak musí pořádat domácí zápasy v Náchodě, Kostelci nad Orlicí či Rokytnici v Orlických horách.

Zájmovou činnost na území **zajišťují** převážně dobře **fungující spolky**. V 12 obcích najdeme divadelní či hudební uskupení, v 21 je činný sportovní spolek a každá obec má sbor dobrovolných hasičů, které se významně podílejí na společenském životě v území. Kromě toho v území existují aktivní kluby žen, myslivecká sdružení či další sdružení či uskupení občanů, která v obcích vytváří podmínky pro volnočasové, sportovní a kulturní způsoby využití.

Spolková činnost je nesmírně důležitou složkou dění v jednotlivých obcích, neboť bez nasazení a existence těchto neziskových organizací by nemohl fungovat kulturní, společenský či sportovní život v celém území. Je proto nesmírně důležité, že v každé obci regionu najdeme aktivní spolek, který napomáhá utvářet pohodovou atmosféru a zajistit podmínky zejména pro zábavu a volnočasové aktivity.

Vzhledem k tomu, že **spolky** jsou často jedinými možnými hybateli kulturního a společenského života v obcích, je zřejmé, že pro svoji aktivní činnost **potřebují dostatečné zázemí a podporu**, kterou jim poskytnou zejména obce. Aby mohl fungovat společenský život, je nutné vytvářet místa pro spolkový život vč. vybavenosti a dostatečného zázemí (např. klubovny, veřejná místa pro setkávání, kulturní zařízení, taneční parkety, společenské místnosti atd.). Pro tyto účely mohou být často využity některé nevyužité budovy či zařízení, která mohou mít vícero využití.

V letních měsících se ve většině obcí koná **řada tradičních kulturních a sportovních akcí**, které mají místní ale i celorepublikový význam. Tyto akce pořádají většinou místní spolky, které zajišťují ve spolupráci s jednotlivými obcemi organizaci kulturního, sportovního a společenského života v území. Mezi významná kulturní střediska (samozřejmě kromě všech měst) v území patří areál Přírodního divadla ve Valu či letní parket v Pohodí.

V **zimních měsících** jsou **střediskem** veškerého dění především **zimní areály** v Deštném v Orlických horách a v Olešnici v Orlických horách, lyžařský vlek je provozován i v Novém Hrádku a Sedloňově. Horské části území kromě podmínek pro sjezdové lyžování nabízí i vhodný a dostatečný počet lyžařských běžeckých tras, které jsou pravidelně upravovány. V létě jsou hojně využívány cyklotrasy.

Tabulka č. 33: Přehled volnočasových, sportovních a kulturních možností

	počet obyvatel	koupaliště a bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony otevřené	zimní stadiony	lyžařské vleky	veřejná knihovna	stálá kina	muzeum	galerie	jiné kulturní zařízení	divadelní a hudební spolky	sportovní spolky	sbory dobr. has.
Bačetín (P)	400	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	1	ano	ano	ano
Bohdašín (P)	210	0	0	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano
Borová (H)	204	0	2	0	0	0	ne	1	0	0	0	1	ne	ano	ano
Bystré (P)	256	1	1	1	0	0	ne	1	0	0	0	1	ano	ne	ano
Česká Čermná (H)	503	0	2	1	0	0	ne	1	0	0	0	1	ne	ano	ano
České Meziříčí (MZ)	1 868	0	3	2	1	0	ne	2	1	0	0	4	ano	ano	ano
Deštné v O.h. (H)	561	1	3	1	0	0	ano	1	0	1	1	1	ano	ano	ano
Dobré (P)	851	1	2	1	0	0	ne	1	0	0	0	1	ne	ano	ano
Dobruška (MZ)	6 873	2	9	4	1	0	ne	1	1	1	1	3	ano	ano	ano
Dobřany (H)	133	0	1	1	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ano	ano
Chlístov (MZ)	91	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano
Janov (P)	114	0	0	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano
Jestřebí (P)	168	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano
Kounov (P)	247	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ano	ano
Králova Lhota (MZ)	224	0	3	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano

Libchyně (P)	74	0	1	1	0	0	ne	0	0	0	0	1	ne	ne	ano
Mezilesí (P)	224	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ano	ano
Mokré (MZ)	151	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ne
Nové Město n/ M. (MZ)	9 623	1	9	7	1	1	ne	4	1	1	1	5	ano	ano	ano
Nový Hrádek (H)	805	0	2	1	0	0	ano	1	1	0	0	1	ne	ano	ano
Ohnišov (P)	489	0	2	1	0	0	ne	1	0	0	0	1	ano	ano	ano
Olešnice v O.h. (H)	447	0	1	1	1	0	ano	0	0	1	0	2	ano	ano	ano
Opočno (MZ)	3 139	1	4	3	1	1	ne	1	0	0	2	3	ano	ano	ano
Podbřezí (MZ)	544	0	1	1	0	0	ne	1	0	0	0	1	ano	ano	ano
Pohoří (MZ)	690	0	1	1	0	0	ne	1	0	0	0	2	ne	ano	ano
Přepychy (MZ)	627	0	2	0	0	0	ne	1	0	0	0	1	ne	ano	ano
Příbyslav (P)	197	1	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano
Rohenice (MZ)	254	1	0	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ne	ano
Sedloňov (H)	235	0	2	1	0	0	ano	1	0	0	0	0	ano	ano	ano
Semechnice (MZ)	395	0	1	0	0	0	ne	1	0	0	0	0	ne	ano	ano
Sendraž (P)	100	0	1	0	0	0	ne	0	0	0	0	0	ne	ne	ano
Slavoňov (P)	276	0	0	0	0	0	ne	0	0	0	0	0	ne	ne	ano
Sněžné (H)	146	0	1	0	0	0	ne	0	0	0	0	0	ne	ano	ano
Trnov (MZ)	725	0	2	0	0	0	ne	1	0	0	0	3	ne	ne	ano
Val (MZ)	295	0	2	0	0	0	ne	1	0	0	0	1	ano	ne	ano
celkem MAS Pv	32 139	9	65	28	5	2	4	34	4	4	5	34	12	21	34
celkem H	3 034	1	14	6	1	0	4	6	1	2	1	6	3	8	8
celkem P	3 606	3	12	4	0	0	0	10	0	0	0	5	3	5	13
celkem MZ	25 499	5	39	18	4	2	0	18	3	2	4	23	6	8	13

Zdroj: Český statistický úřad, místní šetření

Kromě toho, že většina obcí je vybavena místními knihovnami, se v regionu nachází i několik knihoven, které jsou evidovány v databázi Národních knihoven ČR. Jejich přehled je uveden v tabulce č. 34.

Tabulka č. 34: Přehled knihoven evidovaných v databázi Národní knihovny ČR

Obec	Knihovna
Dobré	Eva Kučerová - NATURA – Knihovna
Dobruška	Kulturní a sportovní zařízení města Dobrušky - Vlastivědné muzeum – Knihovna
	Městská knihovna Dobruška
	Ministerstvo obrany ČR - Vojenský geografický a hydrometeorologický úřad – Knihovna
Opočno	Městská knihovna
	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. - Výzkumná stanice Opočno – Knihovna
Nové Město nad Metují	Městská knihovna Nové Město nad Metují
	Střední průmyslová škola, střední odborná škola a střední odborné učiliště, Nové Město nad Metují – Knihovna
Nový Hrádek	Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i. - Laboratoř gnotobiologie – Knihovna

Zdroj: databáze Národní knihovny ČR

Mezi významné tradiční **kulturní akce** v regionu patří:

- Mezinárodní hudební festival F.L. Věka (po celém území MAS)
- Novoměstský hrnc smíchu (Nové Město nad Metují)
- Opočenská porcinkule (pouť v Opočně)
- Dobrušské letní muzicírování (Dobruška)
- Svatováclavské slavnosti (Dobruška)
- Tavení skla dřevem (Deštné v Orlických horách)
- Hrádouská vařečka (Nový Hrádek)
- Divadelní POHODA-fest-i-Val (areál přírodního divadla Val)

Mezi významné tradiční **sportovní akce** v regionu patří:

- Dobrušský pohár (futsalový turnaj v Dobrušce)
- Cikánské toulky (Ohnišov a okolí)
- O'Neill Soldiers (freeskiing Deštné v Orlických horách)

-
- Mistrovství ČR v historickém lyžování (Juráška – Olešnice v Orlických horách)
 - Český pohár v travním lyžování (Olešnice v Orlických horách)
 - Šediváčkův long (hřebeny Orlických hor)
 - Orlický maraton (Deštné v Orlických horách)
 - Autokrosově závody (Dobřany)
 - Borovská padesátka (Borová a okolí)

Nesmírně důležitá je **podpora či obnova lidových tradic nebo divadelních spolků**, které k regionu neodmyslitelně patří. Z lidových tradic na území probíhá Tříkrálová sbírka, masopust, v některých obcích vynášení smrti a přinášení léta, Velikonoce, pálení čarodějnic (Filipojakubská noc), stavění májek, dožínky, poutě, posvícení, advent, Mikuláš či Vánoční mše. Udržování těchto tradičních akcí či některých zvyků pomáhá zachovávat tradiční hodnoty na celém území. Rovněž divadelní spolky řadíme k tradičním místním aktivitám. Jejich činnost je různorodá a často se neobejde bez podpory místních samospráv. Mezi známá divadla patří Divadlo Kodým z Opočna, Divadélko Na Štaflích Dobruška či ochotnický spolek v Bystrém. V poslední době došlo k obnovení činnosti divadelních spolků v Sedloňově a Bačetíně.

Ve většině obcí (30) je občanům k dispozici **veřejná knihovna**, v Dobrušce je provozován **krytý i venkovní bazén** a najdeme zde i stálé **kino**, které promítá i v Novém Městě nad Metují. Kina v Českém Meziříčí a na Novém Hrádku promítají příležitostně. **Ostatní kulturní zařízení již nejsou tak hojně zastoupena**. Například v regionu mají 4 obce muzeum a nachází se zde jen 5 galerií. Malá obecní muzea a galerie prezentují území turistům a zároveň slouží jako zázemí pro udržení historické tradice a identity regionu. 19 obcí má sice ještě jiné kulturní zařízení, ale i tak je počet jejich zastoupení nevyhovující, neboť takřka polovina obcí je úplně bez kulturního zařízení.

2.3.6 Cestovní ruch

Z pohledu turistiky se zejména **v horském a podhorském pásmu nachází vhodný terén pro pěší a lyžařskou turistiku a hustá síť značených turistických tras**. Táhlé hřebeny Orlických hor bez výraznějších zlomů jsou přímo stvořené pro běžkaře. Zvláště Jiráskova horská cesta je velice oblíbenou lyžařskou magistrálou, přičemž pro území MAS je zajímavý úsek z Nového Hrádku přes Olešnici v Orlických horách se stoupáním na Vrchmezí, kdy se běžkaři dostanou na hlavní hřeben, kterým se dále pokračuje přes Šerlich, poblíž Velké Deštné stále po hlavním hřebeni až k pevnosti Hanička. Strojově upravené stopy je možné najít ale i v okolí Deštného v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách a Sedloňova. Na následující mapě č. 8 jsou pro bližší představu uvedeny běžkařské tratě v okolí Deštného v Orlických horách, které jsou v zimě pravidelně upravovány.

Mapa č. 8: Upravované běžkařské tratě v okolí Deštného v Orlických horách

Zdroj: www.lyzovani-destne.cz

V území se nachází převážně **nenáročné turistické trasy**, které jsou většinou vhodné i pro rodiny s dětmi či seniory a jejich přehled uvádí tabulka č. 35. Pro děti je zajímavá Kačenčina pohádková říše, což je trasa, která představuje pohádkové putování po obcích sdružených v „pohádkové říši“. Do území částečně zasahují značené trasy v okolí Pekla a údolí Metuje u Nového Města nad Metují či České Čermné a celé pěší trasy, jejichž přehled je uveden dále.

Tabulka č. 35: Značené pěší trasy

Trasa	Délka (km)
Dobruška – Chábory – Podbřezí – Dobré – Prázova bouda – Deštné v Orlických horách	19
Nové Město nad Metují – Peklo – Nový Hrádek – Olešnice v Orlických horách	18,5
Olešnice v Orlických horách – Vrchmezí – Šerlich – Deštné v Orlických horách	15,5
Olešnice v Orlických horách – Sedloňovský vrch – Šerlišský Mlýn – Deštné v Orlických horách	13,5
Větší okruh s vyhledávanými místy Deštného v Orlických horách	18,5
Kratší okruh s vyhledávanými místy Deštného v Orlických horách	12,5
Deštné v Orlických horách – Sedloňov – Deštné v Orlických horách	15,5

Zdroj: místní šetření

Pro turisty a návštěvníky regionu je na území MAS k dispozici **pět informačních center**, která najdeme ve všech městech regionu (Nové Město nad Metují, Dobruška, Opočno) a v horských střediscích v Deštném v Orlických horách a v Olešnici v Orlických horách.

Tabulka č. 36: Přehled turistických informačních center na území MAS

Název turistického informačního centra	Popis
Městské informační centrum Nové Město nad Metují	Infocentrum nabízí všeobecné informace o Novém Městě nad Metují a o turistické oblasti Kladské pomezí, o historických a kulturních objektech a akcích, o ubytování a stravování, o autobusových a vlakových spojích. Dále je zde k dispozici databanka prodejen, podniků a služeb, on-line prodej vstupenek, prodej turistických

	suvenýrů, pohledů, map a knih, prodej certifikovaných výrobků, půjčovna holí na Nordic Walking či pronájem nebytových prostor. Kromě toho je možné využít úschovnu kol a zavazadel, veřejný internet či služby tisku a laminace.
Informační centrum Dobruška	Poskytuje informace o kulturních památkách a turistických zajímavostech v Dobrušce a okolí, o jízdních řádech veřejné dopravy, všeobecné informace o kulturních, sportovních a společenských akcích ve městě a přilehlém okolí. Je zde možné zakoupit vstupenky na akce v Dobrušce i okolí. Informační centrum zajišťuje také příjem článků do městského zpravodaje, dále zveřejňování kulturních, sportovních a společenských akcí v Dobrušce a blízkém okolí na internetových stránkách města.
Informační centrum Opočno	Poskytuje informace o památkách a turistických zajímavostech a cílech v Opočně a blízkém okolí, o jízdních řádech, o kulturních, sportovních a společenských akcích v Opočně a přilehlém okolí. Je zde možné zakoupit vstupenky na akce, turistické známky, mapy, průvodce a upomínkové předměty. Informační centrum také poskytuje služby kopírování a skenování.
Informační centrum Deštné v Orlických horách	Poskytuje informace o památkách a turistických zajímavostech a cílech v Deštném a blízkém okolí, o jízdních řádech, o kulturních, sportovních a společenských akcích v Deštném a přilehlém okolí. Je zde možné zakoupit vstupenky na akce v Deštném i okolí, turistické známky, poštovní ceniny, mapy, průvodce a upomínkové předměty. Informační centrum také poskytuje služby kopírování, skenování, směnárnu a ztráty a nálezy.
Turistické informační centrum Olešnice v Orlických horách	Turistické informační centrum poskytne a poradí tipy na výlety v místě obce i po celých Orlických horách a v Podorlicku, poskytne informace o ubytování a stravování v místě a okolí. Je zde možné zakoupit upomínkové a dárkové předměty (hrníčky, skleničky s logem obce, přívěsky, samolepky, magnety, odznaky atd.), sběratelské předměty (turistické vizitky, turistické známky, štítky na hůl atd.), mapy, pohledy (i v 3D), nebo knihy s tématy týkající se východních Čech a další.

Zdroj: Databáze Královéhradeckého kraje

Podle databáze filmových míst bylo na území **natočeno několik významných filmových děl**. Tím nejznámějším je **seriál F.L. Věk**, který se natáčel v Dobrušce, Opočně a Slavoňově. Známe je i filmové zpracování díla Boženy Němcové **Babička**, jehož část se natáčela v Dobrušce, Opočně a v místní části obce Kounov zvané Šediviny. V Opočně a z části i v Pekle, které je součástí Nového Města nad Metují, byl natočen film **Smrt talentovaného Ševce**. V místní části Peklo se natáčel i film **Musíme si pomáhat** a na Novém Hrádku byla natočena **Pamětnice**.

Možnou **hrozbou** pro oblast cestovního ruchu je **nedostatek sněhu v zimních měsících**, ale i aktivita sousedních mikroregionů (např. na Náchodsku, Kladsku, Rychnovsku), jejich svazků obcí a místních akčních skupin v rozvoji vlastního cestovního ruchu, která může odlákat potenciální návštěvníky regionu.

2.3.6.1 Ubytování a ubytovací kapacity

Na území MAS se nachází celkem 81 hromadných ubytovacích zařízení, přičemž nejvíce jsou zastoupeny penziony (28) a nejméně kempy (2), jak uvádí přehled v tabulce č. 37. Tato zařízení se nacházejí v 11 obcích, což představuje cca 31 % území. Kromě všech tří měst najdeme největší zastoupení hromadných ubytovacích zařízení, ale i ostatních ubytovacích zařízení, v horském pásmu regionu (Deštné v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách, Sedloňov, Nový Hrádek) a to zejména s ohledem na zimní cestovní ruch.

Tabulka č. 37: Přehled ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích

	počet obyvatel ¹	Počet hromadných ubytovacích zařízení ²						počet míst pro karavany ³	počet ubytovacích zařízení ³	počet pokojů ³	počet stálých lůžek ³	dost. ubytovací kapacity v obci
		hotel	penzion	turistická ubytovna	chatová osada	kemp	ostatní zařízení jinde nespecifikovaná					
Bačetín (P)	400	0	0	0	0	0	0	0	2	6	20	Ne
Bohdašín (P)	210	0	0	0	0	0	0	0	1	4	11	Ne
Borová (H)	204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ne
Bystřé (P)	256	0	0	1	0	0	0	15	2	10	41	Ano
Česká Čermná (H)	503	0	0	0	0	0	0	0	2	4	8	Ne
České Meziříčí (MZ)	1 868	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	Ne
Deštné v O.h. (H)	561	8	17	5	2	1	12	20	74	495	1837	Ano
Dobré (P)	851	0	2	1	0	0	0	5	6	47	145	Ano
Dobruška (MZ)	6 873	0	1	2	0	0	1	0	9	123	341	Ano
Dobřany (H)	133	0	0	0	0	0	0	0	1	6	25	Ne
Chlístov (MZ)	91	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ano
Janov (P)	114	0	0	0	0	0	0	0	1	3	10	Ano
Jestřebí (P)	168	0	1	0	0	0	0	0	1	10	40	Ano
Kounov (P)	247	0	0	0	0	0	0	0	4	10	35	Ne
Králova Lhota (MZ)	224	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ne
Libchyně (P)	74	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ne
Mezilesí (P)	224	0	0	0	0	0	0	0	2	4	10	Ano
Mokré (MZ)	151	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ne
Nové Město n/ M. (MZ)	9 623	2	2	1	2	0	1	0	18	157	446	Ne
Nový Hrádek (H)	805	0	1	0	0	0	3	0	6	107	291	Ano
Ohnišov (P)	489	0	0	0	0	0	0	0	1	4	13	Ano
Olešnice v O.h. (H)	447	1	1	0	0	0	4	0	13	112	326	Ano
Opočno (MZ)	3 139	1	1	0	0	1	1	40	11	104	297	Ano
Podbřeží (MZ)	544	1	0	0	0	0	0	0	1	10	30	Ano
Pohoří (MZ)	690	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ano
Přepychy (MZ)	627	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ne
Příbyslav (P)	197	0	0	0	0	0	0	0	1	1	4	Ne
Rohenice (MZ)	254	0	0	0	0	0	0	0	1	3	8	Ne
Sedloňov (H)	235	0	2	0	0	0	1	0	12	53	185	Ano
Semechnice (MZ)	395	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ano
Sendraž (P)	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ano
Slavoňov (P)	276	0	0	0	0	0	0	0	1	2	5	Ne
Sněžné (H)	146	0	0	0	0	0	1	0	7	61	226	Ano
Trnov (MZ)	725	0	0	0	0	0	0	0	1	2	6	Ano
Val (MZ)	295	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	Ne
celkem MAS Pv	32 139	13	28	10	4	2	24	81	179	1340	4364	ano-19 ne-16
celkem H	3 034	9	21	5	2	1	21	20	115	838	2898	ano-5 ne-3
celkem P	3 606	0	3	2	0	0	0	20	22	101	334	ano-7 ne-6
celkem MZ	25 499	4	4	3	2	1	3	41	42	401	1132	ano-7 ne-7

Zdroj: ¹ Český statistický úřad, údaj k 31.12. 2014, ² Český statistický úřad, údaj k 2.4. 2014, ³ informace, šetření

V některých obcích, ale překvapivě i ve městech z mírně zvlněného či podhorského pásma, nejsou dostatečné ubytovací a stravovací kapacity. Např. v Dobrušce či Novém Městě nad Metují nenajdeme

zařízení, ve kterém by mohlo být ubytováno více než 50 osob a chybí zde zázemí pro pořádání větších konferencí či jiných kulturních a společenských akcí.

Podle údajů z Českého statistického úřadu z dubna 2014 je v celé České republice celkem 10 653 hromadných ubytovacích zařízení, přičemž v Královéhradeckém kraji jich je 1 195, což je po Jihočeském kraji (1 356) druhý nejvyšší počet. Naopak nejméně hromadných ubytovacích zařízení vykazuje s hodnotou 390 sousední Pardubický kraj. V obou okresech, které spadají do území působnosti místní akční skupiny, je návštěvníkům k dispozici celkem 291 hromadných ubytovacích zařízení, přičemž v okrese Rychnov nad Kněžnou jich je 155 a v okrese Náchod 136.

Ubytování pro návštěvníky má základní význam pro příjem obcí z cestovního ruchu. Jednodenní návštěvy znamenají pro obce většinou jen malý přínos. Z tohoto hlediska proto bude třeba **připravit marketingové prostředky pro podporu cestovního ruchu**, zejména tzv. balíčky pro rodinné a firemní pobyty. Ubytovací kapacity jsou podle očekávání především v horských střediscích (Deštné v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách) a také ve velkých městech (Dobruška, Nové Město nad Metují). Avšak v Borové nebo České Čermné není uspokojivá situace a MAS doufá, že se najdou investoři, kteří by s pomocí veřejných prostředků dokázali tuto potenciální potřebu zaplnit.

V následující tabulce č. 38 uvádíme návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení na území místní akční skupiny v letech 2000-2012 podle údajů poskytnutých Českým statistickým úřadem. V horském pásmu jsou uvedeny údaje za území obcí Deštné v Orlických horách, Nový Hrádek a Olešnice v Orlických horách. Údaje za rok 2012 obsahují i data za obec Sedloňov. Podle dostupných dat **v horském pásmu dochází k postupnému poklesu průměrného počtu přenocování** a tím zároveň i průměrné doby pobytu. Pokud bychom pro lepší porovnání do údajů za rok 2012 nezapočítali obec Sedloňov, byl by tomto roce počet příjezdů hostů na hodnotě 34 221 a počet přenocování na hodnotě 118 286. To znamená, že oproti roku 2000 v horské části území v roce 2012 poklesl počet příjezdů hostů o 921 a počet přenocování poklesl velmi výrazně o 45 697.

V **mírně zvlněném pásmu** Český statistický úřad poskytl data za území Nového Města nad Metují a Opočna, v roce 2012 navíc i za území Dobrušky. Stejně jako v horském pásmu i zde je možné vysledovat **pokles průměrného počtu přenocování a průměrné doby pobytu v hromadných ubytovacích zařízeních**. Opět pro lepší porovnání údaje za rok 2012 ponížíme o data za území Dobrušky. Poté by počet příjezdů hostů v tomto roce činil 5 402 a počet přenocování by dosáhl hodnoty 13 447. Oproti roku 2000 byl v roce 2012 v této části regionu zaznamenán pokles počtu příjezdů hostů o 9 488 a pokles počtu přenocování o 53 749.

Tabulka č. 38: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v letech 2000 - 2012

Rok	Horské pásmo				Mírně zvlněné pásmo			
	Počet příjezdů hostů	Počet přenocování	Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu	Počet příjezdů hostů	Počet přenocování	Průměrný počet přenocování	Průměrná doba pobytu
2000	35 142	163 983	4,93	5,93	14 890	67 196	4,2	5,2
2001	37 402	139 991	4	5	14 652	44 605	3,05	4,05
2002	44 945	170 728	3,83	4,83	16 699	53 023	3,05	4,05
2003	34 285	129 274	3,73	4,73	6 797	20 460	3,0	4,0
2004	29 133	117 480	3,77	4,77	16 395	35 442	2,1	3,1
2005	37 438	167 400	4,33	5,33	16 237	37 920	2,4	3,4
2006	36 684	149 406	4,23	5,23	15 752	40 289	2,55	3,55
2007	39 459	129 183	3,17	4,17	12 064	30 977	2,55	3,55
2008	31 942	113 366	3,5	4,5	15 009	37 435	2,5	3,5
2009	27 447	91 290	3,63	4,63	8 497	23 264	2,8	3,8
2010	27 722	105 356	3,97	4,97	4 905	13 877	2,85	3,85
2011	2 238 ¹	11 074 ¹	4,9 ¹	5,9 ¹	2 809 ³	6 772 ³	2,4 ³	3,4 ³
2012	35 575 ²	121 867 ²	3,53 ²	4,53 ²	8 791 ⁴	24 904 ⁴	2,8 ⁴	3,8 ⁴

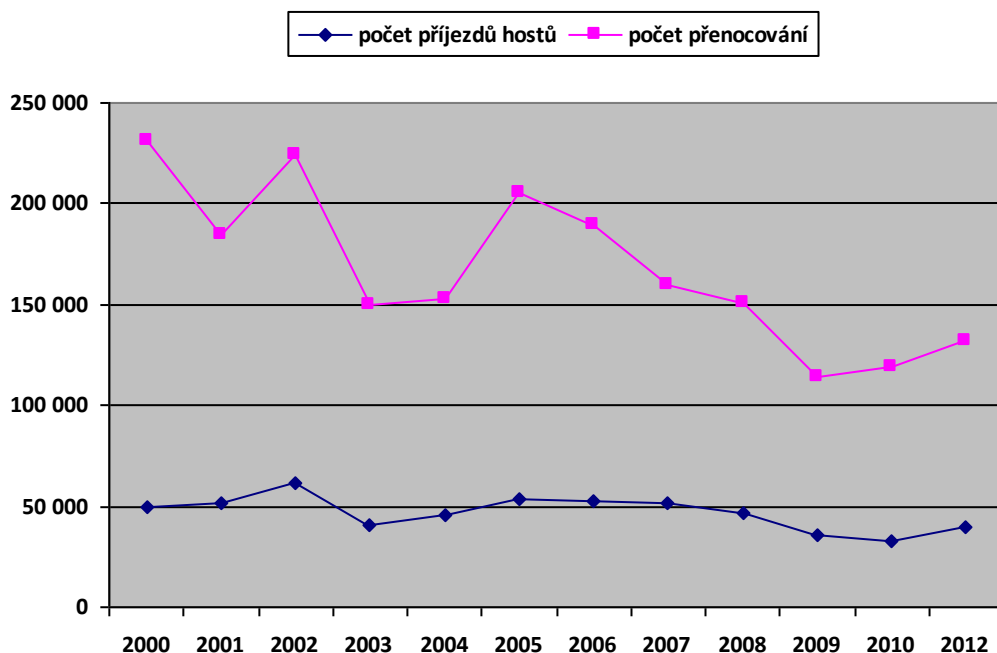
Zdroj: Veřejné databáze (Český statistický úřad)

Pozn.: ¹ pouze za Nový Hrádek, ² včetně Sedloňova, ³ pouze Opočno, ⁴ včetně Dobrušky

Za žádnou obec z podhorského pásma data poskytnuta nebyla, ovšem i přesto je možné identifikovat základní trendy v návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení na území MAS, které se snaží přiblížit následující grafy, v nichž pro lepší porovnání nejsou uvedeny údaje za rok 2011, neboť jsou neúplné a údaje za rok 2012 jsou bez dat za Sedloňov a Dobrušku. Počet příjezdů hostů svého maxima dosáhl v roce 2002 (61 644) a od roku 2005 do

roku 2010 probíhal postupný pokles počtu příjezdů hostů (v roce 2010 oproti roku 2005 poklesl o 21 048). Od roku 2010 je možné sledovat nárůst počtu příjezdů hostů, který v roce 2012 oproti roku 2010 vzrostl o 6 996.

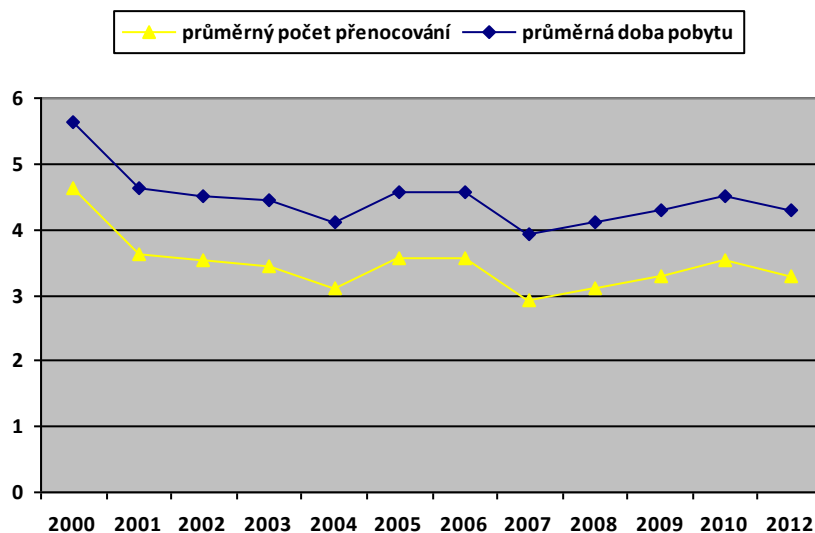
Graf č. 30: Vývoj počtu příjezdu hostů a počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2000 – 2012

Zdroj: Veřejné databáze (Český statistický úřad)

Počet přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v období 2005 až 2009 dle grafu č. 30 klesal (v roce 2009 oproti údajům z roku 2005 poklesl o 90 766). Od roku 2009 do roku 2012 je již možné sledovat nárůst (v roce 2012 nárůst oproti roku 2009 o 17 179). Maxima dosáhl v roce 2000: 231 179 přenocování.

Graf č. 31: Vývoj návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2000 – 2012

Zdroj: Veřejné databáze (Český statistický úřad)

Průměrný počet přenocování a průměrná doba pobytu jsou spjité nádoby a jejich vývoj je identický, jak ostatně uvádí graf č. 31. Maxima u obou ukazatelů bylo dosaženo v roce 2000, kdy průměrný počet přenocování dosáhl hodnoty 4,64, přičemž průměrná doba pobytu činila 5,64 dní. Od roku 2000 do roku 2004 je možné u obou údajů sledovat pokles, který v roce 2004 oproti roku 2000 činil 1,54. Následně došlo k růstu a poklesu a až od roku

2007 do roku 2010 byl zaznamenán nárůst. Konkrétně v roce 2010 dosáhl nárůst průměrného počtu přenocování a průměrné doby pobytu hodnoty 0,6. Od roku 2010 do roku 2012 byl zaznamenán drobný pokles, který u obou ukazatelů činil 0,22.

V regionu má 71 % obcí alespoň jedno ubytovací zařízení, v celé České republice 28 %. Nadprůměr ubytovacích zařízení na území MAS souhlasí s faktem, že Královehradecký kraj je na druhém místě v počtu ubytovacích zařízení mezi kraji v ČR. **Počet lůžek**, co do podílu celkového součtu, je **největší v horském pásmu** (2 898). Nejméně lůžek je ovšem v **pásmu podhorském** (334), kde v polovině obcí **ubytovací kapacity nestačí k pokrytí poptávky**. Je jisté, že tato oblast není dosud „objevena“ turisty. V horském pásmu je 37,5% obcí s ubytovacími kapacitami nespokojeno, což souvisí s dlouholetou tradicí zimního cestovního ruchu a dlouhodobým budováním kapacit ubytovacích zařízení. V mírně zvlněném pásmu počet lůžek většinou obcí také vyhovuje.

V oblasti rozvoje cestovního ruchu má region MAS velký potenciál. Strategie území by tak měla mít jako **prioritu i zvýšení ubytovacích kapacit**, a to především v podhorském pásmu. V souvislosti s ubytovacími kapacitami je vhodné rozšiřovat také nabídku produktů cestovního ruchu. Vzhledem k vhodným přírodním podmínkám pro sportovně-rekreační pobyty je důležité v obcích **renovovat nebo vybudovat nová sportoviště**. K tomuto faktu přispívá také to, že v obcích na území MAS působí mnoho zájmových sportovních sdružení, která mají zájem tato sportoviště spravovat a podílet se na jejich rekonstrukcích. Bude-li vybudována dostatečná infrastruktura pro potřeby cestovního ruchu a bude-li pestrá nabídka produktů cestovního ruchu, je zde velký předpoklad pro to, aby došlo ke zvýšení návštěvnosti turistů z České republiky i zahraničí, čímž by došlo i ke zlepšení zaměstnanosti a celkovému rozvoji cestovního ruchu.

2.3.6.2 Prožitkově a dobrodružně laděné akce a programy

Jako vhodné se jeví **vytvářet prožitkově a dobrodružně laděné akce a programy**, jako jsou např. orientační soutěže, singltreky, GPS, freeriding, skicross a podobně. Klub orientačního běhu Dobruška, o.s. v průběhu roku pro zájemce z řad stálých členů ale i pro ryzí amatéry z řad široké veřejnosti pořádá během roku hned několik akcí, jako jsou např. orientační běh v přírodě či po obcích a městech anebo v zimních měsících lyžařský orientační běh. Mezi další známé akce patří dvoudenní **Orlický maratón** v klasickém lyžování, který se v Deštném v Orlických horách běží každoročně, pokud tedy sněhové podmínky dovolí, na tratích o délce 40 a 20 kilometrů (půlmaratón). Pro děti jsou určeny okruhy měřící 1, 3 a 5 kilometrů. V roce 2014 proběhl již 18. ročník **Šediváčkova longu**. Tento čtyřetapový závod psích spřežení na 240 km po hřebenech Orlických hor s jedním povinným přenocováním na sněhu je Mistrovstvím ČR v LONGU (dlouhá trať). Jde o jeden z nejtěžších závodů psích spřežení v Evropě a nejdelší závod v České republice.

Singltrek je značkový produkt přírodě blízkých stezek pro terénní cyklistiku. Je projektovaný podle speciální metodiky, která cyklistům poskytuje maximální zážitek a zajišťuje co nejvyšší bezpečnost a šetrný přístup k přírodě. První destinace od roku 2008 vznikala na Frýdlantsku (Singltrek pod Smrkem), v roce 2012 byly hotové plány na síť stezek v Orlických horách v oblasti Suchého vrchu a podle posledních zpráv je vše připraveno a čeká se na potřebné finanční zdroje. V území působnosti MAS POHODA venkova byl zaznamenán zájem o singltrekové stezky, ovšem i přes souhlasné stanovisko CHKO **záměr prozatím ztroskotal na vlastních lesů**.

V poslední době roste zájem o tzv. **geocaching**, což je hra na pomezí sportu a turistiky která spočívá v použití navigačního systému GPS při hledání skrytého objektu zvaného cache, o němž jsou známy jen jeho geografické souřadnice. Při hledání se používají běžné turistické přijímače GPS. Od roku 2010 je na území MAS každoročně pořádán event **Bílou stopou po Jiráskově horské cestě**, který vede z Olešnice v Orlických horách do Rokytnice v Orlických horách a celková délka trasy je 35 kilometrů.

Freeride je označení způsobu jízdy, který se používá u mnoha adrenalinových sportů převážně pro jízdu mimo běžně užívané, upravené a vyznačené terény. Nejčastěji se s tímto termínem setkáváme u lyžování, snowboardingu, cyklistiky (zejména horská kola) či někdy u skateboardingu. Your Gravity Park v Deštném v Orlických horách je jednou z tradičních zastávek zimní snowboardové freeridové tour nazvané Just Ride. Kromě toho se zde každoročně koná akce s názvem O'NEILL SOLDIERS.

V Olešnici v Orlických horách v areálu u chaty Juráška každoročně probíhá **Mistrovství v historickém lyžování**, kterého se účastní jezdci oblečení v dobových kostýmech a s dřevěnými „prkny“ na nohou. Závodníci nejen z Čech, ale i např. z Rakouska či Slovinska soutěží v klasickém slalomu a nově i v skicrossu na jasanových, který organizátoři pojmenovali Jsankros. Během dne probíhají soutěže pro diváky a k dispozici je stylový ledový bar.

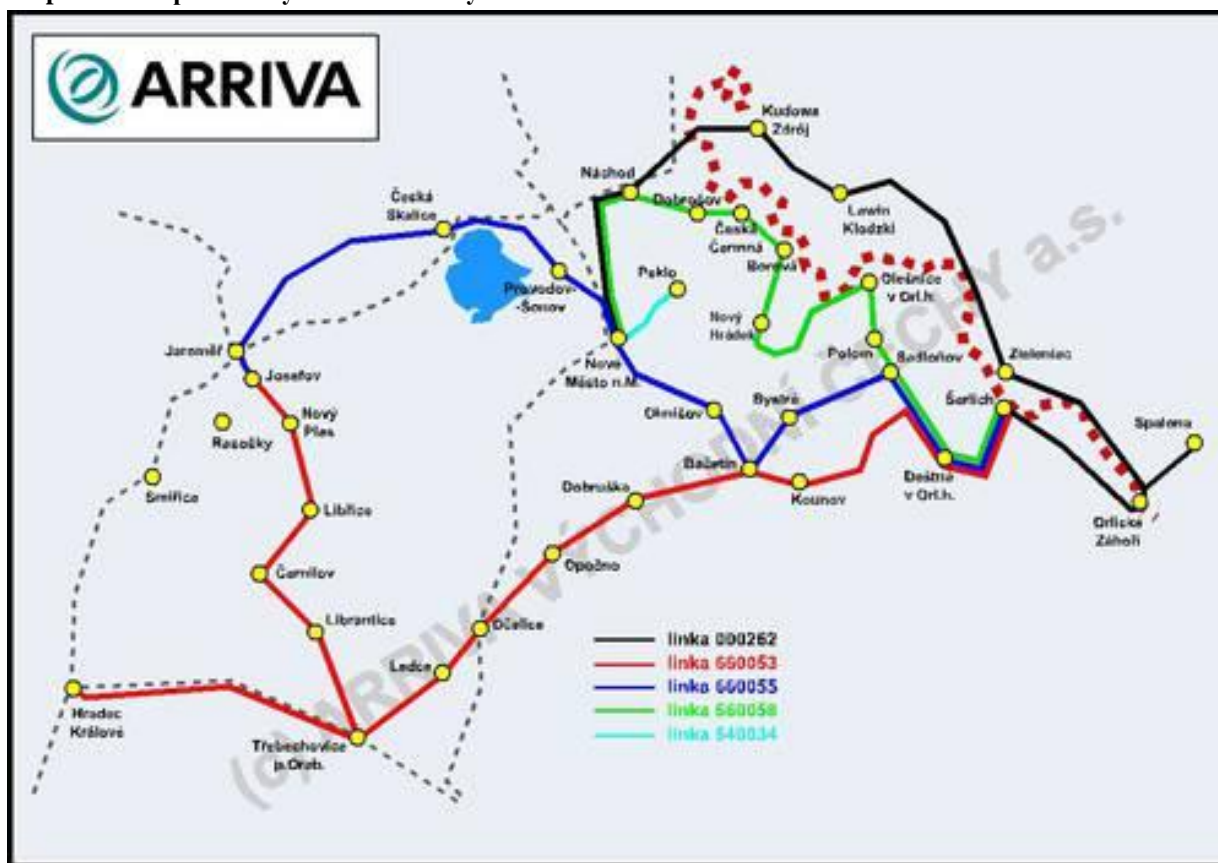
V letních měsících je v Deštném v Orlických horách návštěvníkům k dispozici **Lanový park Deštné**, který pro mládež nabízí dětský a juniorský okruh a pro dospělé čtyři okruhy, přičemž ten nejnáročnější čítá až 33 překážek. Součástí nabídky je i bungee trampolína, horolezecká stěna či možnost rybolovu. Kromě toho zde působí i **Adventure půjčovna**, ve které je možné si zapůjčit terénní čtyřkolky, terénní horské koloběžky, kolečkové terénní brusle a longboardy, horská kola či terénní horské tříkolky.

Na základě existence výše uvedených akcí a jejich zvyšující se popularitě se jeví jako vhodné, aby v **rodinné rekreaci** byly nabízeny **produktové balíčky** pro celou rodinu se zaměřením na zážitkovou turistiku či kondiční pobyty. Poté by mohl zájem o rodinnou rekreaci v území vzrůst s ohledem na moderní trendy v cestovním ruchu.

2.3.6.3 Přírodní a kulturní hodnoty regionu

Region má **velký rekreační potenciál s množstvím většinou drobnějších přírodních a kulturních hodnot**. Řada obcí se nachází v turistické oblasti Orlických hor, která je celoročně navštěvována turisty, i když větší část nejatraktivnějšího vrcholového hřebene Orlických hor leží mimo region. Zde je k dispozici vypracovaná **síť cyklobusů**, která patří k nejrozsáhlejším v republice. Přehled linek cyklobusů je uveden na mapě č. 9. V období od konce května do konce září je zde o víkendech a svátcích v provozu jedenáct linek, z nichž devět končí u turisticky vyhledávané Masarykově chaty na Šerlichu. Díky neustále rozvíjející se spolupráci s polskými obcemi je v provozu linka, které propojuje Orlické hory s horami Bystřickými. Provoz cyklobusů již několik let na území zajišťuje firma AUDIS BUS s.r.o. za finanční podpory Královéhradeckého kraje společně s firmou ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ REPUBLIKA a.s. – oblast pro východní Čechy (dříve Orlobus a.s., poté Veolia Transport Východní Čechy a.s.).

Mapa č. 9: Mapa linek cyklobusů Orlických hor

Zdroj: <http://www.arriva-vychodnicechy.cz/nabidka-prepravy/cyklobusy/cyklobusy-orlickych-hor/>

V zimním období (konec prosince do poloviny března) jsou v provozu o víkendech a svátcích skibusy, které jsou určeny výhradně pro přepravu lyžařů, snowboardistů a běžkařů do lyžařských středisek a z nich zpět během lyžařské sezóny. Provoz skibusů zajišťují regionální přepravní AUDIS BUS s.r.o. prostřednictvím svého rádio busu a ARRIVA TRANSPORT ČESKÁ REPUBLIKA a.s. - oblast pro východní Čechy (dříve Veolia Transport Východní Čechy a.s.), který provozuje trasu Deštné v Orlických horách – Náchod přes skiareál v Olešnici v Orlických horách. Skibus na trase Hradec Králové – Ski areál Deštné v Orlických horách zajišťuje Dopravní podnik města Hradec Králové a.s.. Ski areály a snowparks jsou v Deštném v Orlických horách a Olešnici

v Orlických horách, lyžařské vleky mají navíc v Sedloňově a Novém Hrádku, atraktivní jsou i upravované běžecké trasy.

Oblast nabízí dostatečné zázemí v podobě hotelů, penzionů, ubytování v soukromí, pronajmutí apartmánů a tak dále, přičemž místní služby jsou zaměřeny na **celorodinné pobyty**, kdy jsou návštěvníkům k dispozici značené cyklotrasy a turistické cesty. Jako důležité se jeví **propojení sítě cyklotras a cyklostezek** a jejich budování, neboť cykloturistika patří mezi hojně využívané formy cestovního ruchu a stav některých z nich není pro návštěvníky příliš vyhovující. Významnou rekreační destinací v letních měsících je také vodní nádrž Rozkoš poblíž Nového Města nad Metují. **Krajina je rovněž vhodná pro náročnější pohybové aktivity** (terénní cykloturistika, lyžařské běhy aj.). Z tohoto hlediska má region značný rozvojový potenciál. V regionu je několik naučných stezek, které jsou uvedené v tabulce č. 39. V červenci 2014 byla v Olešnici v Orlických horách dokončena naučná geologická stezka, jejíž příprava trvala od roku 2011, kdy byly při výstavbě zdejšího ski areálu objeveny pozoruhodné žulové útvary.

Tabulka č. 39: Přehled naučných stezek zasahujících do území MAS

Název naučné stezky	Tematické zaměření	Typ	Délka v km
Naučná geologická stezka Feistův kopec	Naučná stezka krásnou procházkou v devíti zastaveních provede nejzajímavějšími místy geomorfologicky ojedinělého typu reliéfu návrší Feistův kopec v Olešnici v Orlických horách.	smíšená	1
NS Bedřichovka	Stezka seznámí návštěvníky s flórou a faunou polokulturních horských luk v nivě Divoké Orlice	smíšená	3
NS Lesů ČR Deštné v Orlických horách	Stezka je zaměřena na charakteristiku místních lesních společenstev a lesnického hospodaření v časové souslednosti a v různých nadmořských výškách.	smíšená	6
NS Okolím Deštného	Stezka vede na hřeben Orlických hor k Masarykově chatě na Šerlichu, dále přes národní přírodní rezervaci Bukačka, do přírodní rezervace Sedloňovský vrch, kolem Sedloňovského Černého kříže a zpět do Deštného v Orlických horách.	smíšená	15
NS Po hřebeni Orlických hor	Stezka návštěvníky seznámí s faunou a flórou typickou pro tuto oblast, s vodohospodářskými poměry, vývojem osídlení, počátky turistiky a ochranou přírodních krás.	smíšená	15
NS Po lehkém opevnění v okolí Olešnice v Orlických horách	Naučná stezka seznámí s historií a parametry objektů lehkého opevnění budovaných v období před druhou světovou válkou.	pěší	6
NS S Kačenkou po stopách sklářů	Trasa zábavně naučné stezky zahrnuje 7 informačních tabulí, které seznamují s historií tavení skla.	smíšená	15,6

Zdroj: Katalog naučných stezek Královéhradeckého kraje

Téměř v každé obci se nacházejí **typické poloroubené nebo polozděné chalupy**. Jsou charakteristické bílou barvou roubení. Zvláštností jsou také **stovky větších či menších pevností**, které zde byly budovány v letech 1936-1938 při tehdejší česko-německé hranici, jako obraná linie Československa před hrozbou útoku ze strany nacistického Německa. Jejich největší koncentrace je právě v oblasti Orlických hor. Turisty vyhledávanými místy jsou také **Opočenský zámek, zámek v Novém Městě nad Metují, muzeum v Dobrušce a Deštném v Orlických horách**. Ovšem s výjimkou všech tří měst a několika samostatných objektů v podhorské části je v

regionu málo historických památek, které zakládají kulturní dědictví a jež by byly atraktivní destinací v cestovním ruchu.

Stavby lidové architektury jsou relativně nejpočetnějšími památkami dob minulých, které se dochovaly až do naší současnosti. Je to dáno nejen tím, že byly oproti jiným typům památek nejčetnější již v době svého vzniku, ale i tím, že dodnes slouží svému účelu, ať již jako objekty pro trvalé bydlení, či chalupy pro rekreaci. Valná většina objektů, které se dochovaly, vděčí za svoji existenci právě chalupářům, kteří se s někdy téměř neuvěřitelným fandovstvím snažili o záchranu a rekonstrukci i těch nejposlednějších detailů architektury i jejích doplňků. Smutnou pravdou je i to, že mnohé stavby lidové architektury, sloužící rekreaci, byly naprosto necitlivě přestavěny na podivné neestetické hybridy, hyzdící jinak nádhernou krajinu.

Mezi zachovalé objekty patří např. stodoly v horských vesnicích, ale i v Hlinném a na několika dalších místech, sroubky v Sudině, na Dobersku či v podhorských vesnicích, Langrův mlýn u Dobrého, Vondřejcův mlýn ve Valských Dolech u Dobrušky či zvoničky v Nedvězi, Kounově a Lhotě u Dobrušky. Lidové roubené stavby se ponejvíce dochovaly například ve Sněžném a v dalších příhraničních obcích, ale také na Dobersku. Mnohé jsou skutečnými perlami lidového stavitelství, které jejich majitelé pečlivě udržují. Mnohé ze staveb lidové architektury zničil pověstný „zub času“, mnohé změny životního stylu, zejména v minulém století, mnohé lidská lhostejnost, ba i svévole. Ty, které zbyly, podávají sice torzovitý, ale přesto barvitý obraz o kráse a hodnotách lidového stavitelského umění i o mistrovství těch, kdo je vytvořili.

Obce Dobrovolného svazku obcí "Region Orlické hory" se rozhodly propagovat cestovní ruch pomocí **Kačenčiny pohádkové říše**, která nabízí v rámci turistické hry o ceny atraktivní „vandrování“ po zajímavostech regionu. Je založena na postavách vládců Orlických hor – Rampušáka a Kačenky. Celý projekt zaznamenal boom v roce 2007 a je stále doplňován dalšími přídatnými produkty. Pro tyto účely byl v září 2010 založen spolek Kačenčina pohádková říše o.s..

Z hlediska cestovního ruchu je tedy v regionu sice množství přírodních a kulturních hodnot, avšak tyto hodnoty – kromě především horských partií, Nového Města nad Metují, zámku v Opočně a muzea v Dobrušce - nejsou plošně, tj. v celém území regionu dostatečně přitažlivé, aby se staly důvodem pro déletrvající (týdenní a delší) pobyt návštěvníků. V regionu je však situace jiná v každé z jeho tří částí:

Horské pásmo je turisticky přitažlivé zejména **pro zimní, zčásti i pro letní a mimosezónní rekreaci**. Hrozbou v zimních měsících je nedostatek sněhu, který je tou nejzákladnější podmínkou pro zimní cestovní ruch a také konkurence blízkých turistických oblastí (zejména Krkonoše a střední a východní část Orlických hor). **Podhorská část má výborné podmínky pro chalupaření** (esteticky hodnotná krajina a zdravé životní prostředí) a je dobrým zázemím pro zimní rekreaci na horách. **Nejnižší položená část** regionu poskytuje **dostatek přírodních hodnot** (např. údolí Pekla), celkově příznivé životní podmínky trvalým obyvatelům (včetně zaměstnanosti a dopravní dostupnosti), ale až na výjimky (tři města) **není přitažlivá turisticky**.

Podíváme-li se na propagaci nabídky služeb cestovního ruchu jako celku, tak zjistíme, že tato propagace je v území značně odlišná. O jednotnou propagaci se v území snaží zejména Dobrovolný svazek obcí „Region Orlické hory“, jinak zde snaha o jednotný přístup chybí. Na velmi dobré úrovni je propagace horských středisek, naopak propagace služeb v mírně zvlněném či podhorském pásmu je spíše průměrná. Aby mohl celý region prosperovat ze svých hodnot a být si vzájemně prospěšný, je žádoucí zajistit jednotnou a kvalitní propagaci nabízených služeb v rámci cestovního ruchu.

2.3.7 Bezpečnost

Bezpečnost v území je zajišťována prostřednictvím obvodních oddělení, která se nacházejí v Dobrušce a Novém Městě nad Metují. Částečně do území zasahuje i obvodní oddělení Náchod. V Opočně je policejní stanice a na pořádek a bezpečnost v území dohlíží městská policie z Dobrušky a Nového Města nad Metují.

Tabulka č. 40: Kriminalita v obvodech obcí s rozšířenou působností zasahujících do území MAS v období květen 2013 - duben 2014

ORP	Trestné činy	Index kriminality	Pořadí dle indexu kriminality
Dobruška	302	144,5	449
Náchod	546	222,8	280
Nové Město nad Metují	216	149,9	434

Zdroj: <http://www.mapakriminality.cz/>

Statistiky kriminality jsou sledovány v rámci obvodů obcí s rozšířenou působností, což je uvedeno i v tabulce č. 40. Z tohoto pohledu je nejproblematičtější ORP Náchod, což je způsobeno takřka pětadvaceti tisícovým městem, přičemž do území MAS POHODA venkova zasahují pouze obce Borová, Česká Čermná a Nový Hrádek. Zbývá dvě ORP již z pohledu indexu kriminality nejsou tak riziková a z celkového počtu 522 míst se ORP Nové Město nad Metují nachází na 434. místě a ORP Dobruška na 449. místě. Nejvyšší index kriminality v České republice je v místě Bartolomějská Praha I., kde dosahuje hodnoty 9 527,4, zatímco nulová hodnota byla zaznamenána v místě Smíchovské nádraží Praha II.

Tabulka č. 41: Zjištěné trestné činy v obvodech ORP zasahujících do území MAS v období květen 2013 - duben 2014

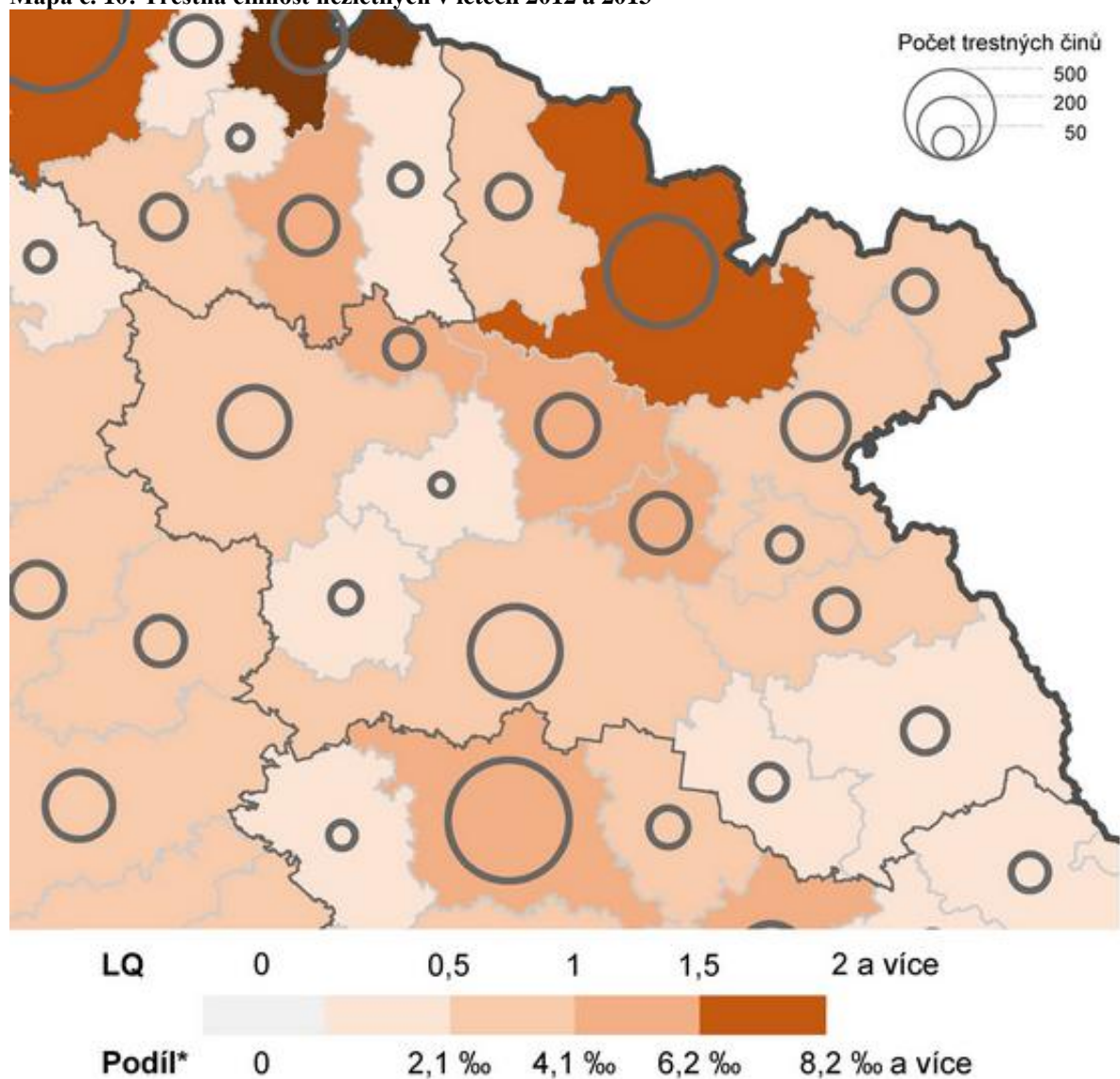
Trestný čin	Dobruška	Náchod	Nové Město nad Metují
Znásilnění	0	1	0
Fyzické útoky	5	17	4
Loupeže	1	4	0
Vloupání do obydlí	11	14	7
Vloupání do chat a chalup	14	9	1
Krádeže automobilů	13	5	8
Krádeže věcí z automobilů	18	23	12
Krádeže jízdních kol	11	28	6
Výroba, držení a distribuce drog	4	13	5
Řízení pod vlivem	10	14	6
Všechny zbývající činy	215	418	167

Zdroj: <http://www.mapakriminality.cz/>

V období květen 2013 až duben 2014 bylo podle tabulky č. 41 nejvíce trestných činů zaznamenáno v ORP Náchod (546), následně v ORP Dobruška (302) a nejméně v ORP Nové Město nad Metují (267). Mezi nejčastější trestné činy patří krádeže věcí z automobilů či jízdních kol, ale i vloupání do obydlí, chat a chalup. Z celorepublikového pohledu bylo nejméně trestných činů zaznamenáno ve Vojkovicích (19), naopak nejvíce v oblasti Jižní Město I Praha IV. (3 596). Objasněnost trestných činů je nejnižší v ORP Náchod (46%), naopak nejvyšší v ORP Dobruška (58%). V Novém Městě nad Metují bylo objasněno 53% případů.

Mapa č. 10 ukazuje **změnu lokalizačního kvocientu trestné činnosti nezletilých** v obcích s rozšířenou působností v Královéhradeckém kraji. Lokalizační kvocient porovnává úroveň koncentrace jevu v územní jednotce oproti relativnímu zastoupení jevu v celém území. Jako zdroj dat byl použit počet klientů sociálního kurátora – pachatelé trestné činnosti (podle ORP) v letech 2012 a 2013 a Databáze věkové struktury obyvatel obcí 2008-2012 (ČSÚ). Podíl představuje podíl nezletilých páchajících trestnou činností (klienti sociálního kurátora), údaje za průměrný rok v období 2012 až 2013. Zatímco v ORP Dobruška dosahuje podle mapy počet trestných činů nezletilých hodnoty do 200, v ORP Nové Město nad Metují pouze do 50 a v ORP Náchod zase do 500. Na celém území se lokalizační kvocient pohybuje v rozmezí 0,5-1 a podíl ve výši 2,1-4,1%.

Mapa č. 10: Trestná činnost nezletilých v letech 2012 a 2013

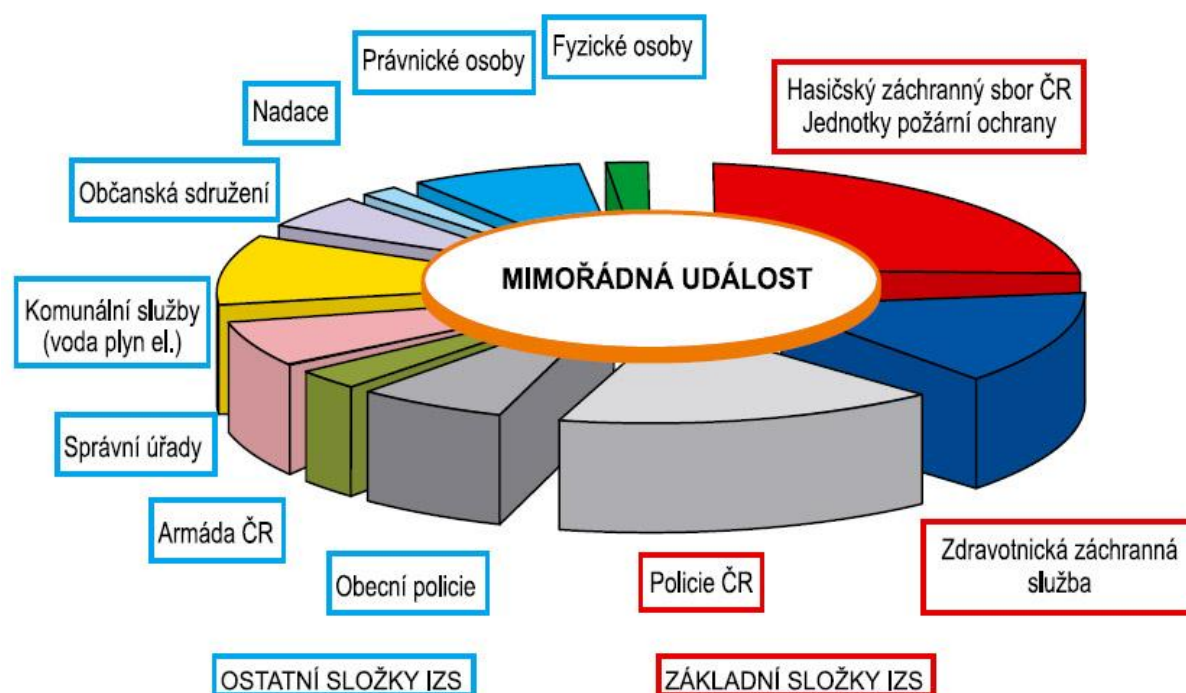
Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit 2014

Do oblasti bezpečnosti jednoznačně patří **integrováný záchranný systém (IZS)**, který vznikl z potřeby každodenní činnosti záchranářů, zejména při složitých haváriích, nehodách a živelních pohromách, kdy je třeba **organizovat společnou činnost** všech, kdo mohou přispět k záchraně osob, zvířat, majetku nebo životního prostředí. Je to systém spolupráce a koordinace složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací.

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR. Do systému mohou být zapojeny i tzv. "ostatní složky IZS", jako jsou např. vyčleněné síly a prostředky Armády ČR, Český červený kříž, obecní policie, hygienické stanice, veterinární správy a podobně. V podstatě záleží na druhu mimořádné situace a způsobu jejího řešení, jaká složka či organizace bude využita.

Hasičský záchranný sbor ČR je hlavním koordinátorem a páteří integrovaného záchranného systému. V praxi to mj. znamená, že pokud zasahuje více složek IZS, na místě většinou velí příslušník Hasičského záchranného sboru ČR, který řídí součinnost složek a koordinuje záchranné a likvidační práce. Operační a informační středisko IZS (je jím operační a informační středisko HZS ČR) povolává a nasazuje potřebné síly a prostředky jednotlivých složek IZS v konkrétních lokalitách. Na strategické úrovni je pak integrováný záchranný systém koordinován krizovými orgány krajů a Ministerstva vnitra.

Obrázek č. 1: Integrovaný záchranný systém

Zdroj: <http://hexxa.websystem.cz/article/2220.integrovaný-zachranný-system-a-jeho-vyznam/>

V následující tabulce č. 42 uvádíme přehled zásahů jednotek hasičského záchranného sboru (HZS) na vybraných územních odborech Královéhradeckého kraje v období od 30.9. 2013 do 30.9. 2014. Do **územní působnosti MAS zasahují územní odbory Rychnov nad Kněžnou a Náchod**. Údaje za územní odbory Jičín a Trutnov uvádíme pro porovnání a lepší přehled o situaci na území Královéhradeckého kraje. V územních odborech spadajících do působnosti MAS jednotky hasičského záchranného sboru ve sledovaném období nejvíce zasahovali v rámci **technické pomoci, silničních dopravních nehod a požárů**. Údaje o počtu zásahů je ale nutné brát orientačně, neboť do územních odborů zasahují i obce, které nespádají do území působnosti místní akční skupiny.

Tabulka č. 42: Přehled zásahů HZS na vybraných územních odborech v období od 30.9. 2013 do 30.9. 2014

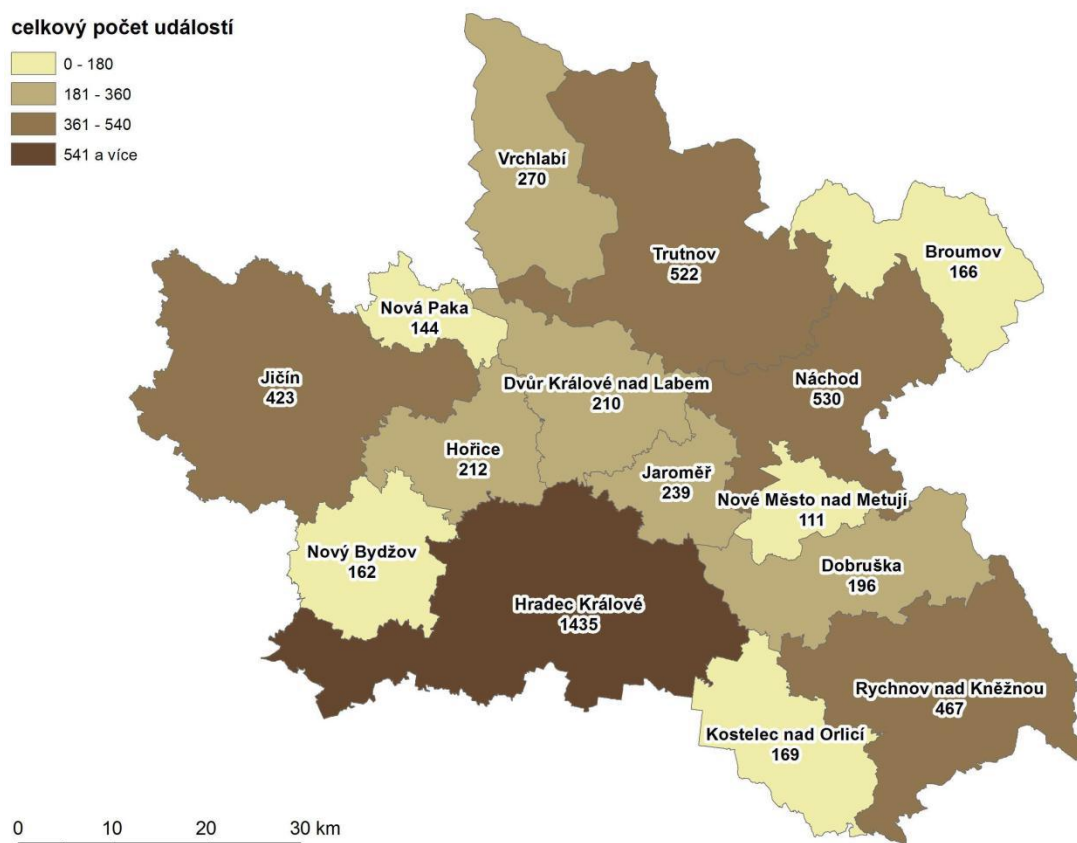
Typ zásahu	KŘ a ÚO HK	ÚO Trutnov	ÚO Jičín	ÚO Rychnov n. Kn.	ÚO Náchod
Požár	54	39	20	28	31
požár bez účasti JPO	1	0	0	0	0
dopravní nehoda silniční	112	59	40	49	59
dopravní nehoda silniční hromadná	0	0	0	0	0
dopravní nehoda železniční (vč. metra)	2	1	0	3	2
dopravní nehoda letecká	0	0	0	0	1
dopravní nehoda ostatní	0	0	0	0	0
převažující povodeň, záplava, déšť	0	0	0	0	0
převažující sníh, námrazy	0	0	0	0	0
převažující větrná smršť	8	3	0	6	3
sesuv půdy	0	0	0	0	0
živelní pohroma ostatní	0	0	0	0	0
únik plynu/aerosolu	0	0	4	0	1
únik kapaliny (mimo ropných produktů)	2	1	0	0	0
únik ropných produktů	13	5	8	2	5
únik pevné látky	0	0	0	0	0
únik látky ostatní (včetně jiné než chemické)	0	0	1	0	0
technická havárie	0	0	0	0	0
technická pomoc	108	75	65	44	76

technologická pomoc	0	2	0	0	1
ostatní pomoc	11	6	4	7	16
radiační havárie a nehoda	0	0	0	0	0
ostatní mimořádné události (epidemie, nákazy a jiné)	0	0	0	0	0
planý poplach	16	11	7	4	5
Celkem zásahů	327	202	149	143	200

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Mapa č. 11 přináší přehled výjezdů jednotek hasičského záchranného sboru v jednotlivých obcích s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje v roce 2013. Do území působnosti MAS zasahují ORP Dobruška, Nové Město nad Metují a Náchod, ovšem i zde je nutné brát v potaz, že výše uvedená území obcí s rozšířenou působností v sobě zahrnují i jiné obce, které nespádají do území MAS POHODA venkova.

Mapa č. 11: Počet výjezdů jednotek HZS v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje v roce 2013

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Jednotkou požární ochrany (dále jen „jednotka PO“) se rozumí **organizovaný systém** tvořený odborně vyškolenými osobami (hasiči), požární technikou (automobily) a věcnými prostředky požární ochrany (výbava automobilů, agregáty, apod.). Základním **posláním** jednotek PO je **chránit životy a zdraví obyvatel a majetek** před požáry a **poskytovat účinnou pomoc** při mimořádných událostech, které ohrožují život a zdraví obyvatel, majetek nebo životní prostředí a které vyžadují provedení záchranných, resp. likvidačních prací.

Principem systému jednotek PO je, aby:

- ochrana majetku občana, právnické nebo podnikající fyzické osoby před požáry, resp. jinými mimořádnými událostmi, nebyla v minimální úrovni limitována jen možnostmi obce, ve které bydlí nebo mají majetek,
- obec v případě žádosti o pomoc při záchraně životů a majetku nebyla limitována vlastní momentální solventností nebo dobrovolnou ochotou toho, kdo může pomoc poskytnout.

Při **tvorbě systému** jednotek PO se vychází ze dvou základních hledisek:

- organizace systému jednotek PO (druhy jednotek PO, jejich vzájemné vazby, dislokace, vybavení),

- zásahové činnosti jednotek PO.

Obě hlediska se navzájem podmiňují. Pokud by organizace jednotek PO nezohledňovala míru rizik vzniku požárů a jiných mimořádných událostí v kontextu se zásahovou činností jednotek PO, nemohly by tyto jednotky provést účinný zásah.

Základní princip organizace systému jednotek PO spočívá v tom, že každému katastrálnímu území obce je, dle stupně jeho nebezpečí, předurčeno **odpovídající zajištění jednotkami PO**, které garantuje:

- dobu dojezdu jednotek PO, danou operační hodnotou jednotek PO dle jejich druhu,
- množství sil a prostředků jednotek PO (počet jednotek PO a jejich vybavení, počet hasičů), které se do určeného časového okamžiku dostaví na místo zásahu.

Pro účely plošného pokrytí se jednotky požární ochrany dělí na jednotky:

a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele:

- *JPO I* (jednotka hasičského záchranného sboru s územní působností zpravidla do 20 minut jízdy z místa dislokace, výjezd jednotky do 2 minut od vyhlášení poplachu jednotce),
- *JPO II* (jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, výjezd jednotky do 5 minut od vyhlášení poplachu jednotce),
- *JPO III* (jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace, výjezd jednotky do 10 minut od vyhlášení poplachu jednotce).

b) s místní působností zasahující na území svého zřizovatele:

- *JPO IV* (jednotka hasičského záchranného sboru podniku, výjezd jednotky do 2 minut od vyhlášení poplachu jednotce)
- *JPO V* (jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s členy, kteří vykonávají službu v jednotce požární ochrany dobrovolně, výjezd jednotky do 10 minut od vyhlášení poplachu jednotce)
- *JPO VI* (jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, výjezd jednotky do 10 minut od vyhlášení poplachu jednotce)

V dohodě se zřizovatelem mohou být tyto jednotky využívány k zásahům i mimo svůj územní obvod.

V rámci územní působnosti MAS se nachází hned několik jednotek PO s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele:

- *JPO I* (Dobruška)
- *JPO II* (Deštné v Orlických horách, Nové Město nad Metují, Opočno)
- *JPO III* (Bohdašín, České Meziříčí, Dobré, Dobruška, Nový Hrádek, Olešnice v Orlických horách, Trnov).

JPO II Nové Město nad Metují je navíc zařazena do systému pro dopravní nehody.

V rámci dokumentu Zajištění odolnosti a vybavenosti základních složek integrovaného záchranného systému – Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR (včetně JSDH) v území, s důrazem na přizpůsobení se změnám klimatu a novým rizikům v období 2014 – 2020 ve vazbě na SC 1.3 IROP Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof byly **identifikovány mimořádné události z důvodu:**

- klimatických změn jako jsou zejména sucho, silné sněhové přívaly, silné námrazy, větrné orkány a smrště,
- činnosti člověka (antropogenní mimořádné události), zejména havárie spojené s úniky nebezpečných látek do životního prostředí.

Na základě toho byl **zveřejněn Seznam obcí s rozšířenou působností (ORP)**, jejichž správní území je dotčené zvýšenými riziky z mimořádných událostí, způsobených změnou klimatu a haváriemi nebezpečných látek. Pro území MAS byly identifikovány následující jevy:

- *sucho* (ORP Dobruška, ORP Náchod),
- *sněhové srážky a masivní námrazy* (ORP Dobruška, ORP Náchod).

Pro ORP Nové Město nad Metují nebyly v rámci tohoto dokumentu identifikovány žádné mimořádné události, kterým by musel správní obvod čelit.

2.4 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání

Tato část analýzy současného stavu se věnuje ekonomice, pracovní síle, zaměstnanosti a podpoře regionálního značení výrobků.

2.4.1 Ekonomika

Místní akční skupina POHODA venkova, z.s. se nachází v Královéhradeckém kraji, který bývá označován jako **průmyslově zemědělský region s velkým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu**. Zemědělská výroba byla na konci 20. století utlumena, téměř všechna orná půda v podhorských částech regionu byla převedena na louky a pastviny, které jsou pravidelně koseny. Důvodem byla zmenšující se rentabilita zemědělství v ČR. Proto je u zemědělských podnikatelů často využívána diverzifikace nezemědělských činností.

V regionu také **upadá tradiční textilní odvětví**, neboť není schopno konkurovat levným dovozům z Číny a jižní Asie. Týká se to například výroby textilu v Novém Městě nad Metují a Dobrušce. Naopak **došlo k rozvoji malého a středního podnikání ve strojírenském a zpracovatelském průmyslu**, a také služeb, které jsou často spojeny se vzrůstajícím cestovním ruchem (zejména lyžařské areály v horských oblastech území).

Významným zaměstnavatelem za hranicemi regionu je pobočný závod ŠKODA AUTO, a. s. v Kvasinách, kam dojíždí značný počet obyvatel z regionu. V této spádové oblasti působí rovněž mnoho subdodavatelů tohoto závodu, jejichž existence významnou měrou přispívá k tomu, že míra nezaměstnanosti na území MAS se pohybuje pod celorepublikovým průměrem.

Právě do nedalekých Kvasin je plánována významná soukromá investice, neboť zde by ŠKODA AUTO, a.s. měla rozšířit výrobu o velký terénní vůz typu SUV, což by mohlo s sebou přinést až 1 500 nových pracovních míst. I přesto je ale již nyní nezaměstnanost v území pod republikovým průměrem. Hodnota HDP na krajské úrovni představuje průměrnou republikovou hodnotu, proto nepředpokládáme, že by obce v území působnosti místní akční skupiny měly mít do budoucna problémy s předfinancováním projektů.

Údaje o HDP regionu neexistují. V roce 2012 byl dle Českého statistického úřadu HDP v Královéhradeckém kraji 313 525 Kč na obyvatele, přičemž průměr celé republiky byl 365 955 Kč. Královéhradecký kraj se tak mezi ostatními kraji ČR umístil na 7. místě.

Tabulka č. 43: Přehled aktivních ekonomických subjektů podle odvětví (CZ-NACE) v roce 2014

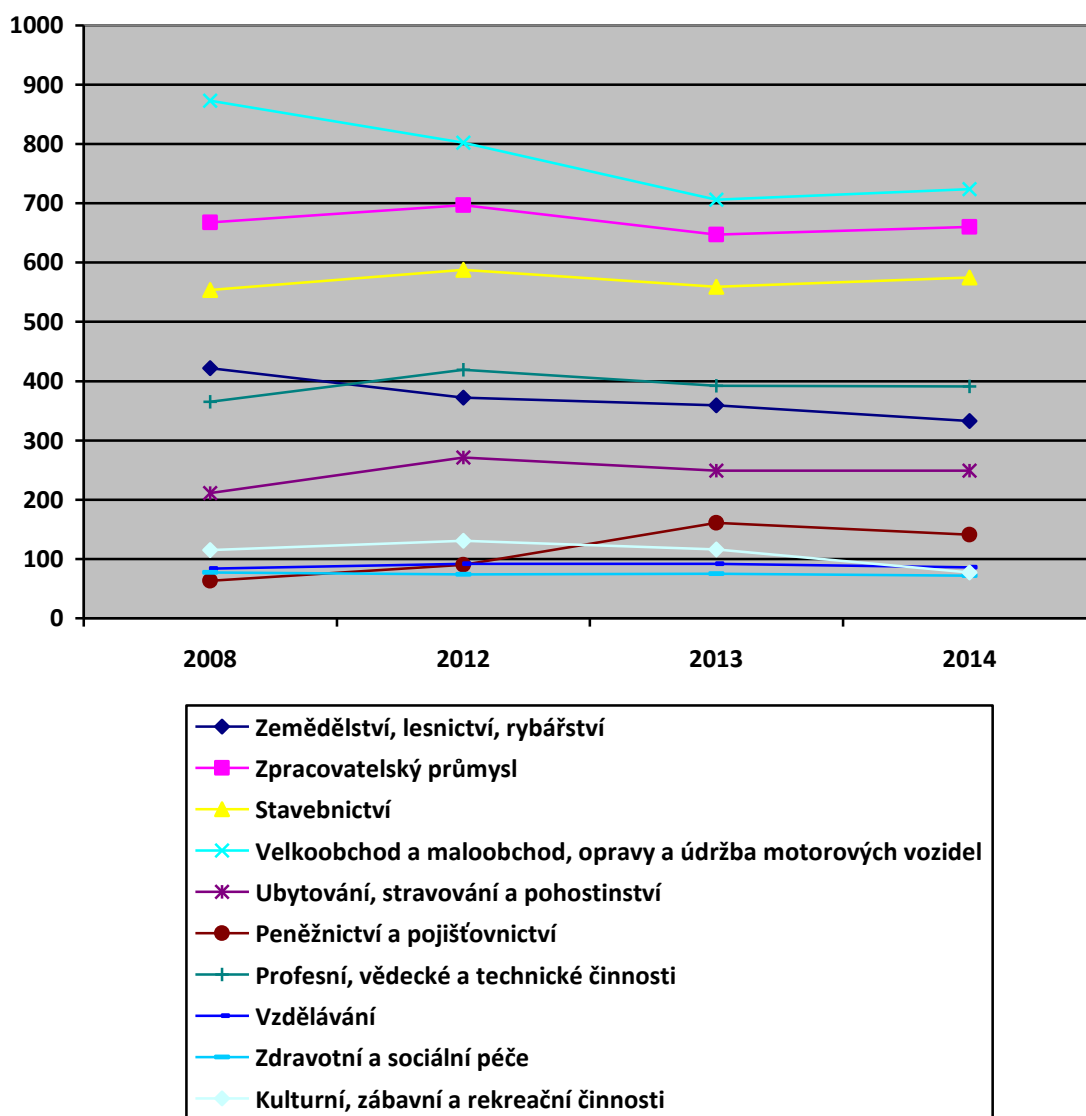
Odvětví (CZ-NACE)	Počet aktivních subjektů
A Zemědělství, lesnictví, rybářství	333
B Těžba a dobývání	0
C Zpracovatelský průmysl	660
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	134
E Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	10
B-E Těžba a průmysl celkem	804
F Stavebnictví	575
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	724
H Doprava a skladování	93
I Ubytování, stravování a pohostinství	249
J Informační a komunikační činnosti	60
K Peněžnictví a pojišťovnictví	141
L Činnosti v oblasti nemovitostí	90
M Profesní, vědecké a technické činnosti	391
N Administrativní a podpůrné činnosti	40
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	56
P Vzdělávání	86
Q Zdravotní a sociální péče	72
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	77
S Ostatní činnosti	301
T Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	0
U Činnosti exterritoriálních organizací a orgánů	0
Nezařazeno	104
<i>Počet podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou celkem</i>	<i>4 196</i>

Zdroj: Český statistický úřad

Jak ukazuje tabulka č. 43, v regionu je celkem 4 196 registrovaných aktivních ekonomických subjektů. Vzhledem k hospodářské činnosti **převažují subjekty působící ve službách, pohostinství, stavebnictví, obchodě nebo zemědělství.**

Podle údajů z Českého statistického úřadu uvedených v grafu č. 32 počet **ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou** na území MAS v roce 2012 oproti roku 2008 stoupl o 320, zatímco v roce 2013 oproti údajům z roku 2012 počet subjektů poklesl o 152. Tento pokles pokračoval i v roce 2014, ve kterém počet těchto subjektů oproti údajům z roku 2013 klesl taktéž o 152. Nejvíce subjektů působí v oblasti **Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel**, byť počet těchto subjektů v území klesal. Ovšem v posledním sledovaném roce došlo k nárůstu subjektů podnikajících v této oblasti o 18. **Druhou a třetí** nejvýše zastoupenou skupinou aktivních subjektů jsou subjekty působící ve **Zpracovatelském průmyslu a Stavebnictví**, přičemž **obě tyto odvětví mají** v rámci sledovaného období **obdobný trend vývoje**. Mezi **nejméně zastoupená odvětví** v území patří **Zdravotní a sociální péče a Vzdělávání**. Významný pokles zaznamenaly **Kulturní, zábavní a rekreační činnosti**, neboť oproti roku 2012 poklesl počet aktivních subjektů věnujících se této oblasti o 54, přičemž meziroční pokles v porovnání let 2013 a 2014 činil 39.

Graf č. 32: Vývoj počtu podnikatelských subjektů dle zaměření v letech 2008-2014

Zdroj: Český statistický úřad

Mezi právní formou hospodářské činnosti podle tabulky č. 44 jednoznačně **převládají podnikatelé** (fyzické osoby), což svědčí o aktivní podnikatelské činnosti obyvatel území.

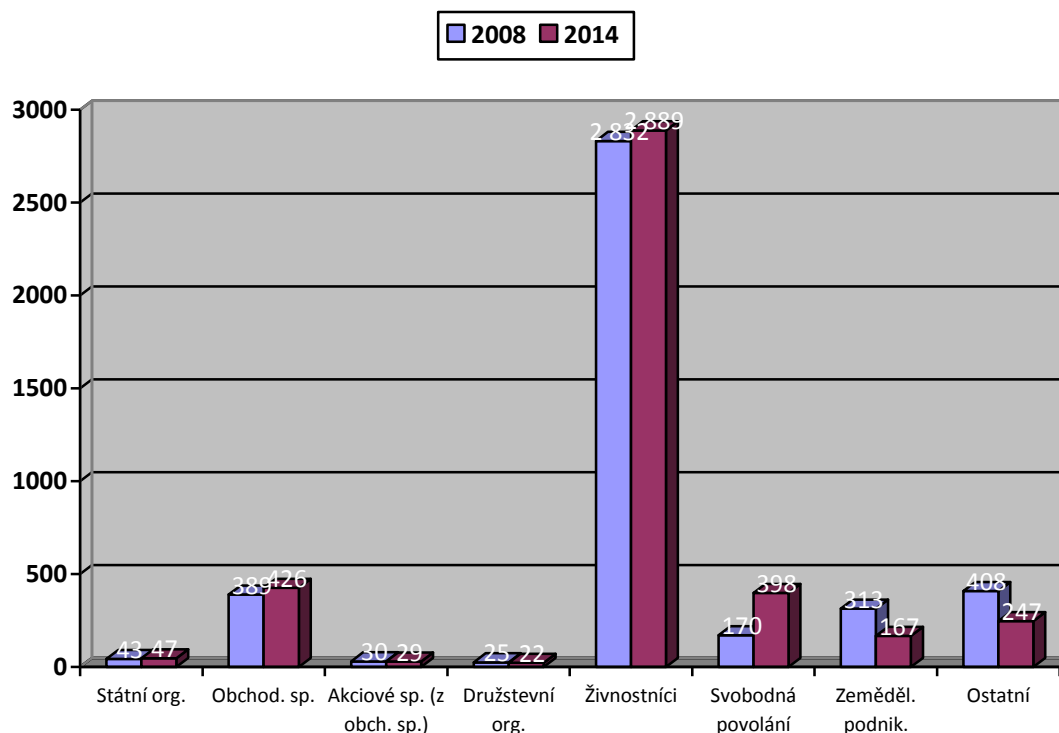
Tabulka č. 44: Přehled aktivních ekonomických subjektů podle vybraných právních forem v roce 2014

Právní forma	Počet aktivních subjektů
Státní organizace	47
Obchodní společnosti	426
Akciové společnosti (z Obchodních společností celkem)	29
Družstevní organizace	22
Živnostníci	2 889
Svobodná povolání	398
Zemědělství podnikatelé	167
Ostatní	247
<i>Počet právních forem celkem</i>	<i>4 196</i>

Zdroj: Český statistický úřad

Z dat poskytnutých Českým statistickým úřadem je možné zjistit, jak se vyvíjel počet právních forem podnikatelských subjektů na území MAS v porovnání let 2008 a 2014, což je uvedeno v grafu č. 33. Podle těchto údajů **došlo** v území **k poklesu** počtu **akciových společností** (z obchodních společností), **družstevních organizací** a zejména **zemědělských podnikatelů** a **ostatních právních forem**. Naopak počet **státních organizací**, **obchodních společností**, **živnostníků** a **svobodných povolání** **vzrostl**, přičemž nejvíce došlo k nárůstu počtu svobodných povolání.

Graf č. 33: Vývoj počtu právních forem v letech 2008-2014

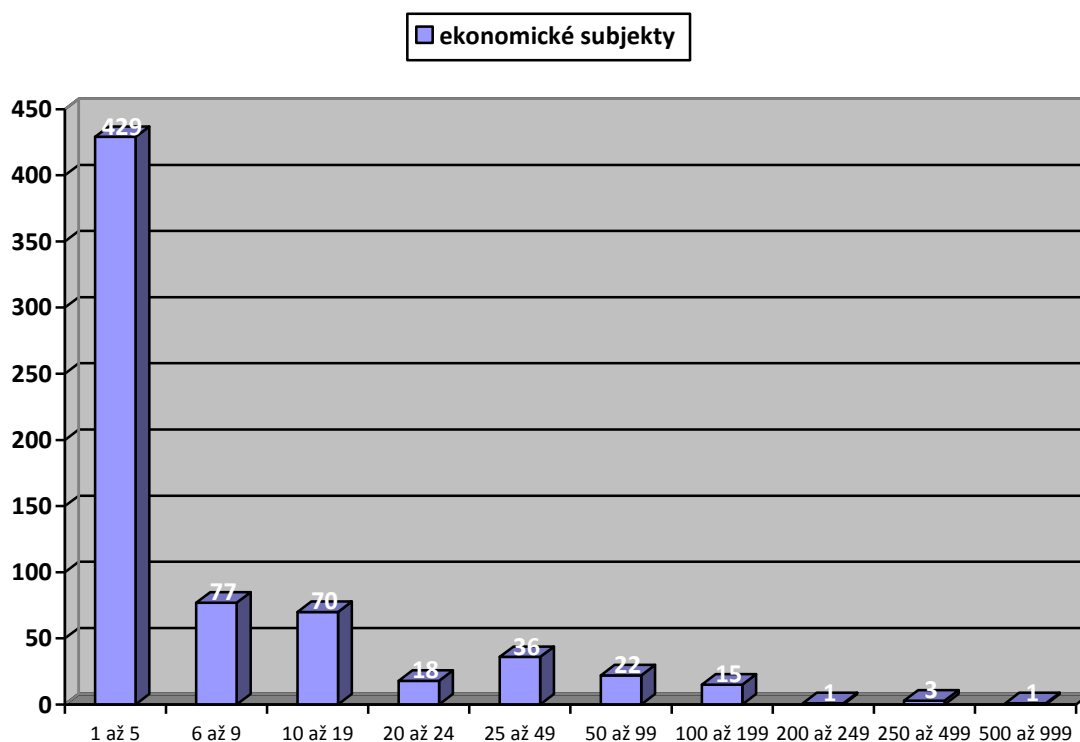

Zdroj: Český statistický úřad

Nejvýznamnější a největší **zaměstnavatelé** regionu jsou **koncentrováni do všech tří měst** a Českého Meziříčí. V Dobrušce to jsou KBA-Grafitec s.r.o., PROMA CZ s.r.o., JECH CZ s.r.o., STUHA a.s. či KAND s.r.o.. V Českém Meziříčí je největším zaměstnavatelem cukrovar Tereos TDD, a.s., v Opočně nalezneme firmy BOHEMILK, a.s. a DUO CZ, s.r.o.. V Novém Městě nad Metují se nachází řada významných firem jako KAMAT spol. s r.o., NOVÝ ELTON a.s., stavební firma Atelier ZILVAR s.r.o. či Tiskárna V&H Print Hlávko s.r.o.. V Dobřem působí stavební firma KERSON spol. s r.o., která je významným zaměstnavatelem pro širší okolí. V Podbězích má na zámku Skalka své sídlo firma PROTECO nářadí s.r.o., která nabízí stále více pracovních příležitostí. Mezi další významné zaměstnavatele regionu patří firmy GESTRA, s.r.o. v Sedloňově a KADEN, s.r.o. v Ohnišově či KOVAP Náchod, s.r.o. na Novém Hrádku. Mezi největší zemědělské subjekty patří LABRIS, s.r.o. v Dobřem, Zemědělské družstvo Zlatý potok v Bačetíně, Podorlické zemědělské družstvo v Ohnišově a ZEAS Podorlicko a.s. v Trnově. Za zmínku stojí také firma PZP KOMPLET a.s. ze Semechnic, která se zabývá vývojem a výrobou tepelných čerpadel pro vytápění a ohřev vody, větracích jednotek,

elektrokotlů, chladičů kapalin, odvlhčovačů vzduchu, technologických rozvaděčů a vakuových zařízení. Dle výčtu největších zaměstnavatelů z území je patrné, že v podhorském a mírně zvlněném pásmu je uspokojivá nabídka zaměstnání.

Graf č. 34: Počet ekon. subjektů se zjištěnou aktivitou dle počtu zaměstnanců v roce 2013

Zdroj: Český statistický úřad

Podle dostupných údajů Českého statistického úřadu uvedených v grafu č. 34 byl v roce 2013 na území MAS **nejvyšší počet organizací** se zjištěnou aktivitou, které měly **1 až 5 zaměstnanců**. Organizaci s počtem zaměstnanců 200 až 249 najdeme v Opočně (BOHEMILK, a.s.), organizaci s počtem zaměstnanců 500-999 zase v Novém Městě nad Metují (Ammann Czech Republic a.s.). V Dobrušce (KBA-Grafitec s.r.o.) a ve dvou případech v Novém Městě nad Metují (HRONOVSKÝ s.r.o., VERNER POTRAVINY s.r.o.) najdeme podniky s 250 až 499 zaměstnanci. Kromě toho je v regionu evidováno **2 778 organizací bez zaměstnanců** a **899 organizací bez uvedeného počtu zaměstnanců**.

Důležitá je rovněž **podpora tradičních řemesel**, která napomáhají utvářet pohled na historii regionu. Mezi místní tradiční řemesla patří keramika točená na kruhu, krejčovství a výroba krojů a krojových doplňků, košíkářství, tkaní, řezbářství, předení a práce s vlnou, drátování, hrnčířství či kovolitectví.

Obyvatelé **z menších obcí** buď **dojíždějí za prací**, nebo se **věnují zemědělství či drobnému podnikání**. **Nejvíce** lidí nucených dojíždět za prací je z **horské části**, kde není tolik pracovních příležitostí a kde převažují **sezónní práce** a to zejména v zimním období díky vhodným lyžařským podmínkám. Problémem je, pokud je zima mírná a sněhu je nedostatek, neboť v tom případě dochází ke zvyšování nákladů na provoz prostřednictvím umělého zasněžování a tím pádem i ke snižování zisku.

Mezi hlavní problémy drobných řemeslníků, ale i malých podniků patří **nedostatek kapitálu**, neboť tyto podnikatelské subjekty mají málo svého vlastního kapitálu a těžko získávají cizí kapitál formou půjček, neboť se převážně jedná o menší půjčky, což pro banky znamená i menší obchody. Navíc bankéřům, kteří rádi půjčují perspektivním odvětvím, chybí o jednotlivých řemeslných oborech informace. Nízké je také zapojení malých řemeslnických podniků do ekonomických aliancí, ať již na straně dodávek, či odbytu, což poté ztěžuje prosazování jejich zájmů. Řada malých firem rovněž nemá potřebné marketingové znalosti a manažerské techniky. Pomocí by mělo být celoživotní vzdělávání, sledování trendů v oboru. Se silnou konkurencí velkých podniků musí malí soutěžit hlavně službou.

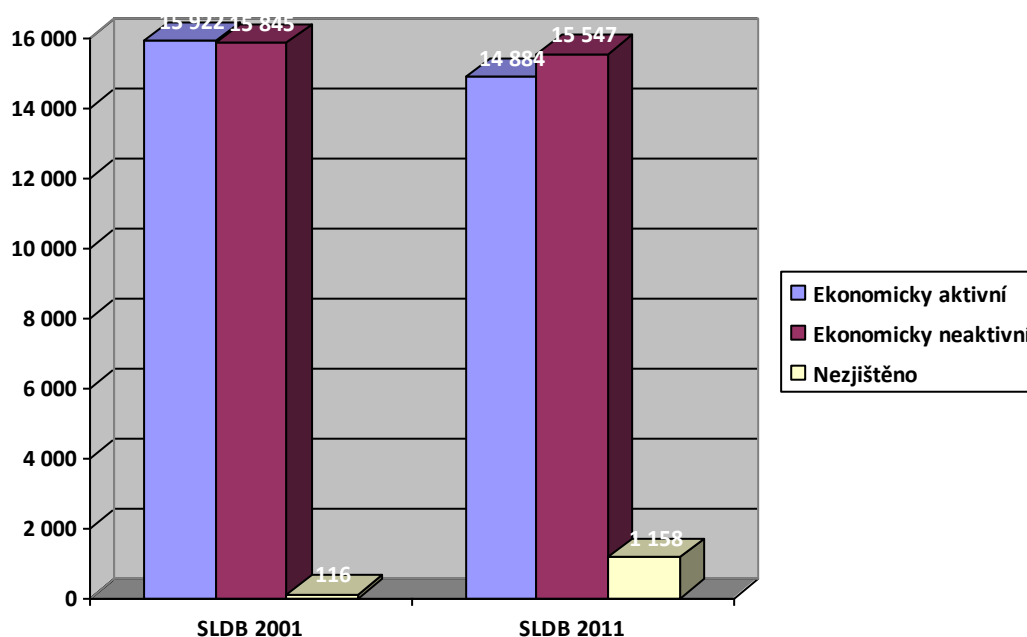
S ohledem na vývoj ekonomiky je velkým nebezpečím možný malý zájem investorů z jiných regionů a zahraničí, neboť mezi regiony roste konkurence o externí investice. Bez těchto investorů by mohlo dojít k úpadku některých podnikatelských subjektů, čímž by došlo k nárůstu nezaměstnanosti.

Většina drobných živnostníků či malých firem **nemá dostatečné zázemí pro svoji podnikatelskou činnost a jejich technologické a strojní vybavení je mnohdy zastaralé a nevyhovující**. Svědčí o tom např. počet přijatých žádostí v rámci osy IV Leader Programu rozvoje venkova ČR 2007-2013, které administrovala MAS POHODA venkova. Na podporu nezemědělského podnikání bylo přijato celkem 29 žádostí, z toho jich 8 bylo zaměřeno na podporu podnikání v cestovním ruchu, podpořeno jich bylo celkem 20. Většina projektů byla zaměřena na pořízení strojního či technologického vybavení jako vybavení pro truhláře, obráběče, stavební firmy či autodílny a počet předložených žádostí každým rokem rostl. Kromě toho MAS evidovala zájem i z řad jiných podnikatelských subjektů a některým dokonce pomáhala zpracovávat žádost podávanou přímo do Programu rozvoje venkova. Je tedy žádoucí, aby podpora na modernizaci podniků zůstala i nadále jednou z oblastí podpory, což potvrdili i návštěvníci při komunitních projednáváních.

2.4.2 Pracovní síla

Při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 bylo na území MAS sečteno 14 884 ekonomicky aktivních¹ obyvatel, což představuje 47,1% veškerého obyvatelstva regionu. Tato hodnota je **nižší než průměr ČR (48,97%) i Královéhradeckého kraje (49,39%)**. Ekonomicky neaktivní² část obyvatelstva čítala 15 547 osob, což představuje 49,2% veškerého obyvatelstva území MAS, přičemž průměr ČR je 51,03% a průměr Královéhradeckého kraje je 50,61%. U 3,7% obyvatel regionu MAS nebyla ekonomická aktivita zjištěna, jak uvádí v absolutním vyjádření graf č. 35.

Graf č. 35: Ekonomicky aktivní a neaktivní populace v letech 2001 a 2011

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, 2011 (ČSÚ)

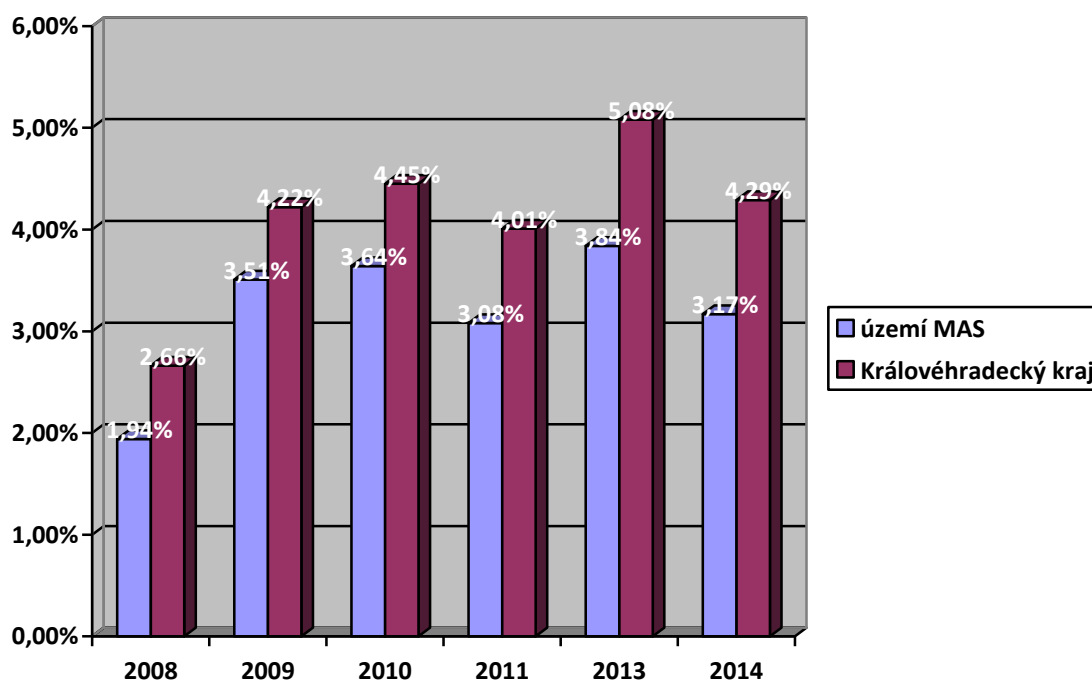
Na grafu č. 36 je možné sledovat trendy vývoje počtu uchazečů o zaměstnání k počtu obyvatel na území MAS POHODA venkova a Královéhradeckého kraje v letech 2008-2014 (s výjimkou roku 2012). **V letech 2008-2010 počet uchazečů o zaměstnání v území MAS i na území Královéhradeckého kraje rostl, zatímco v roce 2011 oproti údajům z předchozího roku klesal. V roce 2013 je opět možné sledovat nárůst počtu uchazečů o**

¹ Mezi ekonomicky aktivní osoby jsou zahrnuty všechny osoby, které uvedly na Sčítacím listu osob, že patří mezi zaměstnané osoby, zaměstnavatele, samostatně činné, pracující důchodce, pracující studenty a učně, ženy na mateřské dovolené, osoby v základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, ve vazbě a výkonu trestu nebo osoby nezaměstnané.

² Ekonomicky neaktivní osoby jsou nepracující důchodci, ostatní nepracující osoby s vlastním zdrojem obživy, žáci, studenti a učni, osoby v domácnosti, děti předškolního věku a ostatní závislé osoby.

zaměstnání oproti údajům uvedeným v roce 2011, přičemž v roce 2014 je oproti předchozímu roku možné sledovat pokles. Z grafu je patrné, že trend vývoje počtu uchazečů o zaměstnání k počtu obyvatel na území místní akční skupiny koresponduje s vývojem Královéhradeckého kraje.

Graf č. 36: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání k počtu obyvatel v letech 2008-2014

Zdroj: Český statistický úřad

2.4.3 Zaměstnanost

Přehled o vývoji nezaměstnanosti na území působnosti MAS POHODA venkova přináší tabulka č. 45, ve které jsou pro porovnání uvedena Úřadem práce poskytnutá data z ledna 2007 a prosince 2011. Od 1.1. 2005 do 31.12. 2011 se podle oficiální metodiky **míra nezaměstnanosti** v obcích, mikroregionech, ORP a POU počítala na základě **ekonomicky aktivního obyvatelstva**.

Mezi **dosažitelné uchazeče** řadíme ty uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

V lednu roku 2007 byla v regionu velmi nízká nezaměstnanost, průměrně 4,68 %. Ve **třech obcích** (Bohdašín, Dobřany, Janov) míra nezaměstnanosti dokonce dosahovala **nulové hodnoty**. Nejvyšší nezaměstnanost na území MAS byla v obci Libchyně (18,5%), Kounově (11,3%) a Deštném v Orlických horách (9,5%). Pro porovnání míra nezaměstnanosti v tomto období v okrese Rychnov nad Kněžnou činila 4,6%, v okrese Náchod 6,2%, na území Královéhradeckého kraje 6,5% a celorepubliková míra nezaměstnanosti byla 7,9%. Nejnižší míra nezaměstnanosti (4,07%) byla v mírně zvlněném pásmu, naopak nejvyšší v pásmu podhorském. I zde ale byla **míra nezaměstnanosti pod krajským i celorepublikovým průměrem**.

V prosinci 2011, kdy byla naposledy počítána míra nezaměstnanosti v obcích na základě ekonomicky aktivního obyvatelstva, míra nezaměstnanosti v regionu činila 6,62%, zatímco v okrese Rychnov nad Kněžnou 5,5%, v okrese Náchod 7,3%, v Královéhradeckém kraji 7,5% a v celé České republice 8,6%. I v tomto období **byla míra nezaměstnanosti pod krajským i republikovým průměrem**. V mírně zvlněném a horském pásmu míra nezaměstnanosti dosáhla takřka stejné hodnoty, nejvyšší hodnota byla dosažena opět v pásmu podhorském. Žádná z obcí nezaznamenala nulovou hodnotu míry nezaměstnanosti, což bylo stejně jako nárůst míry nezaměstnanosti v období od ledna 2007 do prosince 2011 způsobeno nástupem ekonomické krize.

Tabulka č. 45: Statistiky nezaměstnanosti v jednotlivých obcích v letech 2007 a 2011

Obec	oblast	dosažitelní uchazeči celkem		ekonomicky aktivní obyvatelé	volná místa		míra nezaměstnanosti (%)	
		leden 2007	prosinec 2011	leden 2007 prosinec 2011	leden 2007	prosinec 2011	leden 2007	prosinec 2011
Bačetín	P	10	14	193	1	0	5,2	7,3
Bohdašín	P	0	4	96	0	0	0,0	4,2
Borová	H	4	7	87	0	0	4,6	8,0
Bystré	P	7	10	105	10	0	6,7	9,5
Česká Čermná	H	14	17	236	0	0	5,9	7,2
České Meziříčí	MZ	53	79	773	16	5	6,9	10,2
Deštné v O.h.	H	29	20	306	0	0	9,5	6,5
Dobré	P	10	24	374	7	0	2,7	6,4
Dobruška	MZ	167	198	3 782	54	9	4,4	5,2
Dobřany	H	0	2	52	0	0	0,0	3,8
Chlístov	MZ	2	6	42	1	0	4,8	14,3
Janov	P	0	3	40	0	0	0,0	7,5
Jestřebí	P	6	2	84	3	0	7,1	2,4
Kounov	P	11	7	97	0	0	11,3	7,2
Králova Lhota	MZ	4	4	95	0	0	4,2	4,2
Libchyně	P	5	2	27	0	0	18,5	7,4
Mezilesí	P	2	8	86	0	0	2,3	9,3
Mokré	MZ	3	3	78	0	0	3,8	3,8
Nové Město n/ M.	MZ	239	278	5 141	119	26	4,6	5,4
Nový Hrádek	H	4	19	343	2	1	1,2	5,5
Ohnišov	P	9	15	243	1	0	3,7	6,2
Olešnice v O.h.	H	18	22	247	0	1	7,3	8,9
Opočno	MZ	59	85	1 481	13	3	4,0	5,7
Podbřezí	MZ	8	15	216	3	0	3,7	6,9
Pohoří	MZ	12	27	268	1	0	4,5	10,1
Přepychy	MZ	11	7	273	0	0	4,0	2,6
Přibyslav	P	4	7	85	0	0	4,7	8,2
Rohenice	MZ	4	3	98	0	0	4,1	3,1
Sedloňov	H	5	8	147	6	2	3,4	5,4
Semechnice	MZ	8	7	163	1	1	4,9	4,3
Sendraž	P	1	3	46	0	0	2,2	6,5
Slavoňov	P	9	7	115	2	0	7,8	6,1
Sněžné	H	2	5	72	0	0	2,8	6,9
Trnov	MZ	7	21	302	1	0	2,3	7,0
Val	MZ	1	11	129	0	0	0,8	8,5
celkem MAS Pv		728	950	15 922	241	48	4,68	6,62
celkem H		76	100	1 490	8	4	4,34	6,53
celkem P		74	106	1 591	24	0	5,55	6,78
celkem MZ		578	744	12 841	209	44	4,07	6,52
Víceúzemní statistiky pro porovnání údajů								
okres Rychnov n. Kněžnou		1 884	2279	X	630	90	4,6	5,5
okres Náchod		3 698	4153	X	886	230	6,2	7,3
Královéhradecký kraj		18 759	21462	X	4721	1624	6,5	7,5
Česká republika		434 939	491958	X	95717	35806	7,9	8,6

Zdroj: Úřad práce ČR

V rámci sledovaného období **v 8 obcích** (Deštné v Orlických horách, Jestřebí, Kounov, Libchyně, Přepychy, Rohenice, Semechnice, Slavoňov) došlo oproti celkovému nepříznivému vývoji **k poklesu míry**

nezaměstnanosti, v Mokrém a Králově Lhotě zůstala na stejné hodnotě. Ve všech zbývajících obcích byl zaznamenán nárůst míry nezaměstnanosti, který byl v některých obcích značný (Chlístov, Janov, Mezilesí, Pohoří, Trnov, Val). Ze sociálně ekonomického hlediska se jedná převážně o takzvanou „zdravou nezaměstnanost“, která představuje procento ekonomicky aktivních obyvatel, kteří v danou dobu mění zaměstnání, a ovšem v nevyhnutelné míře i o nezaměstnanost osob, které se rozhodly nepracovat, ale jsou v evidenci Úřadu práce.

Ministerstvo práce a sociálních věcí počínaje lednem 2013 přešlo na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v České republice s názvem **Podíl nezaměstnaných osob**, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti. Pro potřeby statistik z územního hlediska se vychází z počtu obyvatel v členění podle jednotlivých obcí, který se aktualizuje 1x ročně. Počet obyvatel na vyšších úrovních je součtem počtu obyvatel v obcích.

Mezi **dosažitelné uchazeče 15-64** řadíme ty uchazeče o zaměstnání ve věku 15-64, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidované nezaměstnané, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

Podíváme-li se na tabulku č. 46, tak zjistíme, že ukazatel podílu nezaměstnaných uchazečů má obdobné trendy jako míra nezaměstnanosti. Podíl nezaměstnaných osob v regionu v prosinci 2014 činil 4,7%, zatímco v okrese Náchod byl tento podíl 6%, v okrese Rychnov nad Kněžnou 4,6%, v Královéhradeckém kraji 6,4% a v celé České republice 7,5%. I zde tedy platí, že **podíl nezaměstnaných osob je pod krajským i celorepublikovým průměrem**. Nejmenší podíl nezaměstnaných uchazečů byl v horském pásmu, který v prosinci 2014 činil 4,3% a bylo zde 10 volných míst. Největší podíl nezaměstnaných osob byl v pásmu podhorském, kde dosáhl hodnoty 5,1% a kde bylo 5 volných míst. V mírně zvlněném pásmu bylo 93 volných míst a podíl nezaměstnaných uchazečů zde činil 4,6%. Absolutně nejvyšší podíl nezaměstnaných osob byl zaznamenán v obcích Sedloňov (10,8%) a Sendraž (10,4%), naopak nejmenší v obcích Borová (2%), Dobřany a Rohenice (obě 2,4%).

Tabulka č. 46: Statistiky podílu nezaměstnaných v území MAS v prosinci 2014

obec	oblast	dosažitelní uchazeči 15-64	obyvatelstvo 15-64	podíl nezaměstnaných uchazečů (%)	volná místa
Bačetín	P	11	274	4	0
Bohdašín	P	3	122	2,5	2
Borová	H	3	152	2,0	0
Bystré	P	7	166	4,2	0
Česká Čermná	H	12	371	3,2	3
České Meziříčí	MZ	81	1 230	6,6	0
Deštné v O.h.	H	13	373	3,5	4
Dobré	P	33	564	5,9	3
Dobruška	MZ	200	4 618	4,3	46
Dobřany	H	2	82	2,4	0
Chlístov	MZ	3	64	4,7	0
Janov	P	2	55	3,6	0
Jestřebí	P	9	118	7,6	0
Kounov	P	10	164	6,1	0
Králova Lhota	MZ	7	137	5,1	0
Libchyně	P	2	44	4,5	0
Mezilesí	P	4	147	2,7	0
Mokré	MZ	5	104	4,8	0
Nové Město n/ M.	MZ	260	6 344	4,1	31
Nový Hrádek	H	20	529	3,8	2
Ohnišov	P	17	321	5,3	0
Olešnice v O.h.	H	15	314	4,8	1
Opočno	MZ	115	2 018	5,7	11

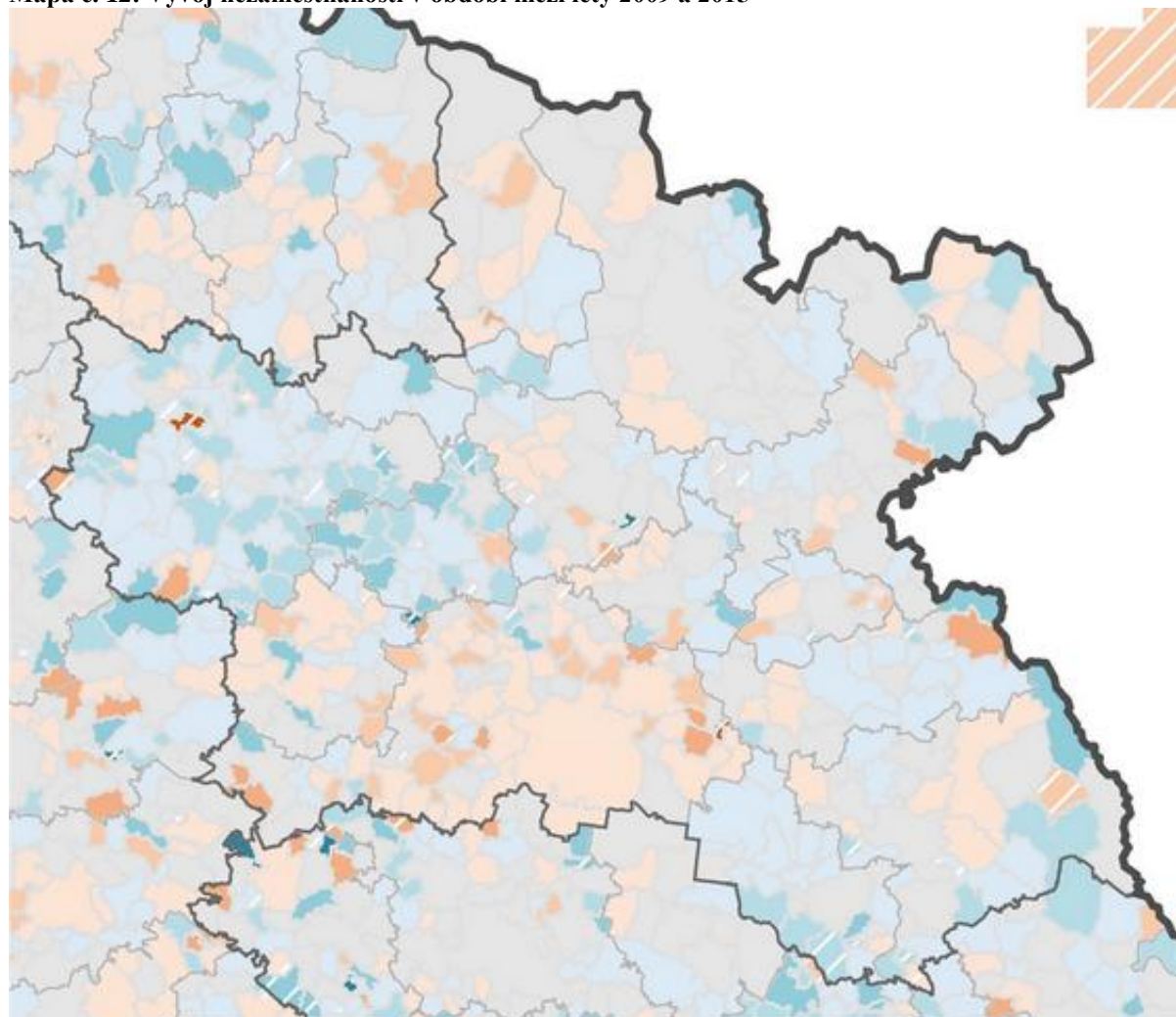
Podbřezí	MZ	13	357	3,6	1
Pohoří	MZ	28	478	5,9	4
Přepychy	MZ	19	406	4,7	0
Přibyslav	P	4	150	2,7	0
Rohenice	MZ	4	165	2,4	0
Sedloňov	H	18	166	10,8	0
Semechnice	MZ	8	269	3,0	0
Sendraž	P	7	67	10,4	0
Slavoňov	P	11	184	6,0	0
Sněžné	H	3	77	3,9	0
Trnov	MZ	19	479	4,0	0
Val	MZ	11	193	5,7	0
celkem MAS Pv		979	21 302	4,7	108
celkem H		86	2 064	4,3	10
celkem P		120	2 376	5,1	5
celkem MZ		773	16 862	4,6	93
Víceúzemní statistiky pro porovnání údajů					
okres Rychnov n. Kněžnou		2 400	52 398	4,6	305
okres Náchod		4 358	73 001	6,0	338
Královéhradecký kraj		23 126	363 896	6,4	2 769
Česká republika		525 978	7 048 869	7,5	58 433

Zdroj: Úřad práce ČR

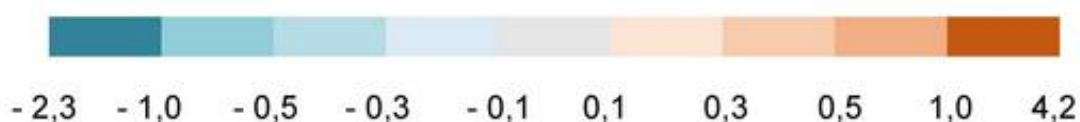
Příčin nižší míry registrované nezaměstnanosti a následně podílu nezaměstnaných na obyvatelstvu, než je celorepublikový i krajský průměr, je několik: dobrá dopravní dostupnost do větších měst (Rychnov nad Kněžnou, Hradec Králové, Dobruška, Nové Město nad Metují, Náchod), dostatek zaměstnavatelů a velkých firem (ŠKODA AUTO, a.s. – pobočný závod Kvasiny, VCES a.s. – pobočka v Solnici, NOVÝ ELTON a.s. v Novém Městě nad Metují, STAMONT CZ s.r.o. atd.), kvalitní podmínky pro podnikání i pro drobné živnostníky nejen ve městech, ale i na vesnicích, kde lidé využili potenciál po roce 1989 a nebáli se začít podnikat.

Mapa č. 12 ukazuje **změnu lokalizačního kvocientu nezaměstnaných** v Královéhradeckém kraji mezi obdobími let 2009 až 2010 a obdobími let 2014 až 2015. Lokalizační kvocient porovnává úroveň koncentrace jevu v územní jednotce oproti relativnímu zastoupení jevu v celém území. Jako zdroj dat byl použit počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání v letech 2009 až 2015 (MPSV) a výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (ČSÚ). **Nejhorší situace v území je v Sedloňově, v Českém Meziříčí a jeho okolí a v Mezilesí a Jestřebí.**

Mapa č. 12: Vývoj nezaměstnanosti v období mezi lety 2009 a 2015

Změna hodnoty lokalizačního kvocientu

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit 2014

Nejvíce mladistvých uchazečů a uchazečů o zaměstnání ve věku 50 a více let je podle tabulky č. 47 v mírně zvlněném pásmu, kde je i největší počet uchazečů z řad absolventů. Zároveň je zde ale i nejnižší podíl nezaměstnaných a podíl nezaměstnaných žen, naopak je zde nejvyšší průměrný věk uchazečů. Nejnižší průměrný věk uchazečů o zaměstnání je **v horském pásmu**, kde je ale i zároveň **nejvyšší podíl nezaměstnaných žen**. Nejvyšší podíl nezaměstnaných mužů je v podhorském pásmu, kde je nejvyšší i celkový podíl nezaměstnaných osob. V území je sice větší podíl nezaměstnaných mužů, ovšem i s ohledem na nabídku zaměstnání je v území **problém zaměstnat ženy, zejména ty méně vzdělané**, neboť pro tyto uchazečky není dostatečně vhodná práce. Méně vzdělaní muži najdou uplatnění v pobočném závodu ŠKODA AUTO a.s. v nedalekých Kvasinách.

Tabulka č. 47: Statistiky nezaměstnanosti v jednotlivých obcích k 31.12. 2014

Obec	Oblast	Počet mladistvých uchazečů (do 18 let věku)	Počet uchazečů ve věku 50 let a více (k 31.12.2013)	Průměr. věk uchazečů (k 31.12.2013)	Počet uchazečů absolventů	Podíl nezam. osob - celkem	Podíl nezam. osob - muži	Podíl nezam. osob - ženy
Bačetín	P	0	4	43,0	1	4,2	4,2	4,2
Bohdašín	P	0	0	32,8	1	2,5	3,4	1,6
Borová	H	0	4	48,0	0	2	1,4	2,5
Bystřé	P	0	2	43,3	1	4,4	3,8	4,9
Česká Čermná	H	0	6	40,9	1	3,3	2,7	4
České Meziříčí	MZ	1	26	39,9	3	6,6	7,4	5,7
Deštné v O.h.	H	0	8	39,9	0	3,5	3,2	3,7
Dobré	P	0	11	42,8	0	5,9	8,7	3,1
Dobruška	MZ	2	82	42,8	12	4,4	4,6	4,2
Dobřany	H	0	0	26,8	1	2,5	2,8	2,3
Chlístov	MZ	0	3	46,0	1	4,3	6,5	2,6
Janov	P	0	2	42,3	0	3,3	6,5	0
Jestřebí	P	0	2	40,2	0	7,5	5,3	9,5
Kounov	P	0	3	40,6	0	6,1	9,7	3,3
Králova Lhota	MZ	0	3	43,0	0	4,8	5,6	3,7
Libchyně	P	0	1	43,3	0	4,4	5,6	4,1
Mezilesí	P	0	5	39,6	0	2,6	1,5	3,4
Mokré	MZ	0	3	47,6	0	4,7	6,1	3,5
Nové Město n/ M.	MZ	1	103	40,4	18	4,2	3,9	4,5
Nový Hrádek	H	0	3	43,3	0	3,8	3,4	4,1
Ohnišov	P	0	2	35,0	0	5,2	6,3	4,2
Olešnice v O.h.	H	0	8	39,6	0	4,8	2,7	6,5
Opočno	MZ	0	31	40,0	10	5,7	6,3	5,2
Podbřezí	MZ	0	3	43,3	0	3,7	4,2	3,3
Pohoří	MZ	0	12	42,6	4	5,7	7,3	4,1
Přepychy	MZ	0	10	46,8	1	4,8	5,1	4,5
Přibyslav	P	0	3	38,6	0	2,7	1,3	4,2
Rohenice	MZ	0	5	42,4	0	2,4	2,6	2,2
Sedloňov	H	0	2	36,2	0	11,3	13,8	9,6
Semechnice	MZ	0	7	45,3	1	3	2,3	3,6
Sendraž	P	0	0	49,0	1	10,3	7,1	12,5
Slavoňov	P	0	1	40,4	0	5,9	7,1	4,5
Sněžné	H	0	1	39,8	0	3,8	0	7,3
Trnov	MZ	0	7	39,5	0	3,9	4,8	3,2
Val	MZ	0	3	39,3	2	5,6	7,4	3,8
celkem MAS Pv		4	366	41,3	58	4,68	4,99	4,39
celkem H		0	32	39,3	2	4,4	3,75	5
celkem P		0	36	40,8	4	4,6	5,6	4,22
celkem MZ		4	298	42,8	52	4,93	5,74	4,19

Zdroj: Český statistický úřad

Nesmírně důležitá je **spolupráce škol a firem**, jako tomu je např. v rámci partnerství mezi dobrušským Podorlickým vzdělávacím centrem a pobočným závodem ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách. V rámci této spolupráce firma poskytuje škole zdarma unikátní výukové pomůcky. Za zmínku stojí robot, který slouží žákům oboru vzdělání Informační technologie k výuce programování, a nové vozy značky Škoda. Firma tím získává další potencionální zaměstnance, kteří budou schopni reagovat na aktuální trendy ve výrobě, a jejich adaptační proces ve firmě se zkrátí. Situace je pozitivní zejména proto, že firma v Kvasinách bude výhledově rozšiřovat

výrobu a posilovat řady zaměstnanců o dalších 1 500. Je tedy z její strany zájem o pracovníky, kteří jsou s ní spjati již v průběhu studia a zainteresováni na výrobě v rámci **odborného výcviku a odborné praxe**.

Ke konci roku 2013 bylo dle tabulky č. 48 na území evidováno celkem 1 237 uchazečů o zaměstnání, z toho **30% uchazečů** bylo ve věku **padesáti let a více**, 11% uchazečů bylo zdravotně či tělesně postižených a 2 osoby byly mladistvé. Z celkového počtu uchazečů bylo **12% uchazečů evidovaných více než 24 měsíců** a 6% bylo z řad absolventů. Celkový podíl nezaměstnaných osob je na území MAS nižší než v Královéhradeckém kraji (7,3%) a celé republiky (8,2%), stejně tomu tak je i u podílu nezaměstnaných mužů a žen. Jak na úrovni MAS, tak na úrovni kraje a celé republiky je podíl nezaměstnaných osob – žen nižší, než je podíl nezaměstnaných osob – mužů.

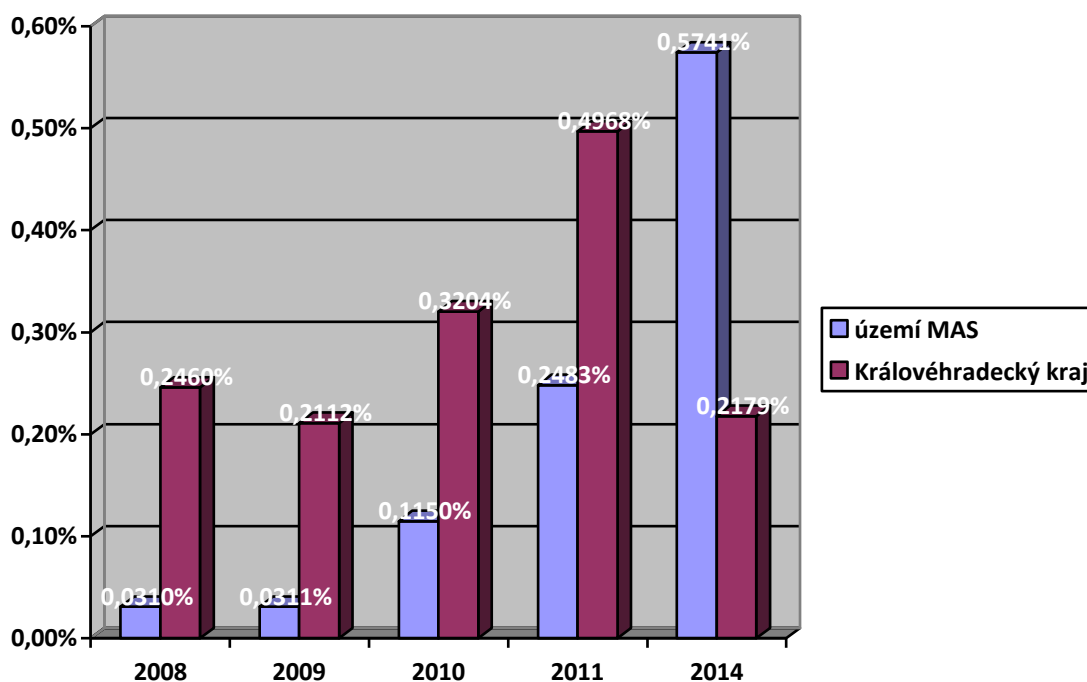
Tabulka č. 48: Přehled údajů o uchazečích o zaměstnání

Celkový počet uchazečů	1 030
Celkový počet uchazečů OZP	134
Celkový počet mladistvých uchazečů (do 18-ti let věku)	4
Celkový počet uchazečů ve věku 50 let a více	-
Celkový průměrný věk uchazečů	-
Celkový počet uchazečů absolventů	58
Celkový počet uchazečů v evidenci nad 12 měsíců	181
Podíl nezaměstnaných osob celkem (%)	4,68
Podíl nezaměstnaných osob muži (%)	4,99
Podíl nezaměstnaných osob ženy (%)	4,39

Zdroj: Český statistický úřad k 31.12. 2014

Porovnáme-li na grafu č. 37 vývoj dlouhodobě nezaměstnaných k počtu obyvatel na území MAS a na území Královéhradeckého kraje, tak zjistíme, že **trend vývoje** na území působnosti místní akční skupiny **až na období 2008-2009 a na poslední období koresponduje** s vývojem na území kraje. Podíváme-li se na absolutní čísla, tak zjistíme, že na území MAS **dochází každoročně k nárůstu počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob**, tzn. uchazečů vedených v evidenci více než 12 měsíců. V posledním období se však počet dlouhodobě nezaměstnaných v Královéhradeckém kraji výrazně snížil.

Graf č. 37: Vývoj dlouhodobě nezaměstnaných k počtu obyvatel v letech 2008-2014

Zdroj: Český statistický úřad

Podíváme-li se podrobněji na **statistiky věnované struktuře uchazečů a volných pracovních míst k 31.12. 2014**, které jsou na Integrovaném portálu MPSV uváděny **dle jednotlivých okresů**, tak zjistíme, že k tomuto

datu bylo v okrese Rychnov nad Kněžnou evidováno 2534 uchazečů, přičemž 334 bylo osob se zdravotním postižením a z toho jich bylo nejvíce (181) s 1. stupněm invalidity. Nejvíce uchazečů bylo ve věku 20-24 let (477), naopak nejméně bylo uchazečů do 18 let (21). Nejvíce uchazečů mělo střední odborné vzdělání s výučním listem (1 072), nejméně uchazečů bylo vzdělání (2 uchazeči) a 556 uchazečů mělo dokončené základní vzdělání. Celkem 331 uchazečů bylo nezaměstnaných 12-24 měsíců, 397 déle než 24 měsíců a nejvíce uchazečů (930) bylo nezaměstnaných do 3 měsíců, přičemž **průměrná délka evidence** činila **215 dní**.

Pokud se zaměříme na **ženy**, tak zjistíme, že k uvedenému datu bylo v okrese Rychnov nad Kněžnou evidováno 1 357 uchazeček, což je cca **54% z celkového počtu uchazečů**. Celkem 175 uchazeček bylo z řad osob se zdravotním postižením, z toho 91 mělo invaliditu 1. stupně. Nejvíce uchazeček bylo ve věku 55-59 let (194), 138 jich bylo ve věku 20-24 let a 192 jich bylo ve věku 35-39 let. Nejvíce uchazeček má střední odborné vzdělání s výučním listem (508), 294 má úplné střední odborné vzdělání s maturitou bez výučního listu a 277 uchazeček má základní vzdělání. Nejvíce uchazeček bylo nezaměstnaných do 3 měsíců (398), 12-24 měsíců bylo nezaměstnaných 184 a nad 24 měsíců 235 uchazeček, přičemž **průměrná délka evidence** činila **396 dní**.

V okrese Náchod bylo k 31.12. 2014 evidováno celkem 4 537 uchazečů, z toho 421 osob bylo se zdravotním postižením, přičemž nejvíce jich mělo invaliditu 1. stupně (221). Nejvíce uchazečů bylo ve věku 20 - 24 let (568), nejméně bylo uchazečů ve věku 60-64 let (148). Nejvíce uchazečů mělo střední odborné vzdělání s výučním listem (1756), 732 uchazečů mělo úplné střední odborné vzdělání s maturitou bez výučního listu a 1325 základní vzdělání. Stejně jako v okrese Rychnov nad Kněžnou bylo nejvíce uchazečů nezaměstnaných do 3 měsíců (1 473), 755 bylo nezaměstnaných 12-24 měsíců a 821 uchazečů bylo nezaměstnaných déle než 24 měsíců. **Průměrná délka evidence** činila **412 dní**.

Z celkového počtu 4 537 bylo **47% z řad žen**, konkrétně 2 135. Z tohoto počtu bylo celkem 196 uchazeček se zdravotním postižením, přičemž 99 jich mělo invaliditu 1. stupně. Nejvíce uchazeček bylo ve věku 40 - 44 let (302), přičemž ve věku 55-59 let bylo evidováno 243 uchazeček. Nejvíce uchazeček dosáhlo středního odborného vzdělání s výučním listem (699), 631 uchazeček mělo pouze základní vzdělání. Celkem 544 uchazeček bylo nezaměstnaných do 3 měsíců, v rozmezí 12-24 měsíců bylo nezaměstnaných 407 a nad 24 měsíců 445 uchazeček. **Průměrná délka evidence** činila **475 dní**.

2.4.4 Sociální podnikání

Pojem sociální podnikání představuje podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Tento druh podnikání hraje důležitou roli v místním rozvoji a často **vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním**. Zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu.

Sociálním podnikem se rozumí „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo její součást nebo fyzická osoba, které splňují principy sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v zakládacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.

Podle adresáře sociálních podniků, který spravuje Tematická síť pro sociální ekonomiku TESSEA, se v současné době **v území žádný sociální podnik nevyskytuje**, což je dáno zejména tím, že zde existuje jen malá ochota současných zaměstnavatelů využít principů sociálního podnikání či je zde nedůvěra v systém sociálního podnikání. Nejbližší sociální podniky nalezneme v Rychnově nad Kněžnou, České Skalici či v Bartošovicích v Orlických horách a tyto podniky mohou sloužit jako zdroje inspirace pro zájemce o tento druh podnikání, neboť dle projektových záměrů a poskytnutých konzultací při tvorbě strategie je v území zájem místních subjektů o získání finančních prostředků na rozvoj sociálního podnikání.

Tento druh podnikání je nesmírně důležitý pro rozvoj místní ekonomiky, neboť v rámci sociálního podniku (ingračního či EKO-sociálního) je kladen důraz na využití místních zdrojů, na zaměstnávání místních obyvatel, na nákup od místních dodavatelů a na uspokojení potřeb místní komunity a místní poptávky v regionu.

2.4.4.1 Sociální inovace

Sociální inovace představují ve stávajícím pojetí nová (a oproti dostupným alternativám účinnější, efektivnější, udržitelnější, spravedlivější) řešení (produkty, procesy, služby, organizační uspořádání, technologie, ideje, regulace, institucionální formy, funkce a role, sociální hnutí, intervence), která naplňují naléhavé sociální (resp. společenské) potřeby a zároveň vytvářejí nové sociální vztahy nebo spolupráce. Sociální inovace musí současně naplňovat tři základní charakteristiky:

- novost, tj. vzniklé řešení musí být v dané oblasti, sektoru, regionu či pro dané uživatele nové nebo aplikované novým způsobem;
- potřebnost, tj. řešení musí být explicitně zaměřeno na uspokojení sociální potřeby nebo využití příležitosti;
- impakt, tj. nové řešení musí být účinnější než řešení stávající. Zlepšení, které je pomocí nového řešení dosaženo, musí být měřitelné.

Cílem sociálních inovací je tak vytvoření nového řešení, které dosáhne udržitelné systémové změny, tj. trvalé změny chování cílových skupin, a které vytvoří nové společenské vztahy a vazby. Jedná se o nové řešení přetrvávajícího sociálního problému nebo nevyužití příležitosti.

Výzkumy v zahraničí ukazují, že sociální inovace je klíčovou podmínkou pro ekonomický efekt technologických inovací – nestačí pouze vymyslet a vytvořit nový produkt, je také nutno změnit procesy a organizaci výroby samotné. Sociální inovace jsou podmínkou pro soustavnost inovací, pro využití talentu, tvořivosti a nadšení pracovníků. Sociální inovace přináší efektivní řešení společenských problémů, které neopakuje předchozí chyby a přináší úspory zdrojů a zlepšení kvality života.

Zcela zásadní roli hrají sociální inovace v kombinaci s ekonomickými a technologickými inovacemi při řešení tzv. společenských výzev – zásadních problémů ekonomického a sociálního vývoje. Inovace musí být v jejich případě mezisektorové, propojit všechny zúčastněné aktéry, kteří aktivně a profesionálně usilují o řešení. Důchodová nerovnost, sociální vyloučení, dlouhodobá nezaměstnanost, stárnutí, kvalita životního prostředí, kvalita vzdělávání, migrace a řada dalších vyžadují obrovské zdroje, které nejsou k dispozici pro udržení stávající úrovně služeb, natož pro její zvyšování. Bez inovačních řešení se kvalita bude zhoršovat v sociální oblasti a bude se snižovat ekonomická výkonnost, protože zdroje budou přerozdělovány do využití bez srovnatelné produktivity.

2.4.5 Regionální značení výrobků „ORLICKÉ HORY – originální produkt®“

Jak bylo uvedeno na začátku analytické části strategie, Místní akční skupina POHODA venkova, z.s. je regionálním koordinátorem regionální značky „ORLICKÉ HORY – originální produkt®“. Tento systém značení, který je v současné době realizován v 26 regionech České republiky, je zaštiťován Asociací regionálních značek, o.s., což je národní koordinátor systému regionálních značek.

Hlavním cílem **regionálního značení** je zviditelnit jednotlivé regiony (jak tradiční, známé např. svou zachovalou přírodou, zdravým prostředím, lidovými tradicemi, nebo i "nové" či zapomenuté) a upozornit na zajímavé produkty, které zde vznikají. Značení je určeno jak **návštěvníkům regionů**, kterým dovoluje objevovat region a užívat si jeho atmosféru novým netradičním způsobem, tak i **místním obyvatelům**, kteří mohou nákupem značených výrobků podporovat „své“ místní výrobce. **Výrobci** získají díky značce různé výhody, zejména jednotnou propagaci své produkce, nové kontakty a možnost nových forem spolupráce.

V regionu Orlické hory a Podorlicko se značení místních výrobků provádí na území působnosti čtyř místních akčních skupin (Místní akční skupina POHODA venkova, z.s. Sdružení SPLAV, z.s., MAS ORLICKO, z.s. a NAD ORLICÍ, o.p.s.), přičemž jádrem regionu je CHKO Orlické hory. V originalitě těchto místních výrobků se odráží poklid a krása přírody Orlických hor, bohatost pohádek a místních pověstí či šikovnost a zručnost zdejších lidí. Území pro certifikaci touto značkou uvádí mapa č. 13.

Mapa č. 13: Přehled území pro certifikaci značkou „ORLICKÉ HORY – originální produkt®“

Zdroj: Asociace regionálních značek

Celý systém regionálního značení výrobků a služeb, jenž je na národní úrovni koordinován Asociací regionálních značek, o.s., je **inspirující i pro zahraniční partnery**. Např. Místní akční skupina POHODA venkova, z.s. v rámci projektu spolupráce s tuzemskou MAS Železnohorský region, o.s. a pěti lotyšskými a dvěma litevskými místními akčními skupinami realizuje projekt spolupráce ABC pro místní výrobce, jehož cílem je vytvořit obdobný systém certifikace a odbytu výrobků v Lotyšsku a Litvě. Kromě toho se o systém značení zajímají i polští partneři, kteří by se v ideálním případě chtěli přidat ke stávajícímu českému značení, případně by chtěli na základě poskytnutých informací zavést vlastní systém certifikace. Zde je velký prostor pro spolupráci mezi místními akčními skupinami, ale i různými subjekty a to nejen v oblasti česko-polských projektů, ale i v rámci podpory drobných podnikatelů.

V současné době je značkou „ORLICKÉ HORY – originální produkt®“ certifikováno celkem 39 výrobků či souborů výrobků, přičemž 13 z nich je z území působnosti MAS POHODA venkova a jejich přehled uvádí následující tabulka č. 49.

Tabulka č. 49: Přehled výrobků regionálních výrobků z území MAS

Název výrobku	Vlastník certifikátu	Popis	Místo
Polní plodiny a byliny Podorlicka	LABRIS, s.r.o.	Polní plodiny a byliny: mák modrý, ostropestřec mariánský, svazenka vrtáčolistá, kmín kořený. Ručně sklizené, ve vysoké kvalitě, čištěné tradičním způsobem.	Dobré
Dřevěné hračky	Karel Jirsa	Dřevěné káči, joja, kolotoče se zvířátky a sněhuláky, pokladničky v podobě prasátka a různé další figurky.	Pohoří
Deštnský chléb	Karel Rezner	Kvasový chléb žitno-pšeničný s obsahem 70% žitné mouky. K výrobě se používá třikrát vedený žitný kvas, který si pekárna vyrábí sama.	Deštné v Orlických horách
Včelí produkty z Brocné	Mgr. Ivana Moravcová	Včelí med a svíčky.	Dobré
Slad český, světlý	Staročeský pivovárek, s.r.o.	Český slad plzeňského typu vyrobený z jarního dvouřadého ječmene.	Dobruška
Dobrušská piva	Staročeský pivovárek, s.r.o.	Piva DOBRUŠSKÁ 11%, RAMPUŠÁK 12%.	Dobruška
Staročeské novoměstské čaje	Milan Švorc	Staročeské novoměstské čaje pečené dle vlatních receptur tradiční cestou. Malé čajíky ve skleničkách s celými kousky ovoce v různých velikostech.	Nové Město nad Metují
Meziříčské knedlíky	Josef Grygar	Tradiční knedlíky.	České Meziříčí
Šperky nejen pro Kačenku	Josef Doskočil	Šperky v ozdobných krabičkách, ke každému dle přání kůže, obruč, bavlněné šňůrky nebo řetízky.	Mezilesí

Hrnčířské výrobky	Petra Bláhová	Výrobky hrnčířské dílny.	Nové Město nad Metují
Zvonky a zvony odlévané z bronzu	Jan Šeda	Zvony a zvonky z bronzu.	Deštné v Orlických horách
Srkáček	Barbora Šedová Bednářová	Speciální hrneček.	Deštné v Orlických horách
Bylinné produkty z Orlických hor	Mgr. Michal Gerža	Bylinné sirupy, medvědí česnek.	Sedloňov

Zdroj: vlastní zpracování

Systém značení je jednou z podpor podnikání, zejména drobných místních podnikatelů, a to především v rámci marketingu a propagace. Podle dostupných údajů v posledních letech **počet držitelů certifikátů roste** a v drtivé většině případů dochází k prodloužení již udělených certifikátů, neboť k obnově značky dochází každé dva roky. To s sebou přináší i zvýšené nároky na koordinaci celého systému, ale i požadavky kladené z řad držitelů certifikátů, kteří by tohoto marketingového prostředku chtěli využít co nejvíce. V poslední době se objevují hlasy, které by chtěly zajistit i společný systém prodeje certifikovaných regionálních výrobků.

Propagace produktů a služeb místních podniků a uplatňování regionální značky původu a kvality by podle místních aktérů měla být jednou z oblastí, která by měla být podporována, neboť díky tomu může dojít ke zvýšení zájmu o místní produkty a služby a tím i k udržení či rozvoji stávajících podniků.

2.4.6 Profesionální vzdělávání a rekvalifikace

Struktura výroby a služeb prochází **dynamickými změnami**. Některé **profese zanikají** nebo jsou **méně žádány**, **po jiných** je naopak na trhu práce **zvýšená poptávka** nebo vznikají **profese nové**. Může se proto stát, že **dosavadní kvalifikaci** zaměstnavatelé **nemohou využít** a z tohoto důvodu nezaměstnaní nemohou nalézt vhodné zaměstnání nebo **zaměstnaní jsou ohroženi ztrátou zaměstnání** u dosavadního zaměstnavatele.

V těchto případech je žádoucí, aby pro tyto osoby z důvodu lepšího uplatnění na trhu práce existovala **možnost profesního vzdělávání či rekvalifikací**. Při tom se nemusí jednat vždy o zásadní změnu kvalifikace, ale jsou i případy, kdy je nutné si kvalifikaci pouze doplnit určitými novými znalostmi či dovednostmi.

Rekvalifikací se rozumí **získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování**. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických znalostí a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání.

Typy rekvalifikací

Profesionální rekvalifikace poskytuje kvalifikaci pro novou profesi, například zedník, tesař, zámečnický, instalatér, prodávač, ošetrovatelka, účetní, sekretářka, správce výpočetní sítě, programátor. V dělnických profesích poskytují kurzy obvykle **kvalifikaci na úrovni zaučení**. **Doplňková rekvalifikace** doplňuje, rozšiřuje kvalifikaci pro určitou profesi. Například svářečský průkaz pro uchazeče kvalifikované v kovoprofesích, odborná způsobilost podle vyhlášky č. 50/1978 Sb. pro uchazeče kvalifikované v elektroprofesích, vazačský průkaz, lešenářský průkaz jako doplněk stavebních profesí, řidičský průkaz nezbytný pro výkon různých zaměstnání, znalost obsluhy osobního počítače pro technickohospodářské profese.

Rekvalifikační kurzy nabízené ve spolupráci s úřadem práce:

Počítačové kurzy

- Základy obsluhy PC
- Obsluha PC
- ECDL

Kurzy zaměřené na grafické a technické programy PC

- AutoCad
- Obsluha a programování CNC strojů

Kurzy svařování

- Základní kurzy svařování dle ČSN
- Kurzy svařování dle ČSN EN 287-1

Řidičské průkazy

- Rozšíření ŘP B/C
- Rozšíření ŘP C/CE
- Vstupní školení dle zákona 247/2000 Sb., zvláštní část 140 hod.

Vysokozdvížené vozíky

- Obsluha elektrovozíku a motovozíku

Kurzy v oblasti ekonomiky a účetnictví

- Účetnictví
- Účetnictví a daňová evidence
- Mzdové účetnictví
- Mzdové účetnictví a personální práce
- Základy podnikání
- Odchodní dovednosti a činnosti
- Administrativní pracovník

Kurzy v sociální oblasti

- Pracovník v sociálních službách pro přímou péči
- Pečovatelka o děti ve věku od 0 do 15 let

Kurzy zaměřené na služby péče o tělo

- Masér pro oblast zdravotnictví
- Masér pro sportovní a rekondiční masáže mimo oblast zdravotnictví
- Holičské a kadeřnické práce
- Kosmetické služby
- Manikúra, pedikúra včetně nehtové modeláže
- Manikúra včetně nehtové modeláže
- Pedikúra, nehtová modeláž
- Instruktor fitness

Kurzy v oblasti gastronomie

- Kuchařské práce
- Složitá obsluha hostů

Kurzy pro řemeslné profese

- Zedník
- Zhotovitel zateplovacích systémů
- Montér suchých staveb
- Dřevorubec
- Obsluha motorové pily a křovinořezu

Kurzy v oblasti elektro

- Kurzy k vyhlášce 50/1978 Sb.

Kurzy nabízené na území MAS:

Zajišťuje: Školící středisko Miroslav Matuška

Místo: Studijní středisko Univerzity Karlovy a krytý plavecký bazén - Dobruška

- Záchranářské minimum
- Plavčík
- Mistr plavčí
- Doškolení – obnovení kvalifikace Plavčík a Mistr plavčí
- Cvičitel plavání
- Instruktor dětského plavání (instruktor plavání a pohybové výchovy kojenců, batolat a dětí předškolního věku)

Zajišťuje: Miluše Fidranská

Místo: Orlická 981, Dobruška

- Nabídka rekvalifikačních kurzů v oboru vizážistiky a modelace nehtů

Zajišťuje: Seico s.r.o.

Místo: Pohoří 189, Pohoří

- Školení Java technologií, kurzy Java programování pro začátečníky i pokročilé

Zajišťuje: Střední škola – Podorlické vzdělávací centrum, Dobruška
Místo: Pulická 695, Dobruška

- Obsluha a programování CNC strojů
- Rekvalifikační kurzy svařování dle ČSN
- Rekvalifikační kurzy svařování dle ČSN EN 287-1

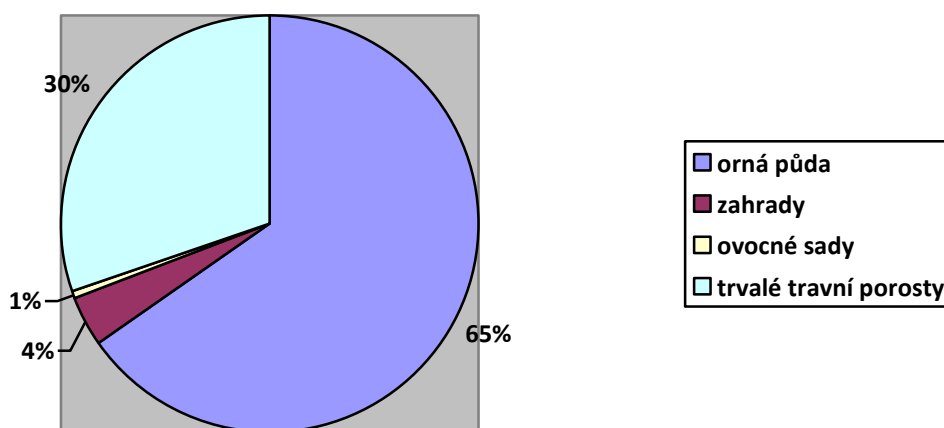
2.5 Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu

Tato část analýzy současného stavu se zabývá zemědělstvím a zemědělskou půdou, lesnictvím a nezemědělskou půdou, protierozními opatřeními, zadržováním vody v krajině a protipovodňovými opatřeními, zelení v krajině a sídlech, ochranou vod a ovzduší a životním prostředím.

2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda

Celková výměra území působnosti MAS POHODA venkova je cca 33 707 ha, z toho zemědělská půda zabírá 59 % území (cca 20 010 ha) a nezemědělská 41 % (13 697 ha). Pokud se podíváme na graf č. 38, tak zjistíme, že 65 % zemědělské půdy je tvořeno ornou půdou a 30 % představují trvalé travní porosty.

Graf č. 38: Zemědělská půda a její typy

Zdroj: Český statistický úřad, údaj k 31.12. 2014

Zemědělské podnikání

Podle Evidence zemědělských podnikatelů, kterou vede Ministerstvo zemědělství, působí v regionu celkem **262** podnikatelských subjektů, kteří podnikají v zemědělství. Z toho jich **233** působí jako fyzické osoby a **29** jako osoby právnické, což uvádí tabulka č. 50. Nejvíce zemědělských podnikatelů (57,3%) najdeme v mírně zvlněném pásmu, naopak nejméně v pásmu horském (12,2%). Podíváme-li se na absolutní počty zemědělských subjektů v jednotlivých obcích, tak zjistíme, že nejvíce jich najdeme v Dobrušce (27 fyzických a 5 právnických osob), Novém Městě nad Metují (23 fyzických a 4 právnické osoby) a Dobřem (15 fyzických a 3 právnické osoby). Ani jednoho zemědělského podnikatele nenajdeme v Borové a Sendraži.

Tabulka č. 50: Počet podniků fyzických a právnických osob podnikajících v zemědělství k 31.10. 2014

Území	Počet zemědělských subjektů – fyzické osoby	Počet zemědělských subjektů – právnické osoby
Horské pásmo	31	1
Podhorské pásmo	71	9
Mírně zvlněné pásmo	131	19
Celkem území MAS	233	29

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Za minulého režimu na území existovalo několik velmi významných zemědělských center, která ale po revoluci buď zanikla, nebo značně omezila svoji činnost. Ještě dnes je v některých obcích možné dohledat pozůstatky velkých zemědělských podniků, které byly umístěny především v tzv. střediskových obcích. Bývalé, ale i některé stávající zemědělské objekty nyní chátrají, neboť investic na modernizaci zemědělských podniků je velmi málo a zemědělství podnikatelé spíše využívají finanční prostředky na modernizaci strojního a

technologického vybavení, které je většinou zastaralé a dosluhující. Je ale pravdou, že toto neplatí vždy, neboť např. Podorlické zemědělské družstvo v Ohnišově a ve Valu, LABRIS, s.r.o. v Dobrém či ZEAS Podorlicko a.s. v Trnově v poslední době vložili nemalé finanční prostředky do modernizace svých budov. To, že finanční prostředky na modernizaci zemědělských podniků vč. budov, strojů a technologického vybavení jsou potřebné, se ukázalo v programovacím období 2007-2013, kdy přes místní akční skupinu či přímo přes Program rozvoje venkova bylo podáno hned několik žádostí o dotaci na tuto oblast. Například Místní akční skupina POHODA venkova, z.s. v minulém období přijala celkem 48 žádostí zaměřených na podporu zemědělského podnikání, přičemž doporučeno k podpoře jich bylo 35. Počet předložených žádostí na podporu zemědělského podnikání neustále rostl. Výstavba a rekonstrukce skladů, hal, skladištních ploch či jiných zemědělských budov včetně modernizace zemědělské techniky, technologie (vč. technologie na zpracování produkce) a polních cest je v území velmi žádoucí, neboť přispěje k rozvoji zemědělství, zefektivnění zemědělské činnosti a pomůže udržet či dokonce i vytvořit nová pracovní místa.

Ekologické zemědělství

Podle Ministerstva zemědělství v regionu **v režimu ekologického zemědělství hospodaří k 31.12. 2013 celkem 25 subjektů**, přičemž 22 jich je z okresu Rychnov nad Kněžnou a 3 z okresu Náchod. Celková **výměra půdy v ekologickém zemědělství je 1 857,49 ha** a 69,94 ha je v přechodném období. **Nejvíce** půdy zaujímají **trvalé travní porosty a orná půda**, jak uvádí tabulka č. 51. Z 22 ekologických zemědělských subjektů v okrese Rychnov nad Kněžnou jich 6 hospodaří na orné půdě, v okrese Náchod žádný ze třech podnikatelských subjektů ornou půdu neobhospodařuje. Nejvíce se ekologičtí zemědělci v regionu věnují **chovu ovcí, koz, turů a koňovitých**.

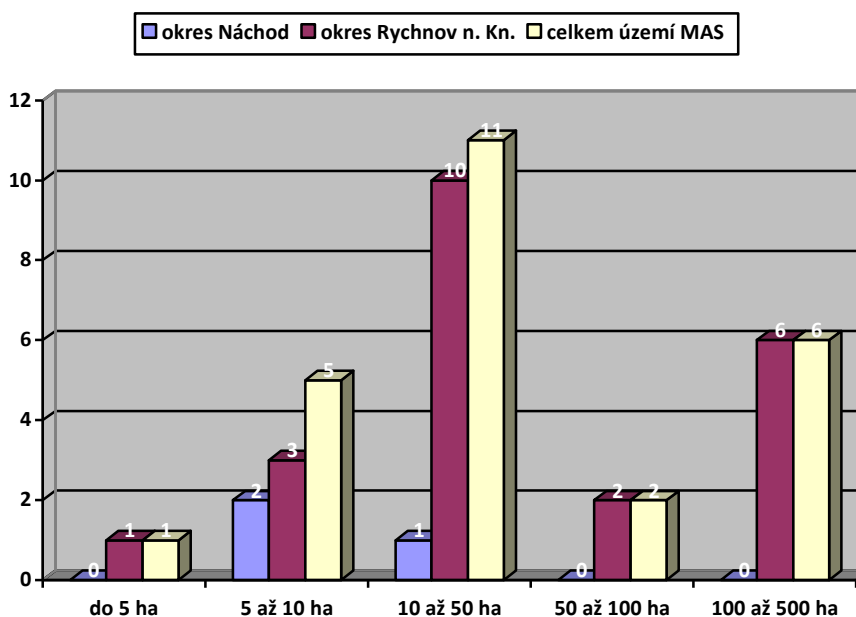
Tabulka č. 51: Přehled druhů půdy ekologického zemědělství

Okres	Půda EZ (ha)	Půda PO (ha)	Orná EZ (ha)	Orná PO (ha)	TTP EZ (ha)	TTP PO (ha)	Ovoce EZ (ha)	Ovoce PO (ha)	Jiná EZ (ha)	Výměra v konvenci (ha)
Rychnov n. Kn.	1 817,72	69,74	121,24	23,91	1 694,76	41	1,66	4,83	0,06	5,71
Náchod	39,77	0,2	0	0	39,77	0	0	0,02	0	0
Celkem	1 857,49	69,94	121,24	23,91	1 734,53	41	1,66	4,85	0,06	5,71

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, údaje k 31.12.2013

Podíváme-li se na graf č. 39, tak zjistíme, že **nejvíce** subjektů v režimu ekologického zemědělství (44%) **hospodaří na farmě o rozloze 10 až 50 ha**. Celkem 24% ekologických zemědělců hospodaří na farmě o rozloze 100 až 500 ha a 20% na farmě o rozloze 5 až 10 ha. Na území se dále vyskytují dvě farmy o rozloze 50 až 100 ha a jedna farma s výměrou do 5 ha.

Graf č. 39: Přehled počtu farem ekologického zemědělství dle výměry k 31.12. 2013

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Výrobci biopotravin

Databáze Ministerstva zemědělství uvádí, že k 31.12. 2013 se v regionu nachází celkem **pět výrobců biopotravin**, jejichž přehled vč. zaměření je uveden v následující tabulce č. 52.

Tabulka č. 52: Přehled výrobců biopotravin

Název výrobce	Místo	Zaměření
Jan Kočnar – PERFEKTRA s.r.o.	Dobruška	10.81.14 Melasy
SUNFOOD VM s.r.o.	Dobruška	11.06 Slad, vč. subdavatelských prací, 10.62 Škrobárenské výrobky, vč. subdavatelských prací, 10.83 Káva a čaj, zpracované, vč. subdavatelských prací, 10.61 Mlýnské výrobky, vč. subdavatelských prací, 10.73 Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky, vč. subdavatelských prací, 10.39 Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina, vč. souvisejících služeb a prací, 11.04 Ostatní nedestilované kvašené nápoje, vč. subdavatelských prací, 10.84 Koření a aromatické výtažky, vč. subdavatelských prací, 10.89 Ostatní potravinářské výrobky j. n., vč. subdavatelských prací
ŠIMÁK VÁCLAV, Ing.	Ohnišov	10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n.
KURKA MILOŠ, Ing.	Sedloňov - Polom	10.39.18 Zelenina (kromě brambor), ovoce, ořechy a jiné jedlé části rostlin, upravené nebo konzervované v octě nebo kyselině octové, 10.39.17 Ostatní zelenina (kromě brambor), konzervovaná jinak než v octě nebo kyselině octové, kromě upravených zeleninových pokrmů
NUTRICIA DEVA a.s.	Nové Město nad Metují	10.89.19 Různé potravinářské výrobky j. n., 10.61.22 Ostatní obilné mouky, 10.86.10 Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny

Zdroj: Ministerstvo zemědělství, údaj k 31.12. 2013

Rovněž důležité je **zajistit vzdělávání a výzkum** pro podnikatele v zemědělství, neboť bez kvalitního vzdělání a znalosti moderních trendů není možné úspěšně konkurovat jiným subjektům. Jako potřebné se pak jeví např. pořádání seminářů pro výrobce i odběratele či různé tematické kurzy. Tato potřeba vzešla i z proběhlých komunitních setkání.

V podhorských částech byla zemědělská výroba na konci 20. století utlumena, **téměř všechna orná půda převedena na louky a pastviny**, které jsou pravidelně koseny, neboť byla zaznamenána zmenšující se rentabilita zemědělství v ČR. Dobré podmínky pro zemědělskou činnost jsou především v mírně zvlněné, rovinnaté části regionu. Dnes se dá říci, že zemědělství se věnují především obyvatelé z menších obcí a to převážně formou soukromého podnikání.

V horském a podhorském pásmu se nachází méně úrodné oblasti, kde jsou především louky a pastviny, zatímco **v mírně zvlněném pásmu je kvalitní orná půda**. Tyto oblasti si nekonkurují a každá je vhodná pro jiný druh zemědělské činnosti. V podhorském a horském pásmu je díky tomu nízká ekonomická výtěžnost zemědělské půdy. V úrodných oblastech je upřednostněna produkce před ochranou životního prostředí, neboť je to výnosnější. Vztah k životnímu prostředí je však pozitivně kompenzován právě v méně úrodných oblastech, které při únosné míře produkce zajišťují biodiverzitu a snižují erozi či množství dusičnanů a pesticidů směřujících ze zemědělství do povrchových a podzemních vod. Takovýto přístup je ekonomicky efektivní.

Zemědělská výroba je omezena systémy hygienické ochrany – CHOPAV, CHKO Orlické hory, ochranná pásma vodních zdrojů. V podhorských a horských oblastech nepříznivé podmínky pro zemědělskou činnost přispívají k rozšiřování mimoprodukčních funkcí zemědělství – agroturistika. Velká část nejkvalitnější zemědělské půdy se nachází v přímé návaznosti na zastavěná území obcí.

Území horského a podhorského pásma regionu by vzhledem ke svým vlastnostem mohlo být **využito k produkci biomasy a využití biomasy k výrobě tepla a plynu**. Jako biomasa mohou být využity rychlerostoucí dřeviny jako topoly, vrby, akáty, dále dřevní odpad jako piliny, štěpka, kůra, energetické plodiny jako tritikale, sudánská tráva, bělotrn, mužák a jiné. K tomu je ale zapotřebí celostátní podpora výroby a využívání biomasy.

V poslední době se v území sice podařilo rozvinout spolupráci mezi zemědělskými podnikateli a obcemi, ovšem tato aktivita by mohla být mnohem výraznější a přínosnější. Tyto subjekty z různých sektorů se naučily využívat přednosti těch druhých a našly společnou cestu, jak si vzájemně vypomoci (např. využití techniky při odklizení sněhu, sečení příkopů a mezí, zpřístupnění obecních komunikací pro vjezd na zemědělskou půdu atd.).

Pro zemědělské podnikatele je velmi významná a nesmírně potřebná **podpora diverzifikace** jejich činnosti jak v rostlinné výrobě a potravinách (biopaliva, plodiny vhodné pro biomasu, biopotraviny), tak v nezemědělských činnostech (služby cestovního ruchu, služby pro obce a obyvatele) prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR, neboť tyto podnikatelé tak mohou prostřednictvím těchto aktivit alespoň částečně snížit riziko spojené s neúrodou či jinými negativními projevy.

Potravinářství

Potravinářství a výroba potravin má v regionu své zastoupení i tradici, jak ukazuje tabulka č. 53, která uvádí neúplný přehled výrobců potravin z území působnosti místní akční skupiny. Mezi významné výrobce patří KAND s.r.o. a SUNFOOD s.r.o. z Dobrušky, BOHEMILK, a.s. z Opočna, NUTRICIA DEVA a.s. z Nového Města nad Metují či cukrovar v Českém Meziříčí (Tereos TTD, a.s.). Tři subjekty z území jsou držiteli národní značky kvality potravin **KLASA**, čtyři jsou držiteli značky **Regionální potravina Královéhradeckého kraje a ORLICKÉ HORY – originální produkt** a BOHEMILK, a.s. získal pro své mléčné produkty ocenění **Český výrobek**, který je garantován Potravinářskou komorou ČR.

Počet výrobců potravin je na území **ustálený**, nedochází k žádným převratným změnám, které by přinesly dramatickou změnu ve spektru podnikatelských subjektů v území. Důležitá je spolupráce výrobců potravin zejména se zemědělskými subjekty a vzdělávání a poskytování informací.

Tabulka č. 53: Přehled výrobců potravin

Obec	Název	Zaměření	Ocenění
České Meziříčí	Tereos TTD, a.s.	Cukr krystal, krupice, moučka, kostky bridž, třtinový cukr.	
	Josef Grygar	Tradičních domácích knedlíky v různých variantách a provedení.	ORLICKÉ HORY – originální produkt
Deštné v Orlických horách	Karel Rezner	Pekárenské výrobky (domácí žitný chléb, rohlíky, koláče, máslové vánočky, mazance).	Regionální potravina, ORLICKÉ HORY – originální produkt
Dobruška	MARTA spol. s r.o.	Výroba pečiva, cukrářské výrobky, lahůdky.	
	KAND s.r.o.	Kečupy, hořčice, brusinky a omáčky.	Regionální potravina, KLASA
	Staročeský pivovárek, s.r.o.	Výroba sladu a vaření piva.	Regionální potravina, ORLICKÉ HORY – originální produkt
	Petr Hůlek	Krmiva APIVITAL® pro včely medonosné.	
	SUNFOOD s.r.o.	Výroba a distribuce chlazené racionální výživy.	KLASA
	Klobas Oldřich	Výroba a prodej pečiva.	
Nové Město nad Metují	Miroslava Grulichová	Ruční výroba a prodej perníčků.	
	NUTRICIA DEVA a.s.	Výroba kojenecké a dětské výživy ovocného typu, kojeneckých nápojů.	
	Monika Hyleneová	Sladké pečivo, koláče, cukroví a buchty na zakázku.	

	Jaroslava Vospálková	Výroba svatebních a svátečních dortů, řezů, zákusků a ovocných delikates.	
Opočno	BOHEMILK, a.s.	Výroba a velkoobchodní prodej mléčných výrobků.	Český výrobek – garantováno Potravinářskou komorou ČR, Regionální potravina, KLASA
	Jan Kolowrat-Krakowský	Produkce uzených rybích výrobků ze sladkovodních a mořských ryb.	ORLICKÉ HORY – originální produkt
	Zdenka Dvořáková	Výroba a prodej lahůdek.	
	ATLAS-SBTI Co. Ltd., s.r.o.	Výroba a prodej bylinných čajů a výrobků z černé jeřabiny.	
	Renata Kupková	Výroba svatebních a marcipánových dortů.	
Příbyslav	Miroslav Zelený	Výroba a prodej úlů, včelařských potřeb či včelích produktů.	
Sedloňov	Grulich s.r.o.	Výroba a prodej přírodních produktů na bázi včelího medu.	
Slavoňov	Zdeněk Městka	Výroba a prodej včelího medu.	

Zdroj: Firmy.cz, místní šetření

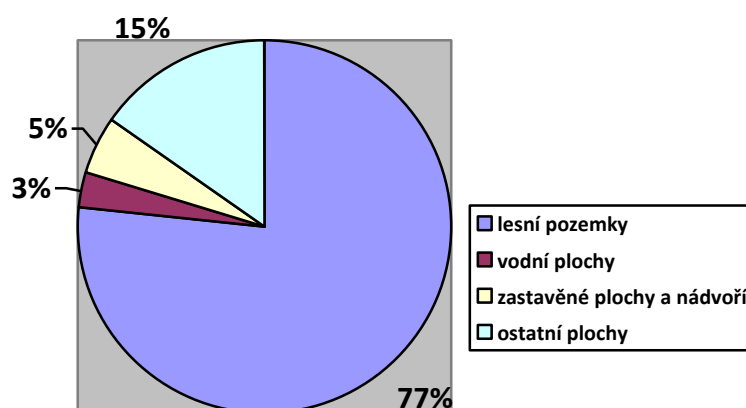
2.5.2 Lesnictví, nezemědělská půda

V rámci nezemědělské půdy podle grafu č. 40 jednoznačně **převažují lesní pozemky**, které představují 77 % celkové výměry nezemědělské plochy, přičemž většina lesů tvoří lesy hospodářské, které slouží k získávání dřevní hmoty. Zbývající část tvoří z 15 % ostatní plochy, z 5 % zastavěné plochy a nádvoří a ze 3 % vodní plochy.

Zejména **v horských oblastech** území hraje **lesnictví výraznou roli**. Mohutné lesy, původně bukové a jedlové s příměsí smrku a klenu, v suťových partiích se zastoupením lípy, jilmu a olše, se působením člověka - zejména těžbou dřeva pro kutnohorské doly a orlickohorské sklárny - změnilo k nepoznání. V období před osídlením území člověkem byl v Orlických horách dominantní buk lesní, po něm následovala jedle bělokorá a třetí zde nejrozšířenější dřevinou byl smrk ztepilý. Pro dobu kolonizace území je (podobně jako v jiných oblastech) příznačný trvalý vzestup podílu smrku, přisuzovatelný však nejen vlivům člověka, ale i změně klimatických poměrů.

Současný stav (z pohledu dlouhodobosti života lesa se nejedná o stav posledních několika desetiletí, nýbrž přinejmenším dvou uplynulých století) je **charakterizován jednoznačnou převahou smrku** v druhové skladbě zdejších lesů. Ekologicky nestabilní nesmíšené smrkové porosty utrpěly újmu zejména v 80. letech minulého století, když v průběhu imisně ekologické kalamity byla převážná část (cca 1950 ha) porostů v hřebenových partiích hor vytěžena a zalesněna. Nicméně v nově založených porostech dochází i nadále pod vlivem celé řady nepříznivých faktorů k chřadnutí obnovovaných dřevin. Svoji úlohu zde jistě sehrávají také zvýšené depozice dusíkatých sloučenin a jejich účinek na jednotlivé složky zdejších ekosystémů. Orlickohorské lesy tak i dnes přísluší k nejvíce poškozovaným přírodním lesním oblastem (PLO) v ČR.

Graf č. 40: Nezemědělská půda a její typy

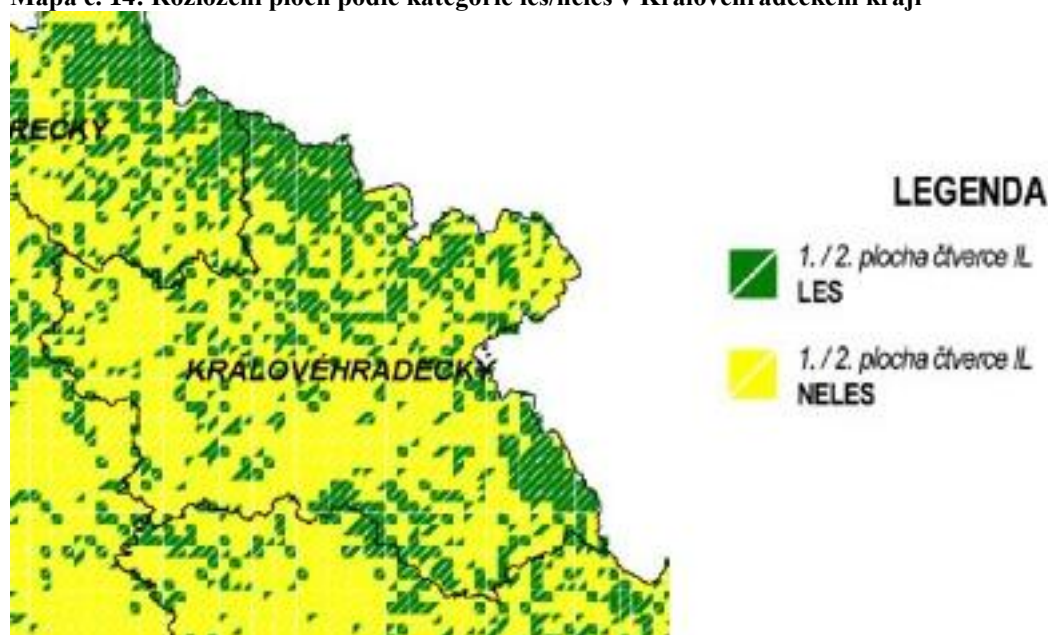

Zdroj: Český statistický úřad, údaj k 31.12. 2014

Velkým **nebezpečím** jsou **rozsáhlé polomy a další lesní kalamity**, které způsobují škody v lesním hospodářství. Nepřízeň počasí způsobená zejména silnými poryvy větru je často hlavní příčinou vážných lesních kalamit, které musí být následně nákladně odklizeny. Významnou úlohu v lesním hospodářství hrají **meliorační a zpevňující dřeviny** (MZD), které zpevňují kostru lesního porostu a zvyšují odolnost vůči povětrnostním vlivům, snižují náchylnost ke kalamitám způsobených škůdci a opadem listí a jeho rozkladem zabraňují degradaci lesních půd. Takové dřeviny by měly být zastoupeny v průměru okolo 25 %, závisí to ale na konkrétním stanovišti. Mezi tyto dřeviny patří buk lesní, dub letní, jedle bělokorá, lípa velkolistá, habr obecný, jasan ztepilý, olše lepkavá a další. V rámci lesních hospodářských plánů je nutná ochrana proti okusu těchto dřevin a to především stavěním oplocenek, oplůtků či nátěry různými repelenty. Vzhledem k nezbytnosti MZD v lesním porostu je důsledná ochrana a podpora nutná.

Na mapě č. 14 je možné vidět rozložení kategorií les a neles na území Královéhradeckého kraje a z této mapky lze přibližně odvodit i rozložení těchto kategorií na území působnosti místní akční skupiny.

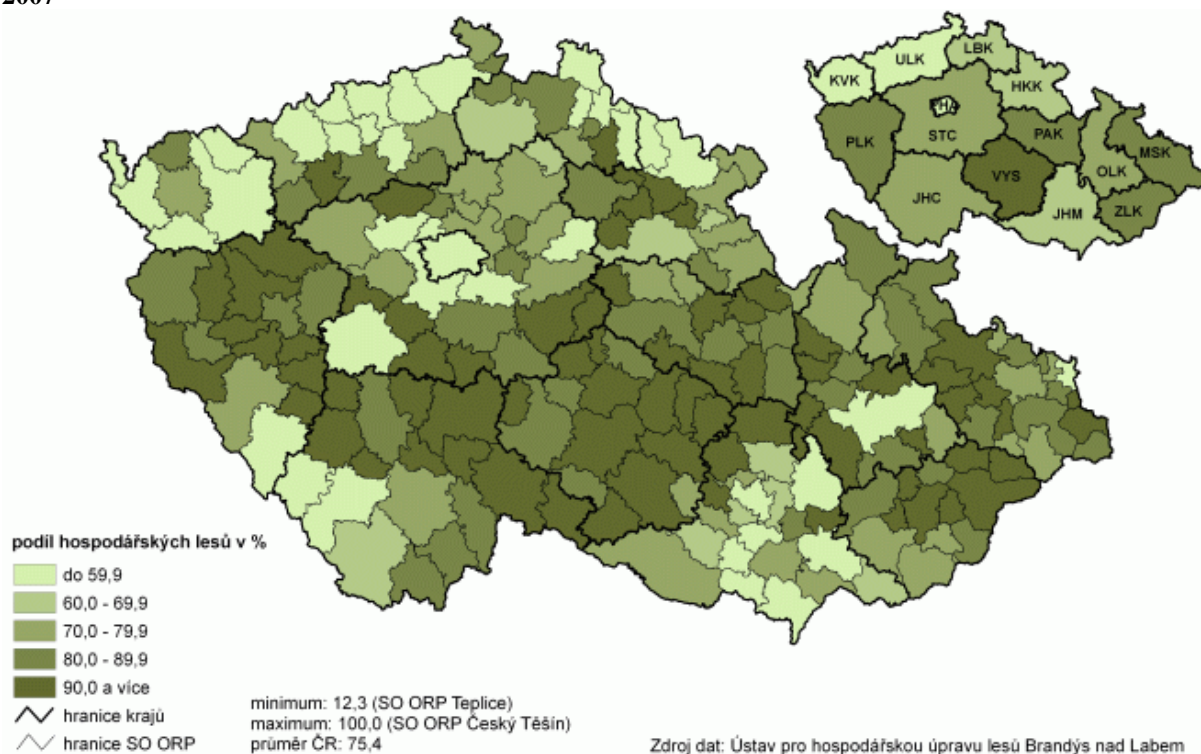
Mapa č. 14: Rozložení ploch podle kategorie les/neles v Královéhradeckém kraji

Zdroj: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

Na mapě č. 15 pro ilustraci uvádíme podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů v České republice podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností, jak tento stav zachytil Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem v roce 2007. V regionu se tento podíl v drtivé většině pohybuje v rozmezí 70-79,9%.

Mapa č. 15: Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v ČR v roce 2007

Zdroj: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

Lesy jsou zároveň využívány k **rekreačním funkcím** a to zejména větší lesní celky, které často slouží pro sportovně-rekreační účely. Častým jevem v území je pořádání závodů v orientačním běhu či orientační závody na horských kolech. Lesy jsou protínány značenými turistickými trasami, které ale spíše než k přivedení návštěvníků slouží k prostému průchodu lesem. Problémem je nedostatek vhodných míst k zaparkování, absence odpočinkových míst či zdůraznění významných míst v regionu. V sousedství lesa bývají často pořádány dětské letní tábory (např. v Dobrušce v místní části Mělčany či v Dobrém).

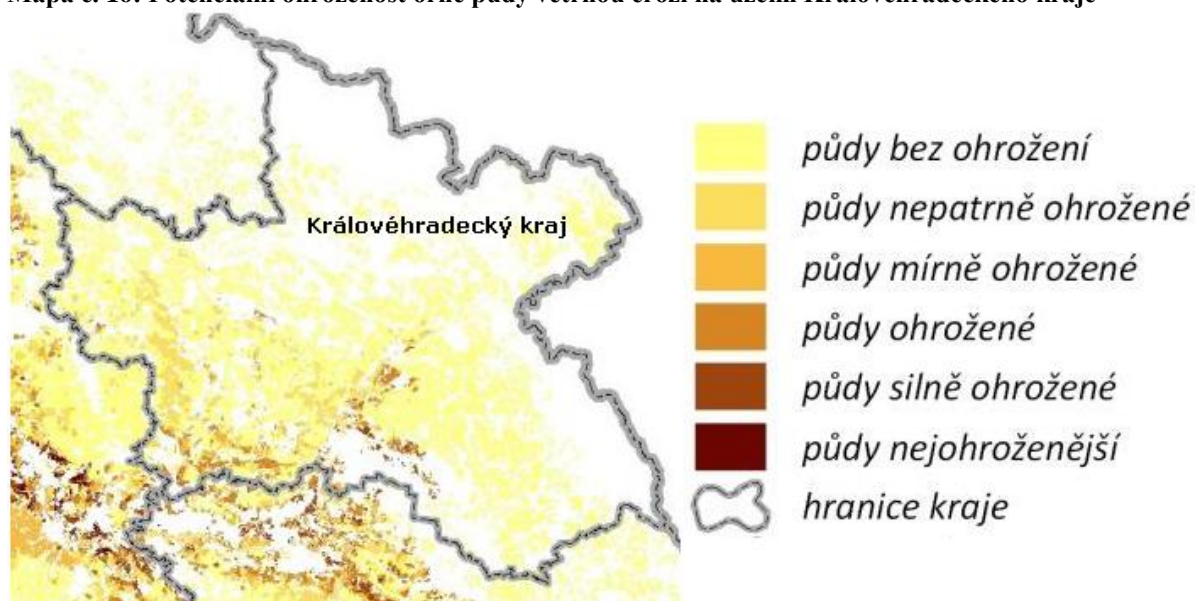
2.5.3 Protierozní opatření

Tato opatření se zaměřují na zmírnění negativního projevu vodní a větrné eroze jako jsou např. neškodné odvedení povrchových vod z povodí, snížení povrchového odtoku a zachycování smyté zeminy, retenci vody v krajině, ochranu intravilánu obcí a komunikací před důsledky eroze půdy a na snížení rychlosti větru a jeho škodlivých účinků. Protierozní opatření dělíme na organizační (vhodné umístění pěstovaných plodin, pásové pěstování plodin či návrhy vegetačních pásů mezi pozemky), agrotechnická a vegetační (půdoochranné obdělávání) a technická (příkopy, průlehy, terasy, protierozní nádrže aj.).

Větrná eroze

Půdy náchylné k větrné erozi mají největší zastoupení v mírně zvlněném pásmu území, kde jsou dle údajů Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. zastoupeny alespoň částečně v každé obci spadající do tohoto pásma. V podhorském pásmu se tyto druhy půd vyskytují převážně v obcích Bačetín, Bohdašín, Dobré a Ohnišov, v horském pásmu v menším zastoupení v obcích Borová, Česká Čermná a Nový Hrádek. Podle dostupných údajů se v regionu nevyskytují silně ohrožené či nejohroženější půdy větrnou erozí. Stanovení potenciální ohroženosti orné půdy větrnou erozí vychází z pedologické databáze bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Byly využity údaje o klimatických regionech charakterizované prvním číslem kódu BPEJ a údaje o hlavních půdních jednotkách (druhé a třetí místo kódu BPEJ), tedy faktory, které přímo ovlivňují větrnou erozi. Potenciální ohroženost orné půdy větrnou erozí na území Královéhradeckého kraje uvádí mapa č. 16.

Mapa č. 16: Potenciální ohroženost orné půdy větrnou erozí na území Královéhradeckého kraje

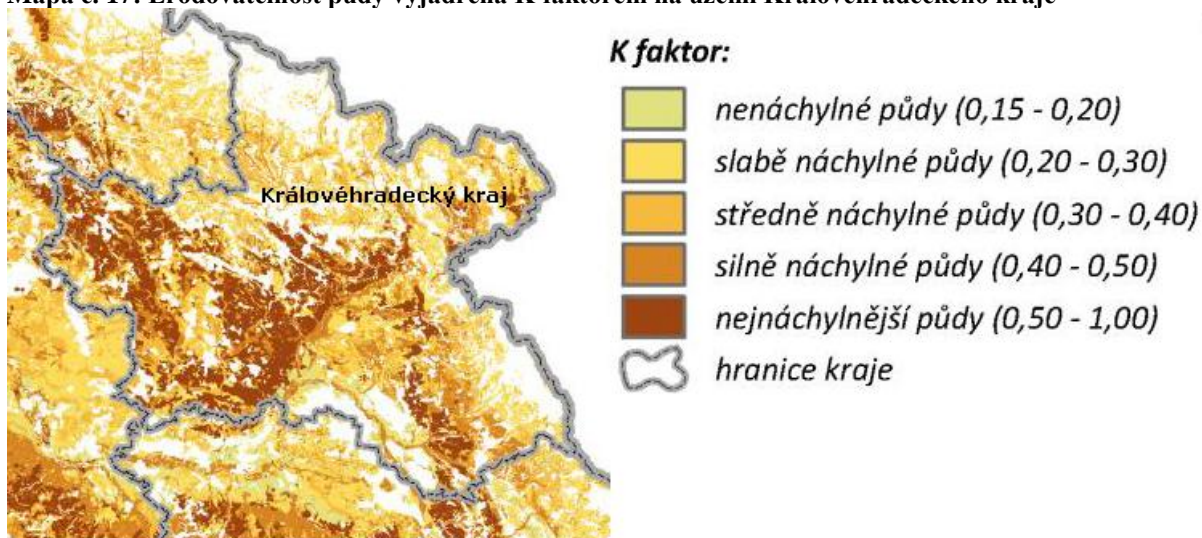

Zdroj: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Vodní eroze

Podle faktoru erodovatelnosti půdy, který je jedním z faktorů univerzální rovnice ztráty půdy, jenž zde zastupuje půdní vlastnosti a charakteristiky, které se významně podílí na vzniku erozního procesu (zrnitost půdy, infiltrace a propustnost půdy, obsah humusu aj.), se **nejnáchylnější půda k vodní erozi nachází v obcích Bačetín, Dobruška, Chlístov, Nové Město nad Metují, Opočno, Podbřezí, Přepychy, Semechnice, Trnov a Val**. Hlavním důvodem je zrnitostní složení ornice a snižující se obsah humusu, ostatní vstupní charakteristiky vstupující do výpočtů jsou převážně příznivé. Nepříznivě se zde projevuje proces illimerizace, kdy dochází k posunu jílu (eluviální horizont) dolů profilem (iluviální horizont). Ochuzený (eluviální) horizont je pak ve většině případů přiorán a promíchán s ornici, a tím je následně díky nepříznivé zrnitosti (velký obsah prachovitých částic), nižšímu obsahu humusu a horší struktuře snadno erodován. To souvisí i s následným obohaceným (iluviálním) horizontem, který je zrnitostně značně těžší a tím i méně propustný pro vodu. Půdy **nenáchylné k vodní erozi** najdeme **převážně v obcích z horského pásma území** a v některých obcích z pásma podhorského. Erodovatelnost půdy vyjádřená K faktorem na území Královéhradeckého kraje je uvedena v mapě č. 17.

Mapa č. 17: Erodovatelnost půdy vyjádřená K faktorem na území Královéhradeckého kraje

Zdroj: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Mezi více či méně významné problémy, které byly na území působnosti místní akční skupiny identifikovány, lze zařadit: erozi půdy vlivem jarního tání sněhu či silných dešťů, zrychlený odtok povrchové vody (zejména ve

svažité části regionu) a erozi půdy vlivem nevhodného obhospodařování krajiny či vlivem pěstování technických plodin. Aby došlo alespoň k částečné eliminaci výše uvedených problémů, je potřeba zajistit následující:

- v důsledku racionálního obhospodařování zvýšit retenční schopnost krajiny,
- podporovat pěstování ekologicky únosných forem energeticky využitelných rostlin,
- realizovat protipovodňová opatření, výstavbu nových polních cest,
- budovat cestovní příkopy, podporovat výsadbu zeleně v rámci protierozní funkce,
- realizovat protierozní opatření investičního charakteru (průlehy, meze, ochranná zatravnění).

Na zemědělských pozemcích s ornou půdou nacházejících se na půdách ohrožených erozí provádějí vhodná agrotechnická protierozní opatření, odpovídající stanovištním podmínkám, zejména vrstevnicové obdělávání, půdoochranné zpracování půdy s ponecháním organických zbytků na povrchu půdy, mulčování, výsev do ochranné plodiny nebo strniště, setí do hrubé brázdý nebo přerušované brázdování.

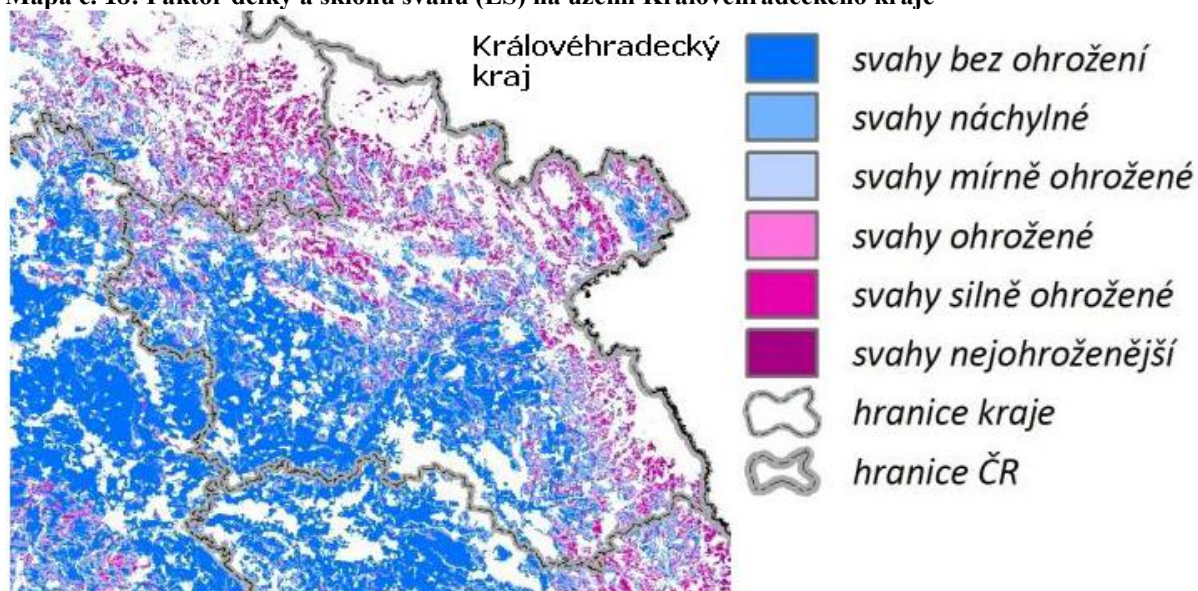
2.5.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová opatření

Neporušená krajina má schopnost akumulovat a zpomalit odtok velkého množství vody. Tato schopnost krajiny je výrazně snižována především díky velkovýrobnímu způsobu hospodaření v krajině (především vysoké zornění půdy, velké půdní bloky s nízkým obsahem organického podílu v půdě) či nevhodnou skladbou dřevin v lese (smrková kultura na nevhodných místech). Tyto negativní projevy přináší nižší stabilitu krajiny a v konečném důsledku **zvyšující se riziko povodní**.

Nejhorší kombinací pro přirozený vodní režim v krajině je **intenzivní zemědělská činnost na svažitém území**. Tomu odpovídá definice orné půdy na sklonitých pozemcích. Dle metodik je považován z hlediska zrychleného odtoku pro ornou půdu kritický sklon nad 7°. Z těchto důvodů je tento typ kultury a sklonitosti předpokladem ke zhoršování přirozeného vodního režimu v krajině. Důsledkem je zvýšené riziko vzniku lokálních povodní nebo vysychání a degradace půdy.

Topografický faktor (LS), neboli faktor délky (L) a sklonu svahu (S), vyjadřuje vliv morfologie terénu na vznik a vývoj erozních procesů. Představuje poměr ztrát půdy na jednotku plochy svahu ke ztrátě půdy na jednotkovém pozemku o délce 22,13 m se sklonem 9%. Na základě těchto údajů je logické, že **silně ohrožené či nejohroženější svahy najdeme převážně v horském, případně podhorském pásmu území**. V těchto místech hrozí **zvýšené riziko zrychleného odtoku vody při přívalových srážkách** a s tím související nebezpečí vzniku lokálních povodní. V mírně zvlněné části tento typ vodní eroze není příliš častý. Faktor délky a sklonu svahu (LS) na území Královéhradeckého kraje uvádí mapa č. 18.

Mapa č. 18: Faktor délky a sklonu svahu (LS) na území Královéhradeckého kraje

Zdroj: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Při erozních procesech s nižší intenzitou dochází ke ztrátě jemných půdních částic. Tím se mění půdní textura a struktura a snižuje se vodní kapacita půdy. Při procesech vodní eroze s vyšší intenzitou, při nichž dochází ke smyvu značné části vrchního horizontu, nepřijímá nižší horizont, obvykle s menším obsahem organické hmoty a s menší propustností, v dostatečné míře srážkovou vodu; půdní profil je ochuzen o zásobu vláhy, což má v

suchých obdobích výrazný vliv na vývoj vegetace. Je tedy potřeba navrhovat a realizovat taková opatření, která zlepší odtokové poměry v krajině a přispějí ke zlepšení ekologické stability krajiny (vyjadřované jako KES). Provedení těchto přírodně blízkých opatření bude mít nezanedbatelný přínos nejen pro postupnou obnovu vodního režimu v krajině, ale také pro ochranu před povodněmi.

Povodně jsou přírodní fenomén, kterému nelze zabránit. Krajina zde představuje prostor, který podstatným způsobem ovlivňuje časový a prostorový průběh povodní, jejichž důsledky se pak projevují v zastavěných oblastech. Proto by **protipovodňová ochrana měla být řešena už od povodí nižšího řádu a měla by být realizována v prvé řadě ve volné krajině s využitím její retenční schopnosti**. Jejich nepravidelný výskyt a variabilní rozsah nepříznivě ovlivňují vnímání rizik, která přinášejí, což komplikuje systematickou realizaci preventivních opatření. Ochrana před povodněmi není nikdy absolutní. Lze však částečně omezit povodňové kulminační průtoky, transformovat povodňovou vlnu a tím příznivěji ovlivnit časový průběh povodní, což umožňuje přijmout účinnější opatření pro záchranu životů a majetku.

Při aplikaci protipovodňových opatření v krajině je nezbytné usilovat o vytvoření prostorové rovnováhy mezi hospodářským rozvojem a urbanizací území na jedné straně a potřebami využít toto území ke zpomalení odtoku a akumulaci vody na straně druhé. Veškerá opatření na ochranu před povodněmi musí sledovat dopad na životní prostředí. Opatření v krajině jsou především změny využívání pozemků, změny rostlinného pokryvu, zatravňování břehů a přirozených inundací, tvorba protierozních mezí a vegetačních pásů a změny ve strukturách krajiny prováděné za účelem zachycení vody v povodí a zpomalení jejího odtoku.

Kulminační průtoky zejména na malých a středních tocích lze částečně omezit pomocí opatření sloužících k zachování, resp. obnově přirozené retenční a akumulační schopnosti krajiny, vodních toků a údolních niv. Je rovněž nutné zachovávat a vhodným způsobem využívat přirozená inundační území. To znamená umožnit jejich zaplavení v případě povodní. Voda, která bude takto zadržena a prosákne do půdy, je ziskem pro hospodaření v přírodě a znamená snížené nebezpečí z extrémních srážek a povodní.

V krajině se nachází velké množství upravených (napřimovaných, opevněných, zatrubněných) drobných vodních toků, které napomáhají rychlému odvedení vody z horních částí povodí. Zejména v zemědělsky obhospodařované krajině se často jedná o toky, které plnily meliorační funkci. V současné době, kdy se část orné půdy zatravňuje a provádí se množství ochranných opatření proti erozi, je možné alespoň část těchto toků vrátit do přírodně blízkého stavu. Principem revitalizací je obnova přirozené délky a trasy toku, přirozeného podélného i příčného profilu a umožnění vybřezování toků již při nižších průtocích (tam, kde je to možné) – to vše v závislosti na geomorfologických podmínkách. Součástí revitalizace je i obnova břehových porostů. Nejlepším způsobem revitalizace je vyčlenění dostatečně širokého potočního pásu, ve kterém mohou probíhat přirozené korytotvorné procesy. V některých případech pak stačí relativně malé změny současného stavu upravených koryt, aby byly nastartovány vhodné podmínky.

Cílem je využití přirozeného retenčního potenciálu vodních toků a jejich niv ve vazbě na protipovodňovou ochranu území a zabezpečení funkční vazby mezi vodními toky a jejich nivami včetně umožnění přirozeného neškodného rozlivu a zajištění prostoru pro přirozené korytotvorné procesy drobných vodních toků.

Při návrhu preventivních protipovodňových opatření je potřeba nalézt vhodnou kombinaci opatření v krajině zvyšující přirozenou akumulaci a retenci vody v území a technických opatření ovlivňujících průtoky a objemy povodňových vln. Je potřeba použít takovou kombinaci opatření, aby byla co nejvíce využita pozitiva jednotlivých metod a odstraněna jejich negativa a tím bylo dosaženo efektivního výsledku.

Je velmi důležité omezovat aktivity v záplavových územích zhoršující odtokové poměry a zvyšující povodňová rizika a naopak je žádoucí podporovat v krajině následující aktivity:

- opatření v krajině tam, kde je tento přístup možný a kde k nim stejně musí dojít
- zkapacitnění koryt v sídlech tam, kde je to možné a nakolik je to efektivní v porovnání s náklady
- systém nádrží tam, kde výrazně převládá efekt a přitom stavby nádrží nezasáhnou do sídel či infrastruktury
- systém stabilních hrází chránících části obcí
- mobilní hráze, hlavně tam, kde z různých důvodů nelze vybudovat hrazení stabilní, tedy hlavně na exponovaných parcelách v sídlech
- poldry, odsazené hráze, revitalizace koryt - tam, kde je to neúčelnější

Pokud se tedy dokáže částečně snížit zrychlený odtok vody z plochy povodí do vodních toků a umožní se v údolních nivách mimo zastavěné území rozliv vody během povodňových stavů, nemusí být úpravy na tocích (převážně v zastavěném území) tak technicky náročné a zároveň finančně nákladné.

Riziko povodňových škod v obcích ze SO ORP Dobruška

Snížení schopnosti přirozené akumulace vod a retenčních schopností území v důsledku nešetrného hospodaření v krajině, vysoké zornění, nevhodný způsob obhospodařování zemědělských půd – výběr plodin, nevhodná skladba dřevin v lese. To vše jsou faktory, které znamenají zvýšené riziko povodní v území. **Srážkové poměry jsou v území nerovnoměrné**, nejvíce srážek je v horské oblasti Orlických hor. Povodňové průtoky z tání sněhu a dešťových přeháněk se z horské oblasti kumulují v západní, nížinné části území. Nejvíce zatěžované srážkami a táním sněhu jsou toky Dědina, Rokytenka, Olešenka. V území SO ORP Dobruška zabírá orná půda na sklonitých pozemcích 87,23 ha, tj. 0,83 % zemědělské půdy v území tohoto ORP, což způsobuje zhoršení přirozeného vodního režimu v krajině.

V roce 2005 bylo Krajským úřadem Královéhradeckého kraje **stanoveno záplavové území významného vodního toku Bělá a navržené je záplavové území kolem vodních toků Dědina a Zlatý potok**. Kritické rozlivy na toku Dědina jsou od údolí od Sedloňova po Podbřezí, Pohoří, Dobrušku, České Meziříčí, Mokré, Očelice. V soutoku Dědiny, Zlatého a Ještětického potoka dochází k ohrožení Semechnic, Trnova a Opočna.

Protipovodňová opatření v krajině – změna využití pozemků, změna rostlinného pokryvu, zatravnování břehů a přirozených inundací, tvorba protierozních mezí, vegetačních pásů a zpomalení odtoku. Využití přirozeného retenčního potenciálu a umožnění přirozeného rozlivu drobných vodních toků. Realizace ochranných hrází a retenčních nádrží.

Riziko povodňových škod v obcích ze SO ORP Nové Město nad Metují

Ve správním území ORP Nové Město nad Metují je stanoveno **několik záplavových území – na tocích Dědina, Metuje a Rozkošském potoce**. Dále jsou **na tocích Metuje a Rozkošském potoce stanoveny aktivní zóny záplavového území a pod vodní nádrží Rozkoš je rovněž stanoveno území zvláštní povodně pod vodním dílem**. Největší riziko vzniku povodňových škod je jednoznačně v Novém Městě nad Metují, kde se nachází celkem 173 stavebních objektů v záplavové zóně – dosahu stoleté vody. Jednak je to oblast okolo ostrohu, na kterém je historické centrum města s náměstím, a dále se jedná o lokalitu v místní části Krčín, kde řeka Metuje již opouští relativně úzké sevřené údolí.

Většina dotčených objektů v obou těchto místech se nachází v ploše údolní nivy řeky Metuje a zejména v lokalitě pod historickým náměstím. Nachází se zde dokonce polygrafický podnik, který představuje potenciální hrozbu pro životní prostředí. Cílem by měla být realizace výstavby a údržba protipovodňových a protierozních opatření. Současně by jednoznačně měla být zastavena další stavební činnost v tomto území, které by se mělo nechat maximálně volné a umožňovat rozliv velkých vod.

Riziko povodňových škod v obcích ze SO ORP Náchod

Na území SO ORP Náchod jsou stanovena záplavová území a aktivní zóny záplavového území, ovšem ani jeden druh se nevyskytuje na území obcí, které patří do působnosti místní akční skupiny. Rizikem jsou pouze v jarních měsících místní záplavy luk na Novém Hrádku.

V rámci přírodních rizik (zejména povodní) je nesmírně důležité, aby v území existovala **koncepční ochrana** před těmito negativními přírodními jevy, neboť je žádoucí těmto rizikům předcházet.

2.5.5 Zeleň v krajině a sídlech

Veřejná zeleň je souhrn všech volně rostoucích a veřejně přístupných zelených rostlin. Jedná se o důležitý architektonický a krajinný prvek. Vegetace plní v krajině specifické a nezastupitelné funkce v koloběhu látek a toku energie. Produkci biomasy poskytuje potravu býložravcům a je hlavním zdrojem organické hmoty v půdě. Vegetace urychluje zvětvávání hornin, přispívá k tvorbě a vývoji půdy a zpevnováním zemského povrchu brání erozi. Mimo zastavěný prostor vesnic, obcí, městysů a měst se v extravilánu jedná obvykle o rozsáhlé plochy lesů, hájů, zahrad, sadů, luk, mokřadů, polí i volně rostoucí solitérní nebo hospodářsky nevyužívanou zeleň. Rozptýlená zeleň, která je v našich podmínkách typická pro kulturní, zejména pak pro zemědělskou krajinu, vznikala dvěma způsoby. Samovolným šířením či vědomým šířením člověkem. Zeleň v krajině má kromě svých primárních hospodářských a ekologických funkcí také výrazné funkce rekreační, zdravotní, krajinnotvorné, půdoochranné, vodohospodářské, estetické, rituální a historické.

Uvnitř zastavěných ploch všech lidských sídel se k výše uvedeným funkcím přidružují i další posílené funkce zdravotní, rekreační a estetické. Každá **zeleň má** kromě svých základních funkcí také **vliv na čistotu ovzduší a**

mikroklima, neboť snižuje prašnost a zvyšuje vlhkost vzduchu. Dále působí také jako tlumič nadměrného hluku, snižuje přílišnou hlučnost, která je uvnitř lidských sídel nejčastěji způsobena různými dopravními a mechanizačními prostředky. Veřejná zeleň v intravilánu obcí může mít mnoho různých podob. Může se jednat o parky, zahrady, sady, lesoparky, aleje, trávniky, záhony, květinové mísy. Zeleň může tvořit jak souvislé porosty nebo menší skupiny rostlin, může se jednat i o rozptýlenou a solitérní zeleň (například solitérně rostoucí keře a stromy, zelené pásy podél cest, květinové koše a mísy apod.). Každá **zeleň potřebuje svoji periodickou a pravidelnou údržbu**, která je dána především biologickou podstatou života rostlin. Uplatňují se zde výrazné sezónní vlivy (např. na jaře se musí více kosit trávniky, udržovat záhony a květinové mísy, na podzim je obvykle nutné hrabat spadlé listí, na jaře pak prořezávat stromy a keře atd.).

Kromě výše uvedeného je zeleň často využívána i pro svoji **protipovodňovou funkci**, neboť díky správné výsadbě může docházet k zadržování vody v krajině. Podél mezí tak dochází k zatravnění vč. výsadby solitérních stromů, příp. drobných remízů a porostů. K zakládání alejí a stromořadí bývají využívány polní a obecní cesty a v rámci lesního hospodářství dochází ke zvyšování podílu dřevin přirozených pro danou oblast a to v důsledku snížení rizika ohrožení lesů kalamitami z důvodu nestabilních nesmíšených smrkových porostů.

V rámci estetické funkce je zejména veřejná zeleň využívána ke zlepšení vzhledu veřejných prostranství a zelených ploch. Zejména na menších obcích dochází k zanedbávání těchto veřejných prostranství, což vede k jejich zanedbávání a tím pádem i k celkovému poklesu kvality životního prostředí. Příčinou bývají finanční a časové nároky na údržbu či nedostatečné technické vybavení.

2.5.6 Ochrana vod

V území působnosti MAS POHODA venkova najdeme tři města (Dobruška, Nové Město nad Metují, Opočno), jeden městyš (Nový Hrádek), jednu větší obec (České Meziříčí) a třicet dalších obcí, v rámci kterých počet obyvatel nedosáhne hranice 1 000 obyvatel. V rámci zásobování vodou jsou na území provozovány 4 skupinové vodovody (SV), další obce jsou napojeny buď na veřejné či místní vodovody. Napojení na vodovod v současné době chybí v obcích Bohdašín, Janov a Val.

Přehled skupinových vodovodů na území MAS:

- **SV Přepychy (Dřízna):** Přepychy, část obce Trnov
- **SV Dobruška:** Dobruška, Podbřezí, Bačetín, Semechnice, Trnov, Chlístov
- **SV Hradec Králové – Litá:** České Meziříčí, Pohoří, Mokré, Králova Lhota, Rohenice
- **SV Teplice n. M. – Náchod - Bohuslavice:** Česká Čermná, Jestřebí, Libchyně, Mezilesí, Nové Město nad Metují, Nový Hrádek, Přibyslav, Sendraž, Slavoňov

Vodovody a kanalizace jsou provozovány většími organizacemi vytvořenými pro tento účel či samotnými obcemi. Mezi nejvýznamnější provozovatele patří Vodovody a Kanalizace Náchod a.s., AQUA SERVIS, a.s., Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a. s. a Technické služby města Opočna s.r.o.. V Dobřem byla obcí pro tuto oblast založena společnost Lesy Dobré s.r.o..

Veškeré investice do vodovodní infrastruktury musí být **v souladu s Plánem rozvoje vodovodů a kanalizací Královéhradeckého kraje**, který na tuto oblast vypisuje dotační tituly. Díky těmto prostředkům v poslední době např. na území obce Dobré došlo k posílení vrtů v Rovném a propojení vodovodních řadů místních částí Rovné – Kamenice.

Kvalita vody je pravidelně sledována a níže pro lepší orientaci uvádíme v následujících tabulkách č. 54, 55, 56 a 57 přehled rozborů pitné vody u významných provozovatelů vodohospodářské infrastruktury na území.

Vodovody a kanalizace Náchod a.s.

- vodovody a kanalizace: Nové Město nad Metují, Nový Hrádek
- vodovod: Borová, Česká Čermná, Jestřebí, Libchyně, Mezilesí, Přibyslav, Sendraž, Slavoňov

Tabulka č. 54: Rozbor pitné vody dodávané z vodního přivaděče Teplice n. M. – Bohuslavice n. M. odebraný ve vodojemu Vysoká Srbská dne 9.6. 2014

Parametr	Jednotka	Rozbor	Limit	Typ limitu
chlordioxid	mg/l	< 0,01	0,05-0,3	mezí hodnota
pH	mg/l	7,4	6,5-9,5	mezí hodnota
konduktivita	mS/m	37	250	mezí hodnota
CHSN-Mn	mg/l	0,7	3,0	mezí hodnota
tvrdost Ca+Mg	mmol/l	1,85	2 - 3,5	doporučená hodnota

vápník	mg/l	64	30 – 80	doporučená hodnota
hořčík	mg/l	6	20 – 30	doporučená hodnota
železo	mg/l	0,02	0,20	mezní hodnota
amonné ionty	mg/l	< 0,10	0,50	mezní hodnota
chloridy	mg/l	12	100	mezní hodnota
dusitany	mg/l	< 0,01	0,50	nejvyšší mezí hodnota
dusičnany	mg/l	10	50	nejvyšší mezí hodnota
sírany	mg/l	26	250	mezní hodnota
zákal	ZFn	0,5	5	mezní hodnota
barva	mg/l Pt	< 5	20	mezní hodnota
chuť		výtečná	přijatelná	mezní hodnota
pach	stupeň	0	2	mezní hodnota
kult. org 22 °C	KTL/ml	1	200	mezní hodnota
kult. org 36 °C	KTJ/ml	1	20	mezní hodnota
koliformní b.	KTJ/100 ml	0	0	mezní hodnota
enterokoky	KTJ/100 ml	0	0	nejvyšší mezí hodnota

Zdroj: Vodovody a Kanalizace Náchod a.s.

Základním vodovodním systémem společnosti je skupinový vodovod Náchodsko (Teplice n.M.-Bohuslavice n.M.), na který je napojena většina uvedených obcí. Pitná voda dodávaná odběratelům z tohoto systému se vyznačuje vysokou biologickou kvalitou a může být užívána i pro kojení.

Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a. s.

- vlastní vodovod v obcích: České Meziříčí, Pohoří, Mokré Králova Lhota, Rohenice
- vlastní veřejnou kanalizaci vč. ČOV v obcích: Mokré a Pohoří

Tabulka č. 55: Rozbor pitné vody pro oblast České Meziříčí odebrané v Záhumenské ul. v Českém Meziříčí dne 14.4. 2014

Parametr	Jednotka	Limit	Hodnota
CHSK(Mn)	mg/l	3,0	< 0,50
barva	mg/l Pt	20	< 5,0
železo	mg/l	0,20	0,04
zákal	ZF(t)	5	0,87
pH		6,5 - 9,5	7,0
konduktivita	mS/m	125	46,0
dusitany	mg/l	0,50	< 0,008
mangan	mg/l	0,050	< 0,04
amonné ionty	mg/l	0,50	< 0,14
dusičnany	mg/l	50	10,0
KNK-4,5	mmol/l		3,7
chloridy	mg/l	100	9,0
chuť		mezí hodnota	Přijatelná
pach		mezí hodnota	Přijatelný
chlór volný	mg/l	0,30	< 0,07
počet org.	jedinci/ml	5×10^1	0
koliformní bakterie	KTJ/100 ml	0	0
escherichia coli	KTJ/100 ml	0	0
enterokoky	KTJ/100 ml	0	0
kult. org 22 °C	KTJ/ml	200	0
kult. org 36 °C	KTJ/ml	20	2
živé organismy	jedinci/ml	0	0
abioseston	%	10	1

Zdroj: Vodovody a kanalizace Hradec Králové, a. s.

Technické služby města Opočna s.r.o.

Středisko Aqua zajišťuje provoz a údržbu vodovodních řadů a vodárenských objektů, kanalizačních stok a čistírných odpadních vod a likvidaci odpadních vod na centrální čistírně odpadních vod Opočno.

Tabulka č. 56: Rozbor pitné vody pro oblast Opočno odebrané v Nádražní ul. v Opočně dne 8.4. 2014

Parametr	Jednotka	Hodnota	Norma
chlor volný	mg/l	0,21	0,30
pach		Přijatelný	přijatelný
chuť		Přijatelná	přijatelná
pH		7,0	6,5 – 9,5
konduktivita	mS/m	83,7	125
barva	mg/l Pt	< 4	20
zákal	ZF(t)	< 1,0	5
CHSK-Mn chem. spotřeba kyslíku	mg/l	< 0,40	3,0
amonné ionty	mg/l	< 0,02	0,50
dusitany	mg/l	< 0,020	0,50
dusičnany	mg/l	42,6	50,0
počet kolonií při 22 °C	KTJ/ml	35	200
počet kolonií při 36 °C	KTJ/ml	18	20
koliformní bakterie	KTJ/100 ml	0	0
Escherichia coli	KTJ/100 ml	0	0
enterokoky	KTJ/100 ml	0	0
železo	mg/l	< 0,02	0,20

Zdroj: Technické služby města Opočna s.r.o.

AQUA SERVIS, a.s.

Společnost je součástí nadnárodní skupiny Energie AG Oberösterreich a v oblasti vodohospodářské infrastruktury zajišťuje na území provoz vodovodů a kanalizací.

Tabulka č. 57: Tvrdost vody v lokalitách provozovaných firmou AQUA SERVIS, a.s.

Vodovod	Tvrdost vody (mmol/l)		Hodnocení tvrdosti vody
	od	do	
Dobruška – nižší tlakové pásmo	3,15	3,46	Tvrdá
Dobruška – vyšší tlakové pásmo	3,36	3,56	Tvrdá
Kamenice (Dobré)	0,78	1,17	Měkká
Ohnišov	0,62	0,92	Měkká
Přepychy	3,14	3,23	Tvrdá

Zdroj: AQUA SERVIS, a.s.

2.5.6.1 Povrchové vody

V oblasti povrchových vod území místní akční skupiny spadá do **oblasti povodí Horního a středního Labe**. Mezi významné toky patří řeka Metuje, Olešenka, Dědina či Zlatý potok. Do území rovněž zasahuje vodní nádrž Rozkoš, která je hojně využívána k rekreačním účelům.

V následující tabulce č. 58 uvádíme hodnocení všech vodních útvarů, které by jen z části zasahují do území MAS POHODA venkova. Toto hodnocení povrchových vod vychází z Plánu oblasti povodí Horního a středního Labe. Z tabelárního přehledu je zřejmé, že až na vodní útvary Metuje po ústí do toku Labe a Labe po soutok s tokem Orlice, **většina vodních útvarů vyhovuje z hlediska chemického stavu**. V obou případech se jedná o znečištění syntetickými látkami a u vodního útvaru Metuje po ústí do toku Labe i znečištění kovy (rtuť, olovo, kadmium a jejich sloučeniny). Naopak **z hlediska biologické složky vyhověly pouze dva vodní útvary** (Divoká Orlice po soutok s tokem Bartošovický potok, Zdobnice po soutok s tokem Říčka). Největší negativní dopad to má na biologickou složku bentos, což je biocenóza zahrnující všechny živočišné (zoobentos) a rostlinné (fytoobentos) organizmy obývající břeh a dno vod. Ve třech případech existuje i potenciální negativní vliv na ryby. Podíváme-li se na fyzikálně chemické složky, tak zjistíme, že největší problémy způsobují dusík dusičnanový, pyren či biochemická spotřeba kyslíku BSK-5. V globálu lze říci, že **pouze dva vodní útvary prokazují v rámci celkové syntézy vyhovující stav**. Konkrétně se jedná o Divokou Orlici po soutok s tokem Bartošovický potok a o Zdobnici po soutok s tokem Říčka. Ve všech ostatních případech vč. Nádrže Rozkoš byla syntéza celkového stavu označena jako nevyhovující.

Tabulka č. 58: Hodnocení povrchových vod zasahujících do území MAS

Název vodního útvaru	Chemický stav			Ekologický stav							Syntéza celkový stav	
	Syntet. látky	Kovy	Syntéza CHS	Fyzikálně-chemické složky			Biologie					Syntéza ES
				Všeobecné FCH látky	Specif. zneč. Látky	Syntéza FCH sl.	Bentos	Ryby	Chlorofyl	Syntéza biologie		
Dědina po soutok s tokem Brtevský potok	V	V	V	PN (dusík dusičnanový)	V	PN	N	V	-	N	N	N
Brtevský potok po ústí do toku Dědina	V	V	V	N (dusík dusičnanový)	V	N	N	V	-	N	N	N
Olešenka po ústí do toku Metuje	V	V	V	V	V	V	N	PN	-	N	N	N
Metuje po ústí do toku Labe	PN [Indeno(1,2,3,8cd)pyren, Benzo(g,h,i)perylene]	PN (Rtuť a její sloučeniny, Olovo a jeho sloučeniny, Kadmium a jeho sloučeniny)	PN	V	N (pyren)	N	N	PN	-	N	N	N
Dědina po ústí do toku Orlice	V	V	V	N (Biochemická spotřeba kyslíku BSK-5)	V	N	N	V	-	N	N	N
Divoká Orlice po soutok s tokem Bartošovický potok	V	V	V	V	V	V	V	V	-	V	V	V
Zdobnice po soutok s tokem Říčka	V	V	V	V	V	V	V	V	-	V	V	V
Bělá po soutok s tokem Kněžná	V	V	V	PN (dusík dusičnanový)	V	PN	N	V	-	N	N	N
Zlatý potok po ústí do toku Dědina	V	V	V	V	V	V	N	V	-	N	N	N
Labe po soutok s tokem Orlice	PN [Indeno(1,2,3,8cd)pyren,	V	PN	V	V	V	N	PN	-	N	N	N

	Benzo(g,h,i)perylene, Benzo(a)pyren]											
Nádrž Rozkoš	V	V	V	Teplota vody, Fosfor celkový	EP nedosažen							N

Zdroj: Plán oblasti povodí Horního a středního Labe

Vysvětlivky: **N** – nevyhovující, **PN** – potenciálně nevyhovující, **V** - vyhovující

V rámci hodnocení vodních útvarů povrchových vod byl podle tabulky č. 59 u deseti útvarů zjištěn významný problém při nakládání s vodami. Pouze u vodního útvaru Zdobnice po soutok s tokem Říčka nebyl významný problém při nakládání s vodami identifikován. Nejvíce zastoupené významné problémy nakládání s vodami představují nevhodné morfologické úpravy na tocích v intravilánech i extravilánech (neprůtočná ramena, napřímení toku, technické úpravy, potamalizace, zahloubení koryta aj.), nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod a prostupnost vodních toků (zprůchodnění toků a zamezení vnikání ryb do vodních elektráren).

Tabulka č. 59: Zjištěné významné problémy při nakládání s povrchovými vodami u vodních útvarů zasahujících do území MAS

Název vodního útvaru	Významný problém nakládání s vodami
Dědina po soutok s tokem Brtevský potok	ANO: Nevhodné morfologické úpravy na tocích v intravilánech i extravilánech (neprůtočná ramena, napřímení toku, technické úpravy, potamalizace, zahloubení koryta aj.)
Brtevský potok po ústí do toku Dědina	ANO: Nevhodná aplikace hnojiv a prostředků na ochranu rostlin
Olešenka po ústí do toku Metuje	ANO: Nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod, Eroze (jako zdroj fosforu a nerozpuštěných látek)
Metuje po ústí do toku Labe	ANO: Nevhodné využívání území, Prostupnost vodních toků (zprůchodnění toků a zamezení vnikání ryb do vodních elektráren), Nedostatek rybích úkrytů a jiných stanovišť v korytech vodních toků, Nevhodné využívání území v nivě
Dědina po ústí do toku Orlice	ANO: Nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod
Divoká Orlice po soutok s tokem Bartošovický potok	ANO: Nevhodné morfologické úpravy na tocích v intravilánech i extravilánech (neprůtočná ramena, napřímení toku, technické úpravy, potamalizace, zahloubení koryta aj.), Prostupnost vodních toků (zprůchodnění toků a zamezení vnikání ryb do vodních elektráren)
Zdobnice po soutok s tokem Říčka	NE
Bělá po soutok s tokem Kněžná	ANO: Nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod, Eutrofizace
Zlatý potok po ústí do toku Dědina	ANO: Nevhodné morfologické úpravy na tocích v intravilánech i extravilánech (neprůtočná ramena, napřímení toku, technické úpravy, potamalizace, zahloubení koryta aj.), Nevhodné využívání území, Nedostatečné čištění průmyslových odpadních vod (vč. vypuštění důlních vod), Nevhodné využívání území v nivě
Labe po soutok s tokem Orlice	ANO: Nevhodné morfologické úpravy na tocích v intravilánech i extravilánech (neprůtočná ramena, napřímení toku, technické úpravy, potamalizace, zahloubení koryta aj.), Prostupnost vodních toků (zprůchodnění toků a zamezení vnikání ryb do vodních elektráren), Nedostatek rybích úkrytů a jiných stanovišť v korytech vodních
Nádrž Rozkoš	ANO: Nedostatečné odkanalizování a čištění komunálních odpadních vod, Eutrofizace, Nevhodná aplikace hnojiv a prostředků na ochranu rostlin

Zdroj: Plán oblasti povodí Horního a středního Labe

2.5.6.2 Podzemní vody

Do regionu zasahují dva útvary podzemních vod. **Podorlická křída v povodí Orlice** je plošně znečištěna dusíkem, bodově benzo(a)pyrenem, olovem a tetrachloretanem. Jejich hodnocení uvádí tabulka č. 60. Potenciálně nevyhovující příčinou, která může ovlivnit kvantitativní stav tohoto útvaru, je výstavba geotermálních vrtů. Celkový stav tohoto útvaru podzemních vod je nevyhovující a byl zde identifikován významný problém při nakládání s vodami. Druhým útvarem v území je **Krystalinikum Orlických hor**, jehož celkový stav je vyhovující a nebyl zde zjištěn významný problém nakládání s vodami. Jedinou vadou jsou bodové zdroje znečištění, které způsobují kadmium, rtuť a tetrachloretan.

Tabulka č. 60: Hodnocení podzemních vod zasahujících do území MAS

Název útvaru podzemních vod	Plošné zdroje znečištění	Bodové zdroje znečištění	Chemický stav	Kvantitativní stav	Celkový stav	Významný problém nakládání s vodami
Podorlická křída v povodí Orlice	N (dusík)	N [benzo(a)pyren, olovo, tetrachloretan]	N	PN (výstavba geotermálních vrtů)	N	ANO: Odběry a vypouštění za podmínek nízkých průtoků/nepříznivý poměr mezi odběry a základním odtokem, Staré ekologické zátěže
Krystalinikum Orlických hor	V	N (kadmium, rtuť, tetrachloretan)	V	V	V	NE

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

Vysvětlivky: **N** – nevyhovující, **PN** – potenciálně nevyhovující, **V** - vyhovující

2.5.6.3 Čištění vody

Z celkového počtu 35 obcí jich je **80% vybaveno kanalizací, 29% má kanalizační systém zakončený čistírnou odpadních vod a v Novém Městě nad Metují se nachází centrální čistírna odpadních vod.**

Obce ze SO ORP Dobruška

Na části území MAS, které spadá do správního obvodu ORP Dobruška, jenž čítá celkem 25 obcí, je na veřejnou kanalizaci napojeno 19 obcí. Kanalizaci v současné době nemají v Bohdašíně, Janově, Sedloňově, Semechnicích, Sněžném a Valu. Kanalizační systém zakončený čistírnou odpadních vod má 9 obcí (Deštné v Orlických horách, Dobruška, Kounov, Mokré, Olešnice v Orlických horách, Opočno, Podbřezí, Pohoří, Rohenice). V ostatním území jsou technicky nevyhovující obecní stokové systémy nebo jsou odpadní vody čištěny prostřednictvím individuálních zařízení – domovní čistírny odpadních vod, biologické septiky, bezodtokové jímky apod..

Nízká úroveň odkanalizování a čištění odpadních vod je v malých obcích a obcích horské a podhorské části Orlických hor – nesoustavné systémy hlavně dešťových stok vzniklé převážně zatrubněním silničních příkopů, do kterých jsou vypouštěny splašky předčištěné v septicích a domovních čistírnách. Možnost centrálního čištění a odvádění odpadních vod je v důsledku rozptýlené zástavby a nedostatku veřejných finančních prostředků omezená. Stáří provozovaných kanalizací je 30–50 let. **V menších obcích je kanalizace v nevyhovujícím technickém stavu.** ČOV ve městech mají dostatečný výkon. Recipienty mají dobrou samočisticí schopnost.

Obce ze SO ORP Nové Město nad Metují

Ze správního obvodu obce s rozšířenou působností Nové Město nad Metují do území působnosti místní akční skupiny zasahuje celkem 7 obcí, přičemž pouze v obci Libchyně není kanalizace. V Novém Městě nad Metují se nachází centrální čistírna odpadních vod, většina ostatních obcí má ČOV navrženy v územně plánovací dokumentaci a postupně bude docházet k jejich realizaci. V současné době využívají tyto obce individuální čištění odpadních vod svedených do obecních kanalizačních řadů nebo do místních vodotečí. Mnohé z nemovitostí jsou rovněž napojeny na bezodtokové vybíratelné jímky nebo septiky. **U řady budov je stav objektů na čištění a likvidaci odpadních vod nevyhovující.** S výstavbou centrální ČOV se uvažuje v obcích (nebo jejich částech) Příbyslav, Slavoňov a Sendraž. V obcích Libchyně, Jestřebí a Mezilesí je navržena biologická nádrž pro dočištění čištěných odpadních vod z domovních čistíren odpadních vod.

Obce ze SO ORP Náchod

Do správního obvodu ORP Náchod patří obce Borová, Česká Čermná a Nový Hrádek. Všechny tyto obce jsou vybaveny kanalizací, v Novém Hrádku je lokální biologická ČOV. V obcích Borová a Česká Čermná ČOV není, stávající kanalizace zde ústí do vodoteče.

2.5.7 Ochrana ovzduší

Z pohledu dopravy mezi největší **zdroje znečištění a hluku** v regionu patří **silnice I. třídy I/14** spojující Liberec a Českou Třebovou, v rámci které přes území vede úsek z Nového Města nad Metují do obce Podbřezí. Po této komunikaci jezdí osobní i nákladní kamionová doprava, která je směřována do Polska přes hraniční přechod v Náchodě a dále doprava zaměstnanců do pobočného závodu ŠKODA AUTO a.s. v Kvasinách, kam dojíždí i velký počet polských pracovníků. Z tohoto závodu jsou expedovány i vyrobené automobily. Na ostatních komunikacích není provoz natolik silný, aby představoval výraznou zátěž pro životní prostředí, i když přes některé obce si řidiči zkracují cestu. Vlivem nárůstu automobilové dopravy by ale mohlo dojít ke zhoršení kvality životního prostředí.

Největším znečišťovatelem v území je dle Českého hydrometeorologického ústavu a tabulky č. 61 akciová společnost **Tereos TTD v Českém Meziříčí**, která zde vyrábí cukr. Tento závod je druhým největším cukrovarem v České republice a během cukrovarnické kampaně, která trvá přibližně 90 až 100 dní, zpracovává cukrovar v Českém Meziříčí 7 000 tun cukrové řepy denně, ze které vyrobí 70 000 tun cukru a více než 25 000 tun pelet ročně. Z hlediska těkavých organických látek je významným znečišťovatelem i firma Ammann Czech Republic a.s. v Novém Městě nad Metují, která je vedoucím stavebním dodavatelem pro stroje, systémy a služby s klíčovými kompetencemi v oblasti asfaltu a pro celosvětové silniční stavitelství. Společnost vyrábí asfaltové obalovny, betonárky, třídačky kameniva spolu s příslušnými systémy kontroly a hutnicí stroje a finišery. Jak je vidět z následující tabulky, **největší znečišťovatelé v regionu pochází ze čtyř nejlidnatějších municipalit**. V ovzduší probíhá i přenos emisí ze zdrojů, které jsou umístěny mimo území působnosti MAS. Znečištění způsobují i malé zdroje, kam lze zařadit např. lokální topeniště či již výše zmíněnou automobilovou dopravu.

Tabulka č. 61: Hlavní zdroje znečišťování ovzduší

Tvůrce	Umístění	Tuhé emise (t)	Oxid siřičitý (t)	Oxidy dusíku (t)	Oxid uhelnatý (t)	TOC ³ (t)	VOC ⁴ (t)	Celkový výkon (MW)
BOHEMILK, a.s. - Opočno	Opočno	4,87	11,165	7,885	1,117	0,193	-	18,8
Centrální zdroj tepla Dobruška, a.s. - centrální kotelna zemní plyn	Dobruška	0,051	0,038	2,799	0,839	0,069	-	12
Zemědělské družstvo Dobruška BPS		0,004	0,013	0,178	0,326	0,990	-	1,2
Tereos TTD, a.s. - Cukrovar České Meziříčí	České Meziříčí	20,939	497,957	126,359	207,007	23,823	-	58,7
ZEMSPOL České Meziříčí, a.s. - Bioplynová Stanice		0,005	0,325	0,570	0,704	0	-	1,1
ZEMSPOL České Meziříčí a.s. - sušárna obilí		0,043	0	0,244	0,115	0	-	neuv.
Ammann Czech Republic a.s.	Nové Město nad Metují	1,493	14,903	6,388	2,014	0,008	22,825	37,1
BOHEMIA Trafo s.r.o.		-	-	-	-	-	1,399	neuv.
NUTRICIA DEVA, a.s.		0,021	0,011	0,512	0,261	0,060	-	6,5
R E P O N spol. s r.o. - provoz Nové Město nad Metují		0,04	-	-	-	-	-	neuv.
Slévárna, spol. s r.o.		0,031	-	-	-	-	2,65	neuv.

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

³ TOC – organické látky vyjádřené jako TOC (celkový organický uhlík)

⁴ VOC – těkavé organické látky

Úroveň znečištění ovzduší je v rámci území působnosti MAS POHODA venkova **na velmi dobré úrovni**. Jako nejproblematictější se jeví benzopyren, jenž vzniká jako produkt nedokonalého spalování především z automobilové dopravy ze vznětových motorů a má karcinogenní účinky. Průměrná hodnota tohoto polutantu v letech 2007-2011 překročila imisní limit v Novém Městě nad Metují, v Opočně a Dobrušce se naměřená hodnota k imisnímu limitu přiblížila. Nejvyšší hodnoty průměrné koncentrace znečišťujících látek byly v drtivé většině případů naměřeny ve všech třech městech (Dobruška, Nové Město nad Metují, Opočno), naopak nejnižší hodnoty s výjimkou oxidu siřičitého byly naměřeny zejména horských částech území, převážně v Deštném v Orlických horách. Přehled průměrné koncentrace znečišťujících látek uvádí tabulka č. 62.

Tabulka č. 62: Průměrné koncentrace znečišťujících látek z pětiletých průměrů z let 2007-2011

Znečišťující látka	Způsob měření	Imisní limit ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	Nejvyšší hodnota ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)	Nejnižší hodnota ($\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$)
Oxid dusičitý	roční průměr	40	16,5 Nové Město nad Metují, 13,4 Dobruška, 13,1 Opočno	5,9 Deštné v Orlických horách
částice PM ₁₀	roční průměr	40	24,2 Nové Město nad Metují, 24,1 Dobruška 23,7 České Meziříčí	11 Deštné v Orlických horách
jemné částice PM _{2,5}	roční průměr	25	18,2 (Nové Město nad Metují, Dobruška, Opočno)	8,4 Deštné v Orlických horách
Benzen	roční průměr	5	1 (Dobruška, Opočno, Nové Město nad Metují, Rohenice, Králova Lhota, České Meziříčí, Pohoří, Mokré, Přepychy, Semechnice)	0,6 (Olešnice v Orlických horách, Sněžné, Sedloňov, Dobřany, Dobré, Deštné v Orlických horách)
Benzo(a)pyren	roční průměr	1 ng.m ⁻³	1,09 ng.m ⁻³ Nové Město nad Metují, 0,95 ng.m ⁻³ Opočno, 0,92 ng.m ⁻³ Dobruška	0,15 ng.m ⁻³ Sedloňov
Oxid siřičitý	4. nejvyšší 24 hodinová koncentrace	125	19,3 Opočno, 18 Dobruška, 17,5 Nové Město nad Metují	12,3 Mokré, 12,8 Králova Lhota
Arsen		6 ng.m ⁻³	1 ng.m ⁻³ Nové Město nad Metují, 0,98 ng.m ⁻³ Opočno, 0,97 ng.m ⁻³ Dobruška	0,64 ng.m ⁻³ Deštné v Orlických horách
Olovo	roční průměr	500 ng.m ⁻³	9,7 ng.m ⁻³ Nové Město nad Metují, 9,5 ng.m ⁻³ Dobruška, 9,3 ng.m ⁻³ Opočno	3,8 ng.m ⁻³ Deštné v Orlických horách
Nikl	roční průměr	20 ng.m ⁻³	1,3 ng.m ⁻³ (Dobruška, Nové Město nad Metují), 1,2 ng.m ⁻³ Opočno	0,5 ng.m ⁻³ (Deštné v Orlických horách, Sedloňov)
Kadmium	roční průměr	5 ng.m ⁻³	0,51 ng.m ⁻³ Nové Město nad Metují,	0,42 ng.m ⁻³ Deštné v Orlických horách

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav

2.5.8 Přírodní prostředí

V oblasti je několik chráněných lokalit a přírodních rezervací. Nachází se zde ochranné zóny CHKO Orlické hory, evropsky významné lokality NATURA 2000, chráněná oblast přirozené akumulace vod (CHOPAV) či přírodní památky. Velká část území patří mezi migračně významná území, přes Deštné v Orlických horách, Olešnici v Orlických horách, Sedloňov a Sněžné vede dálkově migrační koridor. Mimo to se na území nachází i mnoho památných stromů.

2.5.8.1 Chráněná krajinná oblast Orlické hory – celkový popis

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Orlické hory byla vyhlášena v roce 1969. Nachází se v okrese Rychnov nad Kněžnou a menší částí na jihu zasahuje i do okresu Ústí nad Orlicí. Pokrývá nejvýše položené části Orlických hor. Osou CHKO je horský hřeben táhnoucí se od severozápadu (od Olešnice v Orlických horách) směrem na jihovýchod, kde končí poblíž Zemské brány. Celková rozloha CHKO Orlické hory činí 204 km².

CHKO zasahuje do území tří MAS. Největší část (SO ORP Rychnov n/K) náleží do územní působnosti MAS Sdružení SPLAV, sever CHKO (SO ORP Dobruška) zasahuje do území MAS POHODA venkova, malá část na jihu CHKO (SO ORP Žamberk v okrese Ústí nad Orlicí v Pardubickém kraji) přesahuje do území MAS ORLICKO. Základní přehled o CHKO uvádí tabulka č. 63.

Tabulka č. 63: Přehled chráněných krajinných oblastí zasahujících do území MAS

Název	Rozloha (ha)	Katastrální území a obce z MAS	Předmět ochrany	Přesah mimo území MAS
Orlické hory	20 000	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách; Dobré, Rovné u Dobrého; Šediviny (Kounov); Olešnice v Orlických horách; Sedloňov, Polom v Orlických horách	Posláním oblasti je ochrana krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků, aby tyto hodnoty vytvářely vyvážené životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních toků a ploch, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, jakož i rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu, sídlištní struktura oblasti, urbanistická skladba sídlišť, místní zástavba lidového rázu i monumentální nebo dominantní stavební díla.	Ano

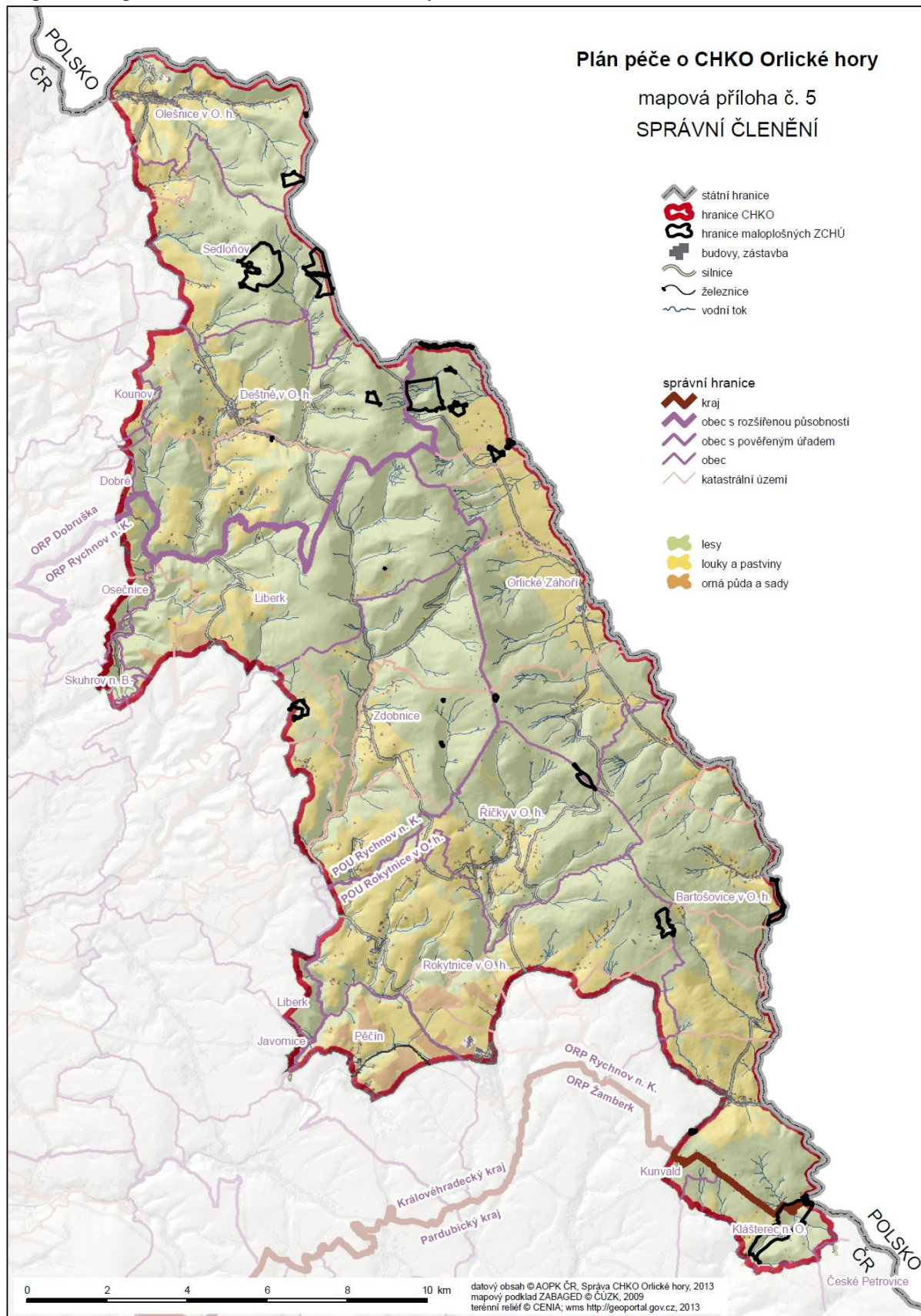
Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Hranice CHKO Orlické hory je **vymezena jednoznačně** a uvedena na mapě č. 19. Na severovýchodě ji tvoří hranice s Polskou republikou, ve vnitrozemí je nejčastěji tvořena v terénu zřetelnými liniovými stavbami (především silnicemi). Není naopak vytvářena územně-správními hranicemi, jako jsou obce, části obcí nebo katastrální území. V některých případech tak je do CHKO zařazena jen část obce a hranice může vést i přes zastavěné území.

CHKO Orlické hory pokrývá celé území obcí Orlické Záhoří a Říčky v Orlických horách (obě MAS Sdružení Splav). Dále zahrnuje i větší části obcí Deštné v O. h., Olešnice v O. h., Sedloňov (vše MAS POHODA venkova), Bartošovice v O. h., Rokytnice v Orl. horách, Zdobnice (vše MAS Sdružení SPLAV), v obci Liberk tvoří CHKO většinu území v části Uhřínov pod Deštnou. Kromě toho CHKO zasahuje malou částí i do obcí Kounov, Dobré (vše MAS POHODA venkova), Javornice, Osečnice, Pěčín, Skuhrov nad Bělou (vše MAS Sdružení SPLAV), Kunvald, Klášterec nad Orlicí a České Petrovice (vše MAS ORLICKO).

Vzhledem k výše popsaným vedením hranic CHKO **nelze spolehlivě stanovit počet obyvatel**, kteří žijí v CHKO. Např. v Rokytnici v Orlických horách je hranice CHKO vedena přímo přes střed města po komunikaci 2. třídy. Na základě odhadů, které byly stanoveny pomocí mapových podkladů hranic CHKO, hranic územně-správních celků a dat s počty obyvatel až do úrovně základních sídelních jednotek, trvale žije na území CHKO necelých 3 tis. obyvatel. Z údajů o počtu obyvatel a rozloze území vyplývá velice nízká hustota zalidnění, která se na území CHKO Orlické hory pohybuje kolem 14 obyvatel/km².

Mapa č. 19: Správní hranice CHKO Orlické hory

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Většina obyvatel CHKO Orlické hory žije na území MAS Sdružení SPLAV (cca 1 700), **okolo 1 200 obyvatel pak bydlí na území MAS POHODA venkova**. Na území MAS ORLICKO dle dostupných údajů trvale nežije ani jeden člověk, nachází se zde pouze několik neobydlených staveb na území obce Klášterec nad Orlicí.

CHKO je od r. 1999 rozdělena do **4 zón podle stupně ochrany přírody a krajiny**. 1. zóna je nejpřísnější (umožňuje nejméně zásahů do krajiny), na jejím území jsou plochy z hlediska ochrany přírody nejvzácnější a tvoří jen 7 % plochy CHKO. Mnohem rozsáhlejší jsou pak 2. a 3. zóna, plošně nejmenší je 4. zóna, která zahrnuje především zastavěné plochy v CHKO. Schválená zonace odpovídá až na několik málo případů stavu poznání přírody a krajiny a plní dostatečně funkci diferenciací území pro uplatňování ochranných podmínek. Geologická stavba Orlických hor je poměrně pestrá a zahrnuje geologické jednotky různého stáří i rozdílného vývoje. Nejčastěji se jedná o orlicko-kladské kristalinikum, které lemuje novoměstské kristalinikum na severu a zábřežské kristalinikum na jihu CHKO. Zato podloží Orlických hor a jeho podhůří není příliš rozmanité, proto se zde nevyskytuje příliš zásob nerostných surovin. Nachází se zde pouze dvě významnější ložiska stavebního kamene, a to Špičák u Plasnice (MAS POHODA venkova) a Pěčín (MAS Sdružení SPLAV), které pak přechází i mimo CHKO (Potštejn a okolí) a několik dalších menších ložisek již netěžených surovin.

Na území CHKO **pramení několik významnější toků** (Zdobnice, Říčka, Bělá a Kněžna), které se vlévají do největší řeky v území - Divoké Orlice, jež patří do povodí Orlice. Vlastní soutok je však většinou již mimo CHKO, stejně tak pramen Divoké Orlice, který je na polském území. Pouze malá část CHKO u Olešnice v O. h. patří do povodí Metuje (říčka Olešenka). Prameniště těchto řek, ležící převážně na svazích hlavního hřebene, dnes představují ostrůvky nejméně přírodních biotopů, které sestupují z hor do podhůří lesnatými údolím. V jejich závěrech se nachází celá řada pramenišť a podmáčených horských luk. Pro své přírodní podmínky tvořící významnou přirozenou akumulaci podzemních a povrchových vod byly Orlické hory v roce 1978 vyhlášeny **chráněnou oblastí přirozené akumulace vod** - CHOPAV. Hranice CHOPAV je shodná s hranicí CHKO Orlické hory.

Na půdním pokryvu v území CHKO se projevuje značná rozdílnost přírodních podmínek. **Na více než polovině území převládají hlinitopísčité půdy, na zbylém území se prolínají půdy písčitohlinité s hlinitopísčítými**. Pouze v okolí Rokytnice v O. h., směrem k Pěčínu se vyskytuje půda hlinitá a jílovitohlinitá. Z hlediska půdních typů se ve vrcholových partiích Orlických hor nachází podzolové půdy, na ostatním území převládají hnědé půdy kyselé a hnědé půdy podzolované, které jsou kryty lesním porostem.

Klimaticky patří větší část území CHKO Orlické hory do chladné oblasti, pouze část podhůří zasahuje do mírně teplé oblasti. Na hřebenech Orlických hor dosahují průměrné roční teploty kolem 4°C, v obcích na území Orlických hor se pohybují kolem 6°C (proti tomu podhorské oblasti ležící již mimo CHKO v mírně teplé oblasti s průměrnými ročními teplotami okolo 8°C). Nejchladnějším měsícem je leden, nejteplejším červenec. V lednu se průměrné teploty v CHKO pohybují kolem -2°C, v červenci okolo 13°C. Po většinu roku teplota s nadmořskou výškou klesá, pouze na podzim a v zimě se výjimečně vyskytuje inverze, kdy je tomu naopak. Srážkově je území spíše nadprůměrné. Nejvyšší měsíční úhrny srážek se objevují v červenci a srpnu. Průměrný roční úhrn se pohybuje v nižších oblastech kolem 700 - 800 mm, ve vyšších polohách Orlických hor se pohybuje okolo 1 300 mm. Výrazně tak narůstá s nadmořskou výškou. Počet srážkových dní je největší v zimě, nejmenší v březnu a dubnu, a pak v září a v říjnu. Rovněž sněžení značně ovlivňuje nadmořská výška, maximální výše sněhové pokrývky dosahuje v podhůří 30-40 cm, na hřebenech kolem 100 cm.

Orlické hory se vyznačují poměrně **velkou rozmanitostí přírodních biotopů**. Dokud zdejší přírodu neovlivňoval člověk, byly hlavním lesním biotopem Orlických hor bučiny. Acidofilní bučiny podhorského i horského charakteru se vyznačují druhově chudým bylinným patrem, v němž převládají brusnice borůvka a trávy metlička křivolaká a třtina chloupkatá (např. Komáří vrch apod). Mnohem vzácnější jsou květnaté bučiny. V 15.-19. století byly původní bučiny vykáceny a nahrazeny smrkovými monokulturami, což způsobuje nízkou ekologickou stabilitu lesů.

V druhově bohatém bylinném patře se vyskytují např. věsenka nachová, pitulník horský, šťavel kyselý. Zbytky květnatých bučin se dochovaly např. v rezervaci Trčkov. Mezi fytogeograficky nejvýznamnější druhy Orlických hor patří ty, které zde dosahují hranice svého rozšíření a glaciální relikty (např. kamzičník rakouský, koprníček bezobalný, kyhanka sivolistá). Mezi významné druhy rostlin, které mění původní rostlinnou skladbu, jsou invazní druhy, které byly do Orlických hor člověkem uměle zaneseny. Jedná se o druhy nepůvodní, pocházející z různých končin světa. Některé z nich se v přírodě agresivně šíří. Jejich šíření má neblahé důsledky především pro původní přírodu – vytlačují původní druhy a společenstva. Někdy však mají i negativní hospodářské dopady. Nejčastějšími invazními druhy v regionu jsou bolševník velkoklepý, netykavka žláznatá, křídlatky a kolotočník ozdobný. Tyto rostliny k nám byly přivezeny jako okrasné nebo hospodářské přibližně v polovině 19. století a od poloviny 20. století se masově šíří. Problematika likvidace invazních rostlin je úzce

spojena s jejich vnímáním veřejností. Často se stává, že si lidé některé druhy pěstují na svých zahrádkách jako okrasné, ze kterých jim vlivem větru či vody „utečou“ a ohrožují původní druhy rostlin a to nejen v cenných lokalitách CHKO s výskytem kriticky ohrožených druhů. Přesto, že záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních rostlinných druhů v přírodě je dle zákona č. 114/1992 Sb. O ochraně přírody a krajiny zakázáno. Proto je důležitý důsledný management takových území, kde hrozí zarůstání nepůvodními druhy. Nejúčinnější zbrání proti těmto nežádoucím druhům je pravidelné sečení.

Výskyt živočichů v CHKO ovlivňuje především **složení vegetace** v dané lokalitě. I když velká část území CHKO, především v hřebenových partiích, byla odlesněna a tím i snížena rozmanitost živočišných druhů, vyskytuje se zde poměrně velké množství ohrožených druhů živočichů. Z nejvíce ohrožených druhů (podle vyhlášky 395/1992 Sb.) lze v CHKO nalézt následující kriticky ohrožené druhy: rak říční, roháček, střevlík (vše bezobratlí), mihule potoční (ryba), zmije obecná (plaz), bobr evropský a vrápenec malý (oboje savci).

Nejvýznamnějším savcem v Orlických horách je **jelen evropský**, který však působí v CHKO problémy okusováním lesních porostů. Značně je v CHKO rozšířen i srnec obecný, prase divoké, ale také muflon. Nejběžnější šelmy jsou liška obecná, kuna lesní, kuna skalní, lasice, tchoř tmavý a jezevec lesní. Vzácně sem zabloudí z Polska los evropský.

Významná je také **rekreační funkce Orlických hor**, a to jak pro místní obyvatele, tak i pro návštěvníky z České republiky i ze zahraničí. Ta je však limitována únosností přírodního prostředí. Zejména v zimním období je v největších lyžařských střediscích počet návštěvníků na hranici únosnosti. Přitom v posledních letech roste počet žádostí o výstavbu rekreačních objektů i sjezdových tratí v CHKO. Vybavenost zařízeními pro letní sporty (bazény, tenisové kurty apod.) je zatím v Orlických horách spíše nižší, zvyšuje se však zájem o výstavbu rozhleden.

2.5.8.2 Natura 2000 a Evropsky významné lokality

Natura 2000 je evropská ekologická soustava lokalit chránících nejvíce ohrožené druhy rostlin, živočichů a přírodní stanoviště (např. rašeliniště, skalní stepi nebo horské smrčiny apod.). Tato soustava je složená z evropsky významných lokalit (Sites of Community Importation – SCI) a z ptačích oblastí, nebo-li zvláště chráněných oblastí (Special Protection Areas – SPA). Soustava má v tzv. oblastech zvláštní ochrany (Special Areas of Conservation – SAC) zachovat anebo obnovit typy přírodních stanovišť a stanoviště druhů.

V soustavě Natura 2000 nemusí být zahrnuty území s nejpřísnější ochranou, spíše je hlavním cílem zachování určitého stanoviště a/nebo populace určitých rostlinných či živočišných druhů, který může být uskutečněn zařazením ptačích oblastí nebo oblastí zvláštní ochrany do již existujících kategorií zvláště chráněných území nebo vytvořením nové kategorie, anebo smluvní zajištění péče o dosud formálně nechráněné území.

Cílem soustavy Natura 2000 je:

- ochrana biologické rozmanitosti prostřednictvím zachování nejhodnotnějších přírodních lokalit na území Evropské unie,
- ochrana nejvíce ohrožených druhů rostlin, živočichů a přírodních stanovišť,
- zachování, popř. zlepšení celkového stavu přírodních stanovišť a druhů rostlin a živočichů,
- sladění zájmů ochrany přírody s šetrným hospodařením v příslušných lokalitách,
- začlenění cenných přírodních lokalit v České republice do celoevropského přírodního dědictví.

Evropsky významná lokalita je jedním typem chráněných území v rámci soustavy NATURA 2000. V rámci těchto lokalit jsou chráněny evropsky významná stanoviště a evropsky významné druhy. Na území MAS POHODA venkova se podle tabulky č. 64 nachází **celkem 12 evropsky významných lokalit (EVL)**, přičemž čtyři (Peklo, Trčkov, Tuří rybník a Zbytka) přesahují mimo území působnosti místní akční skupiny. Ptačí oblasti nejsou na území MAS zastoupeny.

Tabulka č. 64: Přehled EVL zasahujících do území MAS

Název	Rozloha (ha)	Katastrální území a obce z MAS	Předmět ochrany	Přesah mimo území MAS
Bažiny	3,7	Rovné u Dobrého	Lokalita srpnatky fermezové.	Ne
Dědina u Dobruška	8	Dobruška, Mělčany u Dobrušky; Podbřeží	Lokalita mihule potoční, vranky obecné.	Ne
Halín	163,1	Dobruška, Pulice	Přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací	Ne

			typu Magnopotamion nebo Hydrocharition; dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum; lokalita kuňky ohnivé, střešníku pantoflíčku.	
Opočno	68,3	Opočno pod Orlickými horami	Lokalita páchníka hnědého, roháče obecného.	Ne
Orlické hory - sever	941,6	Deštné v Orlických horách; Olešnice v Orlických horách; Sedloňov	Lokalita hořečku mnohotvarého českého; vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně; horské sečené louky; bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum; acidofilní smrčiny.	Ne
Panský vrch	70,5	Olešnice v Orlických horách	Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech (a v kontinentální Evropě v podhorských oblastech); vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně; extenzivní sečené louky nížin až podhůří.	Ne
Peklo	474,2	Česká Čermná; Jestřebí nad Metují; Nové Město nad Metují, Vrchoviny; Přibyslav nad Metují; Sendraž	Lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích; nížinné až horské vodní toky s vegetací svazů Ranunculion fluitantis a Callitricho-Batrachion; středoevropské silikátové sutě; chasmo fytická vegetace silikátových skalnatých svahů; bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum; lokalita šikoušku zeleného.	Ano
Rybník Spáleníště	1,6	Spáleníště (Dobruška)	Lokalita čolka velkého.	Ne
Štola Portál	0,0398	Sněžné	Lokalita netopýra černého, netopýra velkého.	Ne
Trčkov	432,1	Deštné v Orlických horách	Bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum; acidofilní smrčiny.	Ano
Tuří rybník	115,5	Rohenice	Lokalita kuňky ohnivé.	Ano
Zbytka	79,4	České Meziříčí; Pohoří u Dobrušky	Směšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách; směšené lužní lesy s dubem letním, jilmem vazem, jilmem habrolistým, jasanem ztepilým nebo jasanem úzkolistým podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie; lokalita kuňky ohnivé.	Ano

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

2.5.8.3 Národní přírodní rezervace

Národní přírodní rezervace (NPR) je nejvýznamnější kategorií ochrany maloplošných území. Poskytuje ochranu v mezinárodním nebo národním měřítku unikátním přírodním ekosystémům s vzácnými a ohroženými organismy i anorganickými fenomény. Jak uvádí tabulka č. 65, na území MAS najdeme národní přírodní rezervaci Bukačka, která se nachází na katastrálním území Sedloňov.

Tabulka č. 65: Přehled NPR zasahujících do území MAS

Název	Rozloha (ha)	Katastrální území a obce z MAS	Předmět ochrany	Přesah mimo území MAS
Bukačka	50,72	Sedloňov	Směšený buk-smrkový pralesovitý porost s velmi bohatou květenou.	Ne

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

2.5.8.4 Přírodní rezervace

Přírodní rezervace (PR) mají regionální význam a jsou primárně vyhlášovány pro ochranu menších území, v nichž jde o ochranu vzácného a regionálně významného biotopu, příp. o ochranu většího počtu vzácných druhů rostlin nebo živočichů. Některá území, která by logicky patřila do této kategorie, byla ovšem vyhlášena jako přírodní památka a proto se rozdíl mezi těmito dvěma kategoriemi často stírají. Na území MAS POHODA venkova je podle tabulky č. 66 **celkem 7 přírodních rezervací**, přičemž pouze Peklo přesahuje mimo území.

Tabulka č. 66: Přehled PR zasahujících do území MAS

Název	Rozloha (ha)	Katastrální území a obce z MAS	Předmět ochrany	Přesah mimo území MAS
Bažiny	3,94	Rovné u Dobrého	Zachování cenných společenstev rašelinných a slatinných luk s kalcitolerantními rašeliníky a vytvoření vhodných podmínek pro existenci stabilní populace mechorostu srpnatky fermežové, která je druhem chráněným v zájmu evropských společenství dle přílohy č. 2 vyhlášky 166/2005 Sb., a dalších zvláště chráněných druhů rostlin např. prstnatce májového, rosnatky okrouhlolisté, bledule jarní a upolínu evropského.	Ne
Hořečky	0,5713	Olešnice v Orlických horách	Biotop hořečku mnohotvarého českého (<i>Gentianella praecox</i> subsp. <i>Bohemica</i>), chráněné rostliny podle vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb., zařazené zde do skupiny kriticky ohrožených druhů. V současné době se jedná o jedinou lokalitu tohoto druhu v Orlických horách.	Ne
Jelení lázeň	8,24	Deštné v Orlických horách	Hřebenové rašeliniště typu vrchoviště s charakteristickou ohroženou flórou, faunou a typickými rašelinnými jevy.	Ne
Peklo	465,97	Česká Čermná; Jestřebí nad Metují; Přibyslav nad Metují; Sendraž; Vrchoviny (Nové Město nad Metují)	Zachování cenných lesních, vodních a skalních ekosystémů, především skalních útvarů a suťových polí a kamenných moří, nížinných až horských vodních toků s vegetací svazů <i>Ranunculion fluitantis</i> a <i>Callitricho-Batrachion</i> ; vlhkomilných vysokobylinných lemových společenstev nížin a horského až alpínského stupně; extenzivně sečených luk nížin až podhůří; středoevropských silikátových sutí; chasmoxytické vegetace silikátových skalnatých svahů; bučin asociace <i>Luzulo-Fagetum</i> ; bučin asociace <i>Asperulo-Fagetum</i> ; dubohabřin asociace <i>Galio-Carpinetum</i> , lesů svazu <i>Tilio-Acerion</i> na svazích, sutích a v roklicích; smíšených jasanovo-olšových lužních lesů temporální a boreální Evropy; zachování a posílení populace evropsky významného druhu mechu šikouška zeleného a jeho biotopu.	Ano
Pod Vrchmezím	16	Olešnice v Orlických horách	Ochrana původního smíšeného vysokohorského lesa.	Ne
Sedloňovský vrch	99,7	Sedloňov	Smíšený porost pralesovitého charakteru.	Ne
Skalecký háj	3,1571	Podbřeží	Lesní porost s přirozenou dřevinnou skladbou a bohatým bylinným podrostem (prvosěnka jarní, aron plamatý, zapallice žluťuchovitá). Nejvýznamnějším	Ne

			rostlinným druhem je vzácný český endemit kruštík polabský, který je v celosvětovém areálu vázán pouze na Čechy a Moravu.	

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

2.5.8.5 Přírodní památky

Přírodní památka je území obvykle menší rozlohy zřízené k ochraně určitých přírodních objektů místní až státní hodnoty. Je obdobou národní přírodní památky. Na území MAS najdeme **8** takovýchto **přírodních památek (PP)**, přičemž pouze přírodní památka Halín přesahuje mimo území působnosti místní akční skupiny. Jejich přehled poskytuje tabulka č. 67.

Tabulka č. 67: Přehled PP zasahujících do území MAS

Název	Rozloha (ha)	Katastrální území a obce z MAS	Předmět ochrany	Přesah mimo území MAS
Broumarské slatiny	10,0627	Semechnice	Ochrana slatinné, bezkolencové louky a porostů vysokých ostřic, mokřadní olšiny, jasano-olšového luhu a vlhké dubohabřiny s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů ve všech jmenovaných biotopech.	Ne
Halín	160,83	Dobruška, Běstviny, Pulice	Zachování cenných biotopů, které jsou předmětem ochrany - přirozené eutrofní vodní nádrže s vegetací typu Magnopotamion nebo Hydrocharition a dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum a vytvoření vhodných podmínek pro existenci stabilních populací kuňky ohnivě a střevíčníku pantoflíčku a dalších zvláště chráněných druhů obojživelníků, např. čolka velkého, čolka horského.	Ano
Kačenčina zahrádka	0,6732	Jedlová v Orlických horách (Deštné v Orlických horách)	Zachování fragmentu polopřirozených travinobylinných společenstev (nevápnitá mechová slatiniště, vlhké pcháčové louky, tužebníková lada, horské smilkové trávníky, horské trojštětové louky) s porosty křovinných vrb a výskytem chráněných a ohrožených druhů živočichů a rostlin. Rostliny: rosnatka okrouhlostá, ostřice Davallova, prstnatec májový, upolín nejvyšší, pětiprstka žežulník, bledule jarní. Živočichové: zmije obecná, ještěrka živorodá.	Ne
Louky v České Čermné	3,2957	Česká Čermná	Přirozené a polopřirozené v ČR ohrožené nebo ustupující luční mokřadní společenstva (Polygono-Cirsietum palustris, Caricetum goodenowii, Cirsietum rivularis, Caricetum rostratae, Caricetum gracilis). Biotop silně ohroženého druhu rosnatky okrouhlosté. Zdroj fytofondu pro rekonstrukci podobných lučních porostů v oblasti Orlické podhůří. Pramenno-mokřadní území jako část krajiny významné pro udržení ekologické stability v celém katastrálním území České Čermné.	Ne
Opočno	68,59	Opočno pod Orlickými horami, Čánka	Podpora a stabilizace populace evropsky významných a silně ohrožených živočišných druhů - páchníka hnědého a	Ne

			roháče obecného včetně aktivní ochrany jejich biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením v lesních a v lučních porostech zajistit stabilitu a podpořit jejich další šíření na lokalitě.	
Rašelina	3,6533	Dlouhé (Nový Hrádek)	Zbytek podhorských rašelinných luk s ohroženými a ustupujícími rostlinnými společenstvy a s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin jako vrba plazivá (<i>Salix repens</i>), upolín evropský (<i>Trollius altissimus</i>), prstnatec májový (<i>Dactylorhiza majalis</i>), bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>), vachta trojlistá (<i>Menyanthes trifoliata</i>). Zdroj fytozofondu pro rekonstrukci podobných lučních porostů v oblasti Orlické podhůří. Mokřadní území jako část krajiny významné pro udržení ekologické stability v celém katastrálním území Dlouhé.	Ne
Rybník Spáleníště	3,21	Spáleníště (Dobruška)	Podpora a stabilizace populace evropsky významného čolka velkého a z dalších zvláště chráněných druhů čolka horského, čolka obecného a ropuchy obecné včetně aktivní ochrany jejich biotopu; vhodnými zásahy a hospodařením ve vodní nádrži, lučních porostech a ostatních zahrnutých porostech zajistit stabilitu a podpořit jejich další šíření na lokalitě.	Ne
U Čtvrtečkova mlýna	1,8515	Dobřany v Orlických horách; Sněžné	Bohatá populace bledule jarní (<i>Leucojum vernum</i>) a společenstva vlhkých luk.	Ne

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

2.5.8.6 Objekty památných stromů

Památný strom je oficiální označení pro mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí, které byly za památné vyhlášeny podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Památné stromy jsou přesahovým tématem ochrany přírody a krajiny, velký význam mají nejen jako přírodní hodnota, ale i jako hodnota historická, kulturní a společenská. Jak uvádí tabulka č. 68, na území se nachází **39 jednotlivých stromů, 3 skupiny stromů a jedno stromořadí.**

Tabulka č. 68: Přehled objektů památných stromů zasahujících do území MAS

Název	Výška (m)	Obvod (cm)	Katastrální území a obce z MAS	Typ
Deštnský dub	26	366	Deštné v Orlických horách	Jednotlivý strom
Jilm horský v Koutu	20	410	Deštné v Orlických horách	Jednotlivý strom
Lípa ve vstupním prostoru hřbitova v Opočně	32	415	Opočno pod Orlickými horami	Jednotlivý strom
Dub v urnovém háji v Opočně	25	323	Opočno pod Orlickými horami	Jednotlivý strom
Lípa Svobody na Kupkově náměstí v Opočně	14	137	Opočno pod Orlickými horami	Jednotlivý strom
Lípa před kapucínským klášterem v Opočně	18	198	Opočno pod Orlickými horami	Jednotlivý strom
Dub u kostela Panny Marie v Opočně	23	305	Opočno pod Orlickými horami	Jednotlivý strom
Červenolistý buk u kostela Panny Marie v Opočně	22	216	Opočno pod Orlickými horami	Jednotlivý strom
Soustromí lip na Trčkově náměstí v Opočně	-	-	Opočno pod Orlickými horami	Skupina stromů

Jasan v Olešnici	22	550	Olešnice v Orlických horách	Jednotlivý strom
Lípa v Polomu	21	504	Polom v Orlických horách (Sedloňov)	Jednotlivý strom
Bříza v Jedlové	21	270	Jedlová v Orlických horách (Deštné v Orlických horách)	Jednotlivý strom
Jasan v Deštném	24	550	Deštné v Orlických horách	Jednotlivý strom
Lípa v Bystré	0	465	Bystré v Orlických horách	Jednotlivý strom
Lípa velkolistá	32	485	Sedloňov	Jednotlivý strom
Lípa v Sedloňově	25	848	Sedloňov	Jednotlivý strom
Lípa na Šedivínách	18	505	Šediviny (Kounov)	Jednotlivý strom
Dub letní	15	374	Dobruška	Jednotlivý strom
Dub letní	30	655	Pulice (Dobruška)	Jednotlivý strom
Hlošina úzkolistá	nezad.	223	Dobruška	Jednotlivý strom
Hrušeň polnička	18	237	Běstviný (Dobruška)	Jednotlivý strom
Lípa velkolistá (<i>Tilia platyphyllos</i>)	18	750	Dobřany v Orlických horách	Jednotlivý strom
3 hrušky plané	-	-	Pulice (Dobruška)	Skupina stromů
Polomská ptačka	nezad.	nezad.	Polom v Orlických horách (Sedloňov)	Jednotlivý strom
Kupkova turecká líska	nezad.	215	Pohoří u Dobrušky	Jednotlivý strom
Jasan na Polomu	16	450	Polom v Orlických horách (Sedloňov)	Jednotlivý strom
Lípa v Koutu	20	456	Deštné v Orlických horách	Jednotlivý strom
Farská lípa	23	561	Přepychy u Opočna	Jednotlivý strom
Pohořský dub	nezad.	404	Pohoří u Dobrušky	Jednotlivý strom
Michlova jabloň	12	277	Běstviný (Dobruška)	Jednotlivý strom
Zeunerova lípa	25	484	Polom v Orlických horách	Jednotlivý strom
Čudova lípa v Mělčanech	35	205	Mělčany u Dobrušky	Jednotlivý strom
Jilm horský	20	373	Dlouhé (Nový Hrádek)	Jednotlivý strom
Lípa velkolistá	20	700	Borová	Jednotlivý strom
Lípa velkolistá "Šarbochova"	27	480	Dlouhé (Nový Hrádek)	Jednotlivý strom
Horákův jasan	25	550	Borová	Jednotlivý strom
Lipové stromořadí v Krčíně	-	-	Krčín (Nové Město nad Metují)	Stromořadí
Husova lípa	21,5	170	Nové Město nad Metují	Jednotlivý strom
Vojnarova lípa	nezad.	509	Krčín (Nové Město nad Metují)	Jednotlivý strom
Lípy malolisté	-	-	Krčín (Nové Město nad Metují)	Skupina stromů
Dub letní	21	400	Nové Město nad Metují	Jednotlivý strom
Tis obecný	8	160	Nové Město nad Metují	Jednotlivý strom
Masarykova lípa	22	201	Krčín (Nové Město nad Metují)	Jednotlivý strom

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

2.6 Veřejná správa a spolupráce

Tato část analýzy současného stavu je věnována problematice řízení obcí, informovaností, spolupráci a dotačními zdroji a jejich využitím.

2.6.1 Řízení obcí

Problematika řízení obcí je úzce spjata s celkovým hospodařením, tedy zejména s vývojem příjmů a výdajů v jednotlivých letech. Vždy záleží na tom, jaké priority si obecní zastupitelstva zvolí a na základě toho realizují např. různé investiční akce či dotační projekty. Ministerstvo financí České republiky v rámci monitoringu hospodaření obcí každoročně sleduje některé ukazatele, které je možné považovat za důležité v rámci hospodaření územně samosprávných celků.

Jedním z používaných ukazatelů je **ukazatel dluhové služby**, v rámci kterého se jedná o poměr mezi dluhovou službou (součet úroků, splátek jistin, dluhopisů a leasingu) a dluhovou základnou (součet daňových a nedaňových příjmů a přijatých dotací). Podíváme-li se na následující tabulku č. 69, tak zjistíme, že podle údajů Ministerstva financí v roce 2012 hospodařilo celkem 15 obcí bez dluhů, což představuje 43% obcí z území MAS. Kromě menších vesniček s počtem do 250 obyvatel bez dluhů hospodařili i obce České Meziříčí, Pohoří a Ohnišov.

Tabulka č. 69: Přehled hospodaření jednotlivých obcí za rok 2012

Obec	Celkové příjmy (tis. Kč)	Ukazatel dluhové služby (%)	Zadluženost (tis. Kč)	Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (%)	Celková likvidita
Bačetín	6 483,46	7,70	1 500	11,42	1,13
Bohdašín	2 051,78	0,00	0,00	0,44	30,24
Borová	2 021,42	9,09	0,00	1,29	11,13
Bystré	3 375,19	6,23	1 525,07	8,03	1,70
Česká Čermná	6 359,31	7,67	0,00	1,13	7,88
České Meziříčí	25 190,59	0,00	0,00	3,92	1,90
Deštné v Orlických horách	25 048,85	0,94	1 406,14	10,42	11,47
Dobré	14 466,06	10,82	2 974,93	7,62	2,86
Dobruška	153 190,76	6,68	4 426,49	3,80	3,61
Dobřany	2 607,14	0,01	400,00	6,16	1,30
Chlístov	956,99	0,00	0,00	1,24	8,83
Janov	1 295,47	0,00	0,00	0,90	15,68
Jestřebí	1 502,28	0,00	0,00	0,41	43,65
Kounov	3 656,67	11,59	1 320,00	3,28	3,01
Králova Lhota	2 376,24	14,13	523,31	14,31	0,48
Libchyně	601,92	0,00	0,00	0,56	14,36
Mezilesí	1 835,10	0,00	0,00	0,36	53,92
Mokré	2 657,63	0,00	300,00	5,85	0,85
Nové Město nad Metují	152 820,47	4,16	41 836,47	6,79	1,79
Nový Hrádek	11 923,62	9,56	4 575,15	10,57	1,30
Ohnišov	5 265,93	0,00	0,00	5,71	4,79
Olešnice v Orlických horách	8 859,36	17,69	5 337,53	8,61	0,47
Opočno	69 963,65	9,97	35 257,69	16,57	3,49
Podbřezí	13 009,90	20,40	11 496,12	22,48	0,80
Pohoří	6 815,57	0,00	0,00	1,38	13,35
Přepychy	7 390,62	7,62	301,33	3,29	1,76
Příbyslav	1 531,28	0,00	0,00	9,74	1,87
Rohenice	2 295,41	0,00	0,00	1,23	6,83
Sedloňov	3 458,74	6,13	2 437,60	6,06	2,93
Semechnice	4 517,23	46,02	5 153,25	12,29	3,69
Sendraž	837,99	0,00	0,00	0,98	5,05
Slavoňov	2 731,27	0,00	0,00	2,84	19,60
Sněžné	1 707,88	0,00	0,00	0,61	40,27
Trnov	7 546,88	7,44	904,00	4,08	3,34
Val	3 020,58	23,12	207,15	3,75	1,77

Zdroj: ÚFIS – Monitoring hospodaření obcí

Druhým ukazatelem je **celková likvidita**, která představuje poměr, kterým je obec schopna krýt své krátkodobé závazky. Porovnávají se především prostředky na bankovních účtech a hotovost s krátkodobými závazky, za rizikovou hodnotu se považuje hodnota menší než 1. Celkem 4 obce z území se v roce 2012 dostaly pod tuto rizikovou hodnotu. Obec Olešnice v Orlických horách měla celkovou likviditu 0,47, Králova Lhota 0,48, Podbřezí 0,80 a Mokrý 0,85.

Třetím používaným ukazatelem je **podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům**. Tento ukazatel vyjadřuje poměr zadlužení k celkovému majetku obce, za rizikovou hodnotu je považován ukazatel 25 procent a víc. Této rizikové hodnoty v roce 2012 žádná obec nedosáhla. Nejbližší k jejímu dosažení měla obec Podbřezí (22,48%), která v tomto období realizovala velké množství akcí spojených zejména s modernizací mateřské a základní školy. Druhou nejvyšší hodnotu zaznamenalo město Opočno (16,57%) a třetí obec Králova Lhota (14,31%). Ukazatel podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům může podléhat velkým meziročním výkyvům, což může být způsobeno postupným splácením starých a naopak uzavíráním nových bankovních úvěrů.

Jako rizikové Ministerstvo financí hodnotí obce, u nichž celková likvidita je menší než 1 (tedy, že krátkodobé likvidní prostředky – peníze na bankovních účtech a hotovost - ani nepokryjí krátkodobé závazky) a zároveň, u kterých je podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (tedy de facto poměr zadlužení k celkovému majetku obce) je vyšší než 25 %. **Jako riziková není** podle těchto kritérií za rok 2012 **hodnocena žádná obec** z území působnosti MAS POHODA venkova.

I přesto, že díky novele zákona o rozpočtovém určení daní ve většině obcí došlo k navýšení příjmů, v rámci celkového rozpočtu příliš volných prostředků na spolufinancování větších akcí nepřibýlo. Představitelé obcí tak musí při realizaci svých záměrů **spoléhat zejména na bankovní či jiné úvěry a půjčky**, neboť bez těchto finančních zdrojů by větší akce nemohly být zrealizovány. To s sebou ale samozřejmě přináší i spoustu rizik, díky kterým se představitelé jednotlivých obcí mohou snadno dostat do zapeklitých situací, jejichž prostřednictvím **může docházet k zadlužení obcí**. Problém tedy může nastat, pokud v obecních rozpočtech dojde k úbytku volných finančních prostředků, které obce využívají na potřebný rozvoj a údržbu svých obcí, neboť poté by mohlo docházet k neustálému zadlužování a zhoršování finanční situace jednotlivých obcí.

Podíváme-li se na **běžné výdaje všech obcí** SO ORP Dobruška na jednoho obyvatele, tak zjistíme, že v letech 2008-2012 činil průměr těchto výdajů 29,33 tis. Kč, zatímco ve SO ORP Nové Město nad Metují tyto běžné výdaje činily 13,56 tis. Kč a krajský průměr byl 27,76 tis. Kč. V rámci **kapitálových výdajů** všech obcí správních obvodů na jednoho obyvatele byl v ORP Dobruška v letech 2008-2012 průměr 5,85 tis. Kč, v ORP Nové Město nad Metují 5,58 tis. Kč a v rámci kraje 6,18 tis. Kč.

2.6.2 Informovanost

Každá obec z regionu **má své vlastní internetové stránky**, na kterých svým občanům sděluje důležité novinky či informace o kulturních, sportovních nebo společenských akcích. Kvalita a obsah webových stránek je různorodá, obsáhlejší informace mají větší obce či města, která mají k dispozici specializované pracovníky. O tom, že některé obce se svým internetovým prezentacím věnují velmi pečlivě, svědčí i obdržena ocenění v rámci celostátní soutěže o nejlepší webové stránky a elektronické služby měst a obcí nazvané **Zlatý erb**. Obec Pohoří v roce 2001 obdržela ocenění za ojedinělý počín, kterým byla digitální kronika. Obci Mokrý byla zase v letech 2007-2009, 2012 a 2014 udělena cena veřejnosti a v rámci soutěže Vesnice roku v Královéhradeckém kraji v roce 2014 obdržela cenu hejtmána za moderní knihovnické a informační služby.

V krajských kolech soutěže Zlatý erb obce z území v posledních letech zaznamenaly několik významných ocenění. Městys Nový Hrádek v roce 2009 získal druhé místo v kategorii Nejlepší webové stránky obce, na což v letech 2012 a 2014 navázal třetím místem. Ve stejné kategorii obec Mokrý v roce 2009 získala bronzovou pozici. Právě obec Mokrý se v roce 2010 umístila na 2. místě v kategorii Nejlepší elektronická služba za své aktuality. Aby toho nebylo málo, Mokrý v letech 2009, 2012 a 2014 získalo Cenu veřejnosti, což se v roce 2013 povedlo i Novému Hrádku.

Ve 20 obcích území (57%) vychází alespoň jednou do roka místní zpravodaj, občasník či ročenka, což uvádí tabulka č. 70. V ostatních obcích, ale i v těch, které vydávají nějaké periodikum, jsou využívány k informování občanů vlastní webové stránky obcí. Kromě toho byl v poslední době v některých obcích (Podbřezí, Trnov) zaveden SMS Info Kanál, který občanům zajišťuje příjem SMS zpráv z obecního úřadu, v rámci kterých jsou občané informováni o odstavkách vody nebo elektřiny či o zrušení ordinačních hodin praktického lékaře.

Obec Mokré je prostřednictvím knihovny U Mokřinky **pořadatelem velké soutěže regionálních zpravodajů** obcí a měst Rychnovska. Doposud proběhly již tři ročníky a v rámci celé soutěže proběhla putovní výstava zpravodajů, která v roce 2013 zavítala do 24 míst z oblasti Rychnovska a dokonce i do Pardubického kraje.

Tabulka č. 70: Přehled informačních opatření jednotlivých obcí

Obec	Internetové stránky	Obecní zpravodaj	Periodicita
Bačetín	http://www.bacetin.cz/	Bačetínský zpravodaj	cca 2x do roka
Bohdašín	http://www.bohdasin.cz/	Bohdašínské obecní noviny	cca 4x do roka
Borová	http://www.borovaunachoda.cz/	-	nevychází
Bystré	http://www.obecbystre.cz/	Bysterský zpravodaj	cca 4x do roka
Česká Čermná	http://www.ceskacermna.cz/	Ročenka obce	vyhází 1x ročně
České Meziříčí	http://www.ceskemezirici.cz/	-	aktuality na webu
Deštné v Orlických horách	http://www.obec-destne.cz/	Deštník	cca 4x do roka
Dobré	http://www.obecdobre.cz/	Doberská ročenka	vyhází 1x ročně
Dobruška	http://www.mestodobruska.cz/	Dobrušský zpravodaj	vyhází 1x měsíčně
Dobřany	http://www.obecdobransy.cz/	Dobřanský zpravodaj	cca 3x do roka
Chlístov	http://www.chlistov.unas.cz/	-	nevychází
Janov	http://www.janovobec.cz/	-	nevychází
Jestřebí	http://www.jestrebinadmetuji.cz/	-	nevychází
Kounov	http://www.obeckounov.cz/	-	nevychází
Králova Lhota	http://www.kralovalhota.cz/	-	nevychází
Libchyně	http://www.libchyne.cz/	-	nevychází
Mezilesí	http://www.mezilesi.cz/	-	nevychází
Mokré	http://www.obecmokre.cz/	Mokerský zpravodaj	4-6x do roka
Nové Město nad Metují	http://www.novemestonm.cz/	Novoměstský zpravodaj	vyhází 1x měsíčně
Nový Hrádek	http://www.novy-hradek.cz/	Frymburské ozvěny	cca 4x do roka
Ohnišov	http://www.ohnisov.cz/	-	nevychází
Olešnice v Orlických horách	http://olesnice.net/	Olešnický zpravodaj	cca 2x do roka
Opočno	http://www.opocno.cz/	Opočenské noviny	minim. 1x měsíčně
Podbřeží	http://www.podbrezi.cz/	Obecní zpravodaj Podbřeží	cca 4x do roka
Pohoří	http://www.obecpohori.cz/	Listy obce Pohoří	cca 2x do roka
Přepychy	http://www.prepychy.cz/	Přepyšský zpravodaj	cca 2x do roka
Přibyslav	http://www.obecpribyslav.cz/	-	nevychází
Rohenice	http://www.rohenice.cz/	-	nevychází
Sedloňov	http://www.sedlonov.cz/	Sedloňovský zpravodaj	cca 2x do roka
Semechnice	http://www.semechnice.cz/	Semechňák	cca 3x do roka
Sendraž	http://www.sendraz.cz/	-	nevychází
Slavoňov	http://www.slavonov.cz/	-	nevychází
Sněžné	http://www.snezne.net/	-	nevychází
Trnov	http://www.trnov.cz/	Občasník pro kulturní a společenský život	3-4x do roka
Val	http://www.val.cz/	Valské listy	3-4x do roka

Zdroj: vlastní zpracování

Každá obec v regionu je vybavena kontaktním místem **Czech POINT**, který poskytuje garantovanou službu pro komunikaci se státem prostřednictvím jednoho univerzálního místa, kde je možné získat a ověřit data z veřejných i neveřejných informačních systémů, úředně ověřit dokumenty a listiny, převést písemné dokumenty do elektronické podoby a naopak, získat informace o průběhu správních řízení ve vztahu k občanovi a podat podání pro zahájení řízení správních orgánů. Jde tedy o maximální využití údajů ve vlastnictví státu tak, aby byly minimalizovány požadavky na občany. Pro obce a jejich komunikace s úřady byl zaveden **IS datových schránek**, který je hojně využíván při oboustranné komunikaci a usnadňuje tak práci subjektům veřejné správy. Zejména v malých obcích je problémem pomalé internetové připojení potřebné k poskytování těchto služeb a často i administrativní zátěž zejména pro neuvolněné členy obecních zastupitelstev.

Z tohoto důvodu je nutné se zaměřit na **posílení výkonnosti a transparentnosti orgánů veřejné správy** prostřednictvím rozvoje a využití systémů. V souladu s principy digitální agendy EU je potřeba klást důraz na potřeby uživatelů, zvýšení důvěry v elektronické transakce a bezpečnost dat, snižování administrativní zátěže, zjednodušení organizačních procesů a využívání dat ve veřejné správě. Je žádoucí, aby veřejná správa rozšířila digitální komunikaci se státní správou a mezi sebou, zajistila propojení informačních systémů a bezpečný přenos a sdílení dat.

2.6.3 Spolupráce

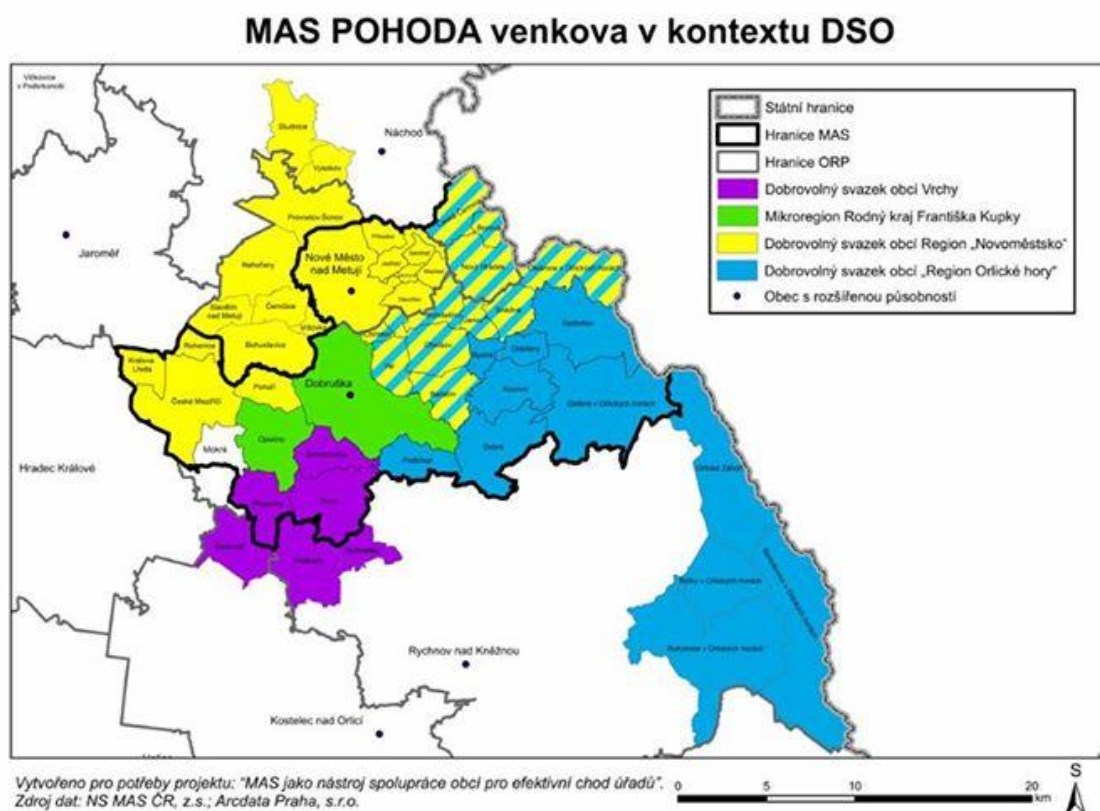
Obce a jiné subjekty z území jsou **zvyklé spolupracovat** a to nejen v rámci místní akční skupiny, ale i prostřednictvím již dobře prověřených a fungujících sdružení či organizací. Nejčastěji se jedná o dobrovolné svazky obcí, ale najdeme zde i česko-polský euroregion.

V rámci spolupráce v území je důležité využít místní akční skupinu, která díky znalosti a animaci v území může aktivizovat místní subjekty z různých sektorů a s využitím metody Leader tak mohou být realizovány různé záměry subjektů z odlišných sektorů, či dokonce společné podnikání různých subjektů. Kromě toho je nutné v území úzce spolupracovat s regionálními partnery a zajistit pro ně lepší finanční podmínky.

2.6.3.1 Dobrovolné svazky obcí

Do území působnosti místní akční skupiny zasahuje celkem **6 dobrovolných svazků obcí či mikroregionů**. Každá obec je zastoupena v alespoň jednom svazku obcí, přičemž nejvíce jich je zastoupeno v Dobrovolném svazku obcí Region „Novoměstsko“ (22 obcí) a Dobrovolném svazku obcí „Region Orlické hory“ (18 obcí). Celkem 11 obcí z území je členem obou těchto největších svazků (Bačetín, Bohdašín, Borová, Česká Čermná, Chlístov, Janov, Nový Hrádek, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Sněžné, Val). Je zajímavé, že zatímco Nové Město nad Metují je lídrem v Dobrovolném svazku obcí Region „Novoměstsko“, zbylá dvě města z území (Dobruška, Opočno) tvoří obecní partnerství pouze ve velmi malých uskupeních. Následující mapa č. 20 uvádí přehled území MAS POHODA venkova v kontextu 4 dobrovolných svazků obcí, které jsou těmi neaktivnějšími.

Mapa č. 20: MAS POHODA venkova v kontextu DSO

Zdroj: Sdružení místních samospráv České republiky

Dobrovolný svazek obcí Region „Novoměstsko“

Dobrovolný svazek obcí Region Novoměstsko je činný monotematicky zaměřený svazek, který se skládá celkem z 30 členů, kdy 22 členských obcí je z území působnosti MAS POHODA venkova (Bačetín, Bohdašín, Borová, Česká Čermná, České Meziříčí, Chlístov, Janov, Jestřebí, Králova Lhota, Libchyně, Mezilesí, Nový Hrádek, Nové Město nad Metují, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Pohoří, Přibyslav, Rohenice, Sendraž, Slavoňov, Sněžné, Val). Svazek je zaměřený na podporu hospodářsko-sociálního a kulturního rozvoje a na rozvoj členských obcí.

Dobrovolný svazek obcí „Region Orlické hory“

Dobrovolný svazek obcí Region Orlické hory je polyfunkční činný svazek, který je tvořen 22 členy, z nichž 18 spadá do území působnosti místní akční skupiny (Bačetín, Bohdašín, Borová, Bystré, Česká Čermná, Deštné v Orlických horách, Dobré, Dobřany, Chlístov, Janov, Kounov, Nový Hrádek, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Podbřezí, Sedloňov, Sněžné, Val). Hlavním cílem svazku je podpora hospodářsko-sociálního a kulturního rozvoje a obnovy venkova a dále rozvoj členských obcí, společný postup při prosazování ekologické stability území.

Mikroregion Rodný kraj Františka Kupky

Mikroregion Rodný kraj Františka Kupky je málo činný polyfunkční svazek, který se skládá pouze z 2 členských obcí, přičemž obě spadají do regionu MAS POHODA venkova (Dobruška, Opočno). Předmětem činnosti svazku je především rozvoj dotčeného území a srovnání sdružených členů s vývojovými trendy.

Dobrovolný svazek obcí Vrchy

Dobrovolný svazek obcí Vrchy je činný polyfunkční svazek, který je tvořen 6 členy, z nichž 3 členové spadají do území působnosti MAS (Přepychy, Semechnice, Trnov). Hlavním úkolem svazku je podpora rozvoje obnovy venkova se zřetelem na ochranu a tvorbu životního prostředí a plynofikaci, a dále nápomoc v širším ekonomicky spolupracujícím prostoru zakládajících obcí a jeho obyvatel.

Svazek obcí Dřížná

Svazek obcí Dřížná je monotematický svazek, který je tvořen 4 členy, z nich 2 obce (Přepychy, Trnov) spadají do území působnosti MAS POHODA venkova. Hlavní úkolem je zabezpečení zásobování vodou – správa, údržba a provozování vodárenského zařízení „Dřížná“.

Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Horka

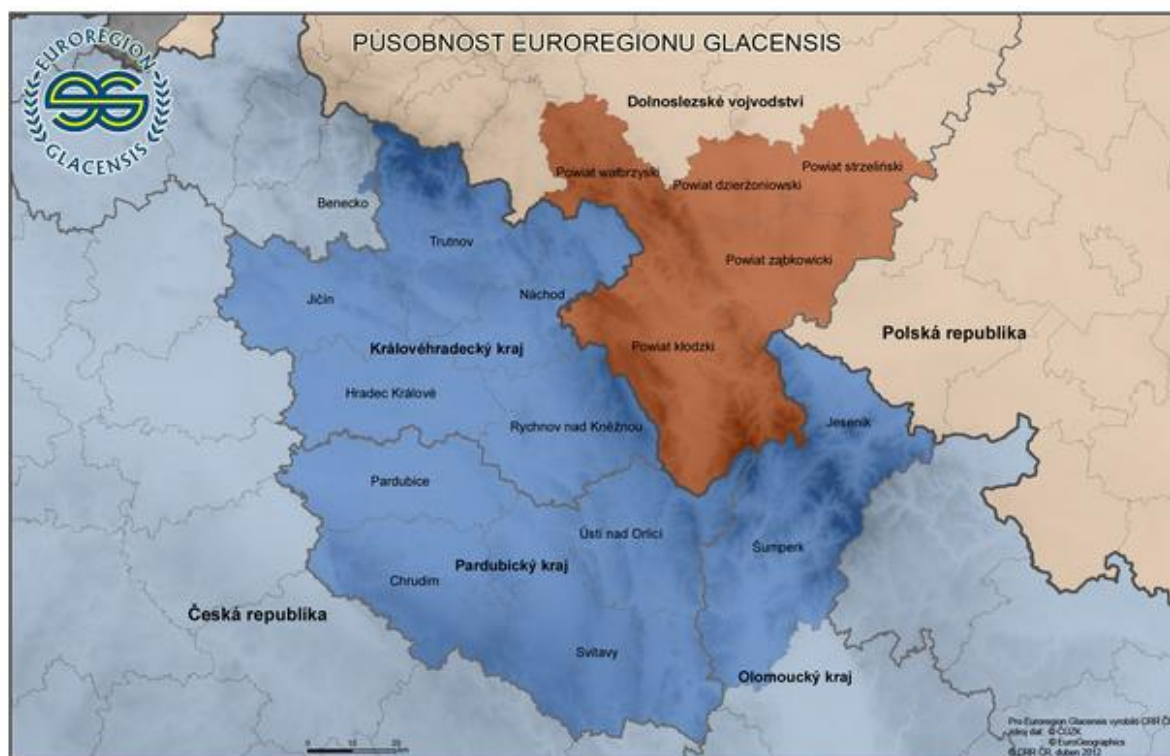
Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Horka je monotematický svazek, který je tvořen 3 členskými obcemi, z nichž Mokré a Opočno patří do území MAS POHODA venkova. Všechny tři obce jsou součástí správního obvodu ORP Dobruška. Hlavní aktivitou svazku je plynofikace obcí v zájmové oblasti.

Některé dobrovolné svazky obcí jsou na velmi dobré úrovni (např. Dobrovolný svazek obcí „Region Orlické hory“, Dobrovolný svazek obcí Region „Novoměstsko“), jiné svazky byly naopak založeny za konkrétním účelem a nyní nevykazují skoro žádnou aktivitu (např. Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Horka, Mikroregion Rodný kraj Františka Kupky). Problémem je financování činnosti dobrovolných svazků, neboť ty jsou financovány především z členských příspěvků jednotlivých obcí, což ale většinou nestačí na předfinancování realizovaných záměrů či na zajištění profesionálního managementu.

2.6.3.2 Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis

Cílem euroregionu je především podpora a realizace projektů odrážejících všechny formy spolupráce mezi smluvními stranami. Hlavním motivem sdružených měst a obcí, které jsou zde zastoupeny svými místními představiteli veřejné správy, je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice, vedoucí k postupnému vyrovnávání ekonomického i sociálního rozvoje. Členství v Euroregionu Glacensis má 23 obcí z území působnosti MAS POHODA venkova: Bačetín, Bohdašín, Borová, Bystré, Česká Čermná, České Meziříčí, Chlístov, Deštné v Orlických horách, Dobré, Dobruška, Dobřany, Janov, Kounov, Nové Město nad Metují, Nový Hrádek, Ohnišov, Olešnice v Orlických horách, Opočno, Podbřezí, Pohoří, Sedloňov, Sněžné, Val. Působnost Euroregionu Glacensis je uvedena na následující mapě č. 21.

Mapa č. 21: Působnost Euroregionu Glacensis

Zdroj: Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis

Regionální kongres sdružení právnických osob Euroregionu Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregionu Glacensis dne 25. června 2014 schválil vstup do Evropského seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) NOVUM s ručením omezeným. Cílem evropských seskupení pro územní spolupráci je usnadňovat a podporovat přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráci. Na rozdíl od struktur, v jejichž rámci se tato spolupráce odehrávala do roku 2007, mají ESÚS právní subjektivitu. Mohou proto nakupovat a prodávat majetek a zaměstnávat zaměstnance. ESÚS je novinkou v tom smyslu, že umožňuje vznik seskupení regionálních a místních orgánů z různých členských států, aniž by předtím bylo třeba podepsat mezinárodní dohodu a ratifikovat ji národními parlamenty. Členské státy však musí dát svůj souhlas s účastí členů ze svého území.

2.6.3.3 Přeshraniční spolupráce ČR-PL

V rámci příhraničních aktivit a díky dobré spolupráci se zahraničními partnery z Polské republiky bylo v posledních letech **úspěšně zrealizováno několik projektů**, které pomohly prohloubit mezinárodní spolupráci mezi partnery z obou zemí. Do projektů se zapojily nejen obce, ale i dobrovolné svazky obcí či neziskové organizace, čímž prokázaly, že **jsou schopny využívat dotační zdroje**. Zaměření jednotlivých projektů je velmi různorodé a některé z nich přispěly k dobré průchodnosti česko-polských hranic.

Města Dobruška a Opočno v rámci příhraničních aktivit navázaly úspěšnou spolupráci s polským městem Radków, Nové Město nad Metují či Dobrovolný svazek obcí Region „Novoměstsko“ zase spolupracují s městem Duszniki-Zdrój. Kromě těchto větších samosprávných celků se ale úspěšnou mezinárodní spolupráci podařilo nastartovat i menším obcím jako jsou např. Val, Deštné v Orlických horách, Olešnice v Orlických horách, Pohoří či Česká Čermná. Mezi úspěšnými realizátory projektů se objevil i Dobrovolný svazek obcí "Region Orlické hory" či některé neziskové subjekty z území (např. Sportovní klub Dobré, Sbor dobrovolných hasičů České Meziříčí).

Zapojení subjektů z území působnosti MAS POHODA venkova bylo různorodé. V některých projektech tyto subjekty figurovaly jako vedoucí partneři, v některých jako partneři. Lze ale s určitostí konstatovat, že mezinárodní spolupráce na česko-polské hranici zažila díky společným projektům velký rozkvět a vzniklá spolupráce mezi partnery je na delší dobu, než je udržitelnost jednotlivých projektů.

Záměry partnerských subjektů byly financovány buď přímo z Operačního programu příhraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013 (tabulka č. 71), nebo rovněž z tohoto programu - ovšem prostřednictvím Fondu mikroprojektů, který administroval Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis (tabulka č. 72). Pro lepší představu o některých projektových záměrech v následujících dvou tabulkách přinášíme přehled vybraných projektů, jež přispěly k úspěšnému rozvoji příhraniční spolupráce.

Tabulka č. 71: Přehled vybraných projektů podpořených z OP příhraniční spolupráce ČR – PL 2007-2013

Název projektu	Vedoucí partner	Partner	Alokovaná částka z fondů EU (v Kč)
<i>Zlepšení stavu životního prostředí v obcích Lewin Kłodzki a Olešnice v Orlických horách</i>	Gmina Lewin Kłodzki	Obec Olešnice v Orlických horách	29 501 500,-
Popis: Partneři se v rámci společného projektu rozhodly zlepšit stav životního prostředí ve svém okolí. Na polské straně byla v rámci projektu vybudována vodovodní a kanalizační síť ve vsi Kocioł, v níž zdroj vody pro domácnosti zajišťovaly studny. Část projektu realizovaná na české straně se týkala likvidace skládky odpadu v Olešnici v Orlických horách. Tato skládka musela být rekultivována, protože průsaky ovlivňovaly kvalitu vod pod skládkou, pronikaly do řeky Klikawy protékající obcí vedoucího partnera.			
<i>Třídíme odpady a chraňme si čistou upravenou města</i>	Nové Město nad Metují	Město Duszniki-Zdrój	7 700 000,-
Popis: V rámci projektu chtějí partnerská města cílenými investicemi a osvětou, výměnou informací a předáváním zkušeností zefektivnit ekologické aktivity v oblasti odpadového hospodářství.			
<i>Nákup strojové techniky pro zimní turistickou dostupnost Orlických a Bystřických hor</i>	Orlické Záhoří	Olešnice v Orlických horách, Bystrzyca Kłodzka a Duszniki-Zdrój	25 344 700,-
Popis: Prostředky byly využity na zlepšení podmínek pro úpravu běžeckých tras v Orlických a Bystřických horách. V rámci projektu byly nakoupeny na české straně dvě roľby a na polské straně dvě roľby a dva sněžné skútry. Díky projektu byly stávající běžecké trasy pravidelně strojově upravovány. Součástí projektu byla obnova a rozšíření turistického značení běžeckých tras. Pro jednotlivé oblasti byly vydány propagační materiály a plastické nástěnné mapy pro informační a turistická centra. Byl také uspořádán společný česko-polský běžecký závod.			
<i>Spolupráce hasičských jednotek v česko-polském příhraničí, modernizace jejich vybavení a vzájemná pomoc při krizových situacích</i>	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska - krajské sdružení hasičů Královéhradeckého kraje	Gmina Szczytna, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kłodzku, Gmina Nowa Ruda, Powiat Kłodzki, Gmina Radków, Gmina Kłodzko, Gmina Polanica Zdrój	98 976 800,-
Popis: Cílem projektu bylo zvýšení bezpečnosti a zefektivnění vzájemné spolupráce hasičů v česko-polské příhraniční oblasti při požárech, povodních či jiných živelných katastrofách a krizových situacích. V rámci projektu bylo pořízeno celkem 20 nových hasičských vozidel, která nahradila stávající nedostatečnou a zastaralou techniku. Za českou stranu bylo zakoupeno 11 vozidel typu CAS 20 – t 815 4X4,2, které byly umístěny do obcí a měst v Královéhradeckém kraji – Broumov, Červený Kostelec, České Meziříčí, Deštné v Orlických horách, Mladé Buky, Nový Hrádek, Opočno, Police nad Metují, Slatina nad Zdobnicí, Svoboda nad Úpou a Velichovky. V rámci projektu se uskutečnila společná školení a cvičení v ČR a v PR pro lepší součinnost při případných společných zásazích v krizových situacích na obou stranách hranice, dále byly realizovány i další doprovodné aktivity.			
<i>Modernizace integrovaného záchranného systému Orlických a Bystřických hor v souvislosti se vstupem do Shengenského prostoru</i>	Město Rokytnice v Orlických horách	Obec Orlické Záhoří, Obec Olešnice v Orlických horách, Gmina Bystrzyca Kłodzka, Gmina Międzyzlesie, Gmina Kudowa Zdrój	46 314 900,-
Popis: Realizace projektu řeší pořízení 4 hasičských záchranných vozů (Olešnice v Oh, Orlické Záhoří, Bystrzyca Kłodzka, Międzyzlesie) a 2 motorových stříkaček (Bystrzyca Kłodzka, Międzyzlesie). Kudowa Zdrój zamýšlí nákup materiálního a technického vybavení. Na území Rokytnice v Oh jako Lead partnera dojde k přestavbě staré nefunkční kotelny na hasičskou zbrojnicí. Nově vzniklé prostory hasičské zbrojnice budou sloužit jako komunikační centrum při krizovém řízení českých a polských SDH. Rozsah neinvestičních aktivit projektu 2x cvičení a 2x školení SDH pokryje Olešnice v Orlických horách a Kudowa Zdrój.			

Zdroj: internetové stránky Operačního programu příhraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013, Regionální informační servis

Tabulka č. 72: Přehled vybraných projektů podpořených z OP příhraniční spolupráce ČR - PL 2007-2013 prostřednictvím Fondu mikroprojektů

Název projektu	Vedoucí partner	Partner	Alokovaná částka z fondů EU (v Kč)
<i>Propagace cykloturistiky v DSO Regionu Novoměstsko</i>	Dobrovolný svazek obcí Region "Novoměstsko"	Město Duszniki-Zdrój	459 575,-
Popis: Cílem projektu je zkvalitnit turistické možnosti v mimozimním období s důrazem na stále více mezi lidmi oblíbenou cykloturistiku. Tohoto cíle bude dosaženo vytištěním nového turistického produktu přeshraničního charakteru – cyklo mapy v nákladu 10 000 ks (CZ, PL, AJ, NE).			
<i>Sezónní turistické noviny Orlických hor</i>	Dobrovolný svazek obcí "Region Orlické hory"		555 467,-
Popis: Předmětem projektu bylo zajištění vydání turistických novin na zimní a letní sezónu. Projekt byl zaměřen na propagaci a prezentaci cestovního ruchu na české a polské straně v oblasti Orlických a Bystřických hor. Účelem je lepší informovanost obyvatelstva na obou stranách hranice.			
<i>Přes plot k sousedům a zpět</i>	Obec Val	Lewin Kłodzki	224 891,-
Popis: V obci Val bylo v rámci projektu postaveno zastřešené místo nabízející nejen odpočinek ale i zajišťující bezpečnost a úkryt turistům. Dále byly pořízeny informační panely s přehlednou mapou česko-polského pohraničí se sítí značených tras a stezek cyklistických nebo pěších, dále tipy na výlety do nejbližšího okolí, užitečné a důležité informace s kontakty. V rámci projektu byly vydány sady (3 ks) propagačních letáků ve třech jazykových mutacích (CZ, PL a AJ) zaměřených na kulturní a historické dědictví, přírodní bohatství a představení činorodého kulturního a společenského života v obci.			
<i>Využití spolupráce při zvyšování sportovní výkonnosti a vzájemném poznávání blízkých sousedů</i>	Sportovní klub Dobré		609 738,-
Popis: Projekt byl zaměřený na přeshraniční spolupráci oddílů stolního tenisu z České a Polské republiky. V rámci projektu byly navázány kontakty s přeshraničním partnerem, který má porovnatelné stejné cíle a výsledky v oblasti stolního tenisu, jako jeho partner na druhé straně hranice.			
<i>Přeshraniční spolupráce měst Radków - Dobruška prostřednictvím vizuálních informačních systémů</i>	Město Dobruška	Radków	795 590,-
Popis: Dobruška je městem, v němž žily slavné osobnosti - malíř a kronikář Alois Beer a malíř František Kupka. Oba měli vazby na Polské Wambierzycy v Gmině Radków a cílem bylo přiblížit návštěvníkům tyto osoby. V Dobrušce na nám. F. L. Věka byla umístěna interaktivní mapa a informační kiosek, na frekventovaných místech poutače a vydány byly propagační brožury, pohlednice a předměty. Také v Radkówe byly umístěny na vjezdu do města poutače, mapa a vydány společné propagační materiály.			
<i>Hasiči bez hranic</i>	Obec Olešnice v Orlických horách		540 552,-
Popis: V rámci projektu bylo realizováno několik samostatných aktivit jak v oblasti represivní části činnosti jednotek požární ochrany, tak ve společenské, veřejně přístupné oblasti. Celý projekt bude mít jak při realizaci, tak po jejím ukončení široký přeshraniční dopad, i když se jedná o samostatně realizovaný mikroprojekt.			
<i>Polské filmové večery</i>	Obec Deštné v Orlických horách		380 825,-
Popis: Tento mezinárodní česko-polský projekt by měl být spoluiniciátorem regionálně kulturní přeshraniční spolupráce, jejíž kontinuita je v současné sjednocené Evropě předpokladem. Filmová setkávání všech cílových skupin jsou základem budoucích společných aktivit. Realizace projektu přispěje ke kulturnímu sblížení česko-polského pohraničí a tím i k postupnému odbourávání jazykových bariér a sousedských zaujatostí.			
<i>Poznejme se sousedé! - sousedská setkání v Brzozowiu a České Čermné</i>	Obec Česká Čermná	Kudowa Zdrój	358 473,-
Popis: Společná setkání, zaměřená zejména na děti a rodiče z obou obcí, byla realizována v rámci čtyř společenských akcí na české straně, a současně realizací paralelních akcí realizovaných polskou stranou v rámci jí předkládaného projektu (jedná se o společný projekt).			
<i>Propagace cestovního ruchu a posílení kulturních vazeb mezi Opočnem a Radkowem</i>	Město Opočno	Radków	769 429,-
Popis: Cílem projektu je přiblížit návštěvníkům jak Opočna, tak Wambierzycy život a tvorbu opočenského rodáka Františka Kupky, jehož život a tvorba jsou velmi výrazně spjata s oběma městy.			

<i>Podpora rozvoje česko-polských sportovních, kulturních a vzdělávacích aktivit</i>	Obec Pohoří	Gmina Pilawa Górna, Město Dobruška	326 989,-
Popis: Tento projekt navazuje na dlouhodobě rozvíjené vztahy a je součástí dohody tří subjektů realizovat tři česko-polské mikroprojekty se společným názvem "Podpora rozvoje česko-polských sportovních, kulturních a vzdělávacích aktivit". V rámci všech tří mikroprojektů proběhne 9 aktivit, které jsou tématicky rozdělené na aktivity kulturní, hasičské, sportovní a vzdělávací.			
<i>Turistická mozaika Orlických hor</i>	Obec Sedloňov		165 122,-
Popis: Předmětem projektu je vybudovat "Dřevěný přístřešek" (odpočinkové místo) a "Památník", v těsné blízkosti vrcholku OH - Vrchmezí. Vrchmezí (polsky Orlica, německy Hohe Menze) je s výškou 1084 m nejsevernější tisícovkou a čtvrtou nejvyšší horou českých Orlických hor a dokonce nejvyšší horou polských Orlických hor.			

Zdroj: Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis, Regionální informační servis

Z dalších projektů, které napomohly ke zlepšení průchodnosti česko-polských hranic, je nutné zmínit projekt s názvem Modernizace přístupových komunikací k hraničnímu přechodu Olešnice v Orlických horách - Lewin Klodzki, jehož příjemcem byl Královéhradecký kraj a alokovaná částka z fondů EU činila 107,213 mil. Kč. V rámci projektu byla na české straně zrekonstruována část komunikace Olešnice v Orlických horách – Polom – Sedloňov – Úhor v celkové délce téměř 7 km. Na polské straně zrekonstruoval Powiat Klodzki komunikaci č. 3296 D Kocioł – Taszów v celkové délce 4,5 km. S cílem zvýšení bezpečnosti bylo navíc na trase od ulice Lasek Miejski v Lewin Klodzki až k hraničnímu přechodu v části Kocioł instalováno osvětlení komunikace pomocí 82 osvětlovacích stožárů. Rekonstrukce komunikací v česko-polském příhraničí měla za následek zlepšení stavu dopravní infrastruktury a obslužnosti dané oblasti.

Obec Česká Čermná díky úzké spolupráci s polským městem Kudowa Zdrój realizovala několik společných projektů, které napomohly zejména infrastrukturně spojit obce ležící v těsném sousedství. Byl otevřen hraniční přechod pro pěší a cyklisty, byla vytvořena nová komunikace Česká Čermná - Kudowa Zdrój.

2.6.3.4 Meziobecní spolupráce

Od listopadu roku 2013 na území téměř všech obcí s rozšířenou působností probíhá realizace projektu Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností, který je hrazen z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Cílem projektu je vytvořit podmínky pro dlouhodobý rozvoj meziobecní spolupráce v České republice. Tento projekt je zaměřen na tři společná témata, kterými jsou:

- předškolní výchova a základní školství,
- sociální služby,
- odpadové hospodářství

Čtvrtým tématem je téma volitelné. V rámci ORP Dobruška a ORP Nové Město nad Metují, kde je realizátorem projektu obec Bohuslavice nad Metují, byla volitelným tématem zvolena oblast dopravy. V ORP Náchod, kde je projekt realizován prostřednictvím Svazku Úpa, je volitelným tématem administrativní podpora obcím.

Snahou je vytvořit ucelené materiály, které by se staly podkladem pro diskusi zástupců obcí, jak řešit dostupnost základních škol nebo sociálních služeb v území, jaké jsou možnosti řešení dopravní obslužnosti, jak společně zadávat výběrová řízení, jak výhodně řešit odpadové hospodářství, jak společně nakupovat energie či jiné služby apod.. V rámci projektu bude provedena analýza fungování stávajících svazků obcí s možnými variantními návrhy na zlepšení činností dosavadních svazků, či s návrhem na založení svazku nového, který by se věnoval výše uvedeným tématům a jehož působnost by byla na území obcí s rozšířenou působností.

2.6.3.5 MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů

Místní akční skupina POHODA venkova, z.s. je od roku 2014 zapojena do projektu s názvem MAS jako nástroj spolupráce obcí pro efektivní chod úřadů, který je realizován z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost prostřednictvím Sdružení místních samospráv. Cílem projektu je podpořit spolupráci obcí zapojených do platformy místních akčních skupin (MAS), které jsou východiskem pro unikátní řešení pro efektivnější výkon veřejné správy. Ambicí projektu je skloubit potenciál modelu víceúrovňové veřejné správy ve venkovském prostoru s principy fungování certifikovaných MAS. Tento koncept je považován v rámci území České republiky za pilotní.

2.6.4 Dotační zdroje a jejich využití

Jak bylo uvedeno v kapitole 2.6.3.3, v území je **na velmi dobré úrovni spolupráce mezi českými a polskými partnery** (obce, dobrovolné svazky obcí, neziskové organizace atd.), kteří jsou schopni realizovat příhraniční projekty, se kterými již nyní mají **bohaté zkušenosti**.

Kromě zdrojů z Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013 mají místní aktéři z minulého programovacího období **bohaté zkušenosti i s jinými dotačními programy**. Podíváme-li se na podpořené projekty z Operačního programu Životní prostředí v tabulce č. 73, tak zjistíme, že zkušenosti s realizací projektů z tohoto programu mají např. obce Deštné v Orlických horách, Kounov, Králova Lhota, Olešnice v Orlických horách, Podbřezí, Přepychy, Příbyslav či České Meziříčí. Dále byly podpořeny projektové záměry společnosti KERSON spol. s r.o. z Dobrého, Tělocvičné jednoty Sokol Nový Hrádek či Technických služeb města Opočna, s.r.o..

Tabulka č. 73: Přehled vybraných projektů podpořených z OPŽP

Název příjemce	Název projektu	Alokovaná částka z fondů EU (v Kč)
Obec České Meziříčí	České Meziříčí – kanalizace a ČOV – 1. etapa	56 770 299,-
Obec Deštné v Orlických horách	Intenzifikace ČOV v Deštném v Orlických horách	20 334 714,-
Obec Olešnice v Orlických horách	Odkanalizování a ČOV centrální části obce Olešnice v Orlických horách 1. etapa, okres Rychnov nad Kněžnou	14 635 811,-
KERSON spol. s r.o.	Kompostárna Dobré	4 120 006,-

Zdroj: Operační program Životní prostředí

Podle tabulky č. 74 v Operačním programu Podnikání a inovace získala na své projektové záměry finanční prostředky např. společnost Bauch, Navrátil s.r.o., HRONOVSKÝ s.r.o., Ammann Czech Republic a.s. (vše z Nového Města nad Metují), SUNFOOD s.r.o. z Dobrušky či VELOS, výrobní družstvo z Nového Hrádku.

Tabulka č. 74: Přehled vybraných projektů podpořených z Operačního programu Podnikání a inovace

Název příjemce	Název projektu	Alokovaná částka z fondů EU (v Kč)
Bauch, Navrátil s.r.o.	Inovace výroby blistrových karet	30 829 500,-
SUNFOOD s.r.o.	Výroba unikátní komplexní bílkoviny	15 525 000,-
VELOS, výrobní družstvo	Nový Hrádek VELOS v.d., Nový Hrádek – rekonstrukce a přístavba provozovny	5 118 700,-
Ammann Czech Republic a.s.	Energetické úspory Ammann Czech Republic	4 721 000,-

Zdroj: Operační program Podnikání a inovace

V Operačním programu Lidské zdroje a zaměstnanost dle tabulky č. 75 byly z veřejného sektoru podpořeny projekty např. z obce Podbřezí, Nového Města nad Metují či Dobrušky. V podnikatelském sektoru uspěly společnosti HRONOVSKÝ s.r.o. z Nového Města nad Metují či KBA-Grafitec s.r.o. z Dobrušky.

Tabulka č. 75: Přehled vybraných projektů podpořených z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost

Název příjemce	Název projektu	Alokovaná částka z fondů EU (v Kč)
Obec Podbřezí	Příležitosti na vesnici	4 947 918,-
Město Nové Město nad Metují	Vzděláváním k vyšší profesionalitě městského úřadu	3 132 818,-
HRONOVSKÝ s.r.o.	Zajištění udržitelného rozvoje a konkurenceschopnosti prostřednictvím specifického vzdělávání	2 929 093,-
KBA-Grafitec s.r.o.	Zvýšení konkurenceschopnosti společnosti KBA-Grafitec s.r.o. prostřednictvím profesního vzdělávání zaměstnanců	1 863 299,-
Město Dobruška	Rozvoj lidských zdrojů MÚ Dobruška podle standardu Investors in People	1 687 301,-

Zdroj: Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

V rámci Integrovaného operačního programu ve všech obcích, městech a městysech území bylo vybudováno kontaktní místo CzechPOINT a navíc v ORP Nové Město nad Metují bylo z těchto finančních zdrojů zřízeno technologické centrum a elektronická spisová služba (příspěvek EU cca 3 mil. Kč), v Dobrušce byl pořízen

územní plán (příspěvek EU cca 1,3 mil. Kč), územně analytické podklady správního území obce Dobruška (příspěvek EU cca 884 tis. Kč) a bylo zřízeno technologické centrum ORP Dobruška a zpřístupnění ESSL obcím v jejím správním obvodu (příspěvek EU cca 4,1 mil. Kč).

Z Operačního programu Rybářství na své projektové záměry čerpal finanční prostředky JAN KOLOWRAT-KRAKOWSKÝ, který mimo jiné spravuje rybník Broumar v Opočně. Za podpory z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod byly zrealizovány projekty uvedené v následující tabulce č. 76.

Tabulka č. 76: Přehled projektů podpořených z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod

Název příjemce	Název projektu	Alokovaná částka z fondů EU (v Kč)
Město Nové Město nad Metují	Za krásami a historií Českého Betléma I.Revitalizace centra města spojená s historií Českého Betléma	82 054 705,-
Město Opočno	Rekonstrukce zpevněných ploch Trčkovo náměstí a Zámecká ulice	27 564 074,-
Městys Nový Hrádek	Revitalizace centra městyse Nový Hrádek	4 368 083,-
Město Opočno	Obnova zeleně a rozšíření parkovacích ploch na Kupkově náměstí	3 566 629,-

Zdroj: Regionální operační program NUTS II Severovýchod

Program rozvoje venkova byl kromě projektů předkládaných přes místní akční skupinu a obdržených plateb na plochu využíván i na samostatné projekty, na které získaly finanční podporu např. společnosti BOHEMILK, a.s. z Opočna (celková dotace cca 53 mil. Kč), JIPAM CNC s.r.o. z Bohdašína (dotace cca 2,8 mil. Kč), Lesy Dobré s.r.o. (dotace cca 572 tis. Kč), Podorlické zemědělské družstvo z Ohnišova, Římskokatolická farnost Bystré v Orlických horách (dotace cca 4,2 mil. Kč), SUNFOOD s.r.o. z Dobrušky (dotace 5,1 mil. Kč), TJ Sokol Semechnice (dotace cca 8 mil. Kč), ZEAS Podorlicko a.s. (dotace cca 22,5 mil. Kč na výstavbu a modernizaci bioplynové stanice).

Kromě toho jsou v území využívány i krajské či resortní zdroje, takže **schopnost obcí a dalších subjektů využívat dotační zdroje je v území na velmi dobré úrovni**. Následující tabulka č. 77 pro ilustraci uvádí přehled dotací poskytnutých Královéhradeckým krajem z Programu obnovy venkova v letech 2010-2014. Kromě toho obce získávají finanční prostředky z kraje zejména na vodovody a kanalizaci. Např. OBEC DOBRÉ v letech 2012 a 2013 získala 1,558 mil. Kč na propojení vodovodů Rovné a Kamenice.

Tabulka č. 77: Přehled dotací poskytnutých subjektům z územní působnosti MAS z Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje v letech 2010-2014

Rok	Žadatel	Projekt	Celkové N	Dotace
2014	OBEC ČESKÁ ČERMNÁ	Rekonstrukce komunikace u Franců	1 124 787,-	560 000,-
	OBEC BAČETÍN	Přístupová komunikace pro RD	2 000 000,-	800 000,-
	OBEC OHNIŠOV	Oprava chodníku Ohnišov	416 439,-	208 200,-
	OBEC VAL	Oprava návsi v obecní části Provoz	1 300 000,-	650 000,-
	OBEC SEDLOŇOV	Veřejné osvětlení v Sedloňově úsporně a bezpečně	1 031 792,-	515 800,-
	Mikroregion Rodný kraj Františka Kupky	Podpora kulturních akcí	187 800,-	93 900,-
	Dobrovolný svazek obcí "Region Orlické hory"	Pořízení společných prvků pro obce svazku	320 000,-	160 000,-
	Dobrovolný svazek obcí Region "Novoměstsko"	Dovybavení obcí a zvýšení bezpečnosti v DSO Regionu Novoměstsko	600 000,-	300 000,-
	OBEC PODBŘEZÍ	Dotace z úroků na "Výstavbu bytových domů", "Vstupy, chodníky, STÚ" a "Stavební úpravy ZŠ Podbřezí č.p. 3 - zřízení vytápění tepelným čerpadlem"	112 708,-	56 000,-
	OBEC DOBRÉ	Dotace úroků z úvěru	41 162,-	20 000,-
	Obec Olešnice v Orlických horách	Úroky z úvěru na projekt: "Odkanalizování a ČOV centrální části obce Olešnice v Orlických horách"	110 000,-	55 000,-

		horách, 1. etapa, okres RK"		
	OBEC SEDLOŇOV	Úvěrová smlouva na rekonstrukci budovy čp. 159	98 997,-	49 400,-
2013	Dobrovolný svazek obcí "Region Orlické hory"	Zvýšení bezpečnosti v obcích DSO Region Orlické hory IV	600 000,-	300 000,-
	Dobrovolný svazek obcí Region "Novoměstsko"	Dovybavení obcí v DSO Regionu Novoměstsko	600 000,-	225 000,-
	OBEC JESTŘEBÍ	2x MK pro výstavbu RD, k.ú. Jestřebí n.Met.	1 255 911,-	620 000,-
	OBEC SEMECHNICE	Výměna oken a dveří v budově č.p. 98	527 092,-	258 000,-
	OBEC KOUNOV	Oprava fasády obecního úřadu včetně okapového chodníku	560 380,-	280 000,-
	OBEC BYSTRÉ	Úroky z úvěru na dofinancování výstavby třech bytových jednotek v obci Bystré	98 473,16,-	49 000,-
	OBEC DOBRÉ	Dotace úroků z úvěru	114 892,19,-	57 000,-
	OBEC KOUNOV	Kanalizace včetně ČOV v obci Kounov	40 000,-	20 000,-
	Obec Olešnice v Orlických horách	Dotace úroků z úvěru na akci: "Odkanalizování a ČOV centrální části obce Olešnice v Orlických horách, 1. etapa, okres RK"	128 400,-	64 000,-
	OBEC PODBŘEZÍ	Dotace z úroků na Výstavbu bytových domů v Podbřezí a dotace z úroků na akci: Vstupy, chodníky, STÚ a St. úpravy ZŠ Podbřezí č.p. 3 - zřízení vytápění tepelným čerpadlem	147 805,-	73 000,-
	OBEC SEDLOŇOV	Úvěrová smlouva na rekonstrukci budovy čp. 159 Sedloňov	112 680,-	56 000,-
2012	OBEC TRNOV	Stavební úpravy hasičské zbrojnice Záhornice č.p. 11	3 067 869,-	570 000,-
	OBEC ROHENICE	Oprava fasády Obecního úřadu, výměna vrat a oken garáže která je součástí OÚ	260 000,-	124 000,-
	OBEC MOKRÉ	Rekonstrukce budovy obecního úřadu Mokré	461 200,-	219 000,-
	OBEC SLAVOŇOV	Výměna oken a vchodových dveří v objektu mateřské školy v obci Slavoňov č.p.23	450 000,-	214 000,-
	OBEC BYSTRÉ	Oprava krytu místní komunikace v délce 185 m	266 842,-	127 000,-
	MĚSTYS NOVÝ HRÁDEK	Oprava veřejného osvětlení	228 044,-	108 000,-
	Obec Deštné v Orlických horách	Oprava odvodnění MK v sídlišti RD pod kostelem - komunikace č.p. 350-376	617 939,-	285 000,-
	OBEC PŘEPYCHY	Chodník a parkoviště Přepychy	1 207 445,-	570 000,-
	OBEC DOBŘANY	Oprava místní komunikace na návsi v Dobřanech	563 888,-	268 000,-
	OBEC BYSTRÉ	Úroky z úvěru na dofinancování výstavby třech bytových jednotek v obci Bystré	114 806,-	57 000,-
	OBEC DOBRÉ	Dotace úroků z úvěru	185 629,-	92 500,-
	OBEC KOUNOV	Kanalizace vč. ČOV v obci Kounov	64 000,-	32 000,-
	Obec Olešnice v Orlických horách	Dotace úroků z úvěru na akci: "Odkanalizování a ČOV centrální části obce Olešnice v Orlických horách 1. etapa, okres RK"	132 000,-	60 000,-
	OBEC PODBŘEZÍ	Dotace na výstavbu bytových domů v Podbřezí a dotace z úroků na akci: Stavební úpravy bytu na mateřskou	194 850,-	97 000,-

		školku v Podbřezí č.p. 3		
	OBEC SEDLOŇOV	Úvěrová smlouva na rekonstrukci budovy č.p. 159 Sedloňov	108 863,-	54 000,-
2011	Dobrovolný svazek obcí "Region Orlické hory"	Zvýšení bezpečnosti v obcích DSO Region Orlické hory III	795 500,-	130 100,-
	Dobrovolný svazek obcí Region "Novoměstsko"	Nákup drobné techniky na údržbu veřejných prostranství v obcích DSO Regionu Novoměstsko	830 000,-	170 000,-
	Obec Pohoří	Oprava Přírodního kulturního střediska v Pohoří	1 494 000,-	100 000,-
	OBEC PODBŘEZÍ	Vybavení výdejny jídel včetně montáže, dopravy a sestavení v Základní škole Podbřezí č.p. 3	528 917,-	250 000,-
	OBEC MEZILEŠÍ	Oprava izolace, fasády a oplechování včetně nátěrů na obecní hospodě	230 883,-	115 400,-
	OBEC ČESKÁ ČERMNÁ	Rekonstrukce veřejného osvětlení I.	584 892,-	284 800,-
	OBEC KOUNOV	Oprava havarijního stavu - výměna kotle na obecním úřadě v Kounově č.p. 51	264 000,-	132 000,-
	Obec Olešnice v Orlických horách	Stavební úpravy ZŠ č.p. 120, Olešnice v Orlických horách a rekonstrukce sociálních zařízení ve škole Olešnice v Orlických horách	800 000,-	400 000,-
	OBEC OHNIŠOV	Oprava stropu kostela v Ohnišově	373 957,-	186 900,-
	OBEC BOHDAŠÍN	Oprava místní komunikace na parcelách 1020/1 a 1017/1	1 635 060,-	800 000,-
	OBEC SEDLOŇOV	Oprava částí místních komunikací	1 001 000,-	500 500,-
	OBEC PŘIBYSLAV	Oprava místních komunikací	985 913,-	492 900,-
	OBEC BYSTRÉ	Úroky z úvěru na dofinancování výstavby třech bytových jednotek v obci Bystré	121 158,40,-	60 500,-
	OBEC DOBRÉ	Úhrada úroků z úvěru - registrační číslo:0551109200267 Dotace úroků z úvěru.	251 799,20,-	125 800,-
	OBEC KOUNOV	Kanalizace vč. ČOV v Obci Kounov	72 000,-	36 000,-
	OBEC KRÁLOVA LHOTA	Úvěry na plošnou plynofikaci obce a opravy chodníků	51 000,-	25 500,-
	Obec Olešnice v Orlických horách	Dotace úroků z úvěru na akci: "Výstavba čistírny odpadních vod a kanalizace"	160 000,-	80 000,-
	OBEC PODBŘEZÍ	Dotace na výstavbu bytových domů v Podbřezí a dotace z úroků na 2. etapu akce: Rekonstrukce šatny, jídelny a výdejny jídel se zázemím ZŠ v Podbřezí č.p. 3	176 388,-	88 100,-
	OBEC SEDLOŇOV	Úvěrová smlouva na rekonstrukci budovy č.p. 159, Sedloňov	112 000,-	56 000,-
	OBEC TRNOV	Úroky z úvěru - financování plynofikace a infrastruktury obcí spadajících pod obec Trnov	72 000,-	36 000,-
2010	OBEC ROHENICE	Nákup nového nábytku pro obecní "Mateřskou školu", zateplení stropu MŠ	320 000,-	75 000,-
	OBEC BAČETÍN	Rekonstrukce veřejného rozhlasu	300 000,-	150 000,-
	OBEC MOKRÉ	Rekonstrukce budovy obecního úřadu Mokré	547 934,-	273 900,-
	OBEC LIBCHYNĚ	Výměna oken a úprava fasády	460 000,-	230 000,-
	OBEC SNĚŽNÉ	Rekonstrukce orientačního osvětlení	449 000,-	224 500,-
	MĚSTYS NOVÝ HRÁDEK	Pod Vodojemem II. etapa	800 425,-	400 000,-
	OBEC CHLÍSTOV	Oprava místní komunikace Chlístov	481 097,-	229 700,-

	směr Spy		
Dobrovolný svazek obcí "Region Orlické hory"	Zvýšení bezpečnosti v obcích DSO Region Orlické hory II	650 000,-	253 000,-
Dobrovolný svazek obcí Region "Novoměstsko"	Podpora bezpečnosti v obcích	830 000,-	373 000,-
OBEC PODBŘEZÍ	Výměna stropů nad přízemím Základní školy v Podbřezí č.p. 3	1 306 332,-	600 000,-
OBEC BOROVA	Rekonstrukce topení v " Kulturním domu "	672 195,-	336 000,-
OBEC SLAVOŇOV	Výměna oken na budově	176 099,-	88 000,-
OBEC TRNOV	Rekonstrukce veřejného osvětlení Záhornice	1 139 537,-	569 700,-
OBEC DOBRÉ	Dotace úroků z úvěru	304 837,-	213 300,-
OBEC KOUNOV	Kanalizace včetně ČOV v obci Kounov	100 000,-	70 000,-
OBEC KRÁLOVA LHOTA	Úhrada úroků z úvěrů na plošnou plynofikaci obce a na výkup pozemků pro výstavbu rodinných domů	46 500,-	32 500,-
OBEC SEMECHNICE	Úroky z úvěrů: Financování inženýrských sítí u plánované bytové výstavby a dofinancování kulturního zařízení - sportovního klubu a vybudování komunikace pro pěší	148 000,-	103 600,-
OBEC TRNOV	Úroky z úvěru - financování plynofikace a infrastruktury obcí spadajících pod Obec Trnov	96 000,-	67 200,-
OBEC MEZILEŠÍ	Infrastruktura pro 11 RD	41 553,-	29 000,-

Zdroj: Královéhradecký kraj

Pokud se jedná o využití vlastních prostředků či jiných zdrojů potřebných k zajištění vícezdrojového financování rozvoje území, tak zejména u obcí by díky novému rozpočtovému určení daní měly být k dispozici volné finanční prostředky na rozvoj a údržbu. I když zkušenost u některých obcí je ale taková, že realita je poněkud odlišná od stavu, který v rámci novely zákonodárci slibovali. Co se týče neziskového sektoru, tak v drtivé většině je řada spolků, ústavů či obecně prospěšných společností zvyklá pracovat dobrovolnickou formou, díky které mohou přiložit ruku k dílu. Neplacená činnost je u těchto organizací brána jako samozřejmá věc, a proto je možné počítat s využitím věcného plnění jako s jedním ze zdrojů zajištění rozvoje území. U podnikatelského sektoru je situace poněkud odlišná. V horském pásmu jsou podnikatelé zejména kvůli zimnímu cestovnímu ruchu závislí na počasí, neboť např. mírná zima s malým množstvím sněhu jim může způsobit výrazné finanční problémy a podnikatelům pak chybí volné finanční prostředky potřebné k modernizaci lyžařských areálů či ubytovacích a stravovacích zařízení. Obdobná situace je i u zemědělců, a to po celém území MAS, neboť špatné počasí spojené s neúrodou může značně omezit jejich schopnost investovat do modernizace svých podniků či strojního vybavení. To jsou věci, kterým lze jen těžko předcházet, neboť ani člověk neumí poručit větru a dešti, a proto je potřeba, aby se v horském pásmu podnikatelé ještě více zaměřili i na letní cestovní ruch a zemědělství podnikatelé diverzifikovali svoji činnost. V podhorském a mírně zvlněném pásmu byl v poslední době zaznamenán rozvoj malého a středního podnikání především ve strojírenském a zpracovatelském průmyslu, kde je zajištěn celoroční odbyt, takže zde mohou živnostníci a firmy lépe využít vlastní prostředky určené na rozvoj, i když i zde jsou podnikatelé závislí na velkém množství faktorů, které ovlivňují jejich finanční stabilitu.

Jak je patrné, **území má dostatečné zkušenosti s využitím různých finančních zdrojů určených na rozvoj regionu** a proto je potřeba, aby tyto nabyté a cenné zkušenosti byly využity i nadále, neboť fondy Evropské unie, ale i státní, krajské či jiné programy mohou být zásadním zdrojem pro rozvoj celého území.

2.7 Analýza problémů a potřeb

V rámci komunitního projednávání při přípravě této SCLLD byl další rozvoj území identifikován místními aktéry prostřednictvím analýzy problémů a potřeb, která má oporu i v předchozí analýze současného stavu. Souhrnně řečeno, následující analýza problémů a potřeb, zpracovaná opět podle pěti identifikovaných klíčových oblastí, vychází z:

- údajů uvedených v analýze současného stavu (odd. 2.1-2.6),
- z výsledků komunitních setkání,
- z konkrétních příkladů z vybraných obcí,
- z dalších forem projednávání (např. neformální rozhovory s představiteli obcí či místními podnikateli, jednání s představiteli CHKO a ORP, e-mailová korespondence atd.).

V této části je **uvedeno mnoho konkrétních příkladů** problémů, na které následně navazuje analýza potřeb obcí i dalších subjektů. V žádném případě se však **nejedná o záměry předem vybrané k financování**, jde pouze o **ilustraci a doložení potřebnosti** opatření, která jsou popsána v návrhové části strategie (kap. 3).

2.7.1 Základní vybavenost obcí

Základní vybavenost obcí byla jednou z oblastí, které se místní aktéři v rámci svých jednání věnovali velmi pečlivě a s velkým zaujetím. Během komunitních setkání a zasedání pracovních skupin byla debatována řada okruhů, které byly následně popsány i v analýze současného stavu.

2.7.1.1 Dopravní infrastruktura

Podle analýzy současného stavu, ale i podle výsledků komunitních setkání mezi základní problémy v oblasti dopravní infrastruktury patří špatný technický stav silnic, a to místních a účelových komunikací, či silnic II. a III. tříd. Vzhledem k tomu, že údržba místních komunikací je na jednotlivých obcích, jsou pro ně opravy problémem zejména z finančního hlediska, neboť obce nedisponují dostatečnými finančními prostředky na opravu komunikací. Další problémy pak vznikají skrze nevyřešené majetkové vztahy, kvůli kterým není možné provádět některé nezbytné rekonstrukce, byť by obec o ně zájem měla. Tento problém je záležitostí celého regionu a jedině diskuze se všemi dotčenými subjekty a spolupráce obcí mohou přinést do budoucna efektivnější získávání peněz na opravu či rekonstrukci silnic nižších tříd a zároveň zlepšení jejich technického stavu. Jako základní potřeba území proto v této oblasti byla identifikována potřeba zaměřená na **opravy komunikací**, zejména úseků silnic II. třídy č. 285, 298, 309 a 310, silnic III. tříd a místních a účelových komunikací. Pro konkrétnější představu uvádíme příklady z některých obcí:

- *Deštné v Orlických horách* (silnice II/310 – propojit úsek od Sedloňova až do Říček s cílem vytvořit v zimě zajímavou nabídku pro návštěvníky, silnice II/309 v úseku od křižovatky na Sedloňov ve směru na Plasnice a Kounov, silnice II/311 ve směru na Šerlich a následně do Orlického Záhoří, opravy místních a účelových komunikací)
- *Podbřezí* (oprava místních komunikací jako např. Podbřezí – Studánka, Podbřezí u Hájovny, Škutina, Lhota či oprava překopů a osazení roštů kanálových vpustí na obecních komunikacích katastru Podbřezí)
- *Olešnice v Orlických horách* (oprava a rozšíření silnice II/285 v úseku Rokolský most – Olešnice v délce 8 km - v současné době havarijný stav),
- *Dobré* (oprava místních komunikací zejména ve středu obce – u bytových domů, u mateřské školy)
- *Chlístov* (oprava místních a účelových komunikací, oprava silnic III. třídy).

Místní a účelové, ale i **komunikace II. a III. tříd včetně chodníků** je nutné neustále **udržovat** a pečovat o ně, čehož si jsou vědomi i místní aktéři, kteří na komunitních projednáváních tuto potřebu poměrně často zmiňovali. Stejně jako v předchozím případě, i zde je hlavní příčinou špatného stavu chodníků nedostatek finančních prostředků a nevyřešené vlastnictví, což jen ztěžuje problém s nevyhovujícím stavem chodníků v území. Pro konkrétnější představu uvádíme příklady z některých obcí:

- *Podbřezí* (přechod pro chodce na komunikaci I/14, chodník k autobusové zastávce)
- *Deštné v Orlických horách* (oprava chodníků v katastru obce)
- *Dobré* (vybudování nových chodníků a zpevněných ploch u silnice procházející středem obce).

Zejména v menších obcích je **stav zastávek hromadné dopravy nevyhovující**, v území dle analýzy současného stavu a názoru místních aktérů existuje potřeba alespoň částečně opravit či zrekonstruovat některé z těchto zastávek (Dobré, Val, Kounov, některé zastávky v Novém Městě nad Metují, v Olešnici v Orlických horách 1 autobusová zastávka s čekárnou, 2 zastávky a 2 cyklozastávky atd.), případně je vybavit potřebným mobiliářem. V Podbřezí uvažují o osazení autobusových čekáren ve Lhotě Netřebě a Škutině. Vzhledem k tomu, že

jednotlivé obce, které jsou v převážné většině vlastníky zastávek hromadné dopravy, jsou nuceny se mnohdy věnovat důležitějším věcem (např. kanalizace, vodovod, akutní problémy), nezbyvá na modernizaci těchto zastávek dostatek volných prostředků v jejich rozpočtech, což je jednou z příčin jejich nevyhovujícího stavu. Za velmi důležité místní aktéři považují **propojení zejména cyklodopravy a veřejné hromadné dopravy v rámci přestupních terminálů** s dostatečným počtem parkovacích míst pro motorová i nemotorová vozidla na těchto místech.

Na základě rozhovorů s představiteli obcí i na komunitních projednáváních byla zaznamenána potřeba **vybudování parkovišť**, neboť v některých obcích je v současné době jejich stav nedostatečný. Tato potřeba byla identifikována zejména v horských střediscích či městech regionu. Problém s nedostatečnou kapacitou parkovacích míst je spojený zejména s potřebou vyříditi si ve městech neodkladné záležitosti, nebo v horách aktivně trávit dovolenou (lyžování, cykloturistika). K tomu přispívá i pohodlnost občanů, kteří místo veřejné dopravy preferují dopravu soukromou, což ale přináší zvýšené nároky na životní prostředí. Opět pro ilustraci uvádíme přehled některých konkrétních potřeb:

- *Deštné v Orlických horách* (vybudování parkovacích ploch v obci, zvýšení kapacity parkoviště na Šerlichu)
- *Olešnice v Orlických horách* (parkoviště osobních automobilů a autobusů cca 200 m od středu obce na výchozím místě cyklotras a běžeckých tras)
- *Dobruška, Opočno, Nové Město nad Metují* (zvýšení stávajících kapacit parkovacích ploch).

Současně vznikajícím problémem je počet cyklistů, kteří jsou nuceni dojíždět do školy či do zaměstnání na kole po vysoce frekventovaných silnicích I. a II. třídy z důvodu absence cyklostezek či značených cyklotras. Z analýzy současného stavu vyplývá, že **počet cyklostezek či značených cyklotras** na území MAS je **nedostatečný**. V poslední době proběhla výstavba cyklostezky na katastru města Opočno, na kterou by měla navazovat cyklostezka do Dobrušky. Další cyklostezky plánují představitelé obcí formou nové výstavby či úpravy standartní komunikace, aby tyto komunikace byly bezpečnější pro cyklisty. Vzhledem k tomu, že cyklodoprava je hojně využívanou formou dopravy pro přepravu do zaměstnání či za vzděláním, ale i jednou z forem cestovního ruchu, je potřeba se budování cyklostezek a cyklotras vč. jejich zázemí věnovat, což se potvrdilo i při komunitních projednáváních. Níže uvádíme příklady některých zamýšlených cyklostezek či cyklotras:

- *Cykloregion Vlastimila Moravce* (cyklostezka Dobruška-Podbřezí a Dobruška-Opočno, cyklotrasa Dobruška-Nové Město nad Metují, Dobruška-Val-Křovice),
- *Podbřezí* (cyklostezka Bílý Újezd – Podbřezí a vybudování odpočinkových míst, přístřešků, kolostavů, lavic, stolů na křižovatce Studánka – Španělský kříž, u rybníčka ve Lhotě Netřebě u Ehlových a místo bývalé autobusové čekárny na Škutíně),
- *cyklostezka Opočno-Čeké Meziříčí,*
- *cyklostezka Pohoří-Dobruška,*
- *cyklostezka/cyklotrasa Dobré-Kounov,*
- *cyklostezka/cyklotrasa Dobré-Deštné v Orlických horách,*
- *cyklostezka/cyklotrasa Semechnice-Dobruška,*
- *Olešnice v Orlických horách* (2 cyklozastávky),
- *Chlístov* (vybudování cyklostezky a napojení na stávající cyklostezky v obcích Val a Vršovka).

Neřešení situací spojených s vysokou dopravní intenzitou prostřednictvím odklonu cyklistů z frekventovaných komunikací či instalací bezpečnostních prvků by mohlo vést k postupné **zvyšující se nebezpečnosti silničního provozu**.

Podle představitelů obcí je potřebné zajistit v obcích **bezpečnost silničního provozu**, která je jedním z předpokladů pro klidný a bezpečný život obyvatel v území. Problémem je nedostatečné vybavení pro zajištění bezpečnosti silničního provozu v jednotlivých obcích, i když zde dochází v posledních letech k nápravě např. díky pořízení pasportu dopravního značení. Problémem je zhoršený stav zastávek hromadné dopravy, ke kterým ve většině případů nevede bezbariérový přístup a zcela zde chybí přizpůsobení komunikací pro nemotorovou dopravu osobám s omezenou pohyblivostí nebo orientací.

2.7.1.2 Technická infrastruktura

V rámci analýzy současného stavu bylo zjištěno, že v současné době je problémem chybějící vodovod v Bohdašíně, Janově a Valu. V těchto obcích je tedy potřeba **veřejný vodovod vybudovat**, v ostatních obcích je potřeba **dokončit či zrekonstruovat** některou **součást vodohospodářské infrastruktury**, která je zastaralá či nevyhovující a hrozí zde přerušení dodávek pitné vody. Např. v Olešnici v Orlických horách mají v plánu

intenzifikaci vodojemu a rozšíření stávajícího vodovodu, v Podbřezí rekonstrukci vodovodní a kanalizační sítě, v Deštném v Orlických horách opravu stávající sítě vodovodů a kanalizací a potřeba rozšiřování je jenom v rámci ZTV.

Na veřejnou kanalizaci je napojeno 28 obcí, kanalizační systém zakončený čistírnou odpadních vod má 11 obcí, centrální čistírna odpadních vod je v Novém Městě nad Metují. Novou čistírnu odpadních vod mají i v Českém Meziříčí, kde došlo k odkanalizování většiny objektů v obci. S výstavbou centrálních ČOV se uvažuje v obcích Příbyslav, Sendraž a Slavoňov, v obcích Jestřebí, Libchyně, Mezilesí je navržena biologická nádrž pro dočištění čištěných odpadních vod z domovních ČOV. V ostatním území jsou technicky nevyhovující obecní stokové systémy nebo jsou odpadní vody čištěny prostřednictvím individuálních zařízení – domovní čistírny odpadních vod, biologické septiky, bezodtokové jímky apod.. U řady budov je stav objektů na čištění a likvidaci odpadních vod nevyhovující. Stáří provozovaných kanalizací je 30–50 let. V menších obcích je kanalizace v nevyhovujícím technickém stavu. Žádoucí je tedy podpora **výstavby ČOV a kanalizace vč. rekonstrukcí**. Potřeba alespoň domovní ČOV je v Dobřem a České Čermné, v Podbřezí je osídlení obce nerovnoměrné, a proto se zde neuvažuje o centrální ČOV, ale podporovány budou soukromé ČOV a biologické septiky a potřebou je vybudovat kanalizaci od silnice I/14. V Chlístově se uvažuje o vybudování kanalizace či čistírny odpadních vod. V rámci technické infrastruktury zde existuje potřeba **opravit či rozšířit veřejné osvětlení, příp. veřejný rozhlas** (např. Dobré, Deštné v Orlických horách, Nové Město nad Metují). Stav veřejného osvětlení je mnohdy nevyhovující, vybavení je zastaralé a neodpovídá moderním trendům, kdy jsou nové technologie mnohem šetrnější k životnímu prostředí a navíc velmi úsporná. Rovněž veřejný rozhlas je často využíván jako forma komunikace s občany, přičemž je žádoucí jeho napojení na varovný systém, což umožňují moderní technologie.

2.7.1.3 Nakládání s odpady

Podle představitelů obcí jsou problémem na území nedostatečné ekonomické systémy, které by občany či firmy motivovaly ke třídění odpadů. Na základě výstupů z komunitních projednávání je v území potřebné zajistit **zvýšení podílu materiálového a energetického využití odpadů** a to především u stavebních firem a zemědělských podniků. Vzhledem k tomu, že se na území nachází 19 kontaminovaných míst, je potřeba aby došlo k **odstranění starých nepovolených skládek** a zabránění vzniku nových. Významný problém v území představuje černá skládka v obci České Meziříčí na křižovatce ulic Podhořská a Osvobození, kde dochází k neustálému shromažďování odpadů a v minulosti zde i hořelo. Původem tohoto stavu jsou obyvatelé přílehlého domu, kteří nejsou schopni spolupracovat a také to, že objekt není v majetku města, takže s ním obec nic nezmuže. Sběrné dvory se nachází v Dobrušce a Novém Městě nad Metují, existuje zde potřeba **budování nových sběrných míst a dvorů**, které by mohly být provozovány v součinnosti s více obcemi. Důvodem zvyšování kapacit je převažující konzumní styl života obyvatel nejen v regionu, ale v celé ČR. Obec Deštné v Orlických horách a městyse Nový Hrádek v současné době připravují vybudování sběrných míst na tříděný odpad (přístřešky na kontejnery, zpevnění plochy, oplocení) a rozšíření sítě s kontejnery na tříděný odpad včetně biologicky rozložitelného komunálního odpadu. Budoucnost odpadového hospodářství však nespočívá v neustálém zvyšování kapacit sběrných míst a skládek komunálního odpadu, ale občané by si měli více uvědomovat, že nejlepší odpad je ten, který vůbec nevznikne, jinak řečeno, snažit se produkovat co nejmenší množství odpadu. Potřebou je rovněž **pořízení drobné komunální techniky** k budovaným kompostárnám či pro technické služby.

2.7.1.4 Vzhled obcí

Z komunitních projednání a částečně i z analýzy současného stavu vyplynulo, že v území je poměrně velké množství **opuštěných a chátrajících objektů**, které by se daly **využít např. pro podnikání**, nebo na přestavbu na **objekty občanské vybavenosti**, jako jsou např. komunitní centra, sportoviště, ale i domy pro seniory. Tyto chátrající objekty byly často využívány pro podnikatelskou činnost (zejména textilní průmysl) a nyní čekají na své nové využití. V Olešnici v Orlických horách je např. vhodný objekt se stavební připraveností v místním podniku kovovýroby, který by mohl být využit na spalování biomasy k vytápění nejen celého objektu, ale i sportovního zařízení. Ve Lhotě Netřebě z nevyužívané budovy obecního úřadu hodlají udělat společenské místnosti pro spolkovou činnost, případně byty a z takřka 50 let nevyužívané bývalé hospody objekt pro společenské a kulturní akce. V Opočně je na Trčkově náměstí budova bývalého soudu a Zámecké vinárny, jejíž vnitřní stav je kritický. Objekt, který je v havarijním stavu, je nevytápěný a částečně vybouraný. Budoucí využití by mělo být multifunkční (např. koncertní a obřadní síň, knihovna, výstavní prostory, vzdělávací středisko vč. ubytování a kavárny).

Potřeba **revitalizace a údržby veřejných prostranství** v obcích vč. **vybavení potřebným mobiliářem** vzešla jak z komunitních projednávání, tak z neformálních rozhovorů s představiteli obcí. V každé obci se věnují péči o svá veřejná prostranství a tato péče je často nákladná a časově náročná, ovšem nesmírně potřebná, neboť neupravené veřejné prostranství by v obcích mohlo být velkým problémem a to nejen z estetického hlediska, ale

i z hlediska bezpečnosti a dalšího rozvoje. Např. v Deštném v Orlických horách v katastrálním území Jedlová v Orlických horách plánují revitalizovat vodní plochu a v obci vybudovat veřejnou zeleň se sportovními prvky. V Podbřezí by chtěly vybudovat Oázu pohody pro všechny generace a na návsi a ve Lhotě Netřebě vybudovat na veřejných prostranstvích dětská hřiště. Revitalizace návsi je potřebná ve Lhotě Netřebě a v Dobřém. V Opočně hodlají upravit prostranství okolo základní školy. V Rohenici je zapotřebí oprava stávajícího rybníka. Revitalizace zahrad je potřebná i v Novém Městě nad Metují, kde jsou nutné některé parkové úpravy a vytvoření odpočinkových míst.

2.7.2 Služby pro obyvatele a návštěvníky

I oblast služeb pro obyvatele a návštěvníky včetně cestovního ruchu byla v rámci komunitních projednávání velmi vyhledávanou a dlouze projednávanou.

2.7.2.1 Bydlení a podmínky pro život

Podle údajů získaných v analýze současného stavu se na území místní akční skupiny zvyšuje počet rodinných domů a bytů. Vzhledem k tomu, že dle místních aktérů by měly být v obcích vytvořeny podmínky pro to, aby tam lidé trvale chtěli a mohli žít, patří **zajištění lokalit pro bytovou výstavbu** mezi jednu z předních potřeb, kterou je nutné uspokojit, neboť pouze nabídka stavebních parcel a míst pro bytovou výstavbu pomůže zamezit závažnému problému, kterým je odliv obyvatel z území (především v horské oblasti). Na území MAS POHODA venkova se vyskytuje hned několik obcí, které se v posledních letech potýkají s významným odlivem obyvatel. Jak už bylo předesláno, jedná se zejména o horské obce, ve kterých objekty stále častěji slouží pouze k rekreaci a nikoliv k trvalému bydlení. Konkrétně se jedná o Deštné v Orlických horách, Olešnici v Orlických horách či Sedloňov.

Nelze ani opomenout pořizování **bytů pro sociální bydlení**, neboť jak ukazuje analýza současného stavu, otázka sociálních služeb a péče je čím dál důležitější, protože dochází ke stárnutí populace a predikce demografického vývoje je neúprosná. V Podbřezí mají schválený nový územní plán, který počítá v první etapě s výstavbou 50 rodinných domků na klidném místě na mírném jižním svahu. V Deštném v Orlických horách mají potřebu vybudovat ZTV pro výstavbu rodinných domů a v některých obcích (Dobré, Val, Chlístov atd.) v rámci projednávání územních plánů jednájí o vhodných lokalitách k bydlení.

Současné bytové či rodinné domy, ale i některé veřejné budovy nemají dostatečně dobré tepelně-izolační vlastnosti, a aby došlo k zabránění úniku tepla, je potřeba tyto **domy zateplit**. Například v Deštném v Orlických horách byla identifikována potřeba zateplit veřejné budovy a bytové domy v majetku obce vč. změny způsobu vytápění a výměny oken.

Podle výstupů z komunitních projednávání a dle vyjádření starostů především v horském pásmu je problémem nefungující systém veřejné dopravy, neboť jednotlivé spoje na sebe nenavazují, nebo dokonce ubývají. Problémem je to, že linky jezdí nevytížené a některé spoje jsou rušeny. Lidé s ohledem na pohodlí spíše upřednostňují individuální dopravu a obce tak musí bojovat nejen s veřejnými dopravci o udržení stávajících spojů, ale i s nedostatkem financí na zajištění dopravní obslužnosti. Do budoucna by měla být lépe řešena návaznost spojů, která by měla být docílena lepší komunikací dopravců s představiteli obcí, škol či zaměstnavatelů. Z tohoto důvodu je potřebné, aby došlo ke **zlepšení systému veřejné dopravy** v území, zejména v horském pásmu. S ohledem na životní prostředí a na finanční náročnost je potřebné, aby pro přepravu osob byla využívána **nízkoemisní vozidla**. V Novém Městě nad Metují uvažují o zřízení taxi služby pro seniory.

V moderní době, kdy člověk ke svému každodennímu životu potřebuje komunikační a internetové technologie, je zapotřebí, aby měli lidé **dostatečný signál mobilních telefonních sítí a vysokorychlostní přístup k internetu**, což je dle názoru místních aktérů problémem zejména v horském pásmu a také v malých obcích. V této části území a v okrajových částech obcí či jejich částech, které mají nepravidelnou zástavbu, chybí dostatečné pokrytí signálem mobilních operátorů a vysokorychlostní internet zde taktéž není v každé domácnosti. Bezdrátové připojení je v některých případech nedostatečné a problematické, problémem bývá i velká vzdálenost od telefonní ústředny. Proto je žádoucí, aby v celém území byl zajištěn kvalitní signál mobilních telefonních sítí a vysokorychlostní přístup k internetu, neboť bez těchto věcí se člověk dnes jen stěží obejde.

V otázce bezpečnosti je dle místních aktérů nesmírně důležité zajistit **vybavenost sboru dobrovolných hasičů a jejich odbornou a organizační akceschopnost**. V poslední době je na sbory dobrovolných hasičů nakládáno čím dál více povinností a proto i vzhledem k posláni těchto uskupení je nutné zajistit pro místní jednotky dostatečné vybavení, díky kterému následně může dojít ke zmírnění škod vzniklých řádným přírodních živlů. Jako problematické byly v území identifikovány **jevy spojené se suchem a sněhovými srážkami a námrazami**.

Např. v Deštném v Orlických horách jako potřebu vidí vybudování šatny v hasičské zbrojnici, v Novém Městě nad Metují zase potřebují zajistit a zlepšit technické vybavení hasičů a v Olešnici v Orlických horách potřebují zvýšit akceschopnost výjezdové jednotky prostřednictvím pořízení specializované techniky.

2.7.2.2 Vzdělávání

Podle analýzy současného stavu je počet základních a mateřských škol v území poměrně stabilní, ačkoliv některé základní školy v menších obcích, jako např. v Olešnici v Orlických horách, bojují o přežití. Kapacita základních škol je dostatečná, kapacita škol mateřských je naopak místy nedostatečná a úplně zde chybí zařízení jeslového typu. Do budoucna tak není úplně zajištěn současný stav fungování základních a mateřských škol ve venkovských regionech. Stav některých školních budov je v určitých ohledech nevyhovující a proto byla jako potřeba identifikována **výstavba či rekonstrukce školních budov, rozšíření a zkvalitnění školního vybavení** či zajištění některých alternativních forem výuky (např. bytové školky). Příčinou neuspokojivého stavu některých budov je opět nedostatek finančních prostředků, neboť obce jako zřizovatelé mateřských a základních škol musí často ze svých rozpočtů přispívat na provozní výdaje a na investice jim již prostředky nezůstávají a jsou tak závislé na dotacích a jiných finančních výpomocích. Pro ilustraci uvádíme několik příkladů uvažovaných investic:

- *Podbřeží* (pokračovat v celkové rekonstrukci školy - vytápění tepelnými čerpadly, rekonstrukce sociálního zařízení, úpravy učeben, využití půdního prostoru na kabinety a mimoškolní činnost dětí a mládeže, výstavba sociálního zařízení v půdním prostoru, výstavba a osazení výtahu, zateplení budovy)
- *Dobré* (zateplení I. a II. stupně ZŠ, zateplení budovy MŠ)
- *Ohnišov* (snížení energetické náročnosti budovy ZŠ a MŠ)
- *Opočno* (změna vytápění, centrální řízení regulace vytápění školních budov, rekuperace)
- *Pohoří* (přístavba budovy MŠ)
- *Přepychy* (výměna oken a zateplení MŠ)
- *Dobruška* (zateplení budov ZŠ a MŠ)

S ohledem na odstranění nesouladu nabídky a poptávky na regionálním trhu práce a zohlednění specifík regionální ekonomiky je nutné klást důraz na podporu **kvalitní infrastruktury pro výuku klíčových kompetencí** pro využití v praxi (výuka technických a řemeslných dovedností pro zvyšování zájmu žáků a studentů o přírodovědné a technické obory, výuka cizích jazyků a oblast digitálních technologií, vybudování zázemí, využitelného pro celoživotní učení a rekvalifikace v souladu s požadavky trhu práce). Pro zajištění rozvoje klíčových kompetencí bude využito také zájmové a neformální vzdělávání. Důraz na tzv. klíčové kompetence přispěje k lepší uplatnitelnosti absolventů na trhu práce.

V souvislosti s tím je dle názoru zástupců škol a školských zařízení z území potřeba zajistit **vybavení dílen pro technické a řemeslné obory**, neboť neustále roste potřeba po kvalitních řemeslnících a bez řádného vybavení jen těžko získat studenty na tyto obory. Problémem je, že tyto technické a řemeslné obory nejsou dnes příliš vyhledávány, přičemž ale o absolventy těchto oborů je na trhu práce velký zájem. Kromě toho je potřebné zajistit **technické vybavení** pro jednotlivé školy (např. vnitřní konektivita škol, kvalitní internetové připojení, digitální vzdělávací pomůcky) a zlepšit **vzhled školních budov**. V dnešní době, kdy výuka probíhá moderní digitalizovanou formou za pomoci digitálních vzdělávacích pomůcek, je zajištění kvalitního internetového připojení a vnitřní konektivita škol jedním ze základních předpokladů pro kvalitní výuku. Např. v Opočně je potřeba provést u mateřské školy stavební a zemní úpravy zahrady, na kterou následně přijdou herní prvky. Místní aktéři si rovněž myslí, že potřebná je podpora spolupráce škol a zaměstnavatelů při praktické výuce.

Kvůli připravované novele školského zákona, která zásadním způsobem **mění přístup k podpoře vzdělávání žáků se SVP**, bude kladen velký **důraz na inkluzi**, což může být velkým problémem pro řadu mateřských a základních škol v území, neboť řada škol nemá k dispozici dostatečné a vhodné prostory pro inkluzivní vzdělávání a také dostatečně kvalifikovaný personál. V této souvislosti je tedy nutné, aby se jednotlivé budovy přizpůsobily tomuto trendu a aby škola disponovala dostatečným a kvalifikovaným personálem.

Důležitou součástí vzdělávání je i to neformální, které sice nevede k ucelenému školskému vzdělání, ale jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity. Kromě standardních školních družin to je v poslední době i provoz dětských klubů, které jsou určeny primárně dětem II. stupně základních škol či nižších gymnázií. Tyto **kluby** v současnosti provozují **pouze ve dvou školských zařízeních** a bylo by vhodné jejich rozšíření.

2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby

Zdravotnická zařízení jsou většinou soustředěna do všech tří měst v území, do dalších pěti obcí dojíždějí praktičtí lékaři. Zdravotní služba je tedy zajištěna především v mírně zvlněném pásmu, což je problémem, neboť je nutné, aby **zdravotní péče byla zajištěna i v ostatních částech regionu**. Rovněž dojíždka za zdravotnickou

péči je často problémová a to zejména pro starší občany, kteří nevládní automobil, neboť dopravní spojení je mnohdy nedostatečné a časově náročné. Nezbytná je **modernizace zařízení zdravotní péče**, neboť stávající zařízení a ordinace jsou často v provizorních podmínkách a nereflktují požadavky občanů na zajištění kvalitní a dostupné lékařské péče. V Opočně je potřebná revitalizace areálu bývalé nemocnice. Areál je opuštěný, zůstala zde pouze léčebna dlouhodobě nemocných a město zde zřídilo polikliniku. V oblasti **psychiatrické péče** je cílem poskytovat péči **v přirozeném prostředí**, která pacientům umožní setrvání v komunitě, což spočívá v deinstitucionalizaci psychiatrické péče a rozvoji komunitní péče. O zřízení zařízení pro poskytování komunitní péče uvažují např. v Opočně.

V oblasti sociálních služeb je podle analýzy současného stavu zásadní hrozbou stárnutí populace, což do budoucna ovlivní poptávku po sociálních službách. Vzhledem k demografickému vývoji a trendům v sociální oblasti (důraz na péči v domácnostech) poroste role pečujících osob, a proto bude nutné jim zajistit jednak **sociální služby**, které **ulehčují zvládat pečující roli** (odlehčovací služby, raná péče, respitní péče), tak i **vzdělávací a podpůrné programy**. Možnou hrozbou může být i nárůst podílu sociálně nepřizpůsobivých občanů. Proto byla jako potřeba v této oblasti identifikována nutnost stimulovat **rozvoj služeb v domácím prostředí, rozvoj komunitních center a kontaktních center**. Samozřejmě nesmírně důležitá je rovněž potřeba podpory **specifických zařízení a aktivit pro děti a seniory** a také sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v případě, že zdravý vývoj dítěte je ohrožen nevhodným prostředím. V takových případech by měla být rodičům poskytována podpora různými formami odborného poradenství. V prevenci dětské kriminality by bylo vhodné rozšířit nabídku služeb např. o nízkoprahová zařízení pro děti a mládež v ostatních dvou městech (nyní se nachází nízkoprahové zařízení pro děti a mládež pouze v Novém Městě nad Metují). Zároveň bude do budoucna nutno řešit otázku neexistence dostatečné spolupráce a koordinace sociální a zdravotní péče především v horských oblastech a nedostatek finančních prostředků na řešení této komplikované oblasti.

Důležité je v území zajistit soulad pracovního rytmu s péčí o děti, neboť pracovní doba rodičů se často neshoduje s provozní dobou stávajících institucionálních forem tohoto typu (školní družiny, kluby). Proto je potřebná podpora a vybudovat taková zařízení (vč. zajištění dopravy), která zajistí **péči o děti v době mimo školní vyučování v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání**. Dále by bylo také vhodné zajištění péče o děti např. i jako forma **příměstských táborů** v době letních prázdnin, kdy ostatní zařízení přerušují svoji činnost nebo pořádají pouze pobytové letní tábory. Právě v tomto období pracující rodiče často nemají kam umístit své děti. Tato opatření povedou nejen k socializaci a rozvoji dovedností a zkušeností samotných dětí, ale potažmo i ke zvýšení zaměstnanosti osob o děti pečujících.

2.7.2.4 Volný čas

Jak již bylo uvedeno v oddíle 2.7.1.4, z komunitních projednání a částečně i z analýzy současného stavu vyplynulo, že v území je poměrně velké **množství opuštěných a chátrajících objektů**, které by se mimo jiné daly využít **pro sportovní a kulturní aktivity**. Ve většině obcí je obyvatelům k dispozici hřiště. Nicméně ta jsou často v zanedbaném nebo nevyhovujícím stavu. Rovněž stav tělocvičen není ideální a v celém území dokonce chybí velká sportovní hala, která by splňovala parametry pro provozování soutěžních zápasů ve sportech, jako jsou např. florbal, badminton, futsal či volejbal. Proto je potřebné, aby v území došlo k **výstavbě, přestavbě či modernizaci objektů pro sportovní aktivity**. Například v Olešnici v Orlických horách jako potřebu vidí vybudování multifunkčního hřiště, v Českém Meziříčí výstavbu tělocvičny, v Bačetině vybudování dětského hřiště a v Dobrušce výstavbu velké sportovní haly. V Novém Městě nad Metují jako potřebné cítí vybudování dopravního hřiště a tělocvičny pro základní školu.

Kulturní a společenské aktivity jsou v území zajišťovány především prostřednictvím spolků a proto, aby v jednotlivých obcích mohl fungovat společenský život, je nutné **vytvářet místa pro spolkový život vč. vybavenosti a dostatečného zázemí** (např. klubovny, veřejná místa pro setkávání, kulturní zařízení, taneční parkety, společenské místnosti atd.). Problémem je nedostatek míst a nekvalitního zázemí pro tyto aktivity, neboť stejně jako u oblasti sportu i zde v některých obcích tato zařízení chybí, nebo jsou zastaralá. Víceúčelové kulturní zařízení (sál, klubovna, kavárna, nebytové prostory s využitím na služby) a jeho vybudování vidí jako potřebné představitelé obce Deštné v Orlických horách, v České Čermné zase potřebují vytvořit místo pro setkávání a činnost místních spolků.

Podle názoru místních aktérů je nesmírně potřebná **podpora a obnova lidových tradic včetně tradičních řemesel a divadelních spolků**, neboť to pomáhá zachovávat tradiční hodnoty na celém území a zvyšuje sounáležitost s celým územím. Ruku v ruce s tím je spojená **systematická spolupráce obcí s různými neziskovými či jinými organizacemi a iniciativami**, které vedou k plnění veřejně prospěšných cílů. Aby lidé na území chtěli trvale žít, je potřebné, aby tato spolupráce mezi výše uvedenými subjekty např. ve formě akcí pro děti, dospělé či návštěvníky regionu byla na vysoké úrovni. V Deštném v Orlických horách např. zachovávají

tradiční akce typu Tavení skla dřevem či Kačenčino loučení s létem. Úskalím pro tyto záměry je např. nevhodná legislativa, díky které dochází v posledních letech k rušení tradičních masopustů.

2.7.2.5 Cestovní ruch

Analýza současného stavu uvádí, že v některých obcích, ale překvapivě i ve městech z mírně zvlněného či podhorského pásma, nejsou dostatečné ubytovací a stravovací kapacity a proto je potřebné, aby došlo k **budování či modernizaci základní turistické infrastruktury**, jako jsou např. ubytovací a stravovací zařízení, dětská a sportovní hřiště, lyžařské areály a další. Např. v Deštném v Orlických horách jako potřebné vidí vybudování sportovišť a dětských hřišť u jednotlivých penzionů, vybudování plochy s umístěním skateboardových překážek, stezky pro adrenalinové sporty a naučné stezky či výstavbu rozhledny na Velkou Deštnou. V Sedloňově potřebují zmodernizovat penzion, v Dobřem zrekonstruovat koupaliště a v Novém Městě nad Metují vybudovat zcela nové koupaliště. Hrozbou se zde může stát konkurence okolních regionů a možná nedostatečná atraktivita zdejšího regionu.

V rámci turistické dopravní infrastruktury je potřebné **budovat, modernizovat či udržovat cyklostezky a cyklotrasy včetně jejich součástí** jako jsou např. záchytná parkoviště nebo odpočinková či občerstvovací místa, neboť současný stav této části infrastruktury není ideální a ne pro všechna místa je cykloturistika vhodná a to i s ohledem na bezpečnost návštěvníků. Důležité je **využití cyklobusů a skibusů**. V Novém Městě nad Metují hodlají zřídit Bike Sharing System. Region má velký rekreační potenciál s množstvím většinou drobnějších **přírodních a kulturních hodnot**, o které je nutné **pečovat**, protože jejich stav je zastaralý. Např. v Deštném v Orlických horách chystají modernizovat muzeum nebo opravovat sakrální stavby. Zámky v Opočně, Novém Městě nad Metují a kostel sv. Jana Křtitele ve Slavoňově jsou zase zapsány v Ústředním seznamu památek ČR. Jako velmi potřebnou vidí místní aktéři podporu propagace kulturních a přírodních hodnot regionu a tvorbu a uplatnění produktů a programů cestovního ruchu, neboť to může zvýšit atraktivnost a návštěvnost regionu. Jako potřebné se jeví zajistit **jednotnou a kvalitní** propagaci nabízených služeb v rámci cestovního ruchu, aby mohl být region snáze identifikován a nemusela být propagace rozmělněna do dílčích částí, což je zejména pro vzdálené návštěvníky problém.

2.7.3 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání

Oblast podnikání, zaměstnanosti a profesního vzdělávání se stala jednou z důležitých oblastí projednávaných za účasti veřejnosti.

2.7.3.1 Vznik, modernizace a rozvoj podniků

Podpora **vzniku nových podniků a živností** je podle názorů získaných při komunitních setkáních jednou ze základních podmínek pro to, aby nedocházelo k odlivu obyvatel za zaměstnáním do jiných regionů, a proto je tato podpora velmi žádoucí. Kromě toho přispěje ke snížení či alespoň udržení stávající míry nezaměstnanosti. Pro založení nových podniků či živností je potřebné **využit brownfieldy či jiné nevyužité objekty**, které se na území nacházejí. Např. v Mokřém jako potřebu vidí revitalizaci starého zemědělského objektu na objekt určený k nezemědělskému podnikání a pro potřeby cestovního ruchu. U stávajících podniků je potřebné **rekonstruovat a modernizovat objekty a strojní technologické vybavení**, které je většinou zastaralé a nedostačující. Příčinou těchto problémů je zejména nedostatek kapitálu na investice a potřebný rozvoj. Důležitá je i **diverzifikace činností nezemědělské povahy**, prostřednictvím které nejsou zemědělské podnikatelé závislí pouze a výhradně na své zemědělské činnosti, která je závislá na mnoha faktorech.

2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst

I přesto, že podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu je nižší než celorepublikový či krajský průměr, je nesmírně důležité zajistit **podporu nových či udržení stávajících pracovních míst**, což je jedním z předpokladů pro to, aby na území lidé chtěli a mohli žít. Důležitá je proto dle místních aktérů **podpora místních výrobců a řemesel** (vč. tradičních), neboť problémem je často nedostatečný kapitál drobných řemeslníků, který brání v rozvoji podnikání a **zajištění služeb v malých obcích, podpora zaměstnanosti a místních produktů, vybudování zázemí pro letní formy cestovního ruchu** (podpora celosezónní zaměstnanosti) zejména v horském pásmu, **podpora marketingu, prodeje a regionálních značek či spolupráce mezi místními podnikateli**. Potřebná je podpora částečných pracovních úvazků a **celoročního zaměstnávání osob (především žen) s nižší kvalifikací** či uplatnění místních podnikatelů při zajišťování chodu obce, nebo podpora vzniku, vybavení a rozvoje **sociálních podniků** a uplatnění **sociálních inovací**. Problémem je neznalost problematiky sociálního podnikání, přílišná byrokracie spojená s nechotou podnikat či nechuť spolupracovat.

2.7.3.3 Profesionální vzdělávání

Profesionální vzdělávání obyvatel zajistí lepší pracovní uplatnění v regionu a z tohoto důvodu je velmi potřebné, aby na území docházelo např. k realizaci **rekvalifikací**, neboť profesně vzdělaný člověk najde mnohem lepší uplatnění na trhu práce. Problémem je nesoulad nabídky s aktuálními požadavky trhu práce, což lze řešit např. uvedenými rekvalifikacemi. Nesmírně důležitá je v této oblasti tvorba podmínek odborných škol pro realizaci **vzdělávání dospělých** ve vazbě na vybrané profesní kvalifikace a zejména **zvyšování zájmu obyvatel o podnikání** včetně dostatečné informovanosti a to opět s vazbou na lepší uplatnění na trhu práce. Podorlické vzdělávací centrum v Dobrušce např. nabízí rekvalifikační kurzy v oblasti svařování a obsluhy a programování CNC strojů. Důležitá je v této oblasti spolupráce s Úřadem práce.

2.7.4 Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu

Péče o krajinu, zemědělství a zemědělské podnikání a lesnictví, to je tematický přehled další oblasti, která byla předmětem komunitních projednávání v území.

2.7.4.1 Podpora zemědělství

Za významnou místní aktéři považují podporu **modernizace zemědělských podniků** včetně pořízení technologií **na zpracování produkce a její prodej**, neboť je potřeba zajistit konkurenceschopnost místních zemědělských podniků s důrazem na využívání nových moderních technologií a s podporou místních trhů a krátkých dodavatelských řetězců. V území byla místními aktéry identifikována potřeba **výstavby a modernizace zemědělských objektů** (např. skladů, hal, skladištních ploch), dále potřeba **modernizace strojního a technologického vybavení** jednotlivých podniků či podnikatelů či **zachování postupu ekologického zemědělství**. Problémem je totiž nedostatečné technologické vybavení či nevyhovující stav zemědělských objektů, což snižuje konkurenceschopnost místních zemědělských podnikatelů. V rámci své každodenní činnosti se zemědělství podnikatelé potýkají se **sníženým přístupem k zemědělské půdě**, neboť kvalita polních cest není příliš dobrá, což znesnadňuje práci v terénu a zvyšuje poruchovost zemědělských strojů. Problémem je i **nízká hustota** polních cest. Proto je v území identifikována potřeba **rekonstrukce a výstavby polních cest** vč. obnovy či nové výstavby souvisejících objektů a technického vybavení. Mimo to je důležitá podpora **ovocnářství** (zejména v podhorském pásmu) a **včelařství**. Žádoucí je **posílení vazeb na zpracovatelský průmysl a směřování zemědělské produkce na regionální trhy**. Stálým problémem je, že drobní zemědělci a výrobci potravin často nemohou konkurovat komerčním výrobcům a to především v ceně. V současné době už se naštěstí zvyšuje počet zákazníků, kteří vyžadují místní původ surovin a hlavně kvalitu. Výhodou místních výrobců se může stát vlastnictví různých certifikátů, které deklarují kvalitu potravin, jako jsou značky „ORLICKÉ HORY – originální produkt“, KLASA či Regionální potravina. Potřebné je také zvyšování počtu míst, kde si zákazníci mohou koupit lokální produkty. Jako další potřeba v této oblasti bylo identifikováno i **odborné vzdělávání a získávání dovedností** pracovníků v zemědělství a lesnictví, ale i **výzkum** pro zemědělské podnikatele, neboť pouze vzdělaní a kvalitní pracovníci mohou lépe čelit konkurenci. Pro konkretizaci potřeb uvádíme několik příkladů:

- *Pavel Holeček* (stavba haly na uskladnění komodit, nákup secí kombinace)
- *Kamil Tomek* (revitalizace hospodářského dvora)
- *EKOFARMA Strakovec s.r.o.* (diskový žací stroj)
- *Pavel Mádr* (dvourotorový shrnovač píce)
- *Roman Pavlíček* (nákup stroje na přípravu půdy před setím)
- *Jiří Petr* (nákup rozdružovače balíků)
- *Podorlické zemědělské družstvo* (rekonstrukce napájecího systému dojníc na porodně)
- *LABRIS, s.r.o.* (finalizace produktů a prodej ze dvora, podpora marketingu a propagace)
- *Adam Kotyza* (vybudování jezdecké haly pro koně – hipoterapie)
- *Olešnice v Orlických horách* (vhodný objekt se stavební připraveností např. ke spalování biomasy k vytápění)

2.7.4.2 Podpora lesnictví

Komunitní setkání a diskuse s místními subjekty ukázaly, že v regionu je potřeba **zalesňování zemědělsky nevyužívaných pozemků a obnova lesa**, neboť lesní hospodářství je důležitým článkem regionu. Vzhledem k tomu, že v území dochází k lesním požárům či jiným lesním kalamitám způsobeným např. silnými poryvy větru, je žádoucí **podpora obnovy lesů** po těchto událostech a rovněž **předcházení škodám** v lesích. Pro lesnickou činnost je potřebné **budování a údržba lesních cest**, aby byla zajištěna průjezdnost a stejně tak potřebné jsou **investice do lesnických technologií** či **zpracování lesnických produktů** a jejich **uvádění na trh**, neboť je nutné zajistit konkurenceschopnost podnikatelů pracujících v lesnictví. Problémem je do určité míry eroze na lesní půdě, jejíž příčinou je obvykle druhová skladba lesních porostů, neboť smrk ztepilý není ve

většinou případech původní dřevinou. Smrkové monokultury jsou nestabilní a ohrožené kalamitami. Důležitá je i dle názoru místních subjektů s ohledem na zajištění dřevoproductivní, meliorační, hydričké, vodohospodářské a protierozní funkce **ochrana melioračních a zpevňujících dřevin** a zajištění **neproduktivních investic v lesích**, neboť problémem je nedostatek vhodných míst k zaparkování, absence odpočinkových míst či zdůraznění významných míst v regionu a to i přesto, že v sousedství lesa bývají často pořádány dětské letní tábory. V Deštném v Orlických horách evidují potřebu nákupu drobné techniky, Martin Věříš potřebuje vyvázečci přívěs a Jiří Mádr techniku pro činnost v lese.

2.7.4.3 Péče o krajinu

V rámci této oblasti je dle zkušeností z minulých let v území potřeba **preventivních protipovodňových opatření** v intravilánech obcí a ve volné krajině, neboť tyto přírodní katastrofy v území skutečně hrozí a prevence je v tomto případě skutečně velmi důležitá. Jedinou ochranou je dnes varovný systém, měla být vybudována hráz v Mělčanech, kde ale nastal problém s ochranáři. V současnosti město Dobruška společně s Povodím Labe po úpravě projektové dokumentace a dohodě s vlastníky dotčených pozemků rozhodlo o výstavbě suché retenční nádrže s hrází, která by měla obyvatele města Dobrušky a přilehlých obcí dostatečně ochránit před hrozbou povodní. V rámci těchto opatření je potřeba **vyčistit rybníky, opravit mostky a propustky, vybudovat inundační valy, poldry či hráze**, aby byla zajištěna protipovodňová ochrana a prevence v území. Rybník Broumar v Opočně by mohl sloužit jako záchytná plocha pro vodu, ovšem je plný bahna a proto je potřeba ho vyčistit. Například v Podbřezí mají stavební povolení na rekonstrukci toku Dědiny pod mostkem u základní a mateřské školy, kde při vytrvalejších deštích hrozí vylití z koryta. S protipovodňovými opatřeními souvisí potřeba podpory **protierozních opatření, realizace pozemkových úprav či péče o čistotu povrchových vod**. Identifikovaným problémem v krajině se stala eroze půdy vlivem jarního tání sněhu, silných dešťů či nevhodného obhospodařování krajiny. Dalším závažným problémem je jakost povrchových vod, neboť u deseti útvarů byly zjištěny významné problémy při nakládání s povrchovými vodami. Zhoršená kvalita vody je způsobena zejména nedostatečným odkanalizováním odpadních vod, které jsou do recipientů vypouštěny. Potřebná je vzhledem k existenci několika chráněných či významných lokalit rovněž aktivní podpora **zachování biologické rozmanitosti území a rozvoj ekologicky přijatelných forem cestovního ruchu**. Důležitá je taktéž podpora **využívání obnovitelných zdrojů energie**.

2.7.5 Veřejná správa a spolupráce

Oblast spolupráce se v analýze i v diskusích prolínala všemi předchozími oblastmi.

2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí

Zejména představitelé jednotlivých obcí vidí jako akutní potřebu **zdokonalovat služby veřejné správy** v regionu a **podporovat spolupráci obcí**. Problém v obcích může nastat například při úbytku volných finančních prostředků, který může zapříčinit, že nebude dostatek financí na tolik potřebný rozvoj obcí a způsobit jejich zadluženost. Aby mohlo dojít ke zlepšení služeb veřejné správy v regionu, jako důležité vidí **pořizování územních, regulačních či finančních plánů rozvoje** obcí a měst, nebo **využívání inovativních finančních, administrativních a řídicích nástrojů**. Jako potřebnou vidí podporu **spolupráce obcí** v rámci stávajících dobrovolných svazků obcí, případně podporu účelového spojení obcí, ovšem problémem je nejen nedostatečné financování DSO, které někdy vede ke stagnaci jejich činnosti, ale i různá kvalita stávajících dobrovolných svazků obcí. Tyto formy spolupráce obcí ale musí vzejít z vlastní iniciativy a nemohou být direktivně nařizovány ze shora. Lepšímu fungování těchto svazků může napomoci společný zájem či zaměření na konkrétní problematiku. Základní potřebou pro spolupráci obcí je **snížení provozních výdajů a zlepšení péče o majetek**. Z komunitních setkání vzešlo, že možná a potřebná je spolupráce obcí např. v rámci společné správy majetku obcí (např. místní komunikace, lesy, sportoviště), společné „městské“ policie, koordinovaného svozu odpadů, společných aukcí energií či nákupů služeb a vybavení, nebo společných jednotek požární ochrany v návaznosti na zákon o požární ochraně. K zefektivnění a zlepšení chodu městských a obecních úřadů je potřebné **vybavit** tyto úřady potřebnou **informační a komunikační technikou** a zejména **zajistit vzdělávání** zastupitelů a pracovníků obcí a měst. Představitelé obcí a měst z území jako potřebné vidí **využití** různých metod a forem **zapojování obyvatel** do života obcí, avšak problém někdy nastává u místních subjektů, kteří nejsou ochotni spolupracovat a jednání využívají spíše ve svůj vlastní prospěch. Jako potřebné bylo rovněž označeno **zvyšování transparentnosti** rozhodovacích procesů, neboť dostupná, kvalitní a transparentní veřejná správa je základem dobré komunikace v území. Neustálé zvyšování byrokracie však často znemožňuje efektivní chod úřadů, zejména v případě nevolných představitelů obcí.

2.7.5.2 Mezisektorová a vertikální spolupráce uvnitř regionu

Spolupráce subjektů z různých odvětví byla častým předmětem debaty na komunitních setkáních či na zasedáních tematických pracovních skupin. Na těchto jednáních se ukázalo, že podpora **spolupráce veřejného,**

podnikatelského a neziskového sektoru je v území velmi potřebná. Obce např. potřebují spolupracovat se zemědělskými podnikateli při zimní údržbě komunikací či sečení příkopů a mezí, zemědělci naopak potřebují spolupracovat s místními nezemědělskými podnikateli, kteří jim zajistí potřebný servis a služby (např. oprava zemědělské techniky a strojů, stravování). Důležitá je spolupráce i všech sektorů, která by mohla vyústit v některé společné projekty, jako je např. uvažovaná gurmánská stezka.

Kromě toho je dle místních aktérů v území žádoucí i **vertikální spolupráce**, jako je například spolupráce subjektů ze zemědělství, lesnictví a potravinářství a to třeba v rámci vývoje nových produktů, postupů a technologií, nebo v rámci spolupráce subjektů pro vznik krátkých dodavatelských řetězců, místních trhů a propagační činnosti v místních podmínkách.

2.7.5.3 Spolupráce mimo region

Jak je uvedeno v analýze současného stavu, region a jeho místní subjekty mají zkušenosti s realizací projektů či s navazováním spolupráce mimo region. V rámci území je díky česko-polskému příhraničí hojně využíváno partnerství mezi subjekty z těchto států. Z tohoto důvodu je potřebné, aby i nadále pokračoval **rozvoj přeshraniční kooperační sítě** (např. v oblasti cestovního ruchu, ochrany přírody a krajiny, spolupráce neziskových organizací atd.) a aby zde existovala **pomoc místním subjektům při přípravě a při realizaci projektů** přeshraniční spolupráce. Např. v Deštném v Orlických horách již nyní evidují od polských partnerů potřebu projektů, které budou propojovat území (možnost autobusového spojení, rozšíření a propojení běžeckých tras a cyklotras, spolupráce podnikatelských subjektů).

V rámci spolupráce místních akčních skupin je žádoucí, aby MAS POHODA venkova **spolupracovala s blízkými místními akčními skupinami** např. v oblasti cestovního ruchu a především při značení regionálních výrobků. Při tvorbě strategie v oblasti Chráněné krajinné oblasti Orlické hory v rámci spolupráce se Sdružením SPLAV, z.s., Místní akční skupinou ORLICKO, z.s. a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR – správou CHKO Orlické hory a krajským střediskem Hradec Králové byly identifikovány následující potřebné oblasti zájmu všech partnerů:

- nákup techniky pro údržbu cenných luk a biotopů,
- podpora zlepšování druhové skladby a struktury lesů a ostatních rostlin,
- zřízení informačního systému, zajištění terénních průvodců pro veřejnost, podpora výstavby nocovišť.

V oblasti spolupráce s místními akčními skupinami byla místními aktéry identifikována potřeba spolupracovat nejen s partnerskými MAS, neboť stávající spolupráce není dostatečná, což brání využití potenciálu spolupráce mezi místními akčními skupinami.

Uvedené identifikované problémy a potřeby jsou v území velmi rozmanité, což se týká i možných způsobů jejich řešení a to zejména s ohledem na jejich možnosti financování. Proto v následující tabulce č. 78 pro lepší přehled uvádíme identifikované problémy a potřeby, které budou řešeny prostřednictvím ESI fondů s ohledem na možnosti financování v rámci integrovaného nástroje CLLD. Tabulka uvádí **přehled** pouze těch **problémů a potřeb, které jsou řešeny v rámci opatření CLLD, resp. fichí pro PRV**, které byly vytvořeny v rámci programových rámců. Integrovaný nástroj Komunitně vedený místní rozvoj by mohl napomoci řešit i další identifikované problémy a potřeby, ovšem s ohledem na výši stanovené předběžné alokace byla místními aktéry provedena prioritizace podporovaných opatření.

V textu jsou pro lepší přehled jednotlivé programy ESI fondů **barevně odlišeny**: **Tmavě červená** – Integrovaný regionální operační program, **Nachová** – Program rozvoje venkova, **Zelená** – Operační program Zaměstnanost.

Tabulka č. 78: Identifikované problémy a potřeby řešené prostřednictvím ESI fondů v rámci CLLD

Problém	Potřeba	Specifický cíl SCLLD	Aktivita SCLLD	Program ESI fondů	Opatření CLLD/fiche PRV
Nedostatečný počet cyklostezek a cyklotras	Budování cyklostezek a cyklotras vč. jejich zázemí	1.1 Zlepšit stav místních komunikací, drobné dopravní infrastruktury a bezpečnost silničního provozu, dbát o vzhled obcí a usilovat o revitalizaci nevyužívaných objektů	A15 Vybudování cyklostezek a cyklotras pro účely cyklodopravy a zlepšování bezpečnosti silničního provozu	IROP	1.1 Bezpečnější a ekologičtější doprava
Nedostatečné vybavení pro zajištění bezpečnosti silničního provozu	Odklonu cyklistů z frekventovaných komunikací, instalace bezpečnostních prvků, zajištění bezpečnosti silničního provozu	1.1 Zlepšit stav místních komunikací, drobné dopravní infrastruktury a bezpečnost silničního provozu, dbát o vzhled obcí a usilovat o revitalizaci nevyužívaných objektů	A15 Vybudování cyklostezek a cyklotras pro účely cyklodopravy a zlepšování bezpečnosti silničního provozu	IROP	1.1 Bezpečnější a ekologičtější doprava
Větší požadavky a povinnosti na jednotky požární ochrany, nedostatečné technické zázemí	Zajistit vybavenost sboru dobrovolných hasičů a jejich odbornou a organizační akceschopnost	2.1 Podporovat rozvoj trvalého bydlení a základních životních podmínek v regionu, posilovat zázemí pro mnohostranné naplnění volného času a zájmů obyvatel a zlepšit kvalitu služeb v cestovním ruchu	B17 Zlepšování bezpečnosti v obcích, vybavenosti dobrovolných hasičských sborů a jejich odborné a organizační akceschopnosti	IROP	1.2 Zajištění připravenosti složek IZS k řešení a řízení rizik a katastrof

Místy nedostatečná kapacita mateřských škol, absence zařízení jeslového typu, nevyhovující stav některých školních budov	Výstavba či rekonstrukce školních budov, rozšíření a zkvalitnění školního vybavení či zajištění některých alternativních forem výuky	2.2 Vytvářet lepší podmínky pro počáteční vzdělávání a pro zájmové vzdělávání dospělých	B41 Výstavba, rozšíření, vybavení a fungování základních a mateřských škol vč. alternativních forem jako bytové školky	IROP	1.4 Infrastruktura pro oblast vzdělávání
Nesoulad nabídky a poptávky na regionálním trhu práce, horší uplatnitelnost absolventů na trhu práce, menší zájem o technické a řemeslné obory	Podporu kvalitní infrastruktury pro výuku klíčových kompetencí pro využití v praxi, zajistit vybavení dílen pro technické a řemeslné obory	2.2 Vytvářet lepší podmínky pro počáteční vzdělávání a pro zájmové vzdělávání dospělých	B42 Vybavení dílen základních a středních škol pro podporu přírodovědných oborů a technických a řemeslných dovedností a další podpora polytechnického vzdělávání	IROP	1.4 Infrastruktura pro oblast vzdělávání
Nedostatečné internetové připojení a technické vybavení, špatná vnitřní konektivita škol a nedostatečné zázemí	Zajistit technické vybavení pro jednotlivé školy a zlepšit vzhled školních budov	2.2 Vytvářet lepší podmínky pro počáteční vzdělávání a pro zájmové vzdělávání dospělých	B43 Nákup a instalace vybavení pro zvýšení vnitřní a vnější technické a estetické hodnoty školských objektů (připojení k internetu, zeleň v okolí budov apod.)	IROP	1.4 Infrastruktura pro oblast vzdělávání
Nesoulad nabídky a poptávky na regionálním trhu práce, horší uplatnitelnost absolventů na trhu práce, menší zájem o technické a řemeslné obory, nedostatečné zázemí pro celoživotní vzdělávání	Zájmové a neformální vzdělávání pro zajištění rozvoje klíčových kompetencí, zajištění kvalitního a dostupného zázemí a infrastruktury pro celoživotní vzdělávání	2.2 Vytvářet lepší podmínky pro počáteční vzdělávání a pro zájmové vzdělávání dospělých	B45 Podpora zájmového a neformálního vzdělávání mládeže a celoživotního vzdělávání dospělých pro růst kompetencí občanů	IROP	1.4 Infrastruktura pro oblast vzdělávání
Stárnutí populace, rostoucí poptávka po sociálních službách, důraz na péči v domácnostech	Stimulovat rozvoj služeb v domácím prostředí, rozvoj komunitních center a resipitní péče	2.3 Zajistit základní a návazné zdravotní a sociální služby v obcích a regionu (vč. služeb péče o děti a o seniory)	B53 Stimulace rozvoje terénních sociálních služeb (resp. služeb v domácím prostředí), rozvoj komunitních center a resipitní péče	OP Zaměstnanost	2.1 Sociální služby a sociální začleňování

Stárnutí populace, rostoucí poptávka po sociálních službách, nárůst podílu sociálně nepřízpůsobivých občanů	Podpora specifických zařízení a aktivit pro děti a seniory	2.3 Zajistit základní a návazné zdravotní a sociální služby v obcích a regionu (vč. služeb péče o děti a o seniory)	B54 Podpora specifických zařízení a aktivit pro děti a seniory (vč. začlenění dětí ze společensky znevýhodněných rodin nebo práce seniorů)	OP Zaměstnanost	2.1 Sociální služby a sociální začleňování
Nedostatečné zajištění péče o děti v době mimo školní vyučování v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání	Zajištění služeb péče o děti s ohledem na pracovní dobu rodičů	2.3 Zajistit základní a návazné zdravotní a sociální služby v obcích a regionu (vč. služeb péče o děti a o seniory)	B54 Podpora specifických zařízení a aktivit pro děti a seniory (vč. začlenění dětí ze společensky znevýhodněných rodin nebo práce seniorů)	OP Zaměstnanost	2.4 Prorodinná opatření
V některých obcích i městech nejsou dostatečné ubytovací a stravovací kapacity	Budování či modernizace základní turistické infrastruktury	2.1 Podporovat rozvoj trvalého bydlení a základních životních podmínek v regionu, posilovat zázemí pro mnohostranné naplnění volného času a zájmů obyvatel a zlepšit kvalitu služeb v cestovním ruchu	B31 Budování základní turistické infrastruktury (ubytovací a stravovací zařízení)	PRV	3.4 Založení a rozvoj nezemědělských činností
Zastaralý stav přírodních a kulturních hodnot regionu	Pečovat o přírodní a kulturní hodnoty regionu	2.1 Podporovat rozvoj trvalého bydlení a základních životních podmínek v regionu, posilovat zázemí pro mnohostranné naplnění volného času a zájmů obyvatel a zlepšit kvalitu služeb v cestovním ruchu	B33 Obnova nemovitostí zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR (zámky Opočno a N. Město, od 1. 10. 2014 kostel ve Slavoňově) a dalších kulturních památek	IROP	1.5 Podpora kulturního a přírodního dědictví
Odliv obyvatel za zaměstnáním do jiných regionů	Podpora vzniku nových podniků a živností	3.1 Zakládat, modernizovat a rozvíjet podniky místní ekonomiky	C11 Podpora vzniku nových malých podniků a živností (přednostně v tradičních řemeslných, stavebních a zpracovatelských oborech a cestovním ruchu)	PRV	3.4 Založení a rozvoj nezemědělských činností

Zastaralé a nedostačující technologické vybavení, špatný stav objektů pro podnikání	Rekonstruovat a modernizovat objekty a strojní technologické vybavení	3.1 Zakládat, modernizovat a rozvíjet podniky místní ekonomiky	C13 Rekonstrukce objektů a modernizace nezemědělských podniků	PRV	3.4 Založení a rozvoj nezemědělských činností
Nedostatečný kapitál bránící rozvoji podnikání	Podpora nových či udržení stávajících pracovních míst	3.1 Zakládat, modernizovat a rozvíjet podniky místní ekonomiky	C14 Podpora diverzifikace podnikatelských aktivit, vč. investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností zemědělských subjektů (nepotravinářské využití produkce, venkovská turistika a agroturistika apod.)	PRV	3.4 Založení a rozvoj nezemědělských činností
V případě nedostatečného pracovního uplatnění lidí v území nechtějí žít	Podpora místních výrobců a řemesel, zajištění služeb v malých obcích, podpora drobného podnikání, zaměstnanosti a místních produktů, spolupráce mezi místními podnikateli.	3.2 Napomáhat vzniku nových pracovních míst a udržení výroby a služeb a zajišťovat profesní vzdělávání obyvatel pro jejich lepší pracovní uplatnění v regionu	C21 Vznik nových nebo zachování dosavadních prac. míst rozvojem vnitřního potenciálu regionu v oblasti místní ekonomiky, cestovního ruchu a zachování kulturního a přírodního bohatství	OP Zaměstnanost	2.2 Zaměstnanost
V případě nedostatečného pracovního uplatnění lidí v území nechtějí žít	Podpora částečných pracovních úvazků	3.2 Napomáhat vzniku nových pracovních míst a udržení výroby a služeb a zajišťovat profesní vzdělávání obyvatel pro jejich lepší pracovní uplatnění v regionu	C22 Podpora částečných prac. úvazků a flexibilních forem prac. zapojení osob všeho věku a kvalifikace (zkrácené úvazky, sdílená prac. místa, podporované stáže aj.)	OP Zaměstnanost	2.2 Zaměstnanost
Zejména v horské oblasti mimo sezónní nezaměstnanost (převážně v letních měsících)	Podpora celoročního zaměstnávání osob (především žen) s nižší kvalifikací, podpora zájmu pro letní formy cestovního ruchu (zejména v horském pásmu)	3.2 Napomáhat vzniku nových pracovních míst a udržení výroby a služeb a zajišťovat profesní vzdělávání obyvatel pro jejich lepší pracovní uplatnění v regionu	C23 Podpora mimo sezónní zaměstnanosti v horské oblasti a celoročního zaměstnávání osob (především žen) s nižší kvalifikací	OP Zaměstnanost	2.2 Zaměstnanost

Neznalost problematiky sociálního podnikání, neochota podnikat	Podpora vzniku, vybavení a rozvoje sociálních podniků a uplatnění sociálních inovací	3.2 Napomáhat vzniku nových pracovních míst a udržení výroby a služeb a zajišťovat profesní vzdělávání obyvatel pro jejich lepší pracovní uplatnění v regionu	C25 Podpora vzniku, vybavení a rozvoje sociálních podniků a uplatnění sociálních inovací	IROP	1.3 Podpora infrastruktury pro sociální podnikání
				OP Zaměstnanost	2.3 Sociální podnikání
Nesoulad nabídky s aktuálními požadavky trhu práce	Realizace rekvalifikací pro lepší uplatnění na trhu práce	3.2 Napomáhat vzniku nových pracovních míst a udržení výroby a služeb a zajišťovat profesní vzdělávání obyvatel pro jejich lepší pracovní uplatnění v regionu	C31 Realizace rekvalifikací	OP Zaměstnanost	2.2 Zaměstnanost
Nesoulad nabídky s aktuálními požadavky trhu práce	Tvorba podmínek odborných škol pro realizaci vzdělávání dospělých ve vazbě na vybrané profesní kvalifikace pro lepší uplatnění na trhu práce	3.2 Napomáhat vzniku nových pracovních míst a udržení výroby a služeb a zajišťovat profesní vzdělávání obyvatel pro jejich lepší pracovní uplatnění v regionu	C32 Tvorba podmínek odborných škol pro realizaci vzdělávání dospělých ve vazbě na vybrané profesní kvalifikace	OP Zaměstnanost	2.2 Zaměstnanost
Nevyhovující stav zemědělských objektů snižující konkurenceschopnost místních zemědělských podnikatelů	Výstavba a modernizace zemědělských objektů	4.1 Podpořit modernizaci zemědělských podniků včetně pořízení technologií na zpracování produkce a její prodej	D11 Výstavba a rekonstrukce zemědělských objektů (např. skladů, hal, skladištních ploch atd.) a polních cest	PRV	3.2 Konkurenceschopnost zemědělských podniků
Snížený přístup k zemědělské půdě, nízká kvalita polních cest a jejich nízká hustota	Rekonstrukce a výstavba polních cest vč. obnovy či nové výstavby souvisejících objektů a technického vybavení	4.1 Podpořit modernizaci zemědělských podniků včetně pořízení technologií na zpracování produkce a její prodej	D11 Výstavba a rekonstrukce zemědělských objektů (např. skladů, hal, skladištních ploch atd.) a polních cest	PRV	3.7 Polní cesty
Nedostatečné technologické vybavení snižující konkurenceschopnost	Modernizace strojního a technologického vybavení	4.1 Podpořit modernizaci zemědělských podniků včetně pořízení technologií na zpracování	D12 Modernizace vybavení zemědělských podniků pro zlepšování výkonnosti a kvality a pro	PRV	3.2 Konkurenceschopnost zemědělských podniků

místních zemědělských podnikatelů		produkce a její prodej	zvyšování přidané hodnoty produktů jejich zpracováním, inovacemi aj.		3.3 Konkurenceschopnost v oblasti zpracování zemědělských produktů
Nevyhovující stav zemědělských objektů a nedostatečné technologické vybavení snižující konkurenceschopnost místních zemědělských podnikatelů	Pořízení technologií na zpracování produkce a její prodej	4.1 Podpořit modernizaci zemědělských podniků včetně pořízení technologií na zpracování produkce a její prodej	D15 Směřování produkce zemědělských subjektů na místní trhy	PRV	3.3 Konkurenceschopnost v oblasti zpracování zemědělských produktů
Nižší konkurenceschopnost místních zemědělských podnikatelů	Posílení vazeb na zpracovatelský průmysl	4.1 Podpořit modernizaci zemědělských podniků včetně pořízení technologií na zpracování produkce a její prodej	D16 Posílení vazeb zemědělství na zpracovatelský průmysl (zejména potravinářský)	PRV	3.3 Konkurenceschopnost v oblasti zpracování zemědělských produktů
Nižší konkurenceschopnost místních zemědělských podnikatelů	Odborné vzdělávání a získávání dovedností pracovníků v zemědělství a lesnictví a výzkum pro zemědělské podnikatele	4.1 Podpořit modernizaci zemědělských podniků včetně pořízení technologií na zpracování produkce a její prodej	D17 Odborné vzdělávání a získávání dovedností pracovníků v zemědělství a lesnictví, vzdělávání a výzkum pro podnikatele v zemědělství	PRV	3.1 Vzdělávací a informační akce
Nedostatečná návštěvnická infrastruktura v lesích	Zajištění neproduktivních investic v lesích	4.2 Pečovat o obnovu lesů, bránit lesním škodám a podpořit investice do lesní produkce	D23 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin, přeměna porostů náhradních dřevin a neproduktivní investice v lesích	PRV	3.5 Společenský potenciál lesů
Nedostatek vhodných míst k zaparkování, absence odpočinkových míst či zdůraznění významných míst v regionu v rámci rekreačních funkcí lesa	Zajištění neproduktivních investic v lesích	4.2 Pečovat o obnovu lesů, bránit lesním škodám a podpořit investice do lesní produkce	D23 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin, přeměna porostů náhradních dřevin a neproduktivní investice v lesích	PRV	3.5 Společenský potenciál lesů

Nedostatečné technické a technologické vybavení, nižší konkurenceschopnost lesních podniků	Investice do lesnických technologií či zpracování lesnických produktů a jejich uvádění na trh	4.2 Pečovat o obnovu lesů, bránit lesním škodám a podpořit investice do lesní produkce	D24 Investice do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů a jejich uvádění na trh	PRV	3.6 Lesnické technologie a produkty
Nedostatečná spolupráce s místními akčními skupinami, nevyužití potenciálu spolupráce mezi MAS	Spolupráce s místními akčními skupinami, výměna příkladů dobré praxe	5.2 Podporovat, koordinovat a rozvíjet spolupráci subjektů uvnitř a mimo region	E34 Tvorba a realizace projektů spolupráce s vybranými MAS	PRV	3.8 Projekty spolupráce

Zdroj: vlastní zpracování

2.8 SWOT analýza

SWOT analýza byla zpracována jako **celková** a zároveň byly zpracovány i SWOT analýzy **vybraných oblastí** rozvoje.

2.8.1 Metodika SWOT analýzy

Zdrojem informací pro analýzu SWOT byly:

- výsledky rozboru současné problematiky v odd. 2.1-2.7
- dotazníky z obcí k současné problematice a potřebám obcí (2013)
- několik komunitních setkání a setkání tématických pracovních skupin v r. 2014 – výsledky jsou zpracovány v kap. 3
- dílčí závěry analýz provedených v rámci tvorby jiných strategických a koncepčních dokumentů (jejich seznam je v kap. 3)
- odhad budoucích trendů a dosavadní vývoj v ekonomickém, environmentálním, legislativním a dalším prostředí, v němž tento region existuje.

Silné stránky (S, výhody, přednosti) a nevýhody (W, nedostatky, slabiny) regionu jsou tím, co jej nejlépe charakterizuje a z hlediska SCLLD jsou podstatné jak pro současnou situaci, tak především pro další možný rozvoj regionu. S i W jsou skutečnosti, které jsou „uvnitř regionu“, resp. lze je aspoň částečně ovlivňovat. Naproti tomu O (příležitosti) a T (ohrožení, rizika) jsou skutečnosti, které mohou ovlivnit budoucnost regionu zvnějšku a jsou tedy na regionu a jeho subjektech prvotně nezávislé. Lze je pouze využít nebo se jim přizpůsobit, nelze je však aktivně vytvořit.

Region a jeho subjekty (zejména MAS, svazky obcí, města a obce, podnikatelské a neziskové organizace) však mohou realizovat opatření ke zlepšení budoucí situace: Současné klady S lze s využitím příležitostí O posilovat a současné záporů W pomocí cílevědomého omezování hrozeb T a využívání příležitostí O zeslabovat. Jak O, tak T jsou faktory budoucí důležitosti: O umožňují bránit či rozvíjet S a omezovat či kompenzovat W, zatímco T mohou být minimalizovány využitím S a O.

2.8.2 Obsahová východiska

Region MAS POHODA venkova není hospodářsky problémovým, příp. jinak státem podporovaným regionem ve smyslu Strategie regionálního rozvoje ČR⁵, Dohody o partnerství a příslušných usnesení Vlády ČR.

Současné však region **nelze považovat za celostátně hospodářsky zvlášť významný**, neboť se v něm nevyskytují větší zásoby nerostných surovin, velké podniky ani prvotřídní destinace cestovního ruchu. Srovnáme-li region s ostatními venkovskými regiony, neexistuje zde v tomto smyslu žádná „konkurenční výhoda“ či zvlášť příznivý rozvojový potenciál.

Region nemůže využít (ale ani se obávat) **blízkosti velkého města**, nad 25 nebo dokonce 100 tisíc obyvatel, které okolní obce obvykle sytí novými obyvateli, avšak současně způsobuje problémy s nevyhovující veřejnou dopravou, občanskou vybaveností a místními službami, nehledě na někdy problémové vztahy mezi novými obyvateli „satelitních sídlišť“ a původním obyvatelstvem.

Do budoucí problematiky regionu se budou promítat **všeobecné trendy**, které jsou již v ČR dobře viditelné a v příštích 7 letech mohou dominovat v dynamice dalšího vývoje jako faktory růstu nebo poklesu kvality života, životního prostředí atd. Jako příklady těchto trendů uvádíme⁶:

Obyvatelstvo a služby

- stárnutí populace (která potřebuje rozmanité sociální, zdravotní a společensky prospěšné služby)
- rostoucí počet žen na mateřské a rodinné dovolené bez možnosti pracovního uplatnění a růst počtu nezaměstnaných žen nad 50 let
- obohacení činnosti základních škol o komunitní funkce
- využití důrazu EU na rovné příležitosti mužů a žen na trhu práce (např. bytové školky)
- přechod od ústavní k rodinné péči, od institucionalizované formy ke komunitní...
- větší podpora pracovního uplatnění mladých lidí (stáže apod.)

⁵ Jde o regiony, které v rámci republikového srovnání vykazují výrazně nižší životní úroveň, nadprůměrný podíl nezaměstnanosti, nízký stupeň ekonomické výkonnosti a příjmů obyvatel a nepříznivý demografický vývoj. Viz Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020, MMR, duben 2013 (str. 81, 136 aj.) a Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020, MMR, verze z 11. 8. 2014 ke schválení Evropské komisí (str. 12, 195 aj.).

⁶ Tima Liberec, Kurz pro manažery venkovských regionů a MAS, 2013-14.

- podpora šetrné dopravy (sdílení auta, CNG – zemní plyn).

Podnikání

- růst poptávky zejména městského obyvatelstva po místní produkci a nabídce venkova:

- místní potraviny (značka původu, „krátké prodejní řetězce“),
- místní speciality,
- volnočasové aktivity, ale i prostor, ticho,
- služby (domy pro seniory, ...)

- zájem státu o podporu potravinové soběstačnosti venkova a o místní prodejní řetězce

- podpora sociálního podnikání

- využití místního potenciálu přírodních zdrojů (dřevo, voda, energie, tepelná čerpadla, geotermální zdroje).

Cestovní ruch a volný čas

- přesun zájmu do zážitkové turistiky (nejen něco vidět, ale také zažít, prožít, vyzkoušet si)

- rozvoj gastroturistiky (nejlépe pomocí spolupráce destinačního managementu a nositele regionální značky, resp. producentů)

- rozvoj volnočasových aktivit v přírodě (sportovních i odpočinkových)

- rostoucí specializovaná poptávka po službách cestovního ruchu od seniorů

- využití místního historického dědictví pro oživení regionu a cestovní ruch.

Informační a komunikační technologie

- využití cloudových systémů umožní podstatně vyšší výkonnost mobilních zařízení typu mobilní telefon nebo tablet,

- stále dostupnější 3D tiskárny (i k pronájmu) umožní výrobu předmětů denní potřeby, módních věcí, kancelářských potřeb apod.,

- růst on-line vzdělávání (webináře, e-learning aj.),

- aplikace ICT do veřejných služeb, zejména do zdravotnictví (počítačové on-line kontroly aktuálního zdravotního stavu bez nutnosti navštívit lékaře apod.).

2.8.3 Souhrnná SWOT analýza

Souhrnná SWOT analýza je členěna dle jednotlivých klíčových oblastí, které jsou označeny následovně:

- A: Základní vybavenost obcí
- B: Služby pro obyvatele a návštěvníky vč. cestovního ruchu
- C: Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
- D: Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu
- E: Veřejná správa a spolupráce

S - Silné stránky regionu, přednosti, výhody

A	dobrá stav v zásobování energiemi
A	hustá síť komunikací (kromě dálkových) a z toho plynoucí dobrá dopravní dostupnost na většině území (kromě horské části regionu)
A	zavedený systém separovaného sběru odpadu a stabilita svozových firem
B	z hlediska migrace stabilizované obyvatelstvo = stabilní počet obyvatel na území
B	zvyšuje se počet rodinných domů a bytů na území MAS
B	nárůst podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva
B	nízká míra kriminality, nadpoloviční objasněnost trestných činů
B	dobré rozmístění základních a mateřských škol v území a dostatečná kapacita základních škol
B	velký počet tradičních kulturních a sportovních akcí ve městech a obcích
B	aktivní spolková činnost (sdružování občanů) v celém regionu
B	v horské a podhorské části vhodný terén pro pěší a lyžařskou turistiku a hustá síť značených turistických tras
B	rozvoj služeb, které jsou spojeny se vzrůstajícím cestovním ruchem (zejména lyžařské areály v horských oblastech území)
B	dobrá propagace regionu pro cestovní ruch
B	velký rekreační potenciál regionu s množstvím většinou drobnějších přírodních a kulturních hodnot
B	dobrá průchodnost polsko-českých hranic
B	zaměření dobře fungujících DSO na propagaci CR
C	nižší než celostátní průměrná míra nezaměstnanosti (za celý region)

C	uspokojivá nabídka zaměstnání v mírně zvlněné a podhorské části
C	malé a střední podnikání ve strojírenském a zpracovatelském průmyslu
C	rostoucí podpora místních výrobců prostřednictvím společné značky původu „Orlické hory – originální produkt“
D	v horské a podhorské části členitý terén, lesní plochy a vodní toky
D	zdravé životní prostředí na většině území regionu a krásná příroda (z hlediska členitosti, lesnatosti, barevnosti)
E	zkušenosti obcí s plánováním rozvoje obcí
E	schopnost obcí a dalších subjektů využívat dotační zdroje
E	pozitivní vliv tří měst v regionu (Nové Město n. M., Opočno, Dobruška)
E	úspěšná přeshraniční spolupráce obcí

W - Slabé stránky, nedostatky, nevýhody

A	nedostatečná technická infrastruktura (hlavně kanalizací a veřejných vodovodů) a stav místních komunikací v některých obcích
A	region není napojen na síť dálnic a rychlostních komunikací – pro dálkovou dopravu je tak hůře dostupný
A	špatný stav komunikací 2. a 3. třídy
A	nedostatečné oddělení cyklotras od motorizované dopravy, absence cyklostezek a cyklotras i pro místní dopravu
A	nedostatečné propojení cyklo dopravy a veřejné hromadné dopravy
A	nedostatečná síť železniční dopravy, jejíž význam však upadá i v mírně zvlněné části regionu
A	rostoucí ceny za svoz odpadu a nedostatečná motivace obyvatel ke třídění odpadů
B	nedostatečná občanská vybavenost v obcích nebo jejich technický stav ⁷
B	dlouhodobější neudržitelnost sítě základních a mateřských škol ve venkovských regionech
B	místa nedostatečná kapacita mateřských škol a zařízení jeslového typu
B	špatná dopravní obslužnost v horské části regionu
B	velká část nejatraktivnějšího, vrcholového hřebene Orlických hor leží mimo region
B	nedostatek ubytovacích a stravovacích kapacit v mírně zvlněné a podhorské části regionu
B	v regionu není mnoho významných historických objektů
B	ve většině obcí je obyvatelům k dispozici hřiště a jiná sportovní zařízení, která jsou však často v zanedbaném nebo nevyhovujícím stavu
B	na území MAS se nenachází žádná sportovní hala, která by splňovala parametry pro provozování soutěžních zápasů ve sportech, jako jsou např. florbal, badminton, futsal či volejbal
B	téměř polovina obcí je bez kulturního zařízení
B	nejsou poskytovány služby sociální prevence (kromě nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v Novém Městě nad Metují)
B	chybějící koordinace zdravotních a sociálních služeb v regionu a nedostatek finančních zdrojů
B	dojíždka za zdravotnickou péčí je problémová zejména pro starší občany, kteří nevlastní automobil
B	nerovnoměrné pokrytí území službami sociální péče
B	snížení dostupnosti zdravotní a sociální péče nedostatečnou dopravní obsluhou především ve venkovských a odlehlých oblastech
B	zhoršující se věková struktura obyvatelstva, stárnutí populace a z toho plynoucí nároky na služby
B	v horské části snížená dostupnost a zvýšené náklady na sociální služby
C	všeobecný nedostatek kapitálu malých podnikatelů
C	nedostatek pracovních příležitostí v horské části
C	upadá tradiční textilní odvětví (konkurence levných dovozů z Číny a jižní Asie) s negativním vlivem na zaměstnanost (především žen)
C	nedostatečné využití rozvojových ploch a brownfieldů
C	úzká nabídka rekvalifikačních kurzů v území
C	malá ochota současných zaměstnavatelů využít principů sociálního podnikání
C	malé uplatnění sociálních inovací
D	odlišné zájmy zemědělců z horských a mírně zvlněných oblastí
D	nízká ekonomická výtěžnost zemědělské půdy v podhorských a horských oblastech
D	chátrání stávajících i bývalých zemědělských objektů

⁷ Např. školské a zdravotnické objekty, hasičské zbrojnice, hřiště, spolkové domy a klubovny, školící a informační střediska aj. (v etapě shromažďování potřeb se objevilo několik desítek případů tohoto druhu).

D	špatný stav polních cest a snížený přístup k zemědělské půdě
D	zvyšování eutrofizace vod a lokální výskyt starých ekologických zátěží
E	nízké rozpočty obcí pro spolufinancování větších investičních akcí, příp. zadluženost
E	stagnující aktivita DSO a nedostatek financí na jejich činnost
E	částečná neochota místních subjektů spolupracovat

O – Příležitosti, které mohou přicházet do regionu nebo se v něm nově uplatnit

A	vytváření podmínek motivujících občany k vyššímu třídění odpadů a zapojení obcí a škol do různých soutěží
A	zlepšení podmínek pro cyklo dopravu vybudováním sítě značených cyklostezek a cyklotras
B	rozvoj cestovního ruchu a zlepšení zaměstnanosti díky větší návštěvnosti turistů z ČR i zahraničí
B	vysoký potenciál dalšího rozvoje sociálních služeb, zejména v oblasti služeb poskytovaných v domácím prostředí klientů
B	v rodinné rekreaci zájem o produktové balíčky pro celou rodinu, o zážitkovou turistiku, o kondiční pobyty
B	rozvoj klíčových kompetencí, dětí, mládeže a dospělých pro lepší uplatnitelnost na trhu práce
B	pokračující integrace škol a školských zařízení
B	jednotná a kvalitní propagace nabízených služeb CR
C	rozšíření nabídky profesního vzdělávání a rekvalifikačních kurzů s ohledem na dynamické změny ve struktuře výroby a služeb
C	zájem místních subjektů o získání finančních prostředků na podporu a rozvoj sociálního podnikání
C	využití sociálních inovací pro ekonomický efekt technologických inovací
D	zvláště pro zemědělce významná podpora diverzifikace jejich činnosti jak v rostlinné výrobě a potravinách (biopaliva, plodiny vhodné pro biomasu, biopotraviny), tak v nezemědělských činnostech (služby cestovního ruchu, služby pro obce a obyvatele) prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR
D	celostátní podpora výroby a využívání biopaliv, které se dají produkovat v horské a podhorské části regionu ⁸ a využití biomasy k výrobě tepla a plynu
E	posílení výkonnosti a transparentnosti orgánů veřejné správy
E	posílení principu spolupráce mezi subjekty z různých sektorů
E	využitelnost fondů Evropské unie, státních a krajských programů pro rozvoj regionu
E	zlepšení daňových příjmů obcí (vliv novely rozpočtového určení daní)
E	aktivizace místních subjektů prostřednictvím místní akční skupiny, využití metody Leader pro společné podnikání a záměry subjektů z různých sektorů

T - Hrozby ovlivňující budoucnost regionu, rizika dalšího vývoje

A	nedostatek finančních prostředků na rozvoj dopravních sítí a jejich údržbu
A	růst energetické náročnosti, závislost na systémech dálkových energetických rozvodů
A	vznik černých skládek z důvodu neustále se zvyšujících poplatků za svoz odpadů
B	pokles počtu žáků škol v souvislosti s demografickým vývojem vedoucí k existenčním problémům vzdělávacích institucí v území
B	stárnutí obyvatelstva (zvyšuje se průměrný věk, stoupá podíl ekonomicky neaktivních osob)
B	úbytek lékařů v obvodních ordinacích
B	nárůst podílu sociálně nepřizpůsobivých občanů
B	nedostatek sněhu v zimní sezóně
B	konkurence horských turistických oblastí (zejména Krkonoše a střední a východní část Orlických hor) a aktivita sousedních mikroregionů (např. na Náchodsku, Kladsku, Rychnovsku), jejich svazků obcí a MAS v rozvoji vlastního cestovního ruchu, která může odlákat potenciální návštěvníky regionu
C	malý zájem investorů z jiných regionů a zahraničí
C	ztráta zaměstnání z důvodu nedostatečné profesní kvalifikace
C	nefungující systém sociálního podnikání
D	další narušování přirozených odtokových poměrů krajiny (hrozba povodní)
D	místní (bleskové) povodně

⁸ Rychle rostoucí dřeviny jako topoly, vrby, akáty, dřevní odpad jako piliny, štěpka, kůra, energetické plodiny jako tritikale, sudánská tráva, bělotn, mužák aj.

D	rozsáhlé polomy a další lesní kalamity
D	v mírně zvlněné části regionu zhoršování kvality životního prostředí vlivem automobilové dopravy
E	zhoršení doposud fungující spolupráce např. s ohledem na komunální volby

2.8.4 Dílčí SWOT analýzy

Dílčí SWOT analýzy byly zpracovány pro jednotlivé klíčové oblasti. Nejdůležitější aspekty z těchto dílčích SWOT analýz se objevily v celkové SWOT analýze.

2.8.4.1 SWOT analýza pro oblast Základní vybavenost obcí

S	Dobrá dostupnost energií Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.2 Technická infrastruktura Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.2 Technická infrastruktura
S	Hustá síť komunikací (kromě dálkových) a z toho plynoucí dobrá dopravní dostupnost na většině území (kromě horské části regionu) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
S	Dopravní obslužnost je v podhorském a mírně zvlněném pásmu na dobré úrovni Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava
S	Zavedený systém separovaného sběru odpadu, dobře fungující odpadové hospodářství Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.4 Odpadové hospodářství
S	Vnitrostátní letiště v Novém Městě nad Metují Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava
W	Nedostatečná technická infrastruktura (hlavně kanalizací a veřejných vodovodů) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.2 Technická infrastruktura Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.2 Technická infrastruktura
W	Region není napojen na síť dálnic a rychlostních komunikací – pro dálkovou dopravu je tak hůře dostupný Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Špatný stav komunikací 2. a 3. třídy a místních komunikací v některých obcích Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Nedostatečné vybavení pro zajištění bezpečnosti silničního provozu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Nedostatečná síť železniční dopravy, jejíž význam však upadá i v mírně zvlněné části regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Nedostatečné oddělení cyklotras od motorizované dopravy, absence cyklostezek a cyklotras i pro místní dopravu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Nedostatečné propojení cyklo dopravy a veřejné hromadné dopravy Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Rostoucí ceny za odvoz odpadu, nedostatečná motivace obyvatel ke třídění odpadů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.4 Odpadové hospodářství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.3 Nakládání s odpady
W	Nízký počet zařízení pro nakládání s biologicky rozložitelným odpadem Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.4 Odpadové hospodářství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.3 Nakládání s odpady
O	Zlepšení podmínek pro cyklo dopravu vybudováním sítě značených cyklostezek a cyklotras Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
O	Vybudování smuteční síně v Dobrušce Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.3 Vybavenost obcí

O	Vytváření podmínek motivujících občany k vyššímu třídění odpadů a zapojení obcí a škol do různých soutěží Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.4 Odpadové hospodářství
T	Nedostatek finančních prostředků na rozvoj dopravních sítí a jejich údržbu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
T	Růst energetické náročnosti, závislost na systémech dálkových energetických rozvodů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.2 Technická infrastruktura Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.1.2 Technická infrastruktura
T	Převažující konzumní styl života obyvatel nejen v regionu, ale v celé ČR Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.2.4 Odpadové hospodářství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.3 Nakládání s odpady
T	Vznik černých skládek z důvodu neustále se zvyšujících poplatků za svoz odpadů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.2.4 Odpadové hospodářství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.3 Nakládání s odpady

2.8.4.2 SWOT analýza pro oblast Služby pro obyvatele a návštěvníky

S	Z hlediska migrace stabilizované obyvatelstvo = stabilní počet obyvatel na území Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.1.1 Stav a pohyb obyvatelstva Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.1 Bydlení a životní podmínky
S	Zvyšuje se počet rodinných domů a bytů na území MAS Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.1.1 Domovní fond Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.1 Bydlení a životní podmínky
S	Nárůst podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním, zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.1.3 Vzdělanostní struktura obyvatelstva Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.2 Vzdělání
S	Nízká míra kriminality, nadpoloviční objasněnost trestných činů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.7 Bezpečnost Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.1 Bydlení a životní podmínky
S	Velký počet tradičních kulturních a sportovních akcí ve městech a obcích Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.4 Volný čas
S	Aktivní spolková činnost (sdružování občanů) v celém regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.4 Volný čas
S	V horské a podhorské části vhodný terén pro pěší a lyžařskou turistiku a hustá síť značených turistických tras Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.4 Volný čas
S	Rozvoj služeb, které jsou spojeny se vzrůstajícím cestovním ruchem (zejména lyžařské areály v horských oblastech území) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.4 Volný čas
S	Dobrá propagace regionu pro cestovní ruch Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch, 2.6.4.4 – Přeshraniční spolupráce ČR-PR, 2.4.4 Regionální značení výrobků „ORLICKÉ HORY – originální produkt ^{®cc} Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.3 Spolupráce mimo region
S	Velký rekreační potenciál regionu s množstvím většinou drobnějších přírodních a kulturních hodnot Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.6.3 Přírodní a kulturní hodnoty regionu Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
S	Dobrá průchodnost polsko-českých hranic Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3.3 Přeshraniční spolupráce ČR-PR Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.3 Spolupráce mimo region
S	Zlepšení technického vybavení domů na území (od roku 2001) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.1.1 Domovní fond
S	Vznik 2 nových mateřských škol v posledních letech Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2.1 Mateřské školy

S	Dobré rozmístění základních a mateřských škol v území a dostatečná kapacita základních škol Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2 Vzdělávání, školství
S	Zaměření dobře fungujících DSO na propagaci ČR Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3.1 Dobrovolné svazky obcí

W	Nedostatečná občanská vybavenost v obcích nebo jejich technický stav Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.3 Vybavenost obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.2 Technická infrastruktura
W	Špatná dopravní obslužnost v horské části regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.2.1 Doprava Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
W	Velká část nejatraktivnějšího, vrcholového hřebene Orlických hor leží mimo region Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch, 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.5 Cestovní ruch
W	Nedostatek ubytovacích a stravovacích kapacit v mírně zvlněné a podhorské části regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6.1 Ubytování a ubytovací kapacity, 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.5 Cestovní ruch
W	V regionu není mnoho významných historických objektů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
W	Ve většině obcí je obyvatelům k dispozici hřiště a jiná sportovní zařízení, která jsou však často v zanedbaném nebo nevyhovujícím stavu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.4 Volný čas
W	Na území MAS se nenachází žádná sportovní hala, která by splňovala parametry pro provozování soutěžních zápasů ve sportech, jako jsou např. florbal, badminton, futsal či volejbal Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.4 Volný čas
W	Téměř polovina obcí je bez kulturního zařízení Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.5 Volnočasové, sportovní a kulturní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.4 Volný čas
W	Nejsou poskytovány služby sociální prevence (kromě nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v Novém Městě nad Metují) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Chybějící koordinace zdravotních a sociálních služeb v regionu a nedostatek finančních zdrojů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.3 Zdravotnické služby v území, 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Dojížd'ka za zdravotnickou péčí je problémová zejména pro starší občany, kteří nevlastní automobil Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.3 Zdravotnické služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Systém zdravotní péče nereaguje na současné trendy spočívající v deinstitucionalizaci psychiatrické péče a rozvoji komunitní péče Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.3.1 Psychiatrická péče Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Nerovnoměrné pokrytí území službami sociální péče Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Snížení dostupnosti zdravotní a sociální péče nedostatečnou dopravní obsluhou především ve venkovských a odlehlých oblastech Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Zhoršující se věková struktura obyvatelstva, stárnutí populace a z toho plynoucí nároky na služby Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.1.2 Věková struktura obyvatelstva, 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Nedostatečné zajištění péče o děti v době mimo školní vyučování v době, kdy jsou rodiče

	v zaměstnání Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4.2 Péče o děti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Nevyhovující stav některých cyklostezek a cyklotras pro potřeby cestovního ruchu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
W	V horské části snížená dostupnost a zvýšené náklady na sociální služby Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
W	Dlouhodobější neudržitelnost sítě základních a mateřských škol ve venkovských regionech Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2 Vzdělávání, školství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.2 Vzdělávání
W	Místa nedostatečná kapacita mateřských škol a zařízení jeslového typu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2 Vzdělávání, školství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.2 Vzdělávání
W	Rozdílná kvalita propagace nabídky služeb CR Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch

O	Rozvoj cestovního ruchu a zlepšení zaměstnanosti díky větší návštěvnosti turistů z ČR i zahraničí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
O	Vysoký potenciál dalšího rozvoje sociálních služeb, zejména v oblasti služeb poskytovaných v domácím prostředí klientů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
O	V rodinné rekreaci zájem o produktové balíčky pro celou rodinu, o zážitkovou turistiku, o kondiční pobyty Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
O	Deinstitucionalizace psychiatrické péče a rozvoj komunitní péče Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.3.1 Psychiatrická péče Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
O	Rozvíjející se silný neziskový sektor v oblasti sociálních služeb Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
O	Zvýšená podpora či obnova lidových tradic nebo divadelních spolků Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.5 Volnočasové, kulturní a sportovní možnosti Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.4 Volný čas
O	Rozvoj klíčových kompetencí, dětí, mládeže a dospělých pro lepší uplatnitelnost na trhu práce Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2 Vzdělávání, školství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.2 Vzdělávání
O	Pokračující integrace škol a školských zařízení Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2 Vzdělávání, školství
O	Jednotná a kvalitní propagace nabízených služeb CR Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch

T	Stárnutí obyvatelstva (zvyšuje se průměrný věk, stoupá podíl ekonomicky neaktivních osob) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.1.2 Věková struktura obyvatelstva, 2.3.4 Sociální služby v území, 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
T	Úbytek lékařů v obvodních ordinacích Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.3 Zdravotnické služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
T	Nárůst podílu sociálně nepřizpůsobivých občanů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.4 Sociální služby v území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.3 Zdravotní a sociální služby
T	Nedostatek sněhu v zimní sezóně Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch

	Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
T	Konkurence horských turistických oblastí (zejména Krkonoše a střední a východní část Orlických hor) a aktivita sousedních mikroregionů (např. na Náchodsku, Kladsku, Rychnovsku), jejich svazků obcí a MAS v rozvoji vlastního cestovního ruchu, která může odlákat potenciální návštěvníky regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.3.6 Cestovní ruch Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.5 Cestovní ruch
T	Pokles počtu žáků škol v souvislosti s demografickým vývojem vedoucí k existenčním problémům vzdělávacích institucí v území Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.3.2 Vzdělávání, školství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.2.2 Vzdělávání

2.8.4.3 SWOT analýza pro oblast Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání

S	Níže než celostátní průměrná míra nezaměstnanosti (za celý region) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
S	Uspokojivá nabídka zaměstnání v mírně zvlněné a podhorské části Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
S	Malé a střední podnikání ve strojírenském a zpracovatelském průmyslu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
S	Rostoucí podpora místních výrobců prostřednictvím společné značky původu „Orlické hory – originální produkt“ Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.4 Regionální značení výrobků „ORLICKÉ HORY – originální produkt“ Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.3 Spolupráce mimo region

W	Všeobecný nedostatek kapitálu malých podnikatelů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
W	Nedostatek pracovních příležitostí v horské části regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
W	Upadá tradiční textilní odvětví (konkurence levných dovozů z Číny a jižní Asie) s negativním vlivem na zaměstnanost (především žen) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
W	Nedostatečné využití rozvojových ploch a brownfieldů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.7 Rozvojová území Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.4 Vzhled obcí, 2.7.3 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
W	V horském pásmu nejvyšší podíl nezaměstnaných žen Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.3 Zaměstnanost Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
W	Úzká nabídka rekvalifikačních kurzů v území Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.6 Profesní vzdělávání a rekvalifikace Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.3 Profesní vzdělávání
W	Malá ochota současných zaměstnavatelů využít principů sociálního podnikání Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.4 Sociální podnikání Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst
W	Malé uplatnění sociálních inovací Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.4.1 Sociální inovace Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst

O	Zaměstnávání osob s nižší kvalifikací, rozvoj sociálních podniků Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst

O	Vzdělávání dospělých, zvyšování zájmu obyvatel o podnikání Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst
O	Rozšíření nabídky profesního vzdělávání a rekvalifikačních kurzů s ohledem na dynamické změny ve struktuře výroby a služeb Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.4.6 Profesní vzdělávání a rekvalifikace Vychází z analýzy potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3.3 Profesní vzdělávání
O	Zájem místních subjektů o získání finančních prostředků na podporu a rozvoj sociálního podnikání Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.4.4 Sociální podnikání
O	Využití sociálních inovací pro ekonomický efekt technologických inovací Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.4.4.1 Sociální inovace Vychází z analýzy potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst

T	Malý zájem investorů z jiných regionů a zahraničí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.1 Ekonomika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Vznik, modernizace a rozvoj podniků
T	Dochází každoročně k nárůstu počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4.3 Zaměstnanost Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.3.1 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání
T	Ztráta zaměstnání z důvodu nedostatečné profesní kvalifikace Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.4.6 Profesní vzdělávání a rekvalifikace Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3.3 Profesní vzdělávání
T	Nefungující systém sociálního podnikání Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.4.4 Sociální podnikání Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst

2.8.4.4 SWOT analýza pro oblast Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu

S	V horské a podhorské části členitý terén, lesní plochy a vodní toky Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5 Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu
S	Zdravé životní prostředí na většině území regionu a krásná příroda (z hlediska členitosti, lesnatosti, barevnosti) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5 Zemědělství, lesnictví a péče o krajinu
S	Pitná voda dodávaná skupinovým vodovodem Náchodsko se vyznačuje vysokou biologickou kvalitou Vychází z analýzy současného stav (odd. 2. 1- 2.6) – 2.5.6 Ochrana vod
S	Kvalitní orná půda v mírně zvlněném pásmu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství
S	Spolupráce mezi zemědělskými podnikateli, výrobci potravin a obcemi Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.2 Mezisektorová a vertikální spolupráce uvnitř regionu
S	Rozšiřující se hospodaření formou ekologického zemědělství Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství

W	Odlíšné zájmy zemědělců z horských a mírně zvlněných oblastí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda
W	Nízká ekonomická výtěžnost zemědělské půdy v podhorských a horských oblastech Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství
W	Špatný stav polních cest a snížený přístup k zemědělské půdě Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství
W	Chátrání stávajících i bývalých zemědělských objektů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.4 Vzhled obcí
W	Zvyšování eutrofizace vod a lokální výskyt starých ekologických zátěží Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.5.6.1 Povrchové vody, 2.5.6.2 Podzemní vody

	Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu
W	Eroze půdy vlivem jarního tání sněhu, silných dešťů či nevhodného obhospodařování krajiny Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.3 Protierozní opatření Analýza problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu
W	Ekologicky nestabilní nesmíšené smrkové porosty Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.2 Lesnictví Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.2 Podpora lesnictví
W	Hydrogeologický rajón Podorlická křída, která zahrnuje část území je plošně znečištěna dusíkem a bodově dalšími látkami (benzo(a)pyren) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.6.2 Podzemní vody Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu
W	Relativně malé množství ČOV Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.6.3 Čištění vody, 2.2.2.1 Vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.2 Technická infrastruktura

O	Pořádání seminářů pro výrobce i odběratele či různé tematické kurzy Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství
O	Rekonstrukce a modernizace o zemědělských objektů a strojního technologického vybavení Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.1 Zemědělství, zemědělská půda Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství
O	Zvláště pro zemědělce významná podpora diverzifikace jejich činnosti jak v rostlinné výrobě a potravinách (biopaliva, plodiny vhodné pro biomasu, biopotraviny), tak v nezemědělských činnostech (služby cestovního ruchu, služby pro obce a obyvatele) prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.4 Podnikání, zaměstnanost a profesní vzdělávání Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství, 2.8.3.2 Podpora nových a udržení stávajících pracovních míst
O	Celostátní podpora výroby a využívání biopaliv, které se dají produkovat v horské a podhorské části regionu a využití biomasy k výrobě tepla a plynu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.2.2.2 Energetika Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.1 Podpora zemědělství
O	Zvýšené investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.2 Lesnictví Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.2 Podpora lesnictví
O	Realizace opatření, která zlepší odtokové poměry v krajině a přispějí ke zlepšení ekologické stability Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová opatření Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu

T	Další narušování přirozených odtokových poměrů krajiny (hrozba povodní) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová opatření Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu
T	Místní (bleskové) povodně Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová opatření Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu
T	Rozsáhlé polomy a další lesní kalamity Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.2 Lesnictví, nezemědělská půda Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.2 Podpora lesnictví
T	V mírně zvlněné části regionu zhoršování kvality životního prostředí vlivem automobilové dopravy Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.7 Ochrana ovzduší Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.1.1 Dopravní infrastruktura
T	Invazní rostliny v CHKO Orlické hory Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.8.1 Chráněná krajinná oblast Orlické hory Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu
T	Polygrafický podnik v Novém Městě nad Metují v záplavovém území řeky Metuje Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.5.4 Zadržování vody v krajině a protipovodňová

	opatření Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.4.3 Péče o krajinu

2.8.4.5 SWOT analýza pro oblast Veřejná správa a spolupráce

S	Schopnost obcí a dalších subjektů využívat dotační zdroje Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
S	Pozitivní vliv tří měst v regionu (Nové Město n. M., Opočno, Dobruška) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.5 Územní plánování Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
S	Úspěšná přeshraniční spolupráce obcí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.3 Spolupráce mimo region
S	Dobré hospodaření obcí v regionu (15 obcí hospodařilo bez dluhů) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.1 Řízení obcí
S	Pozitivní stav ukazatele podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům u obcí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.1 Řízení obcí
S	Každá obec z regionu má vlastní internetové stránky Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.2 Informovanost
S	Dobrá informovanost občanů obcí (místní zpravodaj, ročenka atd.) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1 – 2.6) – 2.6.2 Informovanost
S	Kontaktní místo CzechPOINT v každé obci Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.4 Dotační zdroje a jejich využití
S	Zkušenosti obcí s plánováním rozvoje obcí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.2.5.1 Další způsoby plánování v obcích
S	Zapojení území do meziobecní spolupráce Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.3.4 Meziobecní spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí

W	Nízké rozpočty obcí pro spolufinancování větších investičních akcí, příp. zadluženost Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.1 Řízení obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
W	Stagnující aktivita DSO a nedostatek financí na jejich činnost Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
W	Zvýšené nároky zejména na neuvolněné představitele obcí v souvislosti s poskytováním služeb Czech POINT Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.2 Informovanost Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
W	Diamentrálně odlišná kvalita zpracovaných plánů rozvoje obcí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.5.1 Další způsoby plánování v obcích Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
W	Rozdílná kvalita stávajících dobrovolných svazků obcí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3.1 Dobrovolné svazky obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
W	Částečná neochota místních subjektů spolupracovat Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí

O	Využitelnost fondů Evropské unie, státních a krajských programů pro rozvoj regionu Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.3 Spolupráce mimo region
O	Zlepšení daňových příjmů obcí (vliv novely rozpočtového určení daní) Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.1 Řízení obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
O	Aktivizace místních subjektů prostřednictvím místní akční skupiny, využití metody Leader pro společné podnikání a záměry subjektů z různých sektorů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) – 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) – 2.7.5.3 Spolupráce mimo region, 2.7.5.2 Mezisektorová

	a vertikální spolupráce uvnitř regionu
O	Spolupráce v rámci společné správy majetku obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
O	Využívání inovativních finančních, administrativních a řídicích nástrojů Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
O	Posílení výkonnosti a transparentnosti orgánů veřejné správy Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
O	Zavedení jednotného systému plánu rozvoje obcí Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.2.5.1 Další způsoby plánování v obcích
O	Posílení principu spolupráce mezi subjekty z různých sektorů Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.2 Mezisektorová a vertikální spolupráce uvnitř regionu

T	Zadlužení žadatelů o finanční prostředky prostřednictvím poskytnutých úvěrů a půjček na předfinancování projektů Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.1 Řízení obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
T	Změna rozpočtového určení daní v neprospěch malých obcí a nárůst byrokracie Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.1 Řízení obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
T	Zvýšení byrokracie a nároků na zabezpečení služeb pro občany pro malé obce Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.1 Řízení obcí Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí
T	Zhoršení doposud fungující spolupráce např. s ohledem na komunální volby Vychází z analýzy současného stavu (odd. 2.1-2.6) - 2.6.3 Spolupráce Vychází z analýzy problémů a potřeb (odd. 2.7) - 2.7.5.1 Služby veřejné správy a spolupráce obcí

2.9 Seznam příloh

2.9.1 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Základní údaje o obcích	4
Tabulka č. 2: Vývoj počtu obyvatel	5
Tabulka č. 3: Celkový a přirozený přírůstek a přírůstek stěhováním dle pásem území	7
Tabulka č. 4: Přírůstek stěhováním ve vybraných obcích vč. komentáře	8
Tabulka č. 5: Vývoj počtu obyvatel v letech 1869 – 2014 na území MAS	11
Tabulka č. 6: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání v jednotlivých obcích.....	14
Tabulka č. 7: Doba cesty zaměstnanců, žáků a studentů z pásem území vyjíždějících denně mimo obec v roce 2011	19
Tabulka č. 8: Přehled solárních elektráren	27
Tabulka č. 9: Přehled základní vybavenosti obcí	30
Tabulka č. 10: Přehled pohřbišť na území MAS	31
Tabulka č. 11: Přehled kontaminovaných míst	33
Tabulka č. 12: Přehled územně plánovacích dokumentací v jednotlivých obcích	35
Tabulka č. 13: Přehled pozemkových úprav na území MAS	37
Tabulka č. 14: Přehled rozvojových ploch	40
Tabulka č. 15: Přehled brownfieldů	40
Tabulka č. 16: Přehled významných rozvojových průmyslových zón	40
Tabulka č. 17: Přehled významných památek	41
Tabulka č. 18: Byty a obydlené byty v letech 2001 a 2011	46
Tabulka č. 19: Obydlené byty podle způsobu vytápění v roce 2011	48
Tabulka č. 20: Dokončené byty v období 2001-2014	50
Tabulka č. 21: Investiční náklady na výstavbu bytů dokončených v rodinných a v bytových domech v Královéhradeckém kraji v letech 1997-2012	51
Tabulka č. 22: Přehled mateřských škol.....	53
Tabulka č. 23: Přehled základních škol.....	54
Tabulka č. 24: Přehled gymnázií.....	56
Tabulka č. 25: Přehled středních škol	56
Tabulka č. 26: Přehled základních uměleckých škol	57
Tabulka č. 27: Přehled středisek volného času.....	57
Tabulka č. 28: Přehled typů zdravotnických zařízení	59
Tabulka č. 29: Přehled jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících na území MAS.....	60
Tabulka č. 30: Sociální služby v území s uvedením cílových skupin klientů	61
Tabulka č. 31: Přehled příjmů z úhrad uživatelů a výdajů u vybraných poskytovatelů terénních a ambulantních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením v roce 2012.....	64
Tabulka č. 32: Přehled školních družin a školních klubů ve školním roce 2012-2013	70
Tabulka č. 33: Přehled volnočasových, sportovních a kulturních možností	72
Tabulka č. 34: Přehled knihoven evidovaných v databázi Národní knihovny ČR.....	73
Tabulka č. 35: Značené pěší trasy	75
Tabulka č. 36: Přehled turistických informačních center na území MAS	75
Tabulka č. 37: Přehled ubytovacích zařízení v jednotlivých obcích	77
Tabulka č. 38: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v letech 2000 - 2012.....	78
Tabulka č. 39: Přehled naučných stezek zasahujících do území MAS.....	82
Tabulka č. 40: Kriminální kriminalita v obvodech obcí s rozšířenou působností zasahujících do území MAS v období květen 2013 - duben 2014.....	83
Tabulka č. 41: Zjištěné trestné činy v obvodech ORP zasahujících do území MAS v období květen 2013 - duben 2014	84
Tabulka č. 42: Přehled zásahů HZS na vybraných územních odborech v období od 30.9. 2013 do 30.9. 2014... ..	86
Tabulka č. 43: Přehled aktivních ekonomických subjektů podle odvětví (CZ-NACE) v roce 2014.....	89
Tabulka č. 44: Přehled aktivních ekonomických subjektů podle vybraných právních forem v roce 2014	91
Tabulka č. 45: Statistiky nezaměstnanosti v jednotlivých obcích v letech 2007 a 2011	95
Tabulka č. 46: Statistiky podílu nezaměstnaných v území MAS v prosinci 2014	96
Tabulka č. 47: Statistiky nezaměstnanosti v jednotlivých obcích k 31.12. 2014	99
Tabulka č. 48: Přehled údajů o uchazečích o zaměstnání	100
Tabulka č. 49: Přehled výrobků regionálních výrobků z území MAS	103
Tabulka č. 50: Počet podniků fyzických a právnických osob podnikajících v zemědělství k 31.10. 2014	107
Tabulka č. 51: Přehled druhů půdy ekologického zemědělství	108
Tabulka č. 52: Přehled výrobců biopotravin	109
Tabulka č. 53: Přehled výrobců potravin	110

Tabulka č. 54: Rozbor pitné vody dodávané z vodního přívaděče Teplice n. M. – Bohuslavice n. M. odebraný ve vodojemu Vysoká Srbská dne 9.6. 2014.....	118
Tabulka č. 55: Rozbor pitné vody pro oblast České Meziříčí odebrané v Záhumenské ul. v Českém Meziříčí dne 14.4. 2014.....	119
Tabulka č. 56: Rozbor pitné vody pro oblast Opočno odebrané v Nádražní ul. v Opočně dne 8.4. 2014.....	120
Tabulka č. 57: Tvrdost vody v lokalitách provozovaných firmou AQUA SERVIS, a.s.	120
Tabulka č. 58: Hodnocení povrchových vod zasahujících do území MAS.....	121
Tabulka č. 59: Zjištěné významné problémy při nakládání s povrchovými vodami u vodních útvarů zasahujících do území MAS	122
Tabulka č. 60: Hodnocení podzemních vod zasahujících do území MAS	123
Tabulka č. 61: Hlavní zdroje znečišťování ovzduší	124
Tabulka č. 62: Průměrné koncentrace znečišťujících látek z pětiletých průměrů z let 2007-2011	125
Tabulka č. 63: Přehled chráněných krajinných oblastí zasahujících do území MAS.....	126
Tabulka č. 64: Přehled EVL zasahujících do území MAS	129
Tabulka č. 65: Přehled NPR zasahujících do území MAS	130
Tabulka č. 66: Přehled PR zasahujících do území MAS.....	131
Tabulka č. 67: Přehled PP zasahujících do území MAS	132
Tabulka č. 68: Přehled objektů památných stromů zasahujících do území MAS	133
Tabulka č. 69: Přehled hospodaření jednotlivých obcí za rok 2012.....	135
Tabulka č. 70: Přehled informačních opatření jednotlivých obcí.....	137
Tabulka č. 71: Přehled vybraných projektů podpořených z OP příhraniční spolupráce ČR – PL 2007-2013	141
Tabulka č. 72: Přehled vybraných projektů podpořených z OP příhraniční spolupráce ČR - PL 2007-2013 prostřednictvím Fondu mikroprojektů	142
Tabulka č. 73: Přehled vybraných projektů podpořených z OPŽP	144
Tabulka č. 74: Přehled vybraných projektů podpořených z Operačního programu Podnikání a inovace	144
Tabulka č. 75: Přehled vybraných projektů podpořených z Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost	144
Tabulka č. 76: Přehled projektů podpořených z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod..	145
Tabulka č. 77: Přehled dotací poskytnutých subjektům z územní působnosti MAS z Programu obnovy venkova Královéhradeckého kraje v letech 2010-2014.....	145
Tabulka č. 78: Identifikované problémy a potřeby řešené prostřednictvím ESI fondů v rámci CLLD.....	159

2.9.2 Seznam grafů

Graf č. 1: Obce v území MAS dle kategorie počtu obyvatel k 31.12. 2014.....	3
Graf č. 2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel území v letech 1991 - 2014.....	5
Graf č. 3: Obyvatelé vyjíždějící do zaměstnání dle pásem území v roce 2011	7
Graf č. 4: Živě narození/zemřelí, přistěhovalí/vystěhovalí a počet potratů v letech 1991 - 2014	9
Graf č. 5: Bilance přirozeného a migračního přírůstku obyvatel v letech 1991 – 2014	10
Graf č. 6: Dlouhodobý vývoj počtu sňatků a rozvodů v letech 1991 - 2013	11
Graf č. 7: Věková struktura obyvatelstva v letech 2001, 2011, 2013 a 2014.....	13
Graf č. 8: Vývoj průměrného věku obyvatel území v letech 2000-2014.....	13
Graf č. 9: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v letech 2001 a 2011	14
Graf č. 10: Obyvatelstvo podle národnosti v letech 2001 a 2011.....	16
Graf č. 11: Obyvatelstvo podle náboženské víry v letech 2001 a 2011	16
Graf č. 12: Věřící podle církví v letech 2001 a 2011	17
Graf č. 13: Zaměstnaní, žáci a studenti vyjíždějící denně mimo obec v letech 2001 a 2011	18
Graf č. 14: Zaměstnaní, žáci a studenti vyjíždějící do zaměstnání a škol v roce 2011	19
Graf č. 15: Zaměstnaní, žáci a studenti vyjíždějící denně mimo obec a doba cesty v roce 2011	20
Graf č. 16: Struktura domovního fondu v letech 2001 a 2011	42
Graf č. 17: Struktura obydlených domů podle vlastníka v roce 2011	43
Graf č. 18: Domy s počtem bytů v roce 2011	43
Graf č. 19: Domy s počtem nadzemních podlaží v roce 2011.....	44
Graf č. 20: Domy dle období výstavby či rekonstrukce.....	44
Graf č. 21: Technické vybavení domů v letech 2001 a 2011	45
Graf č. 22: Důvody neobydlenosti domů a rodinných a bytových domů v roce 2011	46
Graf č. 23: Právní důvod užívání obydlených bytů a bytů v rodinných a bytových domech v roce 2011	47
Graf č. 24: Důvody neobydlenosti bytů a bytů v rodinných a bytových domech v roce 2011.....	47
Graf č. 25: Obydlené byty podle převažující en. využívané k etážovému vytápění v roce 2011	48
Graf č. 26: Obydlené byty podle převažující energie využívané k vytápění kamny v roce 2011	49
Graf č. 27: Vývoj počtu bytů dle vybavení na území MAS v letech 2001 a 2011	49

Graf č. 28: Vývoj počtu zahájených a dokončených bytů v okresech Rychnov nad Kněžnou a Náchod v letech 1997-2012	50
Graf č. 29: Vývoj intenzity zahájené a dokončené bytové výstavby v okresech Rychnov nad Kněžnou a Náchod v letech 1997-2012.....	51
Graf č. 30: Vývoj počtu příjezdu hostů a počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2000 – 2012	79
Graf č. 31: Vývoj návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních v letech 2000 – 2012.....	79
Graf č. 32: Vývoj počtu podnikatelských subjektů dle zaměření v letech 2008-2014.....	90
Graf č. 33: Vývoj počtu právních forem v letech 2008-2014.....	91
Graf č. 34: Počet ekon. subjektů se zjištěnou aktivitou dle počtu zaměstnanců v roce 2013.....	92
Graf č. 35: Ekonomicky aktivní a neaktivní populace v letech 2001 a 2011	93
Graf č. 36: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání k počtu obyvatel v letech 2008-2014.....	94
Graf č. 37: Vývoj dlouhodobě nezaměstnaných k počtu obyvatel v letech 2008-2014	100
Graf č. 38: Zemědělská půda a její typy.....	107
Graf č. 39: Přehled počtu farem ekologického zemědělství dle výměry k 31.12. 2013	108
Graf č. 40: Nezemědělská půda a její typy.....	112

2.9.3 Seznam map

Mapa č. 1: Silniční síť na území MAS.....	21
Mapa č. 2: Výsledky sčítání dopravy na dálniční a silniční síti v roce 2010	22
Mapa č. 3: Mapa linkového vedení	25
Mapa č. 4: Přehled pozemkových úprav na území Královéhradeckého kraje a na území MAS	39
Mapa č. 5: Vývoj příspěvku na živobytí v období mezi lety 2007 a 2014	66
Mapa č. 6: Vývoj doplatku na bydlení v období mezi lety 2007 a 2014.....	67
Mapa č. 7: Obce s výskytem identifikovaných sociálně vyloučených lokalit na území ČR	69
Mapa č. 8: Upravované běžkařské tratě v okolí Deštného v Orlických horách.....	75
Mapa č. 9: Mapa linek cyklobusů Orlických hor	81
Mapa č. 10: Trestná činnost nezletilých v letech 2012 a 2013.....	85
Mapa č. 11: Počet výjezdů jednotek HZS v jednotlivých ORP Královéhradeckého kraje v roce 2013.....	87
Mapa č. 12: Vývoj nezaměstnanosti v období mezi lety 2009 a 2015	98
Mapa č. 13: Přehled území pro certifikaci značkou „ORLICKÉ HORY – originální produkt®“	103
Mapa č. 14: Rozložení ploch podle kategorie les/neles v Královéhradeckém kraji	112
Mapa č. 15: Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v ČR v roce 2007	113
Mapa č. 16: Potenciální ohroženost orné půdy větrnou erozí na území Královéhradeckého kraje	114
Mapa č. 17: Erodovatelnost půdy vyjádřená K faktorem na území Královéhradeckého kraje	114
Mapa č. 18: Faktor délky a sklonu svahu (LS) na území Královéhradeckého kraje	115
Mapa č. 19: Správní hranice CHKO Orlické hory	127
Mapa č. 20: MAS POHODA venkova v kontextu DSO	138
Mapa č. 21: Působnost Euroregionu Glacensis	140

2.9.4 Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Integrovaný záchranný systém.....	86

2.9.5 Seznam použitých zkratk

°C – stupeň Celsia
aj. – a jiné
a.s. – akciová společnost
atd. – a tak dále
BPEJ – bonitované půdně ekologické jednotky
BSK – biochemická spotřeba kyslíku
CZ-NACE – klasifikace ekonomických činností
ČR – Česká republika
CZT – centrální zdroj tepla
č. - číslo
ČD – České dráhy
ČOV – čistírna odpadních vod
ČSÚ – Český statistický úřad
ČSN – Česká státní norma
H – horské pásmo

HDP – hrubý domácí produkt
CHKO – Chráněná krajinná oblast
CHOPAV – Chráněná oblast přirozené akumulace vod
DSO – Dobrovolný svazek obcí
ECDL – Vzdělávací koncept v oblasti počítačové gramotnosti a digitálních znalostí a dovedností
ESI fondy – Evropské strukturální a investiční fondy
ESSL – elektronická spisová služba
ESÚS – Evropské společenství pro územní spolupráci
EU – Evropská unie
EVL – Evropsky významná lokalita
EZ – ekologické zemědělství
FVE – fotovoltaická elektrárna
GPS – Global position system
GSM – mobilní telefonní síť
HZS – hasičský záchranný sbor
IS – informační systém
JPÚ – jednoduchá pozemková úprava
Kč – koruna česká
KES – koeficient ekologické stability
KPÚ – komplexní pozemková úprava
KTJ – kolonie tvořící jednotka
LS – topografický faktor délky a sklonu svahu
MAS – místní akční skupina
MK – místní komunikace
mil. – milion
m.n.m. – metr nad mořem
MŠ – mateřská škola
MZ – mírně zvlněné pásmo
MZD – meliorační a zpevňující dřeviny
NPR – Národní přírodní rezervace
NS – naučná stezka
NN – nízké napětí
NUTS – nomenklatura územních statistických jednotek
OH – Orlické hory
OPŽP – Operační program životní prostředí
ORP – obec s rozšířenou působností
OZP – osoby se zdravotním postižením
P – podhorské pásmo
PF – Pozemkový fond
PR – Polská republika
PLO – přírodní lesní oblast
POU – pověřený obecní úřad
PO – přechodné období
PP – přírodní památka
PR – Přírodní rezervace
RD – rodinný dům
RKS – radiokomunikační středisko
RP – regulační plán
RR – radioreléové trasy
RS – radioreléová střediska
s.r.o. – společnost s ručením omezeným
SLBD – Sčítání lidu, bytů a domů
SO – správní obvod
SŠ – střední škola
SUV – sportovní užitkové vozidlo
SV – skupinový vodovod
STL - středotlaký
TKB – telekomunikační body
TKO – tuhý komunální odpad
TOC – celkový organický uhlík
TR - trafostanice

TTO - tranzitní telefonní obvod
TTP – trvalé travní porosty
ul. – ulice
ÚP – územní plán
UTO – uzlový telefonní obvod
VN – vysoké napětí
VOC – těkavé organické látky
VTL - vysokotlaký
VVN – velmi vysoké napětí
z.s. – zapsaný spolek
ZŠ – základní škola
ZTV – základní technická vybavenost